

5th ULUSLARARASI Sosyal Bilimler Kongresi
INTERNATIONAL Social Sciences Congress
Haydar ALİYEV'in 100. Doğum Yılı Anısına

ÖZET BİLDİRİLER KİTABI

Book of Abstracts

Editör
Prof. Dr. Sedat MADEN

Temel Erişim Kaynağı / Main Accessing Source:
usbk.bayburt.edu.tr

19 Ekim 2023

ISBN: 978-605-9945-36-3
Bayburt Üniversitesi
Yayın numarası / Publication number: 35

KONGRE ONURSAL BAŞKANI / *HONORARY CHAIR OF CONGRESS*

Prof. Dr. Mutlu Türkmen (Bayburt Üniversitesi Rektörü)

KONGRE ONUR KURULU / *HONORARY BOARD OF CONGRESS*

Prof. Dr. Ahmed VALİYEV (Odlar Yurdu Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Alim YILDIZ (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Cafer CAFEROV (Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Elbrus İSAYEV (Nahçıvan Devlet Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Elçin BABAYEV (Bakü Devlet Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Fahrettin GÖKTAŞ (Fırat Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Halil İbrahim ZEYBEK (Gümüşhane Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. İbrahim ÇAPAK (Bingöl Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Kamal ABDULLAYEV (Azerbaycan Diller Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Musa YILDIZ (Gazi Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Mustafa Doğan KARACOŞKUN (Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Peyami BATTAL (Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Rektör V.)

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü)

Doç. Dr. Necibe Nesibova (Azerbaycan Ankara Büyükelçiliği Eğitim Müşaviri)

KONGRE DÜZENLEME KURULU

ORGANIZING COMMITTEE OF CONGRESS

Prof. Dr. Sedat MADEN **(Başkan/Chair)**

Doç. Dr. Kürşad KARA **(Koordinatör/Coordinator)**

Doç. Dr. Mustafa DEMİR **(Koordinatör/Coordinator)**

Doç. Dr. Ümit YILDIRIM **(Koordinatör/Coordinator)**

Prof. Dr. Cengiz BATUK
Prof. Dr. Fatih YALÇIN
Prof. Dr. Hakan YEKBAŞ
Prof. Dr. Hasan ÇİFTÇİ
Prof. Dr. Mahira HÜSEYNOVA
Prof. Dr. Mustafa CİNOĞLU
Prof. Dr. M. Ruhat YAŞAR
Prof. Dr. Nursel TOPKAYA
Doç. Dr. Ahmet ÖZKAN
Doç. Dr. Aşref ELEKBEROV
Doç. Dr. Cansu TUTKUN
Doç. Dr. Cavadhan KASIMOV
Doç. Dr. Emrah DOLGUNSÖZ
Doç. Dr. Gürkan YILDIRIM
Doç. Dr. H. Gülçin BEKEN
Doç. Dr. İsmail KARATAŞ
Doç. Dr. İsmail SARIKAYA
Doç. Dr. Mesut ÖZTÜRK
Doç. Dr. Ramin SADIK
Doç. Dr. Serdar GÖKTAŞ
Dr. Öğr. Üyesi Betül GIDIK
Dr. Öğr. Üyesi Celal BOYRAZ
Dr. Öğr. Üyesi Emrullah BANAZ
Dr. Öğr. Üyesi Faruk ARICI
Dr. Öğr. Üyesi Fetullah BATTAL
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali CEYHAN
Dr. Öğr. Üyesi Musa KAYA
Dr. Öğr. Üyesi Okan YETİŞENSOY
Dr. Öğr. Üyesi Savaş KESKİN
Dr. Öğr. Üyesi Sinan ARI
Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra Zeynep ET
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba ELBİR
Dr. Arzu ABDULLAYEV
Dr. Garyfalia CHARITAKI
Dr. Mohd MINHAJ
Öğr. Gör. Emirhan AKTAŞ

KONGRE SEKRETERYASI

COMMUNICATION OFFICERS OF CONGRESS

Arş. Gör. Dr. Ebru MAZLUM GÜVEN

Arş. Gör. Dr. Mustafa ÖZGÖL

Öğr. Gör. Mahir KAVUN

Arş. Gör. Büşra ÖKSÜZ

Arş. Gör. Cem KURDAL

KONGRE TEKNİK SORUMLULARI

TECHNICAL OFFICERS OF CONGRESS

Öğr. Gör. Abdulkadir KARA

Öğr. Gör. İsa BİNGÖL

KONGRE BİLİM KURULU

SCIENTIFIC COMMITTEE OF CONGRESS

Prof. Dr. Abdulkadir Yılmaz, Bayburt Üniversitesi
Prof. Dr. Abdullah Kaplan, Atatürk Üniversitesi
Prof. Adriatik Derjaj, University of Tirana
Prof. Dr. Ahmet Nalçacı, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Esgin, İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Alpaslan Demir, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Alper Cihan Konyalıoğlu, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Anar İskenderov, Azerbaycan Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Anna Calluori Holcombe, University of Florida
Prof. Dr. Arturo Luque, Technical University of Manabi
Prof. Dr. Bayram Baş, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent Güven, Trabzon Üniversitesi
Prof. Byoung Il Sun, Namseoul University
Prof. Dr. Çetin Yaman, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Davut Yaylalı, Bayburt Üniversitesi
Prof. Dr. Dima Raad, Lebanese University
Prof. Dr. Edalet Tahirzade, Bakü Avrasya Üniversitesi
Prof. Dr. Erhan Durukan, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih Gürbüz, Bayburt Üniversitesi
Prof. Dr. Gönül Güneş, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Hayati Beşirli, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Zeynalov, Azerbaycan Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Katarina Dordevic, University of Nis
Prof. Dr. Kazimierz Pawlak, Wroclaw Academy of Fine Arts
Prof. Dr. Kemalettin Deniz, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Kerim Gündoğdu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Laze Tripkov, International Balkan University
Prof. Lola Banon Castellon, University of Valencia

Doç. Dr. Erkan Salan, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Doç. Dr. Esat Aktaş, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Fatma Altun Kobul, Trabzon Üniversitesi

Doç. Dr. Hakkı Yapıcı, Gümüşhane Üniversitesi

Doç. Dr. Haluk Güngör, Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Hasan Aktaş, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Hülya Kodan, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. İkramettin Daşdemir, Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. İsmail Sarikaya, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Kenan Azılı, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Könül Səmədova, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Mete Yusuf Ustabulut, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Metin Kaya, İstanbul Medipol Üniversitesi

Doç. Dr. Murat Kul, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa Albayrak, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Nodirbek Jurakuziyev, Alisher Navo'i Tashkent State University

Doç. Dr. Oylum Akkuş İspir, Golden Gate Üniversitesi

Doç. Dr. Reşad Mustafa, Azerbaycan Bilimler Akademisi

Doç. Dr. Yagut Aliyeva, Bakü Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Yavuz Değirmenci, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Yavuz Sökmen, Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Yusuf Ergen, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç. Dr. Zafer Yılmaz, Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap Karacil, Bayburt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Memet Kuzey, Bayburt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Rabia Yılar, Atatürk Üniversitesi

Dr. Arzu Abdullayev, Nahçıvan Devlet Üniversitesi

Dr. Fathi Jarray, Tunis University

Dr. Garyfalia Charitaki, European University

Dr. Karima Arif, Tunis University

Dr. Keshav Sinha, University of Petroleum, Ranchi

Dr. Könül Hesenova, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Mohamed El-Moctar Shinqiti, Hamad Ben Khalifa University

Dr. Mohammad Hasan Ol yan Al Tara Wneh, Al-Zaytoonah University

Dr. Mohd Minhaj, Jamia Millia Islamia, New Delhi

Dr. Rafi Sumbul, Amity University

Dr. Rahim Hesenov, Azerbaycan Bilimler Akademisi

Dr. Sevinc Aliyeva, Bakü Devlet Üniversitesi

Azer Allahveranov, Avrasya Göç Teşebbüsleri Platformu Başkanı

Elnur Mamedov, Otism Assosiasion Başkanı

DAVETLİ KONUŞMACILAR

INVITED SPEAKERS

Prof. Dr. Dana Badau, Romanya

Prof. Dr. Milika Todorović, Sırbistan

Prof. Dr. Dusan Mitić, Sırbistan

Assist. Prof. Goran Prebeg, Sırbistan

Assoc. Prof. Necibe Nesibova, Azerbaycan

Assoc. Prof. Cevadhan Kasımov, Azerbaycan (Nahçıvan)

Assoc. Prof. Eşref Elekberov, Azerbaycan (Nahçıvan)

Assist. Prof. Jasem Manouchehri, İran

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

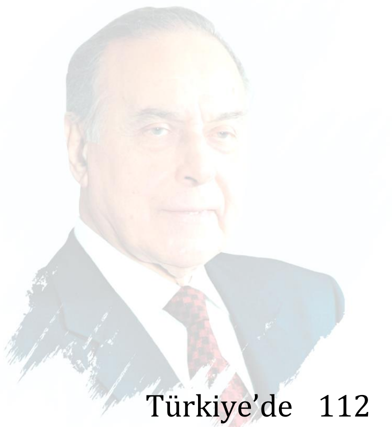

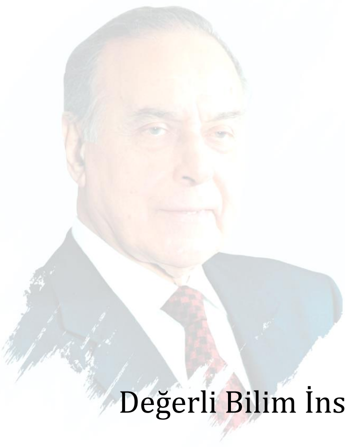

Değerli Bilim İnsanları,

Geleneksel olarak üniversitelerimiz iş birliğinde gerçekleştirilen Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nin 5.'sini değerli Türk Büyüğü Haydar ALİYEV'in Doğumunun 100. Yılı Anısına 19-21 Ekim 2023 tarihleri arasında Bayburt Üniversitesi ev sahipliğinde ilgililerin büyük bir teveccühü ile gerçekleştirmiş olmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Öncelikli olarak çevre illerimizde bulunan üniversitelerimizde bir meşale olarak başlayan ve bu meşalenin daha iyi olabilmesi için paydaş üniversitelerimizin katkılarını her kongrede daha da artırdıkları ve bu sayede giderek gücüne güç katılan Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, bilimin gelişmesi adına bilim insanlarının ve ilgililerin bir araya gelmesiini sağlaması yönüyle de dikkate değerdir.

Üniversitemizde gerçekleştirilen 5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'ne büyük bir katılımın olması, âdeta bu bayrağın daha da ileriye taşınarak geçmişten alınan bilgi ve birikimin bugünle harmanlanarak daha müreffeh yarınların inşa edileceğinin en büyük emarelerinden biridir. Bu bağlamda kongremize araştırmacı ve dinleyici olarak katılım sağlayanlara; kongremizin düzenlenmesinde zaman ve mekândan bağımsız olarak gayret sarf eden başta Düzenleme Kurulu Başkanımız Prof. Dr. Sedat MADEN'e ve onun nezdinde Kongre Düzenleme Kurulumuza; öğrencilerimize ve idari personelimize teşekkür ederim.

Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nin nicelerini görebilmek ümidiyle…

Sevgilerimle.

Kongre Onursal Başkanından…

From the Honorary Chair of the Congress…

Değerli Araştırmacılar,

5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Haydar ALİYEV'in Doğumunun 100. Yılı Anısına 19-21 Ekim 2023 tarihleri arasında Bayburt Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

Bilimsel bilginin üretiminden yayılması ve tüketimine kadar baş döndürücü bir hıza ulaştığı, Mustafa Kutlu'nun ifadesiyle, *Hız Çağı*nda yaşıyoruz. Bilimin her alanında üretilen bilginin önemli olduğu gerçeğinden hareketle sosyal bilimler alanındaki araştırmaların öncelikli olarak araştırmanın yapıldığı üniversite, şehir ve ülke açısından değeri yadsınamaz bir gerçektir.

Bilimsel çalışmaların, ilgili alandaki araştırmaların bütüncül bir şekilde tematik olarak ortaya konulmasında çalıştay, kongre ve sempozyum gibi etkinliklerin önemi son derece büyüktür. Araştırmacılarla birlikte ilgililere (kurum, kuruluş ve kişilere) de hitap eden bu organizasyonlar, basın tarafından da ilgi ve merakla takip edilmektedir.

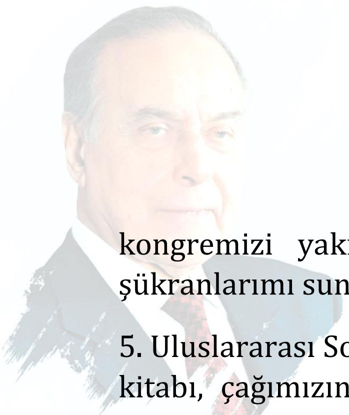
İlk olarak 13-15 Mart 2019 tarihleri arasında Gümüşhane Üniversitesi ve Kilis Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen, günümüzde ise ilgi, ihtiyaç ve talepler doğrultusunda âdeta geleneksellemiş olan Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'ne ev sahipliği yapmaktan büyük bir mutluluk duymaktayız.

Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, sırasıyla 7-9 Kasım 2019 tarihleri arasında Gümüşhane Üniversitesi ev sahipliğinde; 17-18 Mart 2022 tarihleri arasında Kilis 7 Aralık Üniversitesi ev sahipliğinde (online olarak); 1-2 Haziran 2023 tarihleri arasında Gümüşhane Üniversitesi ev sahipliğinde Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Bingöl Üniversitesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi ortaklığıyla hibrit şekilde gerçekleştirilmiştir.

Bayburt Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen 5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'ni yurt içinden ve yurt dışından 14 üniversitenin ortaklığı ile gerçekleştirmiş olmanın haklı gururunu yaşamaktayız.

Türk dünyasının bilge şahsiyetlerinden ve Azerbaycan'ın büyük önderi Haydar Aliyev'in Doğumunun 100. yılını temel alarak gerçekleştirdiğimiz kongreye; 9 farklı ülkeden 388 araştırmacının hazırlamış olduğu toplam 278 bildiri, hakem değerlendirmesinden sonra kabul edilmiştir. Kongremiz, 18-21 Ekim 2023 tarihleri arasında hem yüz yüze hem de çevrim içi oturumlarla hibrit olarak gerçekleştirilmiştir.

Kongrenin gerçekleşmesinde mesai mefhumundan bağımsız olarak bilgi, ilgi ve yeteneklerini işe koşan Kongre Düzenleme Kurulu üyelerine; hazırladıkları birbirinden kıymetli ve nitelikli bildirilerle bu heyecanımıza ortak olan ve katkı sağlayan değerli bilim insanlarına; dinleyici olarak katılarak sordukları sorular ve yaptıkları katkılarla bildirilerin niteliğinin artmasında katkısı bulunan ilgililere;

kongremizi yakından takip eden basın mensuplarına ve sevgili öğrencilerimize şükranlarımı sunarım.

5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildirilere ait özetlerin yer aldığı bu kitabı, çağımızın bir gereği olarak dijital ortamla siz ilgilere sunmaktan büyük bir memnuniyet duyduğumuzu ifade etmek isterim.

Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nin üniversitelerimiz arasındaki iş birliğini artırma, Türk akademisinin gelişmesini sağlama ve ilgili alanlardaki güncel çalışmaların takip edilmesi hususunda bir bilgi kaynağı olduğu gerçeğinden hareketle şahsım, Kongre Düzenleme Kurulumuz ve Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN adına daha nicelerinin düzenlenmesini dilerim.

Selam ve saygılarımla.

Prof. Dr. Sedat MADEN

Düzenleme Kurulu Başkanı

Kongre Düzenleme Kurulu Başkanından…

From the Organizing Committee Chair of the Congress…

Psikolojik Yardım İhtiyacı Ölçeği (PYİÖ) Ergen Formu Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Dr. Öğr. Üyesi. İhsan AKEREN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı
ihsanakeren@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5615-4189

Dr. Öğr. Üyesi İsmal AY
Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı
ismailay@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8364-7149

Özet
Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım gereksinimlerini belirlemek amacıyla geliştirilen Psikolojik Yardım İhtiyacı Ölçeğinin (PYİÖ) ortaokul ve lise öğrencisi ergen gruplara uyarlanması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul ve liselerde öğrenim gören 342 üniversite öğrencisine ulaşılmış ve ilgili ölçeği doldurmaları sağlanmıştır. Ölçeğin faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla toplanan veriler ilk olarak Açımlayıcı Faktör Analizine (AFA) dahil edilmiştir. Faktör yükü .30'dan düşük olan, birden fazla faktör altında bulunan binişik maddeler çıkarıldıktan sonra toplam varyansın %54'ünü açıklayan, öz değeri 1'den büyük, 17 maddeden oluşan dört faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Örneklem yeterliği için Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO) katsayısı .87, Bartlett's Test of Sphericity (Approx Chi-Square/df: 1671.123/136, p=.00) anlamlı bulunmuştur. Elde edilen yapının güvenirlik analizleri için yapılan Cronbach Alpha iç tutarlık güvenirlik katsayısı .86, iki yarı güvenirlik katsayısı .75, elde edilen dört faktör için iç tutarlık katsayısı ise sırasıyla .71, .75, .72 ve .76 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirliğine yönelik Doğrulayıcı Faktör Analizinin (DFA) farklı bir örneklemden toplanan verilerle yapılması gerekliliği nedeniyle ilgili izinlerin alınarak 2023 Eylül döneminde DFA verilerinin toplanarak araştırmanın sonuçlandırılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik yardım ihtiyacı, ergenler, ölçek uyarlama.

Şuşa Şehri Karabağ'ın Kültür Başkenti (Haydar Aliyev Vakfı Belgelerinde)

Ganira MIRZAKHANLI
gannimir3@gmail.com
ORCID: 0009-0003-0312-4797

Özet
Her şeyden önce, Fondun Karabağ bölgesindeki faaliyetlerinden başlamak gerekiyor. Bu etkinlik esas olarak maddi ve kültürel örneklerin restorasyonunu ve bir dizi etkinliğin düzenlenmesini içerir. Şuşa, kültürün başkenti Karabağ'ın incisidir. Varlığının ilk günlerinden itibaren Heydar Aliyev Vakfı, Anavatanımızın çeşitli alanlarına, özellikle kültüre özel önem verdi. Çok acı verici olmasına rağmen, 30 yıllık tutku Karabağ'ımızdan çok şey aldı. Ancak Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Başkomutanı İlham Aliyev'in önderliğinde şanlı ordumuz Karabağ Zaferinden sağ çıktı. Bu olağanüstü etkinliğin hemen ardından Heydar Aliyev Vakfı Başkan Yardımcısı Mehriban Aliyeva, Heydar Aliyev Vakfının eski Karabağ topraklarında dini anıtlarımızı, camilerimizi, kültürel örneklerimizi restore etmek için bir proje başlattığını duyurdu. Şuşa ziyareti sırasında Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve eşi Mehriban Aliyeva yolları, maddi kültür örneklerini, dini abideleri restore etme faaliyetlerinin başladığını duyurdu. Heydar Aliyev Vakfının en çarpıcı girişimlerinden biri, "Karabağ Kültürel Mirası" adlı bir yayın koleksiyonunun hazırlanmasıdır. Koleksiyon, edebi, müzikal, mimari alanlar, halk sanatı ve milliyeti yansıtan beş yayın içermektedir. Karabağ bizim geçmişimiz, bugünümüz ve geleceğimizdir. Karabağ, Azerbaycan'ın kültürel tarihinin en nadir parçasıdır.

Anahtar Kelimeler: Karabağ, kültür, Şuşa.

Türkiye'de Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öncü Bir Başlangıç: Yabancılara Türkçe Dersleri: Konuşma, Okuma Örneği

Doç. Dr. Aslı MADEN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
aslimaden@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3336-0198

Yüksek Lisans Öğrencisi Akif ÖZGEN
Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
akifozgen44@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4157-8517

Özet
Araştırmada, Cumhuriyetin ilk yıllarında yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla Kenan Akyüz tarafından hazırlanan *Yabancılara Türkçe Dersleri: Konuşma, Okuma* adlı eserin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada, deneysel olmayan araştırma desenlerinden betimsel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Verilerin toplanmasında doküman analizi; elde edilen verilerin analiz edilmesinde ise içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada örneklemi oluşturan eser; hitap ettiği hedef kitle, okuma metinlerinin türleri, eserde yer alan kültürel unsurlar, eserde kullanılan dil öğretim yöntemleri ve eserde bulunan yabancılara Türkçe öğretimi ilkeleri gibi alt problemler ışığında incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulguların sonucunda eser, kendi içerisinde iki kısma ayrıldığı ve birinci kısmın Türkçeyi hiç bilmeyen öğrencilerin okuması için ikinci kısmın ise birinci sınıfı tamamlayan öğrencilerin devam ettikleri ikinci sınıfta okutulması yönünde planlandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte eserde en fazla sanatsal metin türünün yer aldığı, en fazla kültürel unsurun atasözleri olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, Kenan Akyüz, konuşma, okuma.

Hayder Aliyev'in Karabağ'daki Ermenilerin Toprak ve Sınır İddialarına İlişkin Tutumu (1969-1982)

Abdullayeva Nasrin FAMIL
Baku State University
nesrin.abdull@gmail.com
ORCID: 0009-0005-6824-1307

Özet
20. yüzyılın 70-80'leri, Azerbaycan'ın sosyo-politik, sosyo-ekonomik ve kültürel gelişiminde benzersizliği ile karakterize edilen bir dönemdir. Bu dönemde gerçekleştirilen olaylar Milli Önder Haydar Aliyev'in adıyla ilişkilendirilir. Haydar Aliyev, Devlet Güvenlik Komitesi (DGK) başkanı iken, milliyetçi Ermenilerin asılsız toprak iddialarına karşı sert bir tavır almış ve amaçlarına ulaşmalarına izin vermemiştir. Sovyet döneminde Ermeniler, mümkün oldukça, Azerbaycan toprakları üzerinde asılsız toprak iddialarında bulundular. Haydar Aliyev iktidara gelmeden önce bile Ermenistan, Azerbaycan sınırındaki bazı bölgeleri ele geçirme niyetindeydi. Haydar Aliyev, 26 Haziran 1967'de Azerbaycan Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri V. Ahundov'a 23-24 Haziran gecesi yazdığı mektupta, Hankendi'nin bazı sokaklarında Ermenice dağıtılan bildirilerden bahsediyordu. Dağlık Karabağ'ın Ermeniler tarafından Ermenistan SSC'ye ilhakı talebini bildirdi. Haydar Aliyev'in çabaları sonucunda bu tür bildirileri hazırlayanlar kısa sürede cezalandırıldı. Ermeni yetkililer 20. yüzyılın 20'li yıllarına ait tahrif edilmiş haritaları ortaya çıkardıktan sonra, toprak meselesiyle ilgili müzakereler şimdiden bir tartışma konusu haline geldi. 1967'de Ermeni SSC'nin milliyetçi çevreleri Azerbaycan SSC'nin içişlerine müdahale ederek Dağlık Karabağ'da Azerbaycanlı nüfusun yaşadığı bölgelerin kalkınması için ayrılan fonların dağıtılmasını ve onaylanmasını engelledi. Azerbaycan SSC Yüksek Sovyeti Prezidyumu, 5 Mayıs 1938'de Ermenistan SSC'nin sınır bölgelerinden 2.000 hektardan fazla arazinin Ermenistan SSC'ye devredilmesine ilişkin kararı 7 Mayıs 1969'da onayladı. 14 Temmuz 1969'da Azerbaycan SSC'nin başına seçilen Haydar Aliyev, bu kararın uygulanmasını durdurdu. Moskova'daki Ermeni liderler ve bazı güçlerin çabalarına rağmen bu karar uygulanmadı. Kirli niyetlerinden vazgeçmeyen Ermeniler, 1970'li yıllarda Dağlık Karabağ konusunu gündeme getirmişlerse de istekleri engellenmiştir. 23 Kasım 1977'de yapılan SSCB Bakanlar Kurulu Başkanlığı toplantısında, Ermenistan SSC liderliğinin ısrarı üzerine, Azerbaycan SSC'nin Dağlık Karabağ Özerk Vilayeti topraklarının Azerbaycan SSC'ye katılması konusu tartışıldı. Ermenistan SSC tartışıldı. Haydar Aliyev, ermenilerin bu niyetlerini engellemek için bilimsel bir rapor hazırladı, bu belge Azerbaycan Komünist Partisi Merkez Komitesi Siyasi Bürosunda tartışıldı. Bundan sonra, Ermenistan SSC liderliğinin iddialarının asılsız olduğuna karar verildi ve SSCB başkanı L. Brejnev'e sunuldu. Haydar Aliyev'in attığı ciddi adımlar sonucunda Ermenilerin bu girişimleri gerçekleşmedi. Milli lider Haydar Aliyev Azerbaycan halkının çıkarlarını her şeyin üstünde tutmuş, kararlı duruşu SSCB önderliğindeki milliyetçi Ermenileri her zaman endişelendirmiş ve onların hain niyetlerini gerçekleştirmelerinin önünde ciddi bir engel olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Haydar Aliyev, Güney Kafkasya, Karabağ, sınır sorunları.

Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminde Yaşanan Sorunlara Yönelik Hazırlanan Çalışmaların Araştırma Eğilimleri

Prof. Dr. Sedat MADEN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi ABD
sedatmaden@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8024-8182

Doktora Öğrencisi Murat KAYA
Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
dekadan28@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-2232-2081

Özet

Araştırmada, Türk dili ve edebiyatı eğitiminde (TDEE) yaşanan sorunlar üzerine hazırlanmış lisansüstü tez, makale ve kitapların araştırma eğilimlerini analiz etmek amaçlanmıştır. Bu amaçla 1986-2022 yılları arasında Türk dili ve edebiyatı eğitimi sorunları üzerine hazırlanmış 24 makale, 2 lisansüstü tez ve 2 kitap yayımlandıkları yıl, tür, yazar sayısı, araştırma yaklaşımı, veri toplama araçları ve örneklem grupları açısından içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, bilimsel veri tabanlarında "Türk dili ve edebiyatı, Türk edebiyatı, dil ve anlatım, program, eğitim, sorunlar, problemler" anahtar kelimeleriyle aramalar yapılmış ve yayımlanan eserlere ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular yüzde ve frekans değerleriyle tablolar hâlinde gösterilmiştir. Araştırma bulgularından hareketle, 1986-2022 yılları arasında Türk dili ve edebiyatı eğitiminin sorunlarına yönelik makalelerin 2017 yılında diğer yıllara göre daha fazla yayımlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca 2002 ve 2012 yıllarında 2 tez, 1986 ve 2009 yılında ise 2 kitabın yayımlandığı görülmüştür. Bunlarla birlikte makalelerin genellikle tek veya çift yazarlı olduğu, nitel yöntemin daha sık kullanıldığı, verilerin de daha çok doküman analizi üzerinden toplandığı ve örneklem grubu olarak da Türk dili ve edebiyatı öğretim programının tercih edildiği tespit edilmiştir. Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde de nitel yöntemin ağırlıklı olarak kullanıldığı, tarama ve olgubilim deseninden yararlanıldığı belirlenmiştir. Lisansüstü tezlerde örneklem grubu olarak öğretim programının ve öğrencilerin eşit olarak birer kez tercih edildiği ortaya konulmuştur. Araştırma sonuçlarından hareketle yapılacak yeni çalışmalarda nicel ve karma yöntemin ve disiplinler arası iş birliği yapılmasının tercih edilebileceği öngörülmüştür. Buna ek olarak, Türk dili ve edebiyatı eğitiminin sorunlarına yönelik daha fazla yüksek lisans ve doktora tezi hazırlanması da öneriler arasında yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk dili ve edebiyatı, eğitim, sorunlar, içerik analizi.

Bir Türe Ait Olmak ya da Olmamak: Kafka'nın "Dönüşümü"nün Türsel Kimliği Üzerine Bir İnceleme

Arş. Gör. Dr. Derya Koray DÜŞÜNCELİ
Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü,
kdusunceli@ankara.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5491-5095

Özet

Bu bildiri, 20. yüzyıl edebiyatının en önemi figürlerinden biri olarak kabul edilen Franz Kafka'nın "Die Verwandlung" (Dönüşüm) adlı eserini, fantastik ve büyülü gerçekçilik tartışmaları çerçevesinde etraflıca incelemeyi amaçlamaktadır. Kafka'nın bu özgün ve derinlemesine işlenmiş eseri, edebiyat eleştirmenleri arasında uzun bir süredir süregelen tartışmalara konu olmuş ancak eserin türsel kimliği üzerine kesin bir görüş birliğine varılamamıştır. Bu tartışmalı meseleye dâhil olan Latin Amerikalı edebiyat eleştirmeni Angel Flores, Kafka'nın "Dönüşümü"nü büyülü gerçekçi metin türüne dâhil ederken, bir başka edebiyat eleştirmeni Tzvetan Todorov aynı eseri fantastik kategorisine dâhil eder. Todorov, ayrıca Franz Kafka'nın "Dönüşüm" öyküsünün bir tür olarak fantastiği sona erdirdiğine işaret eder; çünkü bu türün ele aldığı zıtlıkları Kafka'nın tamamen askıya aldığını vurgular. Bir yandan sahip olduğu özellikler bağlamında değerlendirildiğinde Kafka'nın "Dönüşümü"nü fantastik bir eser olarak görmek mümkündür. Gregor Samsa adlı başkarakterin beklenmedik dönüşümü, eserin gerçeklikle bağdaşmayan unsurlar barındırması ve yaşanan olağandışı olaylar, romanın fantastik kategorisine dâhil edilmesine olanak tanımaktadır. Öte yandan, eserin içerdiği gerçekçi detaylar, olağan ve olağanüstü olayların bir arada bulunması, bu ikilik arasında kurulan denge, mekânın gerçek dünyaya ait olması eserin büyülü gerçekçilik unsurlar içerdiğini de göstermektedir. Buradan hareketle bildiride, "Dönüşüm" adlı eserde fantastik ve büyülü gerçekçi unsurları açıklamak için örnekler sunulacak ve bu iki türün ayrılan ve kesişen noktaları büyülü gerçekçilik ve fantastik kuramları çerçevesinde vurgulanacaktır. Aynı zamanda eserin içinde bulunduğu türsel belirsizliğin anlaşılması ile bu belirsizliğin nedenlerinin irdelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, eserin türsel kimliğini belirlemek ve bu türsel belirsizliğin eser üzerindeki etkilerini anlamak için yapılan farklı yorumlar ve analizler ele alınacaktır. Sonuç olarak, bu bildiri Kafka'nın "Dönüşüm" adlı romanının türsel kimliğini anlamak için kapsamlı bir bakış açısı sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kafka, dönüşüm, fantastik, büyülü gerçekçilik.

Mitolojik İnsandan Modern İnsana Geçişte Bir Prototip: Keloğlan

Yusuf KÖMÜR
T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı
y.komur@outlook.com
ORCID: 0000-0002-7350-9313

Özet
Bu çalışmada Tahir Alangu tarafından yayımlanan *Keloğlan Masalları* adlı çalışmada yer alan Keloğlan masalları incelenmiş; Keloğlan'ın taşıdığı bilinç düzeyi, yaptıkları ve yapmadıkları ile günümüz insanına benzeyen ve ondan farklılaşan yanları tespit edilmeye çalışılmıştır. Mitolojik dönemlerden modern zamanlara doğru seyreden akış içerisinde önemli kırılmalar meydana gelmiştir. Özellikle epiğin soylu, yüce ve kahraman tipinin, zamanla yerini kurnaz, sıradan kahramanlık vasfı taşımayan; bazen cılız bazen de şişman, halk içinden insanlara bıraktığı görülür. Gelenekten yeniliğe doğru fark edilen bu değişim, insanoğlunun hayatındaki sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişimlerin bir neticesidir. Kültürel ve ekonomik anlamdaki bu değişimler insanın yaşama biçimi ve hayatı anlam(landırm)a noktasında da farklılaşmaya neden olmuştur. Özellikle kahramanlığı ve kahraman olmayı âdeta bir vazife gibi gören insanın yerini, sıradan kendi arzuları ve kendi beni için aklı ile hayat mücadelesini sürdüren insan almıştır. Ancak modern insanın, modernliğin bilincine erişmeden önce var olan mitoloji olağanüstü varlıkları ve onların sahip olduğu güçleri anlatmıştır. Mitolojik unsurları da bünyesinde barındıran destanlar ve masallar özellikle içinde olağanüstü olay, kişi ve mekânlarla örülü bir yapıya sahiptir. Ancak Keloğlan masallarında; soylu-yüce birey yerini; komik, hilebaz bir tipe bırakmıştır. Artık mensubu ve lideri olduğu toplum uğruna hareket eden tiplerin yerini, kendi adına konuşan ve kendi çıkarları için hareket eden tipler almıştır. Bu tiplerin en başat örneklerinden biri Keloğlan masallarında görülen kurnaz-hilebaz tip; komikliği, kurnazlığı ile her türlü zor durumdan kendini kurtarmayı, kâr elde etmeyi başarır. Keloğlan masallarında, Keloğlan tipinin kendi çıkar ve menfaatleri doğrultusunda iyiden sıyrılarak "kötüye, karşıt bene" doğru kaydığını görmek mümkündür. Keloğlan, soylu masal tiplerinin bilek gücü ile verdiği hayat mücadelesini "akıl gücü" ile ortaya koyar. Bu nedenle onun fiziksel görünümü "kel, sıska, zayıf" bir yapıdadır. Onun fiziki özelliklerinin herhangi bir olaydan kurtulmaya veya herhangi bir güçlükle baş etmeye bir etkisi yoktur. Artık dış görünüşüyle bir kahramana benzemeyen bu tip, olayları aklı ile çözerek gücü (padişah, dev, kırk harami vb.) küçük düşürmekte ve onlarla alay etmektedir. Keloğlan tipini modern insana yaklaştıran en önemli özellikleri bunlar olmakla birlikte, kendi benini tanıyor olması da onun devrini aşan bir bilince sahip olduğunun göstergesidir. Bu benin içerisinde hem iyilik hem kötülük hem de bilinç tam olarak yerini almış ve artık Keloğlan modern insanın bir prototipi olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Keloğlan Masalları, masal, mitoloji, destan, modern Türk edebiyatı, komik/kurnaz tip.

Matematik Öğretmenlerinin Geometri Öğretimi Sürecinde Bilgisayar Teknolojilerinin Kullanımı Hakkında Görüşleri

Doç. Dr. Mustafa DEMİR
Bayburt Üniversitesi, Türkiye
mustafademir82@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-0159-8986

Dr. Ahmet ÇELİK
Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
celikahmetcelik@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5145-7041

Özet

Bu çalışmada ortaokul kademesinde görev yapan matematik öğretmenlerinin geometri öğretimi sürecinde bilgisayar tabanlı teknoloji kullanımına yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda matematik öğretmenlerinin geometri öğretimi sürecinde bilgisayar tabanlı teknolojilerin kullanımının gerekliliğine, teknolojilerden yararlanmanın öğretim sürecine sunduğu katkılara, bu tür teknolojilerden yararlanma biçimine, kullanım sıklığına ve bu süreçlerde karşılaşılan sorunlara yönelik algıları incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde tasarlanan araştırmanın katılımcıları kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve on üç matematik öğretmeni ile yüz yüze görüşme şeklinde yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları matematik öğretmenlerinin geometrik kazanımları içeren öğretim sürecinde teknolojiden yararlanma fikrine yönelik olumlu görüşlere sahip olduklarını ve bu bağlamda zihinlerinde yazılımlardan yararlanma ve internet tabanlı eğitim platformları kullanma şeklinde çağrışımlar oluşturduğunu göstermektedir. Çalışmanın bir diğer sonucuna göre matematik öğretmenleri bilgisayar tabanlı teknolojik araçların çizimlerde kolaylık sunma, görselleştirme ve zamanı etkin kullanma gibi katkılar sunduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar ışığında matematik öğretmenlerinin çizimi zor veya zaman alan geometrik şekilleri sanal ortamda oluşturarak süreci etkili bir şekilde yönetebileceklerinin ve öğrencilerin geometrik kavramlar arasındaki ilişkileri keşfetmelerine katkı sunabileceklerinin farkında oldukları söylenebilir. Ayrıca öğretmenlerin öğretim sürecinde görselleştirme boyutuna dikkat ederek geometrinin soyut yapısının somutlaştırılmasına ve geometrik düşünme becerilerinin gelişimine uygun ortamlar oluşturmaya önem verdikleri söylenebilir. Çalışmanın bir başka sonucuna göre matematik öğretmenleri geometri öğretim sürecinde gerek gördükleri durumlarda dinamik geometri yazılımlarından ve internet tabanlı eğitim platformlarından yararlanmaktadır. Görüşmelerde öğretmenler özellikle Geogebra yazılımını telaffuz etmiş ancak hangi amaç doğrultusunda kullandıklarını belirtmemişlerdir. Bu sonuçlardan hareketle matematik öğretmenlerinin teknolojik araçlar hakkında bilgi sahibi olmalarına ve teknolojiden yararlanmanın öneminin farkında olmalarına karşın geometri öğretim sürecinde teknolojiden yararlanma motivasyonlarının düşük olduğu söylenebilir. Bu sonuçların elde edilmesinde öğretmenlerin dinamik geometri yazılımlarını derslerde etkin kullanma bağlamında eksikliklerinin olduğu söylenebilir. Çalışmanın son amacı doğrultusunda elde edilen sonuçlara göre öğretmenler genel olarak donanımsal engeller

ve internet altyapısı yetersizliği gibi teknik sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu bulgulardan hareketle matematik öğretmenlerinin yukarıda sıralanan ve birbirini tetikleyen zorluklardan dolayı teknolojiyi etkin kullanmaktan kaçındıkları ve geometri öğretim sürecinde geleneksel yöntemleri tercih etmelerine neden olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar kullanımı, geometri öğretimi, matematik öğretmenleri.

Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Hizmetleri Çanakkale Belediyesi Sosyal Destek Faaliyetleri

Yüksek Lisans Öğrencisi Mehmet YILDIZ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
yldzml@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4472-7220

Özet

Toplumu oluşturan kişilerin siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın işleyişinde ve kanunlar önünde nasıl muamele göreceği konusunda eşit ve özgür olmalarını sağlayacak planlar yapmak ve hayata geçirmek, devletin en temel görevlerinden biri olarak kabul edilmiştir. Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede sosyal politikaların uygulanmasında merkezi yönetimin yanı sıra yerel yönetimler de önemli bir rol üstlenmektedir. Sosyal belediyecilik" kentlerin eğitim, sağlık, kültür, refah gibi toplumsal yapıya etki edecek alanlarda hizmet sunan kurumlara dönüşme sürecini ifade etmekle beraber şehirlerin sosyal işlevlerini artıracak ve sosyal hayatta aktif olmalarını sağlayacak eğitim, sağlık, kültür, refah gibi alanlarda hizmet veren kurumlar haline gelme sürecini ifade eder. Belediyeler, sosyal belediyecilik alanında yerel halkın üç farklı sorunuyla ilgilenmek durumundadır. Bunlardan ilki, toplumun örgütlenme ve yönetilme biçiminden kaynaklanan işsizlik, yoksulluk, dilencilik gibi sorunların acilen ele alınması ihtiyacı, ikincisi ise afetlerden etkilenen ve belediye sınırları içinde yaşayanların ihtiyaçlarının karşılanması üçüncüsü ise çevreden doğrudan etkilenen ve bundan zarar gören yaşlı, çocuk ve engellileri etkileyen sorunların ele alınması ihtiyacıdır. Çanakkale Belediyesi Çanakkale genelinde yaptığı birçok uygulamayla kentte barınan insanlara sosyal hizmetler sunmaktadır. Belediye bu hizmetleri Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü; vasıtasıyla yürütmekte ihtiyaçlarını yerel düzeyde karşılayamayan ve en alt düzeyde bile geçimini sağlamakta zorluk yaşayan dar gelirlilere, yoksullara, yetimlere ve engellilere yönelik ayni ve nakdi desteğin hayata geçirilmesine yönelik sosyal hizmet faaliyetleri yürütülmekte aynı zamanda sosyal proje ve hizmetler de sunulmaktadır. Çanakkale Belediye'si, Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü yaptığı bu faaliyetler için 2022 yılında bütçesinin %29'una yakınını sosyal harcamalara ayırmıştır. Çalışmanın amacı sosyal belediyecilik kavramını incelemek Çanakkale Belediyesince yürütülen sosyal hizmet çalışmaları hakkında bilgi vermektir. Araştırmada gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama teknikleri uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal belediyecilik, sosyal politika, Çanakkale Belediyesi.

Hukuk, İktisat ve Siyaset: Hukuk ve Ekonomi Akımı'nın Metodolojik ve İdeolojik Boyutları

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer DÜLGER
Sakarya Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı
muzafferdulger@sakarya.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0359-9368

Özet

20. yy.'ın ikinci yarısında özellikle ABD merkezli bir gelişim göstermiş olan "Hukuk ve İktisat Akımı ya da Hareketi" (Law and Economics Movement), hukuk ve iktisat bilimlerinin metodolojik açıdan birbirini beslemesi ve hatta kısmen entegrasyonunu konu edinmiş, her iki saha açısında da çok ciddi etki üretmiş bir bilimsel gelişmedir. Bu bilimsel hareket içerisinde zamanla güç kazanarak ana-akım halini almış olan (Chicago, Avusturya ve Virginia ekolleri gibi) ekoller, hareketin, hukukun ve iktisadın metodolojik zeminlerindeki boşlukları dolduran yönüne vurgu yaparken, son yirmi yıl içerisinde ortaya çıkmış bir takım eleştirel çalışmalar hukuk ve iktisat hareketinde gömülü ideolojik içeriği ve liberal siyasalara yön verici boyutunu gündem haline getirmişlerdir. Amerikalı yüksek yargıç Learned Hand'in bir dava kapsamında kararını argümante etmek adına kullandığı beklenen maliyet hesabından (bugünkü anılış şekliyle Hand Formülü'nden) mülhem bir biçimde hızla gelişim göstermiş olan, ve peşisıra Ronald Coase, Gary Becker, James M. Buchanan ve Richard Thaler gibi pek çok Nobel ödüllü iktisatçıyı ardından sürükleyen bu etkileşimsel ilgi alanı, hukukun pek çok kurumunun farklı bir bakış açısıyla, iktisadın penceresinden algılanabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu akım kapsamında yapılan çalışmalar vasıtasıyla hukukun klasik meşruiyet kriterlerinin yanında yeni bir kriter de belirmiştir: İktisadi Etkinlik (Economic Efficiency). Hukukun iktisadi etkinlik analizi vasıtalarıyla, hukuki kural ve kurumlarla ilgili pek çok güncel tartışmaya cevaplar üretilmektedir. Akım üzerine odaklanmış eleştirel çalışmalara bakıldığında ise, metodolojinin çoğu zaman ideolojik bir belirlenimle şekillenmiş olduğu yönünde eleştirilerin yapıldığı görülmektedir. Buna göre, özellikle günümüzün ana akım hukuk-iktisat okullarının esas gündemi, 20. yy.'ın ikinci yarısı itibariyle yeniden biçimlenmiş olan yeni liberal ekonomi-politiğin, güncel hukuki kurumların yeniden yapılandırılması ve yer yer tasfiyesinde kullanımıdır. Çalışmada hukukî kurumların iktisadî analizinde sıklıkla başvurulan Hand Formülü, Kaldor-Hicks Etkinlik Modeli ve Coase Teoremi gibi metodolojiye yön veren belli başlı doktrinel vasıtaların üzerine odaklanarak ve bunların ideolojik boyutunu serimlemeye çalışan eleştirel yaklaşımlar üzerinde durulmak suretiyle, "hukuk-iktisat-siyaset" kesişiminde beliren bu akımın paradigmatik açılımlarıyla, bu üç alan üzerinden meydana getirdiği bilimsel çıktılar tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hukuk ve iktisat akımı, (neo)liberal hukuk ideolojisi, coase teoremi, hand formülü, kaldor-hicks etkinliği.

Abdülmecid Sivâsî (ö. 1049/1639) ve Dürerü'l-Akâid Adlı Eseri Bağlamında Sünnilik Tasavvuru

Doç. Dr. Mehmet SEVER
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Kelam ve İtikadi İslam Mezhepleri Anabilim Dalı
mehmetsever95@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6385-6576

Özet
Abdülmecîd Sivâsî (ö. 1049/1639) Osmanlı toplumunun dini hayatında etkileri görünen önemli bir âlimdir. Özellikle Anadolu coğrafyasındaki etkisi ile payitahtın dikkatini çekmiştir. Dönemin Osmanlı sultanı III. Mehmed tarafından İstanbul'a davet edilen Sivâsî, ilmi çalışmaları ile birlikte irşâd görevini burada da devam ettirmiştir. Sultan tarafından ilk olarak Ayasofya-i Kebir Camii'nde görevlendirilmiştir. Osmanlı toplumunda ve özellikle İstanbul halkı üzerinde en önemli dini kurum ve mabet olan Ayasofya-i Kebir Camii, dönemin dini ve fikri görüşlerinin savunulduğu, Müslümanların gündemini belirleyen ve toplum üzerinde etkilerini hissettirmesi yönünden en önemli makam olmuştur. Abdülmecîd Sivâsî, bir yandan halkı irşâd için kürsü şeyhi / vaizi olarak görev yaparken aynı zamandan tefsir ve hadis okutmaya davam etmiştir. Bu çalışmaları esnasından Osmanlı toplumunun gündemine giren dini ve sosyal bir hareket olan Kâdızaliler Hareketi mensuplarının eleştirilerine maruz kalmıştır. Dönemin en önemli dini ve fikri hareketi ile mücadele ederek Osmanlı toplumunda önemli bir yere sahip olan Sivâsî, toplumsal tabanı olan tasavvufî hareketleri savunmuştur. Bunun yanı sıra devletin ve toplumun bekası için tehdit oluşturan tasavvufi hareketler içindeki bâtınî eğilimleri de tenkit etmek suretiyle Ehl-i Sünnet'in itidal ve denge arayışını temsil etmiştir. Bu bağlamda Osmanlı devletini ve toplumu rahatsız eden iki aşırı ucu dengelemeye çalışan ve başta Ayasofya-i Kebir Camii olmak üzere selâtin camilerinde vaaz vererek halkı irşâd eden Sivâsî'nin görüşleri, dönemin Sünnilik tasavvurunu anlamak bakımından önemlidir. Zira dönemin resmi protokolünde en önde olan, merasimlerde hazır bulunan, sultanlar ile seferlere katılan kürsü şeyhleri/ vaizleri, dönemin resmi din anlayışını temsil eden âlimler olarak da görülebilirler. Dönemin halka ulaşmaya başarmış ve padişahlarında himayesini de kazanmış olan Sivâsî, birçok eser telif etmiştir. Bu eserlerin çoğu halkın anlayacağı şekilde Osmanlı Türkçesi ile kaleme alınmıştır. Bu eserler içerisinde *Dürerü'l-Akâid* adlı çalışması, itikad, kelam, tasavvuf ve itikadi mezheplere dair bilgileri sade bir üslup içinde anlatmaktadır. Halka ulaşmayı hedefleyen ve bunu İslam dünyasının en önemli mabetlerinden olan Ayasofya-i Kebir Camiî kürsüsünden dile getiren Sivâsi, dönemin halkı üzerinde mekânın temin etmiş ettiği güç ile tesirli olmuştur. Bu bağlamda Osmanlı Sünnilik tasavvurunun kendisi üzerinden görülebileceği Sivâsî'nin *Dürerü'l-Akâid* adlı eseri, metin analizi yöntemi ile incelenerek dönemin Sünnîlik tasavvuru ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sünnîlik, vaaz, Abdülmecîd Sivâsî, mezhep.

"Metin ve Çevirme" Sorunu

Phd. Sevinj Mammadzada SALİM
Odlar Yurdu University, Baku, Azerbaijan
mamedzade-1982@mail.ru
ORCID: 0000-0003-4525-9043

Özet
Çevirme durumu cümlenin paradoksal düzenidir. Bu, düzenlemede çok önemli hale gelir. Çevirme, konuşma sürecinde güçlü bir duygusallık ve ifade gücü oluşturur. Çevirme anlamsal ve üslupsal-ifadesel açıdan önemlidir, gerçek düzenin tarafsızlığını ortadan kaldırır, öznel tutumu güçlendirir. Düz ve zıt düzen, stilistik-anlamsal özelliğin hem zayıflığı hem de güçlülüğü ile ayırt edilir. Çevirme, metin oluşturma ilkelerinden biridir. Bu ilkeler, metin koşullarındaki bazı cümle üyeleri tarafından, cümle üyeleriyle dil bilgisi açısından bağlantısı olmayan kelimeler tarafından oluşturulur. Bu prensip tek bir modele dayanmaktadır. Kuşkusuz bilimsel-teorik konuların etkili bir şekilde öğretilmesinde dilkültür biliminin etkisi büyüktür. Dilbilim, kültür ve dil arasındaki etkileşimi inceleyen bir bilimdir. Dil ve kültür arasındaki etkileşim, bu etkiyi kullanarak "metin ve çevirme" konusunun öğrenilmesini mümkün eder. Bu yazımızda çevirme ile metin arasındaki sorunu analiz etmeye ve bu sorunun nedenlerini farklı örneklerle vermeye çalışacağız. Makalenin ana fikri metni bir sistem olarak betimlemek, metindeki genel baskın (üstün) işlevleri tanımlamaktır. Mantıksal-anlamsal yönlerinin makro ve mikro yapısını belirlemek, metnin mantıksal-anlamsal bütünlüğünü sağlayan birim ve araçları ortaya çıkarmak makalenin ana yönelimidir . Böylece metnin ana fikri ve tematik olarak metindeki genişlemesi ve gelişimi, çevirme retorik soru, soru-cevap sürecinden oluşmaktadır. Bu, metnin işlevsel perspektifidir. Metnin yapısal-anlamsal bileşenleri birbirinden ayrılamaz. Metnin iletişimsel yapısı, onun bilgi aktarma özellikleriyle ilgilidir.

Anahtar Kelimeler: Çevirme, ritim, metin, dilbilim.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Ahlaki Uzaklaşma Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Ali BİRİNCİ
Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
alibirinci@gumushane.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2958-644X

Özet

Ahlaki uzaklaşma kavramı hayatın muhtelif alanlarında analiz edilmiş ve oldukça yoğun olarak çalışılmış bir konudur. Ahlaki uzaklaşma, kişinin içsel ahlaki standartlarını eylemlerinden ayıran ve huzursuzluk ve sıkıntı duygusu hissetmeden gayri ahlaki davranışlarda bulunmayı kolaylaştıran bilişsel mekanizmayı ifaden bir kavramdır. Bu minvalde ahlaki uzaklaşma mekanizmaları, içsel ahlaki standartlarımızın davranışlarımızı nasıl yorumlamamız gerektiği bağlaşımını keserek onları etkisiz hale getirir. Bu çalışmanın amacı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının ahlaki uzaklaşma algılarının belirlenmesi ve bu algıların çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesidir. Nicel bir araştırma olan çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni 2022-2023 eğitim öğretim yılında Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrendeki her bir bireyin çalışmanın yürütüldüğü örneklemde yer alma şansının eşit olmasına imkân sağlayan basit tesadüfü seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiş 443 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ile Bandura vd. (1996) tarafından geliştirilen, Gezici Yalçın vd. (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan Ahlaki Uzaklaşma Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde katılımcıların ahlaki uzaklaşma algı düzeylerini belirlemede aritmetik ortalamalar kullanılmıştır. Aritmetik ortalamaların yorumlanabilmesi için aralıklar, 1.00-1.79 "çok düşük", 1.80-2.59 "düşük", 2.60-3.39 "orta", 3.40-4.19 "yüksek", 4.20-5.00 aralığı ise "çok yüksek" olarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine göre ahlaki uzaklaşma algı düzeylerinin değişip değişmediğini test etmek içinse t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Buna göre katılımcıların ahlaki uzaklaşma algı düzeylerinin (($\bar{x}$=2,23) düşük düzeyde olduğu, katılımcıların ahlaki uzaklaşma algı düzeylerinin cinsiyet, sosyoekomik durum değişkenleri açısından istatistikî anlamda farklılaştığı, yaş ve okuduğu sınıf düzeyi değişkenleri açısından farklılaşmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din eğitimi, din kültürü ve ahlak bilgisi, aday öğretmen, ahlaki uzaklaşma.

Özel Olimpiyatlar Etkinliklerine Gönüllü Olarak Katılan Üniversite Öğrencilerinin Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık Düzeylerindeki Değişimlerin İncelenmesi

Dr. Ögr. Üyesi Uğur AYDEMIR
Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
uguraydemir@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5051-7396

Doç. Dr. Erkan YARIMKAYA
Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
erkanyarimkaya@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4337-5112

Özet

Özel olimpiyatlar etkinlikleri, toplumun her kesiminde zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik olumlu yönde farkındalık kazanımı elde edilmesi amacıyla düzenlenen, zihinsel yetersizliği olan ve olmayan çocukların bir arada gönüllüler eşliğinde yaptıkları fiziksel aktivite ve oyun etkinliklerini içermektedir. Bu çalışmada, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin gönüllü olarak katılım gösterdikleri özel olimpiyatlar etkinlikleri sonrası zihinsel yetersizliği olan bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık düzeylerinde herhangi bir değişim olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Ön test - son test kontrol gruplu deneysel yöntemin kullanıldığı çalışmaya, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 52 üniversite öğrencisi katılmıştır (Uygulama grubu n: 26, Kontrol grubu n: 26). Uygulama grubunda yer alan katılımcılar 8 hafta boyunca, haftada 2 gün 30'ar dakika süreyle zihinsel yetersizliği olan ve olmayan çocuklar için düzenlenen fiziksel aktivite ve oyun etkinliklerinde ''Gönüllü'' olarak yer almıştır. Veriler, 8 haftalık özel olimpiyatlar etkinliklerinin öncesi ve sonrasında ''Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık Ölçeği'' aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde, SPSS 20.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için, üniversite öğrencilerinin grup içi ve gruplar arası farkındalık puanlarının karşılaştırılmasında Independent Samples t testi ve Paired Samples t testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, uygulama grubundaki üniversite öğrencilerinin farkındalık düzeyinde 8 haftalık özel olimpiyatlar etkinlikleri öncesi ve sonrası arasında anlamlı farklılıklar olduğu gözlemlenirken (t: -7,117, p: 0,020) kontrol grubunun farkındalık düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (t: 1,058, p: 0,300). Bulgular, özel olimpiyatlar etkinliklerinde gönüllü olarak yer almanın, üniversite öğrencilerinin zihinsel yetersizliği olan bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalıkları üzerinde olumlu yönde bir değişim oluşturduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel olimpiyatlar, zihinsel yetersizlik, spor, gönüllü, farkındalık.

Çocuk Gelişimi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi

Doç. Dr. Seda AKTI ASLAN
Fırat Üniversitesi
saaslan@firat.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9345-6194

Özet

Bu araştırmada, 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan deprem nedeniyle tüm derslerini uzaktan eğitim ile sürdüren çocuk gelişimi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik oluşturdukları metaforların neler oldukları ve hangi kavramsal kategoriler altında toplandığı incelenmiştir. Araştırma bir üniversitenin meslek yüksekokulunda öğrenim görmekte olan 96 çocuk gelişimi bölümü öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan "Uzaktan Eğitim ………….. gibidir. Çünkü………………..." ibaresindeki boşlukları çevrimiçi bir form aracılığıyla doldurmaları istenmiştir. Olgubilim deseninde yürütülen araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilerek temalar oluşturulmuştur. Yapılan analiz sonucunda, oluşturulan metaforların "kalite", "esneklik", "erişilebilirlik", "yetersizlik", "etkileşim", "duygusuzluk", "ekonomiklik", "ihtiyaca görelik", "eğitsellik", "tükenmişlik", "fayda" ve "yapaylık" olmak üzere toplam 12 tema altında toplandığı görülmüştür. Bu metaforlardan "kalite" teması altında 9 tane, "fayda" teması altında 12 tane, "etkileşim" teması altında 3 tane, "yapaylık" teması altında 3 tane, "esneklik" teması altında 2 tane, "erişilebilirlik" teması altında 14 tane, "yetersizlik" teması altında 10 tane, "duygusuzluk" teması altında 3 tane, "ekonomiklik" teması altında 6 tane, "ihtiyaca görelik teması altında 5 tane, "eğitsellik" teması altında 2 tane ve son olarak "tükenmişlik" teması altında 10 tane metaforun yer aldığı görülmüştür. Bu temalar altında yer alan metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde bazı katılımcıların uzaktan eğitime yönelik olumlu görüş bildirdiği bazı katılımcıların ise olumsuz görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Ancak olumsuz yönde görüş bildiren katılımcıların sayısı daha fazladır. Araştırma bulguları doğrultusunda uzaktan eğitim uygulayıcılarına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, algı, metafor, çocuk gelişimi.

Ortaokul Kesir Başarısında Öğretmenin Kullandığı Matematik Dili ve Öğrenci Öz Yeterliğin Etkisi*

Furkan ERTAÇ
Kazım Özalp Ortaokulu
furkanertac160304001@gmail.com
ORCID: 0009-0005-7135-9066

Doç. Dr. Mustafa ALBAYRAK
Bayburt Üniversitesi
mustafaalbayrak@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3788-5717

Özet
Kesirler okul matematiğinin önemli konularından biridir. Çünkü kesirler konusu hem okul matematiğinde doğal sayılar ile rasyonel sayılar arasında köprü görevi görmektedir hem de günlük yaşamda sıklıkla karşılaşılmaktadır (Albayrak, 2010). Kesirler ile ilgili öğrenilen bilgilerin diğer derslerde (özellikle sosyal bilgiler, fen bilgisi, müzik,…) kullanılmış olması da konunun öğretiminin gerekli olduğunu göstermektedir. Kesirler konusunun bu öneminden dolayı, matematik eğitimi araştırmacıları kesirler konusu üzerine yoğun şekilde araştırmalar yapmışlardır. Yapılan araştırmaların (Pajares, & Kranzler, 1995; Stevens, Olivarez, Lanve Tallent-Runnels, 2004) sonucunda öğrencilerin başarıları üzerindeki önemli olabilen etkenlerden birininde öz yeterlik olduğu sonucuna varmışlardır. Ancak kesirler konusu özelinde kesir başarısının öğrencilerin kesirler konusundaki öz yeterliklerinden nasıl etkilendiğini ortaya koyan nicel araştırmalar sınırlı sayıdadır. Ayrıca 2018 yılında yayımlanan Matematik dersi öğretim programının özel amaçlarına bakıldığında "matematiksel düşüncelerini mantıklı bir şekilde açıklamak ve paylaşmak için matematiksel terminolojiyi ve dili doğru kullanabilecek ve kavramları farklı temsil biçimleri ile ifade edebilecektir" şeklinde öğrenciden beklenen beceriye yer verilmiştir. (MEB, 2018). Öğretim programında yer alan matematiksel dilin, öğretim süreçlerinde doğru, bilinçli ve etkili kullanımı matematik konularının kavramsal düzeyde öğrenilmesinde belirleyici rol oynamaktadır (Toptaş, 2015). Bu nedenle öğrencinin kesir konusunu anlamlı olarak öğrenmesi için ders içerisinde matematiksel dili doğru kullanması gerekir. Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin kesir başarısında öğretmenin kullandığı matematik dil ve öğrencilerin kesir öz yeterliliğin etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışma Türkiye'nin doğusundaki bir ilde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokullarda öğrenim gören gönüllü 106 ortaokul 6. sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Çalışmanın verileri kesirler öz-yeterlik ölçeği testi, kesir öğretiminde matematiksel dil ölçeği ve kesirler başarı testi kullanılarak toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde betimsel istatistik ve kestirimsel istatistik kullanılmıştır. Betimsel istatistik ile öğrencilerin mevcut durumları sunulmuş, kestirimsel istatistik kullanılarak örneklemden toplanan veriler hakkında genellemelere ulaşılmıştır. Kestirimsel istatistik için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda kesir başarısı ile öğretmenin kullandığı matematik dilinin ve kesir başarısı ile öz yeterliğin anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca çalışmada ulaşılan sonuç hem öz yeterliğin kesir

başarısı üzerinde anlamlı etkisi olduğunu hem de öz yeterlik ile birlikte öğretmenin kullandığı matematik dilinin öğrencilerin kesir başarısı üzerinde anlamlı düzeyde yordayıcı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Kesir, öz yeterlik, matematik dili.

**Bu çalışma yukarıda ismi geçen danışman ve araştırmacının yayınlanmamış tez çalışması olup kongreye bildiri olarak sunulmuştur.*

Modern Okul ve Psikolojik Hizmet

H. ÖZTAŞ

A.I. MAMMADOVA
University of Land of Fire
Baku, K. Rahimov Street 13
info@oyu.edu.az
ORCID: 0009-0002-0965-1275

Abstract
In the presented material, psychological health conditions in secondary schools in Azerbaijan and Turkey are researched and the experiences gained are presented. In case of low level of psychological services in general education schools, the negative effects of this have been investigated and ways to eliminate them are emerging. It is always associated with the psychology of the school. As in the rest of the world, in Azerbaijan and Turkey, a great deal of space has been devoted to the retention of emotional information since the day there were schools. Many psychological textbooks are written in the field of school psychological services, providing concrete assistance to teachers and instructors. Except imagine the school's psychological information system. Today the school needs psychology like air and water. The most responsibility for psychological problems at school falls on the practical psychologist. A practical psychologist should be able to reveal the potential of the student of any age and realize it. They should develop their educational interests, knowledge and abilities, and provide psychological assistance to teachers and parents in this field.

Key Words: Psychology, school, education, practical psychologist, teacher, pedagogical psychology.

7. Sınıf Öğrencilerinin Aynı Düzlem Üzerindeki Doğruların Birbirine Göre Durumlarına Yönelik Kavram Yanılgılarının Giderilmesi: Bir Eylem Araştırması

Ayda Nur ARTUN
Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Tuba AĞIRMAN AYDIN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
tubaaydin@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8034-0723

Doç. Dr. Mesut ÖZTÜRK
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
mozturk@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2163-3769

Özet
Matematiğin öğrenilmesinde kavramlar önemli bir yere sahiptir. Nitekim matematik öğretim programları da kavram öğretimine vurgu yapmıştır. Örneğin, Milli Eğitim Bakanlığı ([MEB], 2005) matematiği öğrenmek için temel kavram ve becerilerin kazanılmasının gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Ancak öğrenciler kavramları öğrenmeden önce bazı yanlış kavramsal inanışlara sahiptirler. Bu nedenle yeni bilgiler öğrenirken kavramları zihinlerinde yanlış yapılandırabilirler. Bu durum öğrencilerin kavramları yanlış öğrenmelerine veya kavram yanılgıları yaşamalarına neden olabilir. Kavram yanılgısı sadece bir hata ve bilgi eksikliğinden dolayı yanlış verilen cevap değildir. Kavram yanılgısı zihinde bir kavramın yerine oturan fakat bilimsel olarak o kavramın tanımından farklı olan anlayışlar demektir. Kavram yanılgısı; öğrencilerin yanlış inançları ve deneyimleri sonucu ortaya çıkan davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Yenilmez & Yaşa 2008). Hata ve kavram yanılgıları öğrenme sürecini olumsuz etkiler ve yeni kavramların da doğru öğrenilmesine engel olur. Bu nedenle hata ve kavram yanılgılarının türleri ve oluşma sebepleri tespit edilerek çözüm yolları geliştirilmesi önem teşkil etmektedir. Alanyazın incelendiğinde kavram yanılgılarını belirlemeye yönelik birçok araştırma yürütüldüğü belirlenmiştir. Ancak kavram yanılgılarını gidermeye yönelik araştırmaların çok sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Kavram yanılgılarını gidermeye yönelik yürütülecek araştırmalar uygulayıcılar için yeni bakış açıları geliştirmesi bakımından oldukça önemlidir. Bu bağlamda ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin, aynı düzlemde iki doğruyu aynı anda kesen üçüncü doğruyla oluşan açıların isimlendirilmesi ve doğruların birbirine göre durumlarını belirlemede ortaya çıkan kavram yanılgılarının tespit edilerek giderilmesini amaçlayan bu araştırmanın alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırmada eylem araştırması modeli kullanılmıştır. Araştırmacının sınıf içerisinde yaptığı gözlemler 7. sınıf öğrencilerinin aynı düzlemde iki doğruyu aynı anda kesen üçüncü doğruyla oluşan açıların isimlendirilmesi ve doğruların birbirine göre durumlarını belirlemede yaşadığı kavram yanılgılarına işaret etmiştir. Bunun için araştırmacılar "aynı düzlemde iki doğruyu aynı anda kesen üçüncü doğruyla oluşan açıların isimlendirilmesi" ile ilgili kavram yanılgıları teşhis testi hazırlanmıştır. Test yardımıyla öğrencilerin yaşadıkları kavram yanılgıları tespit edilmiştir. Ardından bu

problemin çözümüne yönelik bir araştırma ekibi oluşturmuştur. Araştırma ekibi tespit edilen yanılgıların giderilmesi için problemin çözümüne yönelik uygulamalarda 3B yazıcı kalemin kullanıldığı etkinlikler hazırlamıştır. Hazırlanan etkinlikler birinci araştırmacı tarafından Türkiye'nin Kuzeydoğusundaki bir ilde 7. sınıf düzeyinde 10 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sonrasında öğrencilerle görüşme yapılmış ve etkinliklerdeki eksiklikler belirlenmiştir. Araştırma ekibi etkinliklerin eksikliklerini gidermeye yönelik revizeler yapmış ve tekrar uygulanmıştır. Bu döngü üç kez tekrarlanmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar daha sonra paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Temel geometrik kavramlar, Kavram yanılgıları, Kesişen doğrular, Eylem araştırması, 3B kalem.

Mühendislik Tasarım Sürecine Dayalı STEM Etkinliklerine Yönelik Okul Öncesi Öğretmen Adayı Görüşleri

Prof. Dr. Sema ALTUN YALÇIN
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
saltun_11@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-6349-2231

Dr. Öğr. Üyesi Zehra ÇAKIR
Bayburt Üniversitesi
zehracakir.29@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-4585-8214

Özet

Araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının STEM eğitiminde mühendislik tasarım sürecine dayalı etkinliklere yönelik algılarını belirlemek amacıyla görüşleri incelenmiştir. Araştırma yönteminde nitel araştırma desenlerinden biri olan özel durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem ve evreni, Doğu Anadolu Bölgesindeki bir devlet üniversitesinde 2021-2022 eğitim öğretim yılı eğitim fakültesi okul öncesi öğretmenliği bölümü 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde haftada iki saat olmak üzere toplam 10 hafta boyunca mühendislik tasarımına dayalı STEM ile ilgili 10 ayrı etkinlik uygulanmıştır. Etkinliklerde öğretmen adayları; mühendislik tasarım sürecinin tanımlama, araştırma, hayal etme, planlama ve üretme, test etme ve geliştirme, iletişim basamaklarını takip etmişlerdir. Bu araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak "Mühendislik Tasarımına Dayalı STEM uygulamaları Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu yedi tane açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Uzman görüşleri doğrultusunda bu sorular gözden geçirilmiştir. Bu işlemin arkasından yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hâli verilmiştir. Görüşmeye gönüllü 11 öğretmen adayı katılarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen nitel veriler ise içerik analizi ile yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adayları aldıkları Mühendislik tasarımı sürecine dayalı STEM eğitimleri neticesinde; fenle ilgili bir problemin çözümüne yönelik ön yargılarının oldukça azaldığını, farklı fen konuları öğrendiklerini, özgüvenlerinin arttığını, farklı üretkenlik becerilerinin geliştiği, bakış açılarının zenginleştiği gibi özelliklerden bahsetmişlerdir. Ek olarak bu eğitimin çocukların eğitiminde kullanmak istediklerini, bunun sebebinin çocukların hayal güçlerini kullanmaya yönelttiğini, yaratıcılıklarını geliştirdiği, görsel hafızayı desteklediği, tasarımlarını zihinde canlandırmayı sağladığını, iş birliğiyle çalışmayı öğrettiğini, akıl yürütme ve yeni fikirler üretme gibi beceriler sağladığını belirtmişlerdir. Mühendislik tasarımına dayalı STEM eğitimlerinin çocuğun gelişim alanları olan duyuşsal, sosyal, bilişsel ve psikomotor becerilerini destekleyeceğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Mühendislik tasarım süreci, okul öncesi öğretmen adayı, STEM.

Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin EBOB-EKOK Konusunda Problem Kurma Becerilerinin İncelenmesi

Arş. Gör. Cem KURDAL
Bayburt Üniversitesi
cemkurdal@bayburt.edu.tr
ORCID: 0009-0008-0880-4093

Prof. Dr. Abdullah KAPLAN
Atatürk Üniversitesi
akaplan@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6743-6368

Özet

Problem çözme, bireyin problemi anlama, uygun bir çözüm planı seçme, bu planı uygulama ve sonuçların mantıklı olup olmadığını kontrol etme sürecinden meydana gelir. Problem kurma, matematiksel deneyimlere dayalı olarak, öğrencilerin somut durumları kendi yorumlarıyla birleştirerek anlamlı matematiksel sorunlar oluşturma süreci olarak tanımlanabilir. Problem kurma yetenekleri, matematiği anlamalarına yardımcı olmanın yanı sıra matematiksel ilgiyi artırma ve öğrencilerin bağımsız öğrenme becerilerini geliştirme açısından da önemlidir. Problem çözme uzun bir süredir eğitim sistemine dahil edilirken, problem kurma da eğitim sistemine dahil edilmeye başlanmıştır. Son yıllarda problem kurma yaklaşımı, öğrencilerin matematiksel gelişimine katkı sağlayan önemli bir strateji olarak kabul edilmektedir. Matematik dersi öğretim programının amaçlarından biri, öğrencilerin matematiksel kavramları anlamalarını ve bu kavramları günlük yaşamlarında kullanabilir hale gelmelerini sağlamaktır. Toplumsal ihtiyaçlardaki ve ekonomik beklentilerdeki değişiklikler, bireylerin teorik bilgileri değil, bu bilgileri pratikte uygulama yeteneklerini ve günlük yaşamlarındaki sorunlara çözüm üretebilmelerini gerektirir. Günlük hayatta sıkça karşılaştığımız durumlardan biri, parçaları bir araya getirme veya bir bütünü parçalara ayırma gerekliliğidir. Örneğin, iki farklı uzunluktaki çubuğu eşit parçalara bölmek istediğimizde, geometrik bir şekle sahip bir tarlanın veya parkın etrafına ağaç veya aydınlatma direklerini eşit aralıklarla yerleştirirken veya 120 kg ve 150 kg ağırlığındaki iki çuval unu poşetlere eşit olarak dağıtmamız gerektiğinde, bu işlemler EBOB (En Büyük Ortak Bölgen) ve EKOK (En Küçük Ortak Kat) kavramlarının öğrenilmesini içerir. Bu araştırmanın temel amacı, sekizinci sınıf öğrencilerinin EBOB-EKOK konusundaki problem kurma becerilerini değerlendirmektir. Araştırma için, ilgili literatür ve ders kitapları gözden geçirilmiş ve uzman görüşleri alınarak toplamda 9 problem kurma senaryosu oluşturulmuştur. Katılımcılardan bu senaryoları kullanarak problemler üretmeleri istenmiştir. Serbest problem kurma durumunda, öğrencilerden sadece belirli bir kazanıma yönelik problemler üretmeleri istenmiştir. Yarı yapılandırılmış problem kurma durumunda, verilen yarım bırakılmış bir problemden yola çıkarak problemler oluşturmaları beklenmiştir. Yapılandırılmış problem kurma durumunda ise öğrencilerden, kendilerine verilen problemlere benzer yeni problemler oluşturmaları istenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi ile gönüllük esasına göre seçilen öğrenciler ile yürütülecek çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılacaktır. Verilerin analizi aşamasında,

betimsel analiz yöntemi kullanılacaktır. Çalışmanın sonuçları daha sonra yayınlanacaktır. Bu araştırma, öğrencilerin EBOB-EKOK konusundaki problem kurma becerilerini anlamamıza ve geliştirmemize katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Matematik eğitimi, problem kurma, EBOB-EKOK.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Kaygısını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Bir Aracı Değişken Analizi*

Doç. Dr. Mesut ÖZTÜRK
Bayburt Üniversitesi
mozturk@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2163-3769

Kübra Ada YILDIZ
Bursa Uludağ Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-6243-9703

Özet

Matematik kaygısı, genel olarak, matematikle ilgili performansları etkileyen gerginlik, endişe veya korku hissi olarak tanımlanmaktadır (Ashcraft, 2002). Matematik kaygısı, öğrencilerin çözebilecek yeterliğe sahip oldukları problemleri çözememesine veya öğrenebilecek hazırbulunuşluğa sahip oldukları konuları öğrenememelerine neden olabilir. Bu nedenle matematik kaygısını incelemeye yönelik araştırmaların önemli olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmalar kendi bilişsel süreçlerinin farkında olan ve bilişsel sürelerini düzenleyebilen (öz düzenleme becerisi yüksek olan) düzenleyebilen öğrencilerin matematik kaygılarının düşük olduğunu vurgulamıştır (Öztürk & Büyüksevindik, 2021). Jackson ve Leffingwell (1999) ise öğrencilerin matematik kaygısının nedenlerinden birinin iletişim ve dil engelleri olduğunu ifade etmişlerdir. Literatür matematik kaygısı üzerinde öz düzenleme ve matematik dilinin önemli olduğunu vurgulamasına rağmen bu değişkenlerin matematik kaygısı üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalar, bizim incelemelerimize göre, alanyazında mevcut değildir. Bu değişkenlerin matematik kaygısı üzerindeki etkisinin incelenmesi matematik öğretim programlarının düzenlenmesine önemli katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda çalışma ortaokul öğrencilerinin öz düzenleme becerileri ile matematik kaygıları arasındaki ilişkide öğrencilerin matematik dilini anlama ve kullanma becerilerinin aracılık, sosyal destek alma, cinsiyet ve sınıf düzeylerinin düzenleyicilik rolünü incelemek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada nicel araştırma desenlerinden ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışmaya tabakalı örnekleme yöntemiyle Türkiye'nin farklı bölgelerinden seçilen 706 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın verileri Öztürk, Sarikaya ve Albayrak (2023) tarafından geliştirilen öz düzenleme ölçeği, Baloğlu ve Balgalmış (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Matematik kaygı ölçeği ve Öztürk, Albayrak ve Albayrak (2023) tarafından geliştirilen matematik dilini anlama ve kullanma becerileri ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada toplanan verilere korelasyon analizi ve aracı değişken analizi yapılmıştır. Çalışmada ulaşılan sonuçlar ortaokul öğrencilerinin öz düzenleme becerilerinin, matematik kaygısı üzerindeki etkisinde; matematik dilini anlama ve kullanma öz yeterliğinin aracılık rolünün, sosyal destek almanın da düzenleyicilik rolünün anlamlı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Matematik kaygısı, öz düzenleme, sosyal destek, matematik okuryazarlığı.

* *Not. Bu çalışma TÜBİTAK tarafından 121K859 proje numarasıyla finansal olarak desteklenmiştir.*

Konaklama İşletmelerinde Çevre Muhasebesi Uygulamalarinin İncelenmesi: Bayburt İlinde Bir Uygulama*

Doç. Dr. Alirıza AĞ
Bayburt Üniversitesi
alirizaag@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5345-6245

Yüksek Lisans Öğrencisi Fatma YILMAZ
Bayburt Üniversitesi
fatmayldrm6969@gmail.com
ORCID: 0009-0009-2224-0156

Özet

Çevresel sorunların temelini atan sanayileşme endüstrisi, sanayi devrimi dönemiyle birlikte hız kazanmıştır. Sanayileşme endüstrisi üretim işletmelerinin iktisadi açıdan insan ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla kıt kaynakları dengeli bir şekilde kullanmamız gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Kıt kaynakların bilinçsizce kullanımı sonucunda çevre kirliliği artmış yenilenemeyen kaynakların yok olması riskini arttırarak ve doğal dengenin bozulmasına sebebiyet vermiştir. Özellikle 21.yüzyılın ilk çeyreğinde artan çevre bilinci ve topluluklar sayesinde artık daha çok dikkat edilen çevresel sorunlar ekonomi ile çevre arasındaki ilişkinin incelenmesinin gereksinimini arttırmıştır. Bu süreç içerisinde ortaya çıkan çevre muhasebesi çevre de bulunan kaynakların kullanımları sonucunda oluşabilecek etkilerin muhasebesi olarak ifade edilebilir. Bununla birlikte muhasebe sisteminin temel kavramlarından biri olan sosyal sorumluluk kavramı gereğince işletmelerin doğaya verdikleri tahribatların belirlenebilmesi ve bu tahribatları en aza indirebilmek için önleyici çalışmaların yapılması ve bu önleyici çalışmaların işletmeye mâl olan maliyetini hesaplamak amacı ortaya çıkan çevresel maliyetlerin önemi gün geçtikçe aratmaktadır. Yapılan bu çalışmanın amacı yıllar içerisinde sadece üretim işletmelerinde göz önüne alınan çevre muhasebesi kavramının hizmet sektörü açısından önemine dikkat çekmek ve ülkemiz de bacasız fabrika olarak nitelendirilen turizm sektörüne yeni giriş yapmakta olan hizmet üretim işletmelerine ışık tutabilmek amacıyla konaklama işletmelerinde çevre muhasebesi uygulamalarını örnek kayıtlarla incelemektir. Bu doğrultuda Bayburt ilinde faaliyet gösteren konaklama işletmesine ait altı aylık finansal veriler doğrultusunda işletmenin çevresel muhasebe kayıtları gerçekleştirilmiştir ve çevresel maliyetleri tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda konaklama işletmesinin altı aylık gelirinin 3.649.817,95 TL olduğu maliyetlerinin 1.743.725,92 olduğunu çevresel maliyetlerin 813.500 TL olduğu tespit edilmiştir. Toplam maliyet tutarının toplam gelire oranının 0,47, çevresel maliyetlerin toplam maliyet içerisindeki oranın 0,46 olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Çevre, çevre muhasebesi, çevresel maliyetler.

* *Bu çalışma, Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün belirlediği jüri tarafından 08.09.2023 tarihinde kabul edilen "Konaklama İşletmelerinde Çevre Muhasebesi: Bayburt İlinde Örnek Uygulama" isimli Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.*

Yabanci Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programlarının A1 Düzeyinde D-OABM Tamamlayıcı Cilt Bağlamında Sözlü Etkileşim Açısından İncelenmesi

Prof. Dr. Sedat MADEN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
sedmaden@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8024-8182

Yüksek lisans öğrencisi Abdulvahap AVŞAR
Bayburt Üniversitesi
vahapvsr@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2290-8445

Yüksek lisans öğrencisi Osman DEMİREL
Bayburt Üniversitesi
osmandemirel3333@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6783-5967

Özet
Bu çalışma Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vakfı ve Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programlarının A1 düzeyinde D-AOBM tamamlayıcı cilt bağlamında sözlü etkileşim açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Sözlü etkileşim ile ilgi ilgili başlıkların 2021 yılında yayınlanan güncellenmiş Başvuru Metni'nde tekrar düzenlendiği ve muhatabı anlama, genel sözlü etkileşim, karşılıklı konuşma, resmi olmayan tartışma, resmi tartışma, mal ve hizmet alımı, bilgi alışverişi vb. gibi alanlara yer verildiği bilinmektedir. Sözlü etkileşim D-OABM'nin Tamamlayıcı Cildinde güncellenerek kullanıcılara sunulan önemli bir etkileşim aracı olarak aktif kullanılması gereken ve elzem hâle gelen alanlardan birisidir. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vakfı ve Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Programlarından veriler doküman analizi yöntemiyle toplanmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen sonuçlara bakıldığında Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından yayınlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda genel sözlü iletişim, muhatabı anlama ve karşılıklı konuşma başlıklarına yer verildiği toplamda ise 16 adet kazanımın yer aldığı tespit edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vakfı tarafından neşredilen Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı incelendiğinde genel sözlü etkileşim, muhatabı anlama, karşılıklı konuşma ve iletişim-haberleşme başlıklarına yer verildiği görülmüştür. Diğer programdan farklı olarak 35 adet kazanıma yer verildiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak sözlü etkileşim açısından Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vakfı tarafından hazırlanan programın Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan programa göre daha kapsamlı olduğu, Maarif Vakfı tarafından hazırlanan programda sözlü etkileşim başlığının doğrudan yer aldığı ve kazanımların sözlü etkileşim başlığına göre numaralandırıldığı görülmüştür. Ortaya çıkan bu farklılıklar neticesinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için ortak ve standart bir program oluşturulmalı ve halen yürürlükte olan programların ise sözlü etkileşim başlığı açısından Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni'ne göre güncellenmesi gerektiği önerilmiştir.
Anahtar Kelimeler: Maarif Vakfı, Ankara TÖMER, Yabancılara Türkçe öğretimi.

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarının Türkiye Cumhuriyetindeki 100 Yıllık Süreci

Hatice GÜRDİL
Milli Eğitim Bakanlığı
haticegurdil1985@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0079-3202

Fatma COŞKUN
fatmacoskuncf@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6388-3504

Özet
Ölçme ve değerlendirme, eğitimin ayrıştırılamaz önemli köşe taşlarındandır. Eğitim politikalarının hesap verilebilirliği açısından önem taşıyan ölçme ve değerlendirme, öğretim sürecinde öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerini, öğrenme eksikliklerini, başarı düzeylerini ve duygusal özelliklerini belirlemek ve öğretim programlarının yeterliliğini veya eksikliklerini saptamak amacıyla kullanılır. Mevcut eğitim ortamında, ölçme ve değerlendirme, eğitim alanında olduğu kadar toplum, politika yapıcılar ve eğitimciler tarafından da daha büyük bir önem taşımaktadır. Özellikle ilköğretimden ortaöğretime, ardından yükseköğretime geçişte büyük ölçekli testlerin kullanılması, eğitim süreçlerini daha fazla sınav odaklı hale getirmiştir. Türkiye ve dünyada büyük ölçekli testlerin yaygınlaşmasıyla, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının neredeyse eğitim öğretim faaliyetlerinin önüne geçecek kadar önem kazanmaya başlamakta olduğunu doğru bir şekilde anlamak ve gelecekteki gelişmeleri ve olası olumsuzlukları öngörebilmek için eğitimde ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin neden ve nasıl doğduğunu, bu noktaya nasıl geldiğini araştırmak, araştırmacılara son derece önemli bilgiler sunacaktır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan 2023 yılına kadar geçen 100 yıllık dönem içinde eğitim öğretim faaliyetlerinde ölçme ve değerlendirme süreçlerinin ne zaman ve nasıl kullanıldığını incelemektir. Bu çalışmada, araştırma sorusu doğrultusunda alanyazında yer alan ilgili kaynakların tek tek incelenip bir bütün olarak özetlenmesine olanak veren sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sorusuna bağlı olarak Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan 2023 yılına kadar geçen farklı zaman dilimlerinde uygulanan ölçme ve değerlendirme işlemleriyle ilgili bilgi içeren bilimsel araştırmalar, Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer bazı kurumlara ait raporlar, dokümanlar, yönetmelikler incelenerek 100 yıllık süreçte ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yaşanan gelişmeler bir bütün olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ölçme ve değerlendirme, başarı testleri, ölçme tarihçesi.

Iğdır Kul Yusuf Kümbeti: Koruma Sorunları ve Çözüm Önerileri

Yüksek lisans öğrencisi Erdem Berke AKYILDIRIM
Iğdır Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
berke_akyildirim76@hotmail.com
ORCID: 0009-0001-0809-588X

Özet
Türkiye'nin en doğusunda bulunan Iğdır ili, Doğu Anadolu'nun yüksek yerlerine göre düşük rakımda olduğu için coğrafik olarak Mersin, Adana, Osmaniye ve Hatay'ın bulunduğu Çukurova'yı andırmasından dolayı halk arasında Iğdır'a doğunun Çukurova'sı denilmektedir. Üç farklı ülkeye sınırı bulunan Iğdır'ın bulunduğu coğrafi konum Anadolu'ya ve Orta Asya'ya geçiş güzergahındadır. Iğdır ovası tarihsel geçmişiyle birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu medeniyetler kendilerine ait kültürel miraslar bırakmışlardır. Iğdır'daki kültürel miraslarımız inşa edildiği tarihten bu zamana kadar savaşlar, göçler, doğal afetler, iklim gibi çevresel etkenlere maruz kalmıştır. Bu çevresel etkenler yapıları zaman içinde zayıflatmış ve kimi yapıların yıkımına sebep olmuştur. Çalışma konumuz olan Kul Yusuf Kümbeti de Iğdır'ın Çakırtaş (Amarat) köyünde özel bir mülkiyet arazisi içinde yer alan zengin kültürel miraslarından biridir. Başlangıçta Kul Yusuf Kümbeti ve koruma üzerine literatür taraması yapılmış, arazi çalışması vasıtasıyla yapı yerinde incelenmiş, yapıya ait röleve ve fotoğraflar kullanılmıştır. Kümbet yerinde incelendiğinde yapıda görülen birim malzeme kayıpları, duvar örgü kaybı, taş malzemede aşınmalar, toprak birikimi, bitkisel gelişim ve mikrobiyolojik oluşumlar koruma sorunlarına yol açmaktadır. Yağış, sıcaklık, nem, rüzgâr ve insan gibi çevresel faktörler yapıdaki bu sorunlara neden olmuş ve yapı yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu sebeple yapıya acilen müdahale edilmesi gerekmektedir. Çalışmamızın amacı, harabe ve bakımsız olan kümbetin karşılaştığı sorunları tespit ederek buna yönelik çözüm önerileri sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Iğdır, kültürel miras, koruma, kümbet.

Cumhuriyet Dönemi Etibank'ın Madencilik Faaliyetleri: Türkiye Bakır İşletmeleri Müessesesi Örneği (1938-1950)

Öğr. Gör. Dr. Uğur UÇAR
Bayburt Üniversitesi, Aydıntepe MYO
ugurucar@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4409-2627

Özet
1929 yılında ABD'de başlayan ve 1930'lu yıllar boyunca bütün dünyayı etkileyen Dünya Ekonomik Krizi, birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de devletçilik politikasının uygulanmasını zorunlu kılmıştır. Türkiye, cumhuriyetin ilanı ile birlikte pek çok alanda olduğu gibi ekonomik hayatta da değişikliğe gitmiştir. Dönemin koşulları gereği Türkiye'de devletçilik politikasının uygulanmasıyla birlikte sanayi alanında birçok işletme devlet tarafından kurulmuş ve yönetilmiştir. Etibank, bahse konu olan sanayi kuruluşlarının başında gelmektedir. Etibank'ın, memleketin umumî kalkınması ve sanayileşmesi gibi çok kapsamlı ve önemli bir kuruluş amacı bulunmaktadır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk bu konuda: *"Siyasî, askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, ekonomik zaferlerle taçlandırılmazlarsa meydana gelen zaferler devamlı olmaz, az zamanda söner."* ifadelerini kullanarak ekonominin önemine vurgu yapmıştır. Milletlerin refah ve zenginliğini yeraltı kaynaklarının çeşitliliğini etkili şekilde kullanmak tayin eder. Bu durum dikkate alınarak Etibank, madencilik alanında ülkenin yeraltı ve yerüstü kaynaklarının ekonomiye dahil edilmesi için 1935 yılında kurulmuştur. Etibank, madencilik faaliyetlerinde demir, bakır, krom, linyit vb. birçok alanda ülke ekonomisine katkıda bulunmak için yoğun mesai harcamıştır. Çalışmanın öznesi Etibank'ın kuruluşu ve Türkiye Bakır İşletmeleri Müessesesi'nin faaliyetleridir. Çalışmanın iki amacı bulunmaktadır. Bunlardan ilki genelde Etibank'ın kuruluşuna ve önemine değinmek, özelde ise Etibank'a bağlı olan Türkiye Bakır İşletmeleri Müessesesi'nin faaliyetlerini ele almaktır. Yöntem olarak ise belirlenen amaçlara ulaşmak için başta Cumhuriyet arşivi olmak üzere TBMM kayıtlarından, resmi yayınlardan, süreli yayınlardan, telif ve tetkik eserlerden yararlanılacaktır. Elde edilen verilerden Etibank'ın ülke sanayisindeki önemi ortaya çıkarılacak, Türkiye Bakır İşletmeleri Müessesesi'nin Türkiye'deki bakır üretiminde ve işletilmesindeki payı rakamlarla açıklanacaktır.Temel sanayi girdilerine ham madde sağlayan bir sektör olan madencilik, dünyada temel sektörler arasında önemli bir yer teşkil etmektedir. 1935 yılında kurulan Etibank, Türkiye madenciliğinin gelişmesinde en yetkili kurum olarak üretim ve işletme çalışmalarına ağırlık vermiş, Türkiye'nin hemen her yerinde maden tesisleri kurmuştur. Bunlardan biri de Türkiye Bakır İşletmeleri Müessesesi'dir. 1945 yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde bulunan bakır işletmeleri tek çatı altında toplanarak Türkiye Bakır İşletmeleri Müessesesi adını almıştır. Adı geçen müessese Türkiye'de bakır faaliyetlerini devlet eliyle yürüten tek kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bakır madeninin birçok alanda kullanılması bu madenin değerli kılınmasına aracı olmuştur. Bundan dolayı Türkiye Bakır İşletmeleri Müessesesi de Etibank bünyesi altında madencilik alanında önemli yere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Etibank, Türkiye Bakır İşletmeleri Müessesesi, Kamu İktisadi Teşebbüsü, devletçilik, madencilik.

Yaşam Boyu Öğrenen ve Öğreten Bir Alim: Kutbüddin Eş-Şîrâzî

Doktora öğrencisi Hüsniye KOÇ
Necmettin Erbakan Üniversitesi
husniyekonakkoc@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1515-2889

Özet
Tarih boyunca her çağa damgasını vuran alimler olmuştur. Çağının gelişmelerini yakından takip eden bu âlimler kaleme aldıkları eserler ve yetiştirdikleri öğrenciler vasıtasıyla ölümsüzlüğe ermişlerdir. Ortaçağ aynı coğrafya da hem yıkımın hem de İslam düşünce tarihinin kendini gösterdiği bir dönem olmuştur. Bu yıkımın ortasında kendini pek çok alanda ispat eden bazı âlimler görebilmemiz mümkündür. Ortaçağ İslam coğrafyasını incelediğimizde söz konusu âlimlerin özellikle bu coğrafyada varlık gösterdiklerini ve çağın ötesindeki bir gelişmişliğe sahip olduklarını, uzun yıllar Avrupa'nın da yakın mercek altına alarak mevcut eserleri okullarında eğitim aracı olarak kullandıklarını kaynaklardan tespit etmekteyiz. Ancak bu âlimlerin arasında bazıları bir alanda uzmanlaşmanın yanı sıra çok yönlü olmaları sebebiyle pek çok alanda yetkinliğe erişmiş, pek çok alanda eserler vermiş, pek çok alanda öğrenciler yetiştirmişlerdir. Bunun doğal bir gereği olarak da kendilerini güncel tutmak için yaşamları boyunca öğrenciliklerini de muhafaza etmişlerdir. Çalışmamızın konusu olan âlim Kutbüddîn-i Şîrâzî'de bunlardan biri olarak karşımıza çıkmıştır. Kendisi zeki ve çalışkan bir öğrenci, gelişime açık ve merakını kaybetmeyen idealist bir öğretmen, bir hekim, aklî ve naklî bilimlerde yetkin bir alimdir. Hekimlik ile başladığı meslek hayatını müderrislik, elçilik, kadılık gibi farklı görevlerle sürdürdüyse de sürekli kendini medresede bulması, ölene kadar müderrislik yapması, yetiştirdiği âlimlerle ilminin sınırları aşması öğrenmek kadar öğretmeye olan tutkusunu da bizlere göstermektedir. Bu araştırmada Kutbüddîn-i Şîrâzî'nin doğumundan ölümüne ilmi faaliyetleri araştırılmış, bu faaliyetler üzerinden âlimin müderrisliği ele alınmıştır. Şîrâzî'yi hem kendi çağında hem de çağının ötesinde tanınmış bir âlim yapan yaşantısı en sevdiği meslek olan müderrislik özelinde, çok yönlülüğü, araştırmacı, sorgulayıcı ve meraklı tavrı çağımıza örnek teşkil etmesi amacıyla incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kutbüddîn-i Şîrâzî, müderris, ilim, alim.

Açımlayıcı Faktör Analizi ve Örtük Sınıf Analizinin Aynı Veri Seti Üzerinden Karşılaştırılması

Dr. Fatma COŞKUN
fatmacoskuncf@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6388-3504

Özet

Bu çalışmada, farklı kuramsal temeller ve farklı varsayımlara dayanmalarına rağmen ikisi de veri indirgeme yöntemi olan açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve örtük sınıf analizi (ÖSA) sonuçlarının yapay veri seti üzerinden karşılaştırılması amaçlanmıştır. AFA ve ÖSA, gözlenebilen değişkenlerden oluşan karmaşık veriyi, doğrudan gözlenemeyen daha az sayıdaki örtük değişkenle açıklamak amacıyla geliştirilmiş iki farklı istatistiksel yöntemdir. AFA, değişken merkezli bir yaklaşımken; ÖSA katılımcı temelli bir yaklaşımdır. AFA, örneklem büyüklüğü, kayıp değerler, normallik, doğrusallık, çoklu bağlantı ve tekillik ile uç değerlere ilişkin bir takım varsayımların karşılaştırmasın gerektirirken; ÖSA için temel varsayım yerel bağımsızlık koşulunun sağlanmasıdır. Öte yandan, her iki yöntem karar indeksleri yönüyle örneklem büyüklüğüne duyarlıdır. Bu çalışma, veri indirme yöntemi olarak kullanılan açımlayıcı faktör analizi ve örtük sınıf analizi sonuçlarının karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklarının incelenmesine olanak sağlayan kuramsal bir çalışmadır. Bu tür çalışmalar iki farklı kuram arasındaki benzerlik ve farklılıkların veya güçlü ve zayıf yönlerin ortaya çıkarılmasına olanak sağladığından, bu çalışmanın araştırmacılara yol göstermesi ve alanyazına katkı sağlaması hedeflenmektedir. Araştırmanın analizleri, dört kategorili olarak tasarlanmış 10 madde ve 300 katılımcıdan oluşan yapay bir veri seti üzerinden yürütülmüştür. AFA sonuçlarına göre, 10 maddeden oluşan veri setinin, her biri 5 maddeden oluşan iki faktörlü bir ölçek yapısına işaret ettiği belirlenmiştir. Bu boyutlar altındaki maddelerin faktör yük değeri 0.92 ile 0.46 aralığında değişmekte olup; birinci alt boyut %48; ikinci alt boyut ise %20 olmak üzere toplam varyansın %68'nin açıklamaktadır. Madde sayısı ile faktör öz değer değişimini gösteren yamaç birikinti grafiği de AFA sonuçlarının iki alt boyuta işaret ettiğini kanıtlamaktadır. ÖSA sonuçları incelendiğinde, aynı veri setinin Bayesian Bilgi Kriterleri (BIC) ve Akaike'ın Bilgi Kriterleri (AIC) indekslerine göre istatistiksel olarak iki ve üç sınıflı örtük modellerin, en iyi uyum sağlayan modeller olduğu belirlenmiştir. BIC ve AIC değerlerine bağlı olarak oluşturulan yamaç birikinti grafiği ile AFA sonucunda elde edilen yamaç birikinti grafiği birbiri ile benzerlik göstermektedir. İki sınıflı örtük modelde, örtük sınıf olasılıkları 0.68 ve 0.32 şeklinde değişirken; üç sınıflı örtük modelde, örtük sınıf olasılıkları 0.40, 0.32 ve 0.28 aralığında değişmektedir. Bunun yanı sıra iki ve üç sınıflı modeller için maddelerin koşullu yanıt olasılıkları gibi bulgular ile AFA sonucunda elde edilen faktör yük değerlerine ilişkin bilgiler karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kuramsal karşılaştırma, açımlayıcı faktör analizi, örtük sınıf analizi.

Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Problem Kurma Becerileri: Tam sayılarda Bölme İşlemi Örneği

Öğretmen Elanur UZUN
Matematik Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, Bayburt Ortaokulu
elanur.199225@hotmail.com

Doç. Dr. Dilşad GÜVEN AKDENİZ
Bayburt Üniversitesi, Bayburt Eğitim Fakültesi
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü
dilsadakdeniz@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7387-5770

Özet

Araştırmanın amacı ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin "tam sayılarda bölme işlemine yönelik'' problem kurma becerilerini incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının tercih edildiği bu araştırmanın çalışma grubunu 80 yedinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerden onlara sembolik olarak verilen tam sayılarda bölme işlemine ilişkin problem kurmaları istenmiştir. Araştırmanın verileri yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Sınıf ortamında öğrencilerin matematik öğretmenleri tarafından öğrencilere 5 sorudan oluşan yapılandırılmış bir form sunularak, öğrencilerden bunu doldurmaları istenmiştir. Verilerin analizi sonucunda öğrencilerin ya bir problem kurmadıkları ("boş") ya da kurdukları problemlerin *"verilen işleme uygun, işlem komutu barındıran, verilen işlemin sonucuna dayalı, işaretler dikkate alınmadan kurulan problemler* şeklinde sınıflandığı tespit edilmiştir. Kurulan problemler incelendiğinde ise öğrencilerin tamsayıların yönünü dikkate almadan problem kurabildiği ya da işlemin kendisini içerecek şekilde değil sonucunu elde etmeye yönelik problemler kurabildikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin tam sayılarda bölmeye yönelik kurdukları problemlerin daha çok işlemsel düzeyde olduğu, ilişkilendirme, kavramları modellemeden ziyade işlem basamaklarına uygun biçimde odaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin negatif tamsayıları problemde pozitif bir sayı olarak ele aldığı veya negatif sayı olarak ele alsa da hatalı temsiller kullandıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun tam olarak problem olma özelliklerini sağlamayan işlemsel ifade düzeyinde sorular oluşturduğu görülmüştür. Yedinci sınıf öğrencilerinin tam sayılarda bölme işlemine yönelik problem kurmakta güçlük yaşadıkları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Problem, problem kurma, tam sayılarda bölme.

Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretim Sürecinde Yer Verdikleri Eğitsel Oyunların İncelenmesi

Öğretmen Emine ŞAHAN
Tokat Gaziosmanpaşa Ortaokulu
eminesoyuslu38@gmail.com
ORCID: 0009-0004-1601-5343

Dr. Öğr. Üyesi Nurullah YAZICI
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
yazicinurullah@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5594-8347

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaokul matematik öğretmenlerinin sınıf içi öğretim sürecinde yer verdikleri eğitsel oyunların incelenmesi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin farklı illerindeki ortaokullarda görev yapan 110 ilköğretim matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu oluşturulurken öğretmenlerin ders içi öğretim sürecinde eğitsel oyunlara ne sıklıkta yer verdikleri, en çok yer verdikleri oyun isimleri ve dersin hangi aşamasında kullandıkları, katılımcıların eğitsel oyunlara yer verirken en fazla karşılaştıkları problemler ve oyunların motivasyona etkisinin olup olmadığı şeklinde öğretmen görüşlerini elde etmek amacıyla toplamda sekiz soru yer almaktadır. Araştırma verilerinin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulgularında öğretmenlerin sınıf içi öğretim sürecinde yer verdikleri eğitsel oyun türlerine, eğitsel oyunların dersin hangi aşamasında kullanıldığına, öğretmenlerin bu oyunları oynarken karşılaştıkları problemlere, eğitsel oyunların motivasyona etkisine değinilmiştir. Araştırma bulgularında öğretmenlerin çoğunluğu (n=92) eğitsel oyunlara ara sıra yer verirken sadece 10 öğretmenin sıklıkla oyunlara yer verdiği buna karşın dokuz öğretmenin ise oyuna hiç yer vermediği görülmüştür. Yine araştırma bulgularında araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun (n=59) eğitsel oyunlara dersin sonunda yer verdikleri görülürken 55 öğretmenin ise dersin herhangi bir aşamasında yer verdikleri gözlenmiştir. Eğitsel oyunların sınıf içi eğitim öğretim sürecinde kullanılmasının öğrenci motivasyonuna olumlu etkisinin olduğunu düşünen 105 öğretmen varken beş öğretmen ise motivasyona herhangi bir etkisinin olmadığını düşünmektedir. Ortaokul matematik öğretmenlerinin sınıf içi öğretim sürecinde yer verdikleri eğitsel oyunlar incelendiğinde öğretmenlerin karşılaştıkları problemler arasında sınıf yönetimiyle, öğrencilerin hazırbulunuşluluk, ilgi ve motivasyon eksikliği gibi problemlerin yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitsel oyun, ortaokul matematik öğretmeni, oyuna yer verme.

Tüketim Kültürü ve Reklamcılık: Hayat Bilgisi Dersi Kapsamında Tüketim Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Musa ARI
Abidjan Commercial Consultancy
musari@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9626-8778

Dr. Öğr. Üyesi Sinan ARI
Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi
sinanari@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0769-7317

Özet

Bu çalışma ile öncelikle Hayat bilgisi dersi öğretim programı ve kitaplarında tüketimin nasıl işlendiğinin incelenmesi ardından tüketimin kültürel ve reklamcılık boyutları ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çünkü tüketim nesneleri ile çevrili bir dünyada bireyler çeşitli yollarla sürekli tüketime özendirilmektedir. Hayat bilgisi dersi de temel eğitimin ilk üç sınıfında yer alan, öğrencileri hayata hazırlamada ve yaşam becerileri kazandırmada en önemli derslerden birisidir. Bu bakımdan tüketim konusu hayat bilgisi dersi kapsamında farklı bir bakışla incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın veri kaynaklarını Hayat Bilgisi dersi öğretim programı (2018) ile güncel hayat bilgisi ders kitapları oluşturmaktadır. Çalışmada analitik araştırma deseni benimsenmiştir. Bu kapsamda verilere doküman incelemesi yoluyla ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında ilk olarak tüketim konusu ile ilgili genel bir çerçeve çizilmiş sonra tüketim kültürü ve reklamcılık konularına değinilmiş ve ardından hayat bilgisi dersi kazanımları incelenmiştir. Tüm bu aşamalardan sonra ders kitapları incelenerek kazanımların kitaplara nasıl yansıtıldığı örneklerle ortaya konmaya çalışılmıştır. Veriler betimsel analiz yolu ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Çalışma sonunda elde edilen bulgulara göre tüketim konusu daha çok bilinçli tüketim, istek, ihtiyaç, tasarruf, geri dönüşüm, kaynakların verimli kullanımı çerçevesinde ele alındığı, tüketim kültürü ve toplumu, tüketim ile reklam ilişkisi konularına yeterince değinilmediği tespit edilmiştir. Bu kapsamda hazırlanacak Hayat Bilgisi dersi öğretim programı ve ders kitaplarında toplumların nasıl tüketim toplumuna dönüştüğü, reklamlar ile insanların nasıl tüketim ortamlarına sürüklendiği gibi hususların temel eğitimden itibaren öğrenci seviyelerine uygun olacak şekilde örnek olaylarla ve bilimsel çalışma örnekleriyle işlenebileceği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi, tüketim, kültür, reklam, tüketim toplumu.

Üstbiliş Üzerine Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Analizi : 1986-2023

Arş. Gör. Nazmiye AKYAZI
Amasya Üniversitesi
nazmiyeakyazi@hotmail.com
ORCID: 0009-0003-3591-5622

Prof. Dr. Abdullah KAPLAN
Atatürk Üniversitesi
akaplan@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6743-6368

Özet

Bu çalışma 1986-2023 yılları arasında üstbiliş alanındaki araştırmaların mevcut durumunu, eğilimlerini ortaya koymak ve literatürün en güncel haliyle derinlemesine ve sistemli bir özetini sunmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın verileri, 13 Eylül 2023 tarihinde, üstbiliş alanında Web of Science(WOS)'da taranan eğitim alanındaki 1288 makale çalışmasından oluşmaktadır. Çalışmanın verileri bibliyometrik araştırmalarda çokça tercih edilen paket programlarından birisi olan Vosviewer 1.6.19. paket programı ile analiz edilmiştir. Bu süreçte atıf analizi (citation analysis), ortak atıf analizi (co-citation analysis), ortak yazar analizi (co-author analysis) ve ortak kelime analizi (co-word analysis) yapılmıştır. Yapılan atıf analizleri sonucunda alandaki en etkili yayının Broadbent, J., & Poon, W. L. tarafından 2015'de yayınlanan "Self-Regulated Learning Strategies & Academic Achievement in Online Higher Education Learning Environments: A Systematic Review" başlıklı çalışma olduğu, en etkili derginin "Metacognition and Learning", en çok eser veren yazarın Roger Azevedo, en çok atıf alan yazarın Gerhard Buettner (707 atıf) ve en etkili ülkenin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olduğu görülmüştür. Ayrıca yayınların ülkelere göre dağılımı konusunda liderliğin ABD (376 yayın), Türkiye (85 yayın) ve Avustralya (84 yayın) menşeli yayıncılarda olduğu ve Türkiye'nin ikinci sırada yer aldığı görülmüştür. En fazla ortak atıf yapılan yazarlar ise Schraw (773), Flavell (617) ve Zimmerman (492) olarak tespit edilmiştir. İncelenen çalışmalar en çok Journal of Educational Psychology ve Metacognition and Learning dergilerine atıfta bulunmuştur. Üstbiliş ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar sözcüklere bakıldığında ise 608 tekrar ile metacognition (üstbiliş), 122 tekrar ile self-regulated learning (öz-düzenlemeli öğrenme), 62 tekrar ile self-regulation (öz-düzenleme) ifadeleri kullanılmıştır. Ayrıca üstbiliş ile ilgili 1288 makalenin yayın yıllarına göre dağılımına bakıldığında en fazla 2020 (111 makale), 2021 (106 makale) ve 2019 (104 makale) yıllarında yoğunlaşma olduğu; SSCI (805) ve ESCI (417) endekslerde taranan yayınların ağırlıkta olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Bibliyometrik analiz, üstbiliş, Web of Science veri tabanı.

Doğrusallık Yanılsamasına Yönelik Yapılan Araştırmaların İncelenmesi: Sistematik Bir Derleme

Şule TURHAN
Kelkit Çiftlik Şehit Selman Güler İlkokulu
ORCID: 0000-0003-1076-9385

Mesut ÖZTÜRK
Bayburt Üniversitesi
mozturk@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2163-3769

Özet
İnsan zihni birçok şeyi doğrusal olarak algılama eğilimindedir. Bu nedenle doğrusallık kavramı öğrencilerin zihinlerinde kolaylıkla şekillenebilmektedir. Ancak bu durum öğrencilerin aşırı genelleme yapmasına neden olmaktadır. Başka bir ifadeyle öğrenciler doğrusal olmayan durumları da doğrusal gibi algılayabilmektedir. Matematik eğitimi alanyazınında doğrusallığın aşırı genellemesi olarak bilinen doğrusallık yanılsaması, doğrusal olmayan durumların doğrusal gibi algılanması olarak tanımlanmaktadır. Alanyazın incelendiğinde doğrusallık yanılsamasının matematik eğitimcileri için son yıllarda önemli bir araştırma konusu olduğu görülmektedir. Ancak doğrusallık yanılsamasına yönelik yapılan araştırmaların genel bir eğilimini sunacak derleme çalışmaları, bizim araştırmalarımıza göre, alanyazında mevcut değildir. Doğrusallık yanılsamasına yönelik araştırmaların eğilimlerinin belirlenmesi doğrusallık yanılsaması üzerine çalışacak araştırmacılara yön gösterecektir. Ayrıca okul cebirinin öğrenilmesine ve öğretim programının düzenlenmesine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle araştırmada doğrusallık yanılsamasına yönelik yapılan araştırmaların sistematik bir derlemesini yapılmıştır. Çalışma tarama modelinde bir araştırma olup çalışmada amacımıza uygun olduğu düşünülen betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında "doğrusallık yanılsaması" ve "illusion of linearity" anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Taramada Google Scholar, Yök Tez, Proquest, Web of Science veri tabanları kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi kodlama yöntemine göre kodlanmıştır. Yapılan derleme sonucunda doğrusallık yanılsamasının uluslararası düzeyde sıklıkla çalışılmış olmasına rağmen ulusal düzeyde çok az çalışıldığı; yapılan araştırmaların daha çok ortaokul öğrencileri ile yürütüldüğü ancak öğretmen adayları ile yürütülen çalışmaların çok sınırlı sayıda kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca doğrusallık yanılsamasına yönelik araştırmaların son 10 yılda yoğunlaştığı ve daha çok makale çalışması olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğrusallık, doğrusallık yanılsaması, orantısal akıl yürütme.

Türkçe Eğitiminde Dijital Oyun Konusuna Yönelik Hazırlanmış Lisansüstü Tezlerin Eğilimleri

Dr. Öğr. Üyesi Emrullah BANAZ
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
emrullahbanaz@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5804-9339

Öğretmen Yunus BANAZ
Mersin Pirireis İlkokulu
yunus.banaz@hotmail.com
ORCID: 0009-0009-1145-2292

Özet
Bireylerin öğrenme süreçlerinin temel parçalarından biri olan oyunlar, gelişen teknoloji ile beraber dijital ortamlarda ve eğitimde dikkat çekecek derecede var olmaya başlamıştır. Dijitalleşme çağında, dijital oyun tabanlı öğrenme uygulamaları, potansiyel olarak bireylerin dijital deneyim kazanmalarına, eleştirel düşünmelerine, bilgi aktarımı yapmalarına, dil gelişimlerine önemli katkıda bulunmaktadır. Araştırmada Türkçe eğitiminde dijital oyun konusuna yönelik hazırlanmış lisansüstü çalışmaların eğilimlerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ulusal Tez Merkezi arşivinde yapılan tarama sonucunda, Türkçe eğitiminde dijital oyun konusu ile ilgili yazılmış on (10) tez oluşturmaktadır. Bu tezlerin dokuzu (9) yüksek lisans, biri (1) ise doktora düzeyinde tezlerden oluşmaktadır. Araştırmanın bulgularından hareketle, konuyla ilgili yapılmış olan çalışmaların 2021 ve 2022 yıllarında arttığı, araştırmalara daha çok Prof. Dr. ve Doç. Dr. ünvanına sahip olanların danışmanlık yaptıkları, yöntem seçimlerinde ise karma desenli yöntemlerin daha fazla tercih edildiği şeklindeki sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, dijital oyun, lisansüstü tez, eğilim.

İlkokul Öğrencilerinin Ara Tatil Uygulamasina Yönelik Görüşleri: Bayburt Örneği

Mete BEKİRCAN
Şehit Hamit Şahin İlkokulu
mete_bekircan@hotmail.com
ORCID: 0009-0005-0681-2370

Prof. Dr. Lale CERRAH ÖZSEVGEÇ
Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi
cerrah@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2210-9838

Özet

Türk Eğitim Sisteminin tarihi serüveni incelendiğinde eğitimin kalitesini artırmak için Cumhuriyet öncesi ve sonrası dönemde birçok farklı uygulama hayata geçirilmiştir ve geçirilmeye de devam etmektedir. Eğitim Sistemimizde yaşanan bu değişimler sadece sistemin genel yapısına yönelik değil uygulanma sürecine yönelik de olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı tarafınca 2012-2013 yılında 4+4+4 şeklinde tanımlanan 12 yıllık kesintisiz eğitime geçiş ve 2023 Eğitim Vizyonu kapsamında 18-22 Kasım 2019 tarihinde ilk kez uygulanmaya başlayan ara tatil süreci bu değişimlere örnek olarak gösterilebilir. Yapılan değişiklerle birlikte bu değişikliklerin eğitim sürecine yansımalarının araştırılması eğitimdeki kalitenin artırılması çalışmalarına veri oluşturulması açısından önem taşımaktadır. Okullarda ara tatil uygulamasına yönelik araştırmalar incelendiğinde, daha çok öğretmen ve idareci görüşlerinin alındığı, öğrencilere özellikle ilkokul kademesindekilere yönelik çok sınırlı çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmaların ilkokul öğrencileri bağlamında çeşitlendirilmesi temel eğitimin etkililiğini artırmak açısından önem taşımaktadır.Bu araştırmanın amacı, 'Ara Tatil' uygulaması ile ilgili ilkokul öğrencilerinin görüşlerini tespit ederek ara tatil sürecini nasıl değerlendirdiklerini ve ara tatil sürecinin öğrencileri nasıl etkilediği belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Bayburt İl merkezinde bulunan bir ilkokulun 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören ve uygun örnekleme yolu ile seçilen 72 ilkokul öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma amacına uygun olarak nicel araştırma yöntemlerinden 'tarama modeli' kullanılmıştır. Veriler 13 sorudan oluşan anketle toplanmıştır. Uygulanan anketten elde edilen veriler için yüzde ve frekans hesaplaması yapılmıştır ve tablolarda sunulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin ara tatile ihtiyaç duyduğunu, ara tatilin öğrencilere dinlenme ve aile ile birlikte vakit geçirme fırsatı sunduğunu, öğrencilerin okula karşı olumlu tutum geliştirdiğini ortaya koymuştur. Öte yandan öğrencilerin ara tatili planlı bir şekilde geçirmekte zorlandığı, bu yönde öğrenci ve ailelerine eğitimler verilmesi, Milli Eğitim Bakanlığının www.aratatil.meb.gov.tr adresi üzerinden yayınladığı ara tatil etkinlikleri uygulamasının tekrar hayata geçirmesinin faydalı olacağı ve daha aktif bir şekilde kullanılıp, yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ara tatil, ilkokul, okul tutumu, Türk eğitim sistemi, öğrenci görüşü.

Dişil Yazin Bağlamında Sema Kaygusuz Öyküleri

Dr. Gökşen YILDIRIM
Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
gyildirim@firat.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8651-8489

Özet

Dişil yazın, cinsiyetin geleneksel temsil biçimlerine karşı çıkarak farklı bir okuma pratiği geliştirmek, özne ve nesne ilişkilerini sorgulayarak yansız bir bakış açısı yakalamak maksadıyla ortaya çıkmış "kadınca" bir yazıdır. Bu kadınca yazış, edebiyattaki eril tahakkümü ve fallokratik söylemi (bu kurgusal inşayı) yapısöküme uğratma işidir ve bu yapısökümde kadın ve doğa gibi dişileştirilerek sembolleştirilmiş ve nesne konumuna indirgenmiş tüm unsurlar, kurgusal planda özne olarak yer edinir; erkek, kadın, akıl, duygu, kültür, doğa, yazı, söz gibi kavramlar normlar ölçeğinde sorgulanır. Böylece dişil yazı, öncelikli olarak kadının edebiyattaki ve dildeki temsilinin yanlışlığına yönelir. Kadın, bu sebeple dişil yazının öncelikli temalarındandır, denebilir. Dişil yazın, kadınlara kendilerini ve bedenlerini yazma çağrısında bulunsa da bu durum, dişil yazının kadınlara özgü bir yazın olduğu şeklinde algılanmamalıdır. Bu bağlamda denebilir ki kadın yazar olmak, dişil yazına dâhil edilmek anlamına gelmediği gibi erkek yazar olmak da bu yazının dışında tutulmak demek değildir. Ayrıca bu yazını ve kullandığı dili, erkeğin karşısına konumlanmış ve yalnızca bir cinse özgü olarak da değerlendirmemek gerekir çünkü dişil yazı, yıkıcı olmaktan çok olumsuzlayıcı ve dönüştürücü bir etkinliktir; patriarkal düzeni yıkmayı değil dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Patriarkal söyleme, hegemonik ilişkilere ve cinsiyetçi yaklaşımlara karşı çıkan, dişil olana alan yaratan, akışkan bir yazı türü olan dişil yazının doğal olarak dişil bir şematiği vardır ve bu şematiğin en önemli bileşeni de dildir. Dişil yazının kendine göre bir dili ve sentaksı bulunur. Bu dil, sınırlayıcı normatif bir dil değildir patriarkal üstünlüğün eril söylemini tersine çevirerek ötekine imkân tanıyan, onu sembolleştirmeden ele alan yaratıcı, eşitlikçi, kapsayıcı ve çoğulcu yani olanaklı bir dildir. Julia Kristeva'nın şiddetle karşı çıktığı dişil yazın (ecriture feminine), Helene Cixous'a göre tanımlamanın imkânsız olduğu ancak varlığının da inkâr edilemeyeceği bir şeydir. Medusa'nın Kahkahası isimli eserinde Medusa sembolü üzerinden Batılı eril söylemi yapısöküme uğratan Cixous'a göre dişil yazını tanımlanamaz kılan şey de işte bu akışkan ve çoğulcu yapısıdır. Geleneksel temsil biçimlerini reddeden dişil yazı, edebi inşanın ikili karşıtlıklar yerine çeşitlilik ve çoğulluk ilkesine göre yapılması gerektiğini öne sürer. 90 kuşağına dâhil edilen ve çoğunlukla öykücü kişiliği ile öne çıkan Sema Kaygusuz'un öykülerindeki en önemli özellik çeşitliliktir. Normatif olanı öteleyen hatta bu konuda insan merkezli anlatılardan kaçınmak istediğini açıkça ifade eden Kaygusuz'un öykülerinde güçlü bir dişil yaklaşım bulunmaktadır. Ancak buradan onun sadece kadını anlattığı sonucu çıkarılmamalıdır. Yazar, kadını ve diğer varlıkları (erkeği, hayvanı, bitkiyi) birlikte ele alarak anlatının bir fallus üzerine kurulmasını reddederek edebi cinsiyetçiliğe son verme ve dişil bir alan yaratma gayretinde olur. O, kendi ifadesi ile "dişilliğin kimyasını çözmeye uğraşan" bir yazardır. Onun eserlerinde hem tematik olarak hem de dil açısından egemen erkek söyleminin yapısöküme uğratılarak eril hiyerarşinin yıkıldığı görülür. Kelimelerle yaratıcı bir düzlemde oynayan ve kendine özgü bir dil

oluşturan yazar, eril edebi iktidarın direncini kırmaya yönelik olarak kusurlu ama güzel bir dil oluşturur. Biz de bu çalışmamızda ihmal edilmiş bir konu olan dişil yazının şematiğini çizmeye çalışacak ve Sema Kaygusuz'un öykülerini dişil yazın bağlamında değerlendireceğiz.

Anahtar Kelimeler: Dişil yazın, dişil dil, Sema Kaygusuz.

An Evaluation of a Local EFL Textbook in Turkish Context: Learn with Bouncy

Dr. Öğr. Üyesi Monireh AZIMZADEH YİĞİT
Bayburt Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü
ORCID: 0000-0003-1598-1457

Doç. Dr. Emrah DOLGUNSÖZ
Bayburt Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü
ORCID: 0000-0002-1277-2177

Özet

Textbooks are books that are prepared and published for educational purposes. They are also used to aid the EFL learning process in the classroom. In foreign language classrooms, textbooks play a vital role in transferring information for teachers and students. In language classrooms worldwide, textbooks are one of the most important teaching and learning materials (Basal, 2016). Since materials that students and teachers use have influential effects on promoting classroom activities and developing target language skills. As stated by Kitao and Kitao (1997), materials contain all the approaches, methods, and techniques used in the classroom and transferred to students' learning processes in the classroom by the teachers. As a result, the materials should contain precise, explanatory, and useful content to accomplish the necessities of a particular language program and school syllabus. Recently, most Asian countries, including Turkey, try to adopt new approaches in their English language classes, such as CLT or TBLT. Thus, textbook authors and designers attempt to arrange activities and tasks based on the principles of these methods. Therefore, the primary purpose of this study is to explore whether or not a local elementary English textbook (Learn with Bouncy) was adapted and designed according to these new approaches. One dimension of Hu and Mckay's analytic framework was used to discover the presence of CLT and TBLT in this textbook. The chapters were exposed to content analysis and analyzed through the analytic framework to examine its compatibility. The findings showed a weak presence of these methods in the textbook.

Keywords: textbook, EFL, CLT, ELT.

Yetişkinlerde Öz-Şefkat ile Ruminasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Psikolojik Danışman Elif TERZİ
Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
elif_trz_19@hotmail.com
ORCID: 0009-0008-0679-1989

Dr. Lokman KOÇAK
Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
lokmankocak@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5247-0974

Özet

İnsan hayatı birçok farklı deneyimi barındırmakla birlikte zorlayıcı duygu ve durumları da içermektedir. Eğitim, iş, romantik ilişki başta olmak üzere bireyler yaşamlarının farklı alanlarında birçok yaşantıyı deneyimlemektedir. Yaşam kalitesinin önemli bir parçasının sağlık olduğu bilinmekte ve sağlık denilince ruh sağlığının göz ardı edilemezliği vurgulanmaktadır. Bireyin ruh sağlığı ve duygudurumunu etkileyebilecek kavramlardan biri ruminasyondur. Ruminasyon; aşırı düşünme ve aynı düşüncelerle tekrar tekrar zihinsel meşgul olma olarak ifade edilebilir. Bireyin bu zorlayıcı düşüncelerle mücadele edebilmesi ve ruh sağlığının desteklenmesinde bir başa çıkma stratejisi olarak ifade edilen öz-şefkat kavramı etkili olabilir. Öz-şefkat ise bireyin kendisine yönelik şefkatli, kabul edici ve nazik bir şekilde yaklaşma becerisi olarak açıklanabilir. Bu doğrultuda, öz-şefkat ve ruminasyon düzeylerinin incelenmesinin ruh sağlığı açısından önemli olacağı düşünülebilir. Bu araştırmanın amacı yetişkin bireylerde öz-şefkat ve ruminasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu ilişkinin anlaşılması, bireylerin daha sağlıklı ve dengeli psikolojik yaşam sürmelerine yardımcı olabilecek stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Çalışma grubu, yaşları 18-61 (M= 34.01, SD= 9.97) arasında değişen 152 kadın (%69.4) ve 67 erkek (%30.6) olmak üzere toplamda 219 yetişkin bireyden oluşmaktadır. Araştırmada veriler, Kişisel Bilgi Formu, Öz Anlayış Ölçeği ve Kısa Durum Ruminasyon Envateri ile toplanmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda öz anlayış ile ruminasyon (r= -.60) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu (p< .05) tespit edilmiştir. Regresyon analizinde ise öz-şefkatin ruminasyondaki toplam varyansın %36'sını açıkladığı (R= .60, R^2= .36, F= 124.59) ve öz-şefkatin ruminasyon için anlamlı bir yordayıcı olduğu (β= -.60, p< .05) belirlenmiştir. Bulgular doğrultusunda, ruminasyon konusunda yetişkinlerin bilgilendirilmesi, öz-şefkat düzeyini geliştirecek çalışmalar planlanması ve öz-şefkat ve ruminasyon kavramlarını inceleyen daha fazla araştırma yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ruh sağlığı, öz-şefkat, ruminasyon.

Enflasyon Faiz Oranı İlişkisi: OECD Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama

Merthan ÇEPER
Atatürk Üniversitesi,
mrthncpr@gmail.com
ORCID: 0009-0007-0388-3792

Prof. Dr. Ömer YILMAZ
Atatürk Üniversitesi
omeryilmaz@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2951-8749

Özet
Son zamanlarda, enflasyon ve faiz oranları arasındaki ilişki ülkemizin ekonomi gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Faiz oranlarındaki değişimin mi enflasyonu etkilediği yoksa enflasyondaki değişimlerin mi faiz oranlarını etkilediği sorusu sıkça tartışılan bir konu haline gelmiştir. Bu problem doğrultusunda yapılan literatür araştırmalarına göre genel olarak enflasyondan faiz oranlarına doğru bir nedensellik ilişkisinin olduğu görülmüştür. Ancak bazı çalışmalarda bu durumun aksi yönde bulgularda elde edilmiştir. Bu nedenle yapılan bu çalışmada, faiz oranları ile enflasyon arasındaki ilişkisinin daha kapsamlı bir açıdan değerlendirebilemek için ilave kontrol değişkenlerde kullanılarak panel veri analizi ile incelenmiştir. Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve World Bank veri sistemlerinden faiz oranları, enflasyon oranı, büyüme oranları, cari işlemler dengesi, döviz kuru, para arzı, satın alma gücü paritesi (SAGP) ve gayri safi yurtiçi tasarruf (GSYT) verileri elde edilmiştir. Elde edilen bu veriler kullanılarak Estonya dışındaki 37 OECD ülkesi için 1993-2022 yılları için panel veri sabit etkiler modeli üzerinden analizler yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda yatay kesit bağımlılığının ve eşbütünleşmenin olmadığı görülmüştür. Enflasyon, faiz oranları, büyüme oranı, cari işlemler dengesi, satın alma gücü paritesi ve gayri safi yurtiçi tasarruf değişkenlerinin birim kökü yoktur. Ancak, para arzı ve döviz kuru değişkenlerinde panel birim kök testleri sonucunda birim kök olduğu görülmüş olup, gecikme uzunlukları analizde dikkate alınmıştır. Elde edilen Granger nedensellik sonuçlarına göre faiz oranlarından enflasyona ve enflasyondan da faiz oranlarına doğru çift yönlü nedensellik, faiz oranından, satın alma gücü paritesi'ne ve para arzından cari işlemler dengesi ile faiz oranına doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisinin olduğu görülmüştür. Büyüme oranı, döviz kuru ve GSYT arasında ise herhangi bir nedensellik ilişkisine ulaşılamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Faiz, Nedensellik, Panel Veri.

Üniversite Gençliğinin Ekolojik Ayak İzi Farkındalığının Araştırılması: TRA1 Bölgesi Örneği

Prof. Dr. Erkan OKTAY
Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Ekonometri Bölümü
erkanoktay@atauni.edu.tr

Prof. Dr. Yavuz DEMİR
Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi Bölümü
ydemir@atauni.edu.tr

Yüksek Lisans Öğrencisi Ebubekir YAZICIOĞLU
Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonometri Bölümü

Özet

Artan nüfus ve sanayileşmeyle beraber ekolojik bilinci artırmak ve ekolojik yıkımın farklı boyutlarına karşı farkındalık (ve ekolojik okuryazarlığın) geliştirilmesi giderek önem arz etmektedir. Ekolojik ayak izi, doğa üzerindeki etkimizi tespit etmek için kullanılan bir sürdürülebilirlik göstergesidir. En basit tanımıyla; kullandığımız her şeyi sağlamak ve yarattığımız etkiyi bertaraf etmek için biyolojik kapasitenin ne kadarını (toprak, su, altyapı, bitki örtüsü vb.) tükettiğimizdir yani doğaya olan talebi ve doğanın arzını ölçer. Bu çalışmanın örnekleme çerçevesini TRA1 alt bölgesindeki Erzurum Atatürk Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Bayburt Üniversitesi ve Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın bağımlı değişkeni gündelik yaşam döngüsünde üniversite gençliğinin arkalarında ne sıklıkla ekolojik ayak izi (doğal kaynakları ne kadar tükettikleri ve elbette ne kadar karbon salınımına neden oldukları) bıraktıklarıdır. Ankette bu düşünce ile ilişkili olabilecek demografik sorulara yer verildiği gibi, karakterleri ile ilgili kendilerini tanımlama sorularına da ver verilmiştir. Ayrıca karbon ayak izi farkındalığı ile ilişkili olabilecek bir dizi psikolojik, sosyolojik, çevresel, toplumsal etki değerlendirme sorularına ver verilmiştir. Ayrıca karbon salınımında enerji, gıda tüketimi ve biyolojik çeşitlilik konularındaki farkındalıkları da çeşitli sorularla ölçülmüştür. Bu amaçla hazırlanmış anket formu bahse konu olan üniversite öğrencilerinden oluşan 1000 kişilik bir örnek kütleye yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Hazırlanan ankette toplamda 63 soru bulunmaktadır. Uygulama sonuçlarına göre anketin Cronbach α güven katsayısı 0,865 olarak elde edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %12,1'i gündelik hayatlarında ekolojik ayak izini çok az düşündükleri, %41,3'ü orta seviyede düşündükleri ve 46,6'sı ise gündelik hayatlarında çok fazla düşündükleri tespit edilmiştir. Yapılan ki-kare bağımsızlık testleri ve ilişki ölçüleri analizlerine göre öğrencilerin gündelik hayatlarında ekolojik ayak izi bıraktıklarını düşünme sıklıkları üzerinde etkili olabilecek demografik faktörler şöyle sıralanmıştır: "medeni durum","yaş "sınıf", "ailenin aylık ortalama geliri","anne eğitim seviyesi", "baba eğitim seviyesi", "kendi çalışma durumu".

Anahtar kelimeler: Ekolojik ayak izi, TRA1 Bölgesi örneği, üniversite öğrencileri.

Türkiye ve Azerbaycan Arasındaki Kara Bağlantısını Koparan Olay: Zengezur'un Ermenistan'a Verilmesi

Doç. Dr. Ramin SADIK
Bayburt Üniversistesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
raminsadik@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6236-0138

Özet

XIX. yüzyılın başında Azerbaycan topraklarını işgal eden Çarlık Rusyası, bölgede kendine sadık tebaa oluşturmak gayesiyle Doğu Anadolu ve İran'dan binlerce Ermeni ailesini Güney Kafkasya'ya iskan etti. Böylece bölgenin asli unsurları olan Azerbaycan Türkleri'ni sıkıştırıp yurtlarından kovarak Güney Kafkasya'nın demografisini değiştirdi. XX. yüzyılın başlarında Osmanlı'da isyan edip amaçlarına ulaşamayan Ermeni çetecilerin de Güney Kafkasya'ya sığınmasından sonra bölge adeta bir ateş çemberine döndü. 1917 yılında Rusya'da devrimlerin yaşanmasıyla Güney Kafkasya'da merkezi devlet otoritesi kayboldu. Bundan yararlanan Ermeni çeteleri Azerbaycan yurtlarına saldırılar düzenleyerek büyük katliamlar gerçekleştirdi. Mayıs 1918'de Azerbaycan Cumhuriyeti kurulduktan sonra Ermenistan yönetimi Zengezur, Nahçıvan ve Karabağ'ı "tartışmalı bölgeler" olarak ilan etti ve defalarca Azerbaycan'a karşı arazi iddialarında bulundu. Bunun da ötesinde gizlice Ermeni çetelerine destek vererek söz konusu bölgede yaşayan Azerbaycan Türklerinin yurtlarını terk etmesini sağladı. Nisan 1920'de Azerbaycan Bolşevik güçlerinin eline geçtikten sonra Ermenistan, Zengezur, Nahçıvan ve Karabağ bölgelerini Moskova'nın eliyle kendi lehine çözmek istedi. Bu bağlamda Sovyet yönetimi ile müzakereler yaparak her üç bölgeyi Ermenistan'a bağlamaya çalıştı. Lakin Azerbaycan Bolşevikleri bundan rahatsız oldular. Nitekim Azerbaycan Sovyet yönetimi başkanı Neriman Nerimanov, Lenin'e mektup yazarak Azerbaycan topraklarının tartışmaya açılmasından hoşlanmadıklarını belirtti. Fakat Sovyet yönetimi tartışmalı bölgeleri Ermenistan ile müzakerelerde koz olarak kullanmak amacındaydı. Bundan dolayı Ağustos 1920'de Bolşevik güçleri Zengezur'a müdahale etti ve bölgedeki Ermeni çetelerini sıkıştırmaya başladı. Ardından 10 Ağustos 1920'de Moskova ile Erivan arasında yeniden görüşmeler yapıldı ve varılan anlaşma gereğince Ermenistan, tartışmalı bölgede Sovyet askeri güçlerinin yerleştirilmesini kabul etti. Lakin Zengezur'a Kızıl Ordu birlikleri yerleşmiş olsa da bölgede varlık sürdüren Ermeni çete lideri Njde, Azerbaycan köylerine saldırmaya ve insanları öldürmeye devam etti. Bu arada 18 Ağustos 1920'de Sovyet yönetimi Zengezur'u, "Aşağı" ve "Yukarı" diye ikiye böldü. Azerbaycan'a ait olan söz konusu arazinin Bakü ile müzakere edilmeden iki parçaya bölünmesi, aslında bölgenin tamamının Azerbaycan'dan koparılmasına giden sürecin habercisiydi. Nitekim 1920 sonlarında Ermenistan'da bir an önce Sovyet yönetiminin tesis edilmesini arzu eden Kremlin, Nahçıvan ve Zengezur'u açıkça Ermenistan'a hediye etmeye karar verdi. Bu bağlamda çalışmada, tarihsel/kronolojik yöntem ilkesi doğrultusunda Çarlık Rusyası'nın Azerbaycan'ı işgalinden Zengezur'un Ermenistan'a bırakıldığı döneme kadar bölgede yaşanan gelişmeler ele alındı ve yazıya aktarıldı. Yapılan çalışmada Sovyet yönetiminin bilinçli bir şekilde ve Anadolu ile Azerbaycan arasındaki doğrudan kara bağlantısını koparmak amacıyla Zengezur'u Ermenistan'a bırakmış olduğu sonucuna ulaşıldı.

Anahtar Kelimeler: Sovyet Yönetimi, Ermenistan, Azerbaycan, Zengezur, Nahçıvan, Karabağ.

Fiziksel Egzersiz Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Özgüvenleri ile Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Seval ÇALIK
Bayburt üniversitesi
sevalbuyukbozkoyun@gmail.com

Dr. Ögr. Üyesi Tuncay ÖKTEM
Bayburt Üniversitesi
tuncayoktem@bayburt.edu.tr

Özet

Bu araştırmada fiziksel egzersiz yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin özgüvenleri ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ayrıca lise öğrencilerinin özgüvenleri ve ahlaki olgunluk düzeylerinin onların cinsiyetine, sınıf düzeyine, lise türüne, akademik başarı durumlarına, anne eğitim düzeyine, baba eğitim düzeyine, aylık gelire, düzenli fiziksel egzersiz yapmasına, annenin düzenli fiziksel egzersiz yapmasına ve babanın düzenli fiziksel egzersiz yapmasına göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemleri ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verimli şekilde yürütülebilmesi ve herhangi bir aksaklık yaşanmaması için evren olarak Erzincan ilinde milli eğitim bakanlığına bağlı liselerde eğitim gören 435 lise öğrencisinden anket tekniğiyle toplanmıştır. Anket formunda öğrencilerin sınıf düzeylerini, yaşlarını, anne baba eğitim düzeylerini, öğrenim gördükleri okul türünü, ders başarı durumunu, aile gelir düzeyini, fiziksel egzersiz yapıp yapmama ve anne babanın fiziksel egzersiz yapıp yapmama durumlarını öğrenmeyi amaçlayan kişisel bilgi formu, özgüven ölçeği ve ahlaki olgunluk ölçeği yer almıştır. Araştırmanın bulguları lise öğrencilerinin hem iç özgüven hem de dış özgüven düzeyleriyle ahlaki olgunluk düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Bulgular ayrıca lise öğrencilerinin özgüven düzeylerinin sınıf düzeyine, lise türüne, anne eğitim düzeyine, baba eğitim düzeyine ve gelir düzeyine göre farklılaşmadığını, ancak cinsiyete, akademik başarı durumuna, fiziksel egzersiz yapma durumuna, annenin fiziksel egzersiz yapma durumuna ve babanın fiziksel egzersiz yapma durumuna göre anlamlı biçimde farklılaştığını göstermiştir. Lise öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeylerinin sınıf düzeyine ve annenin ve babanın düzenli fiziksel egzersiz yapma durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı ancak cinsiyete, lise türüne, anne eğitim düzeyine, baba eğitim düzeyine, gelir düzeyine, akademik başarı durumuna ve düzenli fiziksel egzersiz yapma durumuna göre anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki olgunluk, fiziksel egzersiz yapma, lise öğrencileri, özgüven.

Heydar Aliyev and The National Security Policy Of Azerbaijan

Dr. Nagif A. HAMZAYEV
Bakü State University, Faculty of History
hamza@nagif.info
ORCID: 0009-0007-1911-7005

Abstract
The basis, goals and principles of national security policy implementation of national leader Heydar Aliyev are systematically investigated in the article.It is indicated in the article that after Heydar Aliyev came to power in 1993, he prevented the disintegration of the country from the inside, the struggle for power, chaos, and achieved the establishment of a stable and safe Azerbaijan. For this purpose, on the initiative of Heydar Aliyev, the legal base of national security was created, structural reforms were carried out, a strong army and a professional military team were formed, and relations with foreign states in the military sphere were developed. Heydar Aliyev carried out important activities for the organization of effective activities of national security bodies and training of national personnel. If national personnel had not been prepared in the previous years, it would not have been possible to operate in a complex organization such as the Ministry of National Security during the period of independence and ensure its work. These and other issues were analyzed using historical, systematization and generalization methods.

Keywords: Heydar Aliyev, national security, army building, society, state, human

Türkçe Eğitiminde Motivasyon Konusuna Yönelik Hazırlanmış Makalelerin Eğilimleri

Doç. Dr. Aslı MADEN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
aslimaden@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3336-0198

Dr. Ögr. Üyesi Emrullah BANAZ
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
emrullahbanaz@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-5804-9339

Yüksek lisans öğrencisi Akif ÖZGEN
Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
akifozgen44@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4157-8517

Özet

Bu araştırmada, Türkçe eğitimi alanında motivasyon konulu hazırlanan makalelerin tespit edilerek eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, Türkiye'de 2013-2022 yılları arasında yayımlanmış olan motivasyon konulu lisansüstü makaleler ile sınırlı tutulmuştur. Araştırmanın verileri doküman incelemesi yöntemiyle toplanmış ve elde edilen veriler ise içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini tespit etmek amacıyla Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen görüş birliği ve görüş ayrılığı formülü kullanılmış ve 3 Türkçe eğitimi uzmanından görüş alınmıştır. Örneklem için Google Akademik, Sobiad Atıf Dizini, TrDizin veri tabanlarında 29.06.2023 tarihine kadar yayımlanmış olan makalelere yönelik taramalar yapılmıştır. Yapılan bu taramaların sonucunda toplamda 44 makale tespit edilmiştir. Tespit edilen 44 makalenin 26'sı çift yazarlı olarak hazırlanmıştır. Türkçe eğitimi alanında motivasyon konulu çalışmaların en fazla 2021 yılında hazırlandığı tespit edilmiştir. Hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının büyük bir çoğunluğunun nicel araştırma yöntemlerinden yararlanarak hazırlandığı ve örneklem/çalışma grubu olarak en fazla "öğrenci" örneklem grubunun yer aldığı belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarından hareketle çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, motivasyon, makale, eğilim.

Engelli Kardeşe Sahip Yetişkinlerin Bu Konuya Dair Nedensel Yüklemelerinde Dini İnancın Rolü

Dr. Ayşe Burcu GÖREN
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi
ayseburcu.goren@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2630-1683

Özet

Bu çalışmada, engelli kardeşi olan yetişkin bireylerin kardeşlerinin engel durumuna ilişkin nedensel yüklemelerinde dini inancın etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu çalışmada, engelli kardeşlerinin yaşamlarındaki bu olguya dair nedensel yüklemelerinde dini inancın rolünü belirlemek amaçlanmıştır. Nedensel yükleme teorisi, insanın yaşam olaylarına nedensel açıklamalar yapma ihtiyacına dikkat çeker. Din, bireye nedensellik konusunda düşünce yapısı sunan bir sistem olarak nedensel yüklemelerimizde bilhassa üzerinde kontrolü çok az olan durumlarda sıklıkla başvurduğumuz bir mekanizmadır. Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desenle yetişkin bireylerin yaşamlarındaki engelli kardeş fenomenine ilişkin görüşlerine ulaşılmak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Katılımcılara kartopu tekniği ile ulaşılmıştır. Engelli kardeşi/ağabeyi/ablası olan, İslam dinine mensup, 18 yaş ve üzeri 10 kişi ile görüşülmüştür. Kardeşin engel durumuna ilişkin bir kriter getirilmemiştir. Katılımcılardan 6'sının kardeşi zihinsel engelli, 4'ünün kardeşi ise bedensel engellidir. Katılımcılar 26-47 yaş aralığında, 8 kadın ve 2 erkektir. Görüşmeler yüz yüze, telefonda ve çevrimiçi uygulamalar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi, metinlerin tekrarlı okumalarla kodlanması, örtüşen kodlar için ilk temaların belirlenmesi ve yeniden değerlendirilmesi sonucunda ana ve alt temalara ulaşılması şeklinde özenli ve detaylı bir süreçte gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcılar kardeşlerinin varlığının yaşama ve insanlara bakışları üzerinde olumlu ve güçlendirici etkisi olduğunu, merhamet, hoşgörü, şükür ve minnettarlık duygularının, empati yeteneklerinin gelişmesinde, sorumluluk alma bilincine sahip olmada kardeşlerinin önemli etkisinin olduğunu belirtmektedir. Bu açıklamalar, kişisel gelişim teması altında toplanmıştır. Bunun yanında, sayılan olumlu etkileri çocukluk döneminde fark etmenin çok mümkün olmadığını, ailenin ilgi ve zamanının büyük kısmının engelli çocuğa ayrılmasından doğan kardeş kıskançlığı ve öfkenin çocukluk ve ergenlikte etkili olduğunu, yukarıda belirtilen olumlu etkilerin yetişkinlikte fark edildiğini eklemişlerdir. Kardeşlerin engel durumuna ilişkin nedensel yüklemeler temasında, (I) bu durumun Allah'tan gelen bir sınav olduğu, (II) Allah'ın ailelerini güçlendiren ve bütünleştiren bir armağan gönderdiği, (III) Allah tarafından seçilmiş bir aile oldukları, (IV) Ahirette karşılığının verileceği (V) Allah'ın hikmeti olarak görüp tevekkül etmek gerektiği (VI) engellilik durumunun, aile bireylerinden birinin ya da birkaçının geçmişteki hatalarının bir bedeli olabileceği şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca katılımcılardan 6'sı kardeşlerinin engel durumuna rağmen ortaya koydukları başarılar ve güzel ahlakları nedeniyle kardeşleriyle gurur duyduklarını belirtmişlerdir. Son tema olan psikolojik sağlığa etkiler temasında, kaygı ve suçluluk alt temaları ortaya çıkmıştır: (I) Katılımcılardan dördü, gelecekle ilgili kaygılarında kardeşlerinin sorumluluğunu almanın yer aldığını belirtmiştir. Bu kaygılarla başa çıkmada tevekkül etmenin ve ahiret inancının etkili bir rahatlatıcı gücü olduğunu

belirtmişlerdir. (II) İki katılımcı ise, kardeşi engelli iken kendisinin sağlıklı olmasını haksızlık, adaletsizlik olarak gördüklerini ve suçluluk duyduklarını belirtmiştir. Sonuç olarak, bu araştırmada, engelli kardeşe sahip yetişkin bireylerin kardeşlerinin durumunu anlamlandırmada dini açıklamalara yoğun biçimde yer verdiği, olumlu dini başa çıkma yöntemlerinden anlam bulmayı yoğun biçimde kullandıkları ve engelliliğe ilişkin nedensel yüklemelerinde bu anlam mekanizmasından yararlandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Engelli kardeş, nedensel yükleme, dini inanç.

Türkçe ve İngilizce Öğretim Programları ile İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmalarda Yer Alan Anahtar Kelimelerin Analizi

Doç. Dr. Aslı MADEN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
aslimaden@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3336-0198

Yüksek lisans öğrencisi Ayşenur ŞENTERZİ
Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
senterzi888@gmail.com
ORCID: 0009-0000-5380-6823

Yüksek lisans öğrencisi Abdulvahap AVŞAR
Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
vahapvsr@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2290-8445

Özet

Çalışmanın amacı, Türkçe ve İngilizce öğretim programları ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalarda yer alan anahtar kelimelerin kullanım sıklıklarını tespit etmektir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiş ve veriler doküman analizi ile toplanmıştır. Tarama yapılırken adında öğretim programları geçen çalışmalar ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş, geçerliliğinin ve güvenirliğinin sağlanması amacıyla 2 alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Araştırma sonucunda Türkçe öğretim programı ile ilgili 36 adet yüksek lisans, 6 adet doktora düzeyinde olmak üzere toplamda 42 adet lisansüstü çalışmaya ulaşılmış ve 39 tanesinde anahtar kelime kullanılırken 3 çalışmada anahtar kelimeye yer verilmediği tespit edilmiştir. İngilizce öğretim programı ile ilgili ise toplamda 32 adet yüksek lisans, 11 adet doktora düzeyinde olmak üzere 43 adet çalışmaya ulaşılmış ve ulaşılan 41 çalışmada anahtar kelimeye yer verilirken 2 çalışmada ise yer verilmediği görülmüştür. Türkçe öğretim programları ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalarda toplamda 162 anahtar kelime ve 105 farklı kullanım mevcuttur. En fazla kullanılan anahtar kelimenin Türkçe öğretimi programı 23 olduğu ve bunu sırasıyla ders kitabı 10, Türkçe ders kitabı 6, Türkçe dersi 4, tema 4, dil 3 gibi anahtar kelimelerin takip ettiği tespit edilmiştir. İngilizce öğretim programları ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalarda 101'i farklı kullanılan ve toplamda 154 anahtar kelime içeren çalışmalar incelendiğinde ise en fazla kullanılan anahtar kelimenin program değerlendirme 19, olduğu ve bunu sırasıyla İngilizce öğretim programı 15, yabancı dil öğretimi 3, karma araştırma 3, öğretmen görüşleri 3 gibi anahtar kelimelerin izlediği görülmektedir. Ayrıca her iki program nezdinde sırasıyla İngilizce ve Türkçe olmak üzere program değerlendirme 19-1, öğretim programı 1-5, öğretmen görüşleri 3-3, program geliştirme 3-3, öğretim programı değerlendirme 1-1 gibi ortak kullanılan anahtar kelimelerin varlığı da mevcuttur. Sonuç olarak her iki ana dili olarak öğretim programları incelendiğinde İngilizce öğretim programı ile ilgili yapılan doktora düzeyindeki çalışmaların Türkçe öğretim programı ile ilgili yapılan çalışmalara göre daha fazla olduğu, her iki program ile ilgili yapılan

çalışmalardaki anahtar kelime kullanım oranlarının hemen hemen aynı düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretim programı, İngilizce öğretim programı, anahtar kelime ve sıklık.

Birinci Umum Müfettişliği Veterinerlik Faaliyetleri

Doç. Dr. Tuğba KORHAN
Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Tarih Öğretmenliği
tugba.korhan@dicle.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8902-0670

Özet

Çalışma, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş döneminde, doğu bölgelerinde hayvancılık sektörünün gelişimini teşvik etmek ve iyileştirmek amacıyla faaliyet gösteren Birinci Umum Müfettişliği'nin 1928-1937 yılları arasındaki çalışmalarını değerlendiren bir analizi içermektedir. Bu dönemde, Birinci Umum Müfettişliği, idari görevlerin yanında doğu bölgelerinin tarım ve hayvancılık potansiyelini harekete geçirmek amacıyla da önemli bir rol oynamıştır. Çalışmamızda Umum Müfettişliği raporlarına dayanarak bu kurumun veterinerlik faaliyeleri ele alınmıştır. Birinci Umum Müfettişliği'nin hayvancılık alanındaki faaliyetleri, özellikle at yetiştiriciliği konusuna odaklanmıştır. Bu faaliyetler, bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlamış ve at yetiştiriciliğini teşvik etmiştir. Ayrıca, metinde sığır ıslahı, koyun yetiştiriciliği, keçi ve katır yetiştiriciliği gibi diğer hayvancılık dallarına da değinilmektedir. Bu faaliyetler, doğu bölgelerinde hayvancılık sektörünün çeşitlendirilmesine ve büyümesine katkı sağlamıştır. Birinci Umum Müfettişliği'nin hayvancılıkla ilgili çalışmalarının ötesinde, ayrıca bölgede meydana gelen hayvan hastalıklarıyla mücadele çabalarına kayıtlara geçmiştir. Sığır vebası ve şarbon gibi salgın hastalıklara karşı alınan tedbirler, veterinerlerin aktif rol aldığı bir dizi müdahaleyi içermiştir. Sonuç olarak, Birinci Umum Müfettişliği'nin 1928-1937 yılları arasındaki faaliyetleri, doğu bölgelerinin hayvancılık sektörünün gelişimine önemli katkılarda bulunmuş ve bu bölgenin ekonomik kalkınmasına destek olmuştur. Aynı zamanda, hayvan hastalıklarıyla mücadeledeki çabalar, hayvan sağlığı ve sektörün sürdürülebilirliği açısından da kritik bir rol oynamıştır.

Anahtar Kelimeler: Umum müfettişlikleri, veterinerlik tarihi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu.

Türk Kadınlarının Spora Katılımının Tarihsel İncelemesi

Doç. Dr. Tuğba KORHAN
Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Tarih Öğretmenliği
tugba.korhan@dicle.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8902-0670

Özet

Bu çalışma, Türk kadınlarının spor katılımını tarihsel ve sosyal açıdan inceleyen bir çalışmanın sunumunu kapsamakta ve Türk kadınlarının sporla ilişkisini Orta Asya'dan Osmanlı İmparatorluğu'na ve Türkiye Cumhuriyeti'ne uzanan bir perspektiften ele almaktadır. Orta Asya'da yaşayan Türklerin göçebe yaşam tarzı, kadın ve erkeğin birlikte savaşa hazır olmalarını gerektirmiştir. Bu nedenle, spor müsabakaları Türkler için savaşa hazırlık ve savaşçılık derecelerini ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Kadınlar da bu müsabakalara katılmış, başarılı olanlar ödüllendirilmiş ve onurlandırılmıştır. Türk toplumunda çeviklik, kuvvet ve atletizm devlet tarafından teşvik edilen özellikler olmuştur. Osmanlı Devleti döneminde kadınların sosyal rolleri kısıtlıydı, ancak Cumhuriyet dönemi ile birlikte kadınların eğitim ve spor alanında katılımı teşvik edildi. Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ve çeşitli düzenlemelerle kadınlar için spor eğitimi ve okulların açılması sağlandı. Özellikle Selim Sırrı Bey'in çabalarıyla kadınlar için beden eğitimi ve spor kursları oluşturuldu. Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte spor, ulus inşasının bir parçası olarak görüldü ve Türk kadınları da spor yapmaya teşvik edildi. Öncü kadınlar, sporun farklı dallarında öne çıktılar. Vecihe Hanım ve Azize Hanım gibi isimler, Türk sporunun gelişimine önemli katkılarda bulundular. Fakat bu dönemde spor, kadınlar arasında genellikle elitler düzeyinde ilgi gördü. Araştırmanın sonuçlarına göre, Türk kadınlarının spor katılımı tarihsel ve sosyal faktörlere bağlı olarak değişim göstermiştir. Bu çalışma, Türk kadınlarının spor tarihine katkıda bulunan önemli figürlerin ve sosyal değişimin önemli dönemlerinin anlaşılmasına yardımcı olmuştur. Çalışmanın amacı, Türk kadınlarının spor tarihine ve katılımına dair daha derinlemesine bir anlayışın teşvik edilmesi ve Türk spor tarihinde kadınların rolünü anlama ve sporun kadınlar için sosyal değişimdeki etkisini değerlendirme konusunda katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk kadını, Türk spor tarihi, çağdaşlaşma

Akademisyenlerin Meslekî Etik Dışı Davranışlar ile İlgili Görüşleri (Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Örneği)

Dr. Öğr. Üyesi Bahadır GÜLDEN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
bahadirgulden@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1917-8813

Doç. Dr. Kadir KAPLAN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı
kadirkaplan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7901-1025

Özet
Akademisyenlerin meslekî etik dışı davranışlar ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlayan çalışmada nitel araştırma desenlerinden gerçek durum çalışması kullanılmıştır. Bir durumun varlığını daha iyi anlamak amacıyla sürdürülen bu çalışmada "meslekî etik dışı davranışlar" durum olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmıştır. Araştırmacılar ile aynı alanda çalışan akademisyenlerden bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunda yer alan farklı devlet üniversitelerinin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü'nde görev yapan altı akademisyenden görüş alınmış ve akademisyenlerin görüşleri analiz edilerek duruma ilişkin temalar tespit edilmiştir. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan toplam sekiz sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile çevrim içi ortamda toplanan veriler içerik analizine tabi tutularak kod, kategori ve temalara ayrılmıştır. Görüş birliği görüş ayrılığı ile güvenirliği sağlanan bulgulardan hareketle sonuç olarak Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü'nde görev yapan akademisyenlerin etik dışı davranışlardan daha çok bezdirme (mobing) ve korkutma (f=5), kayırma (f=5), ayrımcılık (f=4), hakaret ve küfür (f=4), ihmal (f=1), zimmet (f=1), sahte ve yanıltıcı belge düzenleme (f=1) ile karşı karşıya kaldıkları; bezdirmeyi (mobing) zorbalık, yıldırma, acziyet ve şiddet, olaylara sessiz kalma kavramları ile eşleştirdikleri; iş yükü fazlalığı, alanında çalışamama, ayrımcılık, kayırma, inisiyatif kullandırmama, tehdit, yalnızlaştırma gibi durumlara maruz bırakıldıkları; bezdirme (mobing) yaşayanların üzüntü, tükenmişlik sendromu, kurumsal aidiyette azalma, yalnızlık, çaresizlik, değersizlik gibi duygusal hislere kapıldıkları; buna karşılık psikolojik destek aldıkları, haklarını öğrenmek için çabaladıkları, hukuki yollara başvurdukları, kabuğuna çekilip sabrettikleri, antidepresan kullanmak zorunda kaldıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, etik dışı davranış, görüş.

Türk Tarihçiliyinde Nadir Şah Afşar İmparatorluğu-Osmanlı İmperatorluğu İlişkileri Sorunu

Sabina ALIYEVA
Bakü Devlet Universitesi
sabinalyeva@mail.ru
ORCID: 0009-0005-3120-2830

Özet
Akkoyunlular ve daha sonra Azerbaycan Safevi Devleti ile Osmanlı Devleti arasında çeşitli dönemlerde siyasi, ekonomik ve dini nedenlerden dolayı yaşanan savaşlar, Safevi Devleti'nin sona ermesinden sonra ve Afşar İmparatorluğu döneminde de devam etmiştir. Türk tarihçiliğinde Nadir Şah Afşar-Osmanlı Devleti arasındaki önemli konular savaş ve din konularıdır. Türk tarihçiliğinde Nadir Şah Afşar-Osmanlı Devleti arasındaki savaşlardan bahsedilen eserler sırasında Sırrı Efendinin "Risaletüt-Tarihi Nadir Şah" (Nadir şah tarihinin risalesi – S.A), "Osmanlı-İran-Rus ilişkilerine ait iki kaynak", Abdurrahman Ateşin "Nadir şah döneminde Osmanlı-İran siyasi ilişkileri (1720-1747)", Fahrettin Kırzıoğlunun "Kars tarihi" adlı çalışmalarını, din konusundan bahsedilen eserler sırasında ise Cemil Hakyemez'in "Osmanlı-İran ilişkileri ve Sünni-Şii ittifakı", Koca Ragib Mehmed Paşa'nın "Tahkik ve Tevfik", Saim Arı'nın "Osmanlı Arşiv kaynakları ışığında Nadir şah-I. Mahmud dönemi ehli-sünnet-şii diyaloğu" eserlerini göstere biliriz. Her eseri ayrı-ayrı incelediğimizde Afşar imparatorluğunun da Safevi imparatorluğu gibi İran adı altında sunulduğu ortaya çıkıyor. Aslında bu temelden yanlış bir bilgidir. Safevilerin yerini alan Afşar Hanedanı'nın iktidara gelmesiyle birlikte iki imparatorluk arasındaki ilişkilerde iki stratejik çizgi ön plana çıktı. Bunlardan biri çok eski dönemlerden itibaren başlayan savaşlar, diğeri ise mezhepler arası çatışmalar idi. Önceki dönemlerde hem askeri hem de diplomatik alanda asıl avantaj Osmanlı Devleti'nin tarafında iken, daha sonraki dönemde Nadir Şah savaşların gidişatında bir dönüş yaratarak Azerbaycan'ın kaybettiği konumunu geri kazanmayı başarmıştır. Mezhepler arası çatışmalar konusunda ise Türk tarihçilerin eserleri incelendiğinde, iki imparatorluk arasında Sünni-Şii mezhepler arasındaki gerilimlerin ana ve doğrudan suçlusunun, Safevi imparatorluğunun kurucusu Şah I İsmail tarafından Şiiliğin bir devlet ideolojisine dönüştürülmesi olduğu açıkça görülmektedir. Tarihçi yazarlar Nadir Afşarın şah seçilmesinin ardından iki imparatorluk arasındaki 200 yıllık mezhep çatışmasını yumuşatmaya ve ortadan kaldırmaya çalıştığını yazıyorlar. Nadir Şah'ın Osmanlı Devleti ile müzakerelerinin temel amacı mezhep çatışmalarını önlemek, Caferi mezhebinin Osmanlı devleti tarafından beşinci mezhep olarak kabul edilmesini sağlamak ve Afşar imparatorluğundan hacılar için yaratılan engelleri kaldırmak idi. Nadir Şah mezhepler arası çatışmada bazı isteklerini yerine getirmişse de Caferi mezhebinin Osmanlı devleti tarafından beşinci mezhep olarak kabul edilmesini ve Kabe'de bu mezhep için bir ibadethane oluşturulmasını sağlayamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Nadir şah Afşar, Sultan I. Mahmud, din, savaş.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dijital Öykü Oluşturmaya Yönelik Deneyim ve Görüşlerinin İncelenmesi

Prof. Dr. Erhan DURUKAN
Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi,
edurukan@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-001-9600-3190

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Basri KANSIZOĞLU
Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
hbkansizoglu@bartin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2150-4668

Arş. Gör. Nurbanu KANSIZOĞLU
Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi
nurbanukansizoglu@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6908-2644

Özet

Son yıllarda dijital öykü anlatımı, öğrenme-öğretme sürecinde uygulanabilir bir araç olarak popülerliğini korumaktadır. Senaryo yazımı da dâhil olmak üzere dijital öykülerin oluşturulması hem öğretmenlere hem öğrencilere anlamlı bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Bu araç; konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerindeki yeterliliği etkili bir şekilde geliştirdiği için özellikle dil öğretimi açısından faydalıdır. Öte yandan teknolojinin eğitim ortamına entegrasyonu giderek daha önemli hâle gelmektedir. Bu aynı zamanda öğretmenlerin teknolojiyi öğretim yöntemlerine etkili bir şekilde dâhil etme becerilerini edinmelerini de gerekli kılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının senaryo yazma ve dijital öykü hazırlama uygulamalarına yönelik deneyim ve görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışma grubu, bir devlet üniversitesinin Türkçe Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören 21 (13 kız, 8 erkek) üçüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Odak grup görüşmeleri ile öğrencilerin deneyim ve görüşlerini değerlendirmeyi hedefleyen bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Bu doğrultuda yarı yapılandırılmış odak grup görüşme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılmıştır. Araştırma, birbiriyle bağlantılı olarak ilerleyen iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada 3 hafta ve 6 ders saati boyunca senaryo yazma süreçlerine ilişkin eğitim alan 8 öğrenci grubu, Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan tema ve alt temalarla bağlantılı olarak senaryo yazmış; bu senaryoları 6. sınıf kazanımlarıyla ilişkilendirerek 2'şer etkinlik hazırlamıştır. İkinci aşamada yine 3 hafta ve 6 ders saati boyunca dijital öykü oluşturma süreçlerine ilişkin eğitim alan öğrenciler, yazdıkları senaryoları animasyon veya dijital öykü araçlarına aktarmıştır. Senaryo yazma ve dijital öykü hazırlama amacı, avantaj ve dezavantajları; bu süreçte karşılaşılan güçlükler, dikkat edilmesi gereken noktalar ve öneriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Son olarak bulgular tartışılarak araştırmanın sonucuna dayalı birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital öykü, senaryo yazma, Türkçe öğretmeni adayları.

Hakikat Bilgisinin Engelleri: Bacon'ın İdolleri

Arş. Gör. Büşra ÖKSÜZ
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ORCID: 0000-0002-2063-8701

Doç. Dr. Yusuf Bahri GÜNDOĞDU
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ORCID: 0000-0001-8305-8993

Özet

Özellikle, İngiltere'de büyük yankı uyandıran bir filozof ve devlet adamı olan Bacon, insanlığa hizmet etmek için doğduğunu düşünmüş ve hayatı boyunca insanlığa yararlı olmayı kendisine rehber edinmiştir. Nitekim, vasiyetnamesindeki "ruhumu Tanrı'ya, cesedimi karanlık mezara, adımı gelecek yıllarda yabancı uluslara miras bırakıyorum" cümlesi onun kendi büyüklüğüne inandığını göstermektedir. Francis Bacon, modern düşüncenin ilk ve önemli temsilcilerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bacon, Batı'da geleneğin ve geleneksel düşüncenin dogmatik yapısını sistemli bir biçimde eleştirerek sarsmıştır. Bacon, evreni anlamak için yeni bir alet ortaya koymak ve insanı gelişigüzel düşünmek yerine yöntemli düşünmeye sevk etmek amacıyla 'Novum Organum' adlı eserini kaleme almıştır. Bacon'a göre, insan, 'tabiat'ı anlar ve ona hükmeder. Bunu hem nesnelere hem zihne bakarak yapar. Anlamak hükmetmektir; bilgi güçtür; bilmek, yapmaktır. Bacon, eserine başlarken öncelikle aklın yöntemsiz ve plansız kullanılmasını eleştirmiş ve bunu aşmak için çözüm önerilerini sunmuştur. Bacon, eskiler üzerinden ilerlemek yerine temelden başlayarak yeni bir başlangıç yapılması gerektiği üzerinde durmuştur. Hakikate ulaşmak için, insan zihninin yanılsamalardan ve yanlış fikirlerden arındırılması gerekmektedir. Bacon'a göre insan zihnini perdeleyen dört yanılsama türü vardır. Bunlar: Kabile idolleri, mağara idolleri, çarşı-pazar idolleri ve tiyatro idolleridir. İnsan zihnini işgal eden bu idolleri zihinden kovmanın yolu ise Bacon'a göre hakiki tümevarım yöntemidir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi deseni kullanılarak yapılan bu çalışmada, Bacon'ın özellikle 'Novum Organum' adlı eserinden hareketle elde edilen bilgiler ışığında, hakikatin bilgisine ulaşmak için ortaya koyduğu idoller ele alınmaya çalışılmıştır. Tabiatın yorumlanmasına ve olduğu gibi anlaşılmasına engel olan bu idoller, zihne yeni bilgilerin girmesini güçleştirirler. Bu nedenle Bacon'a göre insan zihni keyfi soyutlamalar olan her türlü idolden kurtulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Francis Bacon, bilgi, idoller.

Dijitalleşme Sürecinde Kariyer Haritalamanın Çalışan Motivasyonuna Etkisi

M. Elif TAN
Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü
mukerrem.aydin1@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID: 0009-0003-1324-0935

Özet
Teknolojinin ilerlemesi ve dijitalleşmenin yaygınlaşması ile tüm iş kollarında gelişimin hız kazandığı kaçınılmaz bir gerçektir. Bu sayede değişen iş kollarında dijital sistemler aracılığı ile küreselleşme meydana gelmekte ve her şey çok daha kolay ulaşılabilir olmaktadır. Bu durum sonucu dev bir pazar oluşmakta ve rekabeti artırmaktadır. Firmalar rekabet sahasına uyum sağlamak için sahip oldukları tüm fonksiyonlarda mevcut sistemlerini güncelleyerek dönüşüm sağlamaktadır. Bu dönüşüm ile mikro ölçekte yeni iş kolları oluşmaktadır. Çalışanlar kariyer hedefi belirlerken çok daha spesifik alanlara odaklanarak kendilerini eğitmek durumundadır. Firmalar için de nitelikli ve sürekli öğrenme odaklı çalışana olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Sonuç olarak, kariyer sürecinde olan çalışanın kendisi ya da firmalar sahip oldukları veya potansiyel çalışanları için kapsamlı bir kariyer planlaması yapmaya ihtiyaç duymaktadır. Kariyer planlaması yapılırken çalışanın aldığı eğitim, beklentileri ve kişilik özellikleri doğrultusunda yönelebileceği alanlar ve hedeflerine ulaşmak için gerçekleştirmesi gereken unsurların saptandığı şema kariyer haritası olarak adlandırılmaktadır. Kariyer haritası, çalışanın kendisi ya da çalıştığı firmada bulunan İnsan Kaynakları (İK) ekibi tarafından oluşturulabilir. Bu sayede çalışanın kariyer hedefleri için belirgin bir yol haritası oluşur. Oluşan kariyer haritası kapsamında firmanın sahip olduğu organizasyon şeması içindeki roller detaylıca açıklanır. Daha sonra o rolü gerçekleştirmek için sahip olunması gereken özellikler ve yetkinlikler bildirilir. Son olarak, bu yetkinlikleri kazanabilmek için firmanın kurum içi veya kurum dışı sağladığı kaynaklar sıralanır. Kariyer haritası sonucunda çalışan kişiler gideceği yolu bildiği için daha isabetli kararlar alarak kendilerini eksik oldukları alanlarda geliştirmeye istekli olurlar. Yükselebilecekleri pozisyonları, ulaşabilecekleri maaş skalasını görmek ve sahip oldukları eğitim ve gelişim imkânlarını biliyor olmak çalışan motivasyonunu artıracaktır. Bu sayede çalışan kişi bulunduğu firmaya bağlı kalacaktır. Bu çalışmada, dijitalleşme ile oluşan bu rekabete karşı çalışanların kariyer planlaması yaparak kendilerini güçlendirmesi ve doğru planlama ile çalışan motivasyonunda oluşacak artışa değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, kariyer, kariyer haritası, çalışan motivasyonu.

Matematik Öğretmeni ve Matematik Öğretmeni Adaylarının Cebir Öğretimi Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi

Özlem OKUMUŞ
Bayburt Lisesi
ORCID: 0000-0001-7417-0967

Doç. Dr. Mesut ÖZTÜRK
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ORCID: 0000-0002-2163-3769

Özet

Matematik öğretmenlerinin cebir öğretiminde başarılı olması için hem cebir öğrenme alanındaki bilgisinin yeterli olması hem de okul cebirini öğretebilecek öğretimsel beceriye yeterli düzeyde sahip olması gerekmektedir. Ancak cebir öğretimi üzerine yapılan araştırmalar matematik öğretmenlerinin cebir öğretiminde güçlükler yaşadığını ortaya koymuştur (Akkan & Öztürk & Akkan & Küçük-Demir, 2019). Bu çalışma matematik öğretmenlerinin ve matematik öğretmeni adaylarının cebir öğretimi öz-yeterliklerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bunun için ilk olarak matematik öğretmenlerinin cebir öğretimi öz-yeterliğini ölçebilecek cebir öğretimi öz-yeterlik algısı ölçeği geliştirilmiştir. Ardından form matematik öğretmenleri ve matematik öğretmeni adaylarına uygulanarak katılımcıların cebir öğretimi öz-yeterlikleri belirlenmiştir. Çalışmada nicel araştırma desenlerinden karşılaştırmalı araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışmaya 124 matematik öğretmeni ve 105 matematik öğretmeni adayı katılmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan cebir öğretimi öz-yeterlik algısı ölçeği ile toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde betimsel ve kestirimsel istatistik kullanılmıştır. Betimsel istatistik ile katılımcıların cebir öğretimi öz-yeterlik algısı puanları incelenmiştir. Kestirimsel istatistik ile grupların (öğretmenler ve öğretmen adayları) testten aldıkları puanlara göre karşılaştırma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda matematik öğretmenlerinin ve matematik öğretmeni adaylarının cebir öğretimi öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada 6-10 yıl arası tecrübeye sahip kadın öğretmenlerin cebir öğretimi öz-yeterlik algılarının çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada geliştirilen ölçeğin matematik öğretmenlerinin ve matematik öğretmeni adaylarının cebir öğretimi öz yeterliklerini ölçecek olması nedeniyle gelecekte yapılacak araştırmalar için kaynak olması beklenmektedir. Matematik öğretmenlerinin ve matematik öğretmeni adaylarının cebir öğretimi öz-yeterlik algılarının belirlenmesi de matematik öğretmenleri ve matematik öğretmeni adaylarına yönelik yapılacak hizmet içi ve hizmet öncesi eğitimler için rehber olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cebir öğretimi, öz-yeterlik algısı, matematik öğretmeni.

İlkokul Düzeyinde Zeka Oyunları ile İlgili Yapılan Çalışmaların Tematik İçerik Analizi

Ali TERZİ
Trabzon Üniversitesi, Doktora Öğrencisi
terzi.ali.53@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7239-4673-4646

Özet

Günümüzde bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak, değişime uyum sağlamanın ötesinde, değişimi hayal edecek, tasarlayacak ve yönetecek zihinsel yeterliliklerle donatılmış bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir (MEB, 2013). Zekâ oyunları uygulamaları öğrencilere üst düzey düşünme becerileri kazandırmada etkili bir araçtır. Bu bağlamda mevcut çalışma özelde "İlkokul Düzeyinde Zekâ Oyunları ile İlgili Yapılan Çalışmaların Tematik İçerik Analizi" ile ilgili çalışmaların amaçları, örneklemleri ve yöntemleri açısından tasnif edilmesi sonucunda elde edilen sonuçları sunması bakımından önemlidir. Araştırmada özel olarak zekâ oyunlarına yönelik gerçekleştirilen çalışmaların tercih edilmesinin nedeni, zekâ oyunlarının öğrencilerin üst düzey becerileri kazandırmada etkili olmasından kaynaklanmaktadır. Yapılan çalışmada, içerik analizi türlerinden tematik içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Bu çalışmada uluslararası ve ulusal veri tabanları taranmıştır. Elde edilen bulgulardan faydalanılarak ilkokul düzeyinde zekâ oyunları ile ilgili yapılan çalışmaların daha çok hangi sınıf düzeyinde yapıldığı; hangi araştırma yöntem/ deseninin kullanıldığı; çalışmaların hangi amaçla yapıldığı; hangi veri toplama araçlarının kullanıldığı; zekâ oyunlarının hangi ders alanı ile ilgili çalışıldığı; çalışmalardan elde edilen sonuç ve önerilerin neler olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada; amaçların, kullanılan yöntemlerin, örneklemlerin, veri toplama ve analiz yöntemlerinin, zekâ oyunlarının kullanıldığı ders alanlarının, sonuçların ve yapılan önerilerin incelenmesi ve bunların karşılaştırılması, alana bütünsel olarak bakabilmek için fayda sağlayabilir. Yapılan çalışmaların amaç ifadeleri incelendiğinde sıklıkla zekâ oyunlarının ders başarısına etkisi, zekâ oyunlarının akıl yürütme, eleştirel düşünme, problem çözme gibi bilişsel becerilere etkisi, öğrencilerin zekâ oyunlarına yönelik tutum ve görüşleri gibi duyuşsal beceriler, zeka oyunları sürecinde yaşanan zorluklar ile ilgili kullanılan yaklaşımlar hakkında araştırmaların gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Elde edilecek sonuçlardan hareketle alan yazına ilkokul düzeyinde zekâ oyunları ile ilgili yapılan ve son yıllarda gündemde olan çalışma alanları sunulacaktır. Böylece ilkokul düzeyinde zekâ oyunları ile ilgili araştırmacılara da araştırma konusu bağlamında fikir sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zekâ oyunları, tematik içerik analizi, ilkokul öğrencileri.

Türkiye-Azerbaycan İlişkileri: Bir Güvenlik Toplumu?

Arş. Gör. Zehra KARAYEL
Hitit Üniversitesi
zehrakarayel35@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-8744-3215

Özet
Bağımsızlığından itibaren Azerbaycan'ın Türkiye ile ilişkileri ekonomiden siyasete, eğitim ve kültürden milli savunmaya birçok alanda istikrarlı bir gelişim sergilemiştir. 2010'da stratejik ortaklık seviyesine çıkan ikili ilişkiler, 2021'de müttefiklik seviyesine çıkarılmıştır. Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattı ve Bakü-Tiflis-Erzurum doğalgaz botu hattından sonra gerçekleşen Bakü-Tiflis-Kars demiryolu projesi bu entegrasyonu hızlandıran önemli projelerdir. Stratejik sektörlerde son dönem ivme kazanan karşılıklı ve ortak yatırımlar, hükümetler arası istikrarlı ve olumlu ilişkilerin ekonomik yansımalarıdır. Askeri alanındaki 30 yılı aşkın işbirliği ve son dönem yükselen savunma sektöründeki teknoloji transferi hem Azerbaycan hem Türkiye hem de bölge için kritik sonuçları olan II. Karabağ Savaşı'nın gidişatını belirleyici etkiye sahiptir. Güçlenen ikili ilişkilerin yalnızca hükümetler nezdinde olduğunu düşünmek yanıltıcı olur. İki halk arasındaki etnik, dilsel ve kültürel ortaklıklar, televizyon ve sosyal medya aracılığı ile iletişim ve etkileşimi oldukça kolaylaştırmaktadır. Bunun yanında son dönem ticaretin kolaylaştırılması, vize serbestisi, öğrenci değişim hareketliliği, sosyal, kültürel ve dini alanlardaki ortak projeler bu entegrasyon sürecini hızlandırmıştır. İki ülkedeki STK'lar ve devlet kurumları karşılıklı olarak kamu diplomasisi yürütmektedir. Yapılan kamuoyu araştırmaları da halkların karşılıklı güven ve ortak benlik algısı geliştirdiğini desteklemektedir. Bu entegrasyonun doğasına bakıldığında Karl Deutsch'un Güvenlik Toplumu kavramını yansıttığı düşünülmektedir. Güvenlik toplumu teorisi de entegrasyonu ele alan diğer teoriler (neo-işlevselcilik ve neo-liberal kurumsalcılık) gibi entegrasyonu, işbirliği ortamının devletlerin çıkarlarını uyumlaştırması ve bu milli çıkarların devletleri birbirine yaklaştırmasıyla açıklar. Bununla beraber güvenlik toplumu teorisi entegrasyonu, işbirliği alanlarının genişleyerek toplumsal süreçleri de içine alacak şekilde bir ortak kimlik inşa etmesi ve karşılıklı güven ortamı yaratması şeklinde formüle eder. İki ülke ilişkileri incelendiğinde güvenlik toplumu kavramını karşıladığı görülecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Azerbaycan, güvenlik toplumu, entegrasyon.

1929 Ankara Yangını

Sedat AKDENİZ
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
SBE Tarih Bölümü Doktora öğrencisi
sedatakdeniz89@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9922-6939

Özet
1929 yılının 18 Temmuz'u 19 Temmuz'a bağlayan gece çıkan yangın, cumhuriyet döneminde Ankara'da çıkan ilk yangınıdır. İyi söndürülmeden atılan bir sigara izmariti bu yangına sebep olmuştur. Yangın gece saatlerinde çıkmış, etrafında kereste dükkânları, alışveriş mağazalarının olması ve rüzgârın şiddeti ile büyümüştür. Olayın duyulması ile itfaiye haber verilmiş ve hemen müdahale edilmeye başlanmıştır. Havanın rüzgârlı olması ve yangının çıkış noktası olan Emniyet isimli kereste satış mağazasının etrafında kereste mağazalarının olması yangının büyümesine neden olmuştur. Kalabalık bir ekip ve birçok yangın söndürme aracına rağmen yangının sönmemesi üzerine, Cumhurbaşkanı Ankara'da bulunan askeri kıtalara yardıma müdahale emri vermiştir. Yangın 3 koldan ayrılarak kısa zamanda büyümüştür. Birinci kol postane civarında söndürülmüş, ikinci kol ise itfaiye karakolu önünde bastırılmıştır. Üçüncü kol ise en mühim olan koldur. Üçüncü kol Balıkpazarı'na doğru devam etmiştir. Bu kolun şiddetli olması nedeniyle, yangının hızını kesmek için bu güzergâhtaki birçok mağaza yıkılmıştır. Bu kolun ilerlememesi için askeri bomba bölümü sebze halinden itfaiye kadar olan birçok yeri yıkmıştır. 2 bine yakın asker jandarma ve itfaiye yangını söndürmeye çalışmıştır. Yangın sahası çok kötü bir duruma dönüşmüş, birçok kişi yangında akrabalarının vefat ettiğini düşünmüş, bu nedenle sokaklar ve caddeler kalabalık insanlardan adım atılamaz hale gelmiştir. Yangın sonrasında esnaf, yangın yerinde sebze satışı için barakalar kurmaya başlamıştır. Diğer yandan da temizlik çalışmalarına hız verilmiştir. Yangında su tesisatı, elektrik ve telefon gibi birçok yer bozulmuştur. Yangın, 19 Temmuz günü saat 10 sularında kontrol altına alınmıştır. Bu yangında yaklaşık 120 ila 190 arasında aile evsiz kalmıştır. Esnaf yaralarını sarmak için barakalar kurmuştur. Sigorta şirketleri ödeme yapmaya başlamış, imar müdürlüğü de yanan yerlerin yapımına başlanacağını duyurmuştur. Yangını fırsat bilen bazıları meyve ve sebze fiyatlarına artış yapmış, bunu üzerin Hilal-i Ahmer Cemiyeti mağdur vatandaşlara yardım etmiştir. Yangında en fazla Keresteciler, Demirciler, Sobacılar, Sebzeciler, Elbiseciler, Balıkçılar ve Kuyumcular etkilenmiştir. Resmi makamlara göre; toplam zararın 2.606.500 lira olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra 500 dükkân, 100 ev, 5 han, 2 fırın, 1 cami, 1 mescit ve bir hamamın yandığı ifade edilmiştir. Bu çalışmanın amacı; 1929 yılında çıkan bu yangında yapılan çalışmaları, yangının zayiatını ve yangın sonrasında yapılanları açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: Ankara, Tahtakale, Balıkpazarı, yangın, başkent.

Öğrencilerin Matematik Okuryazarlığı ile Eleştirel Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Dr. Furkan DEMİR
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
furkan.demir@dpu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3740-8088

Özet

Eleştirel düşünme, 21. yüzyılın gerekli becerilerinden biri ve küresel yeterliliklerin bir parçası olarak görülmekle birlikte 2030 yılı için temel bir beceri, 2050 yılı için ise eğitimin planlanmış bir başarısı olarak ele alınmaktadır. Bu plan doğrultusunda eleştirel düşünmeye, PISA 2022 çerçevesine ilk kez dâhil edilen matematik okuryazarlığının hem dayandığı hem de geliştirdiği seçilmiş sekiz 21. yüzyıl becerisi arasında yer verilmiştir. Bu durum matematik okuryazarlığı ile eleştirel düşünme arasındaki ilişkinin nicel olarak ne düzeyde olabileceği sorusunu düşündürmektedir. Araştırmacılar eleştirel düşünme becerilerinin, ancak eleştirel düşünme eğilimine sahip olunduğu zaman kullanılabileceğini savunmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada öğrencilerin matematik okuryazarlığı ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın örneklemini 120 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklemin 98'i şehir merkezinde, 17'si ilçe merkezinde, 5'i köy okullarında öğrenim görmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 8 soruluk çoktan seçmeli bir matematik okuryazarlığı başarı testi ve alan yazında dokuzuncu sınıf öğrencileri ile geliştirilmiş ve uyarlanmış olan eleştirel düşünme eğilimi ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama işlemleri ilgili sınıfların matematik öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Veri analizi için ilk olarak Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve öğrencilerin matematik okuryazarlığı testi puanlarının normal dağılıma sahip olmadığı, eleştirel düşünme eğilimi ölçeği puanlarının ise normal dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Bu nedenle ilişkilerin incelenmesi için Spearman sıra farkları korelasyon katsayılarının hesaplanması tercih edilmiştir. Sonuçlar öğrencilerin matematik okuryazarlığı ile eleştirel düşünme eğilimleri arasında ($\rho = 0.42$) pozitif, orta düzeyde anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Bu sonuç eleştirel düşünmenin matematik okuryazarlığı çerçevesine dâhil edilmesini desteklemektedir. Buna göre matematik öğretiminde eleştirel düşünme gerektiren matematik okuryazarlığı etkinliklerine yer verilmesi ile bu çalışma kapsamında ilişkisi araştırılan her iki değişkenin gelişimine çift yönlü ve destekleyici bir katkı sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme eğilimi, korelasyon, matematik okuryazarlığı.

Türkiye'de Devlet ve İş Adamları İlişkisine Hatırâtlardan Bakış

Öğr. Gör. Ahmet BAYAR
Bayburt Üniversitesi
ahmetbayar@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0144-5661

Özet
Türkiye'de devlet ve iş adamlarının ilişkilerinin özgün bir boyutu vardır, bu boyut genellikle devlet ve bürokratlarının iş adamları karşısında üstünlüğünde açıkça görülebilir. Hemen her girişimlerinde devlet aygıtlarıyla yolları bir şekilde kesişen iş adamlarının, bürokrasinin ve kamu erklerinin bu kontrolcü ve müdahaleci yaklaşımına kısmî istisnalar hariç olmak üzere karşı çıkmaması ve devletin kontrolünü kabul etmeleri Türkiye'de iş adamı-devlet ilişkilerinin özgün durumunun bir boyutudur. Bu düşünceyi desteklemek üzere başvuracak en verimli analiz yollarından birisi de sosyal bilimlerin önemli kaynakları olan hatırat eserleri aracılığıyla iş adamlarının devlet ve topluma bakışını ortaya koymaktır. Bu çalışmanın amacı aile merkezli kurulmuş Koç, Sabancı ve Eczacıbaşı Holdinglerin kurucularından olan kişilerin hatırat türünde kaleme aldıkları ve başarı öykülerini anlattıkları eserlerden yola çıkarak karşılaştırmalı bir analiz yapmaktır. Bu karşılaştırma, hatırat biçiminde yazılan eserler ile bu eserlerin de konusunu teşkil eden, aile merkezli holdingler ve ortaya çıkıp geliştikleri dönem üzerine yazılan seçilmiş kaynaklar arasında yapılmaya çalışılacaktır. Türkiye'nin ilk büyük aile holdinglerinin kurucularının anılarında, hem kendi başarı hikayelerini nasıl aktardıklarına hem de devlet ve topluma nasıl bir yaklaşım geliştirdiklerine odaklanılacaktır. Böylece Türkiye'de milli burjuvazi oluşturma çabalarının ilk nüveleri sayılabilecek bu holdinglerin kuruluş hikayelerinin satır aralarında Türkiye'de devletle dirsek temasını sürdürmeden büyük bir sermeyi kontrol etmenin hemen hemen imkânsız olduğu savulacaktır. Son olarak Türkiye'nin kuruluşundan 1970'li yıllara kadar ki döneme kadar tamamlanacak bu aile holdinglerinin kuruluş hikayelerinde Türkiye'de oluşan büyük sermaye sahipliği kültürünün günümüze bıraktığı miras tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Holdingler, iş adamı hâtıratları, devlet ve iş adamları.

Maarif Vakfı ve Ankara TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programlarının Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Tamamlayıcı Cilt Bağlamında Okuma Becerisi Açısından İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Musa KAYA
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi
musakaya@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6600-6753

Osman DEMİREL
Yüksek Lisans Öğrencisi
Bayburt Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD
osmandemirel3333@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6783-5967

Özet
Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vakfı ve Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programlarının Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) Tamamlayıcı Cilt'inde yer alan "okuduğunu kavrama" bölümüne göre incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup veriler doküman analizi tekniği kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler Başvuru Metni'nde yer alan okuduğunu kavrama başlığı altında sınıflandırılmış ve sınıflandırılan veriler içerik analizine tabi tutularak bulgular bölümünde yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda okuma becerisi ile ilgili toplam kazanımın 90 olduğu, D-AOBM Tamamlayıcı Cilt'e göre kazanımların genel okuduğunu kavrama f=(57), yazışmaları okuma f=(6), fikir sahibi olmak için okuma f=(12), bilgi ve sav için okuma f=(6), yönergeleri okuma f=(5) ve serbest zaman etkinliği olarak okuma f=(4) biçiminde dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan okuma becerisi ile ilgili toplam kazanımın ise 302 olduğu görülmüş; D-AOBM Tamamlayıcı Cilt'e göre yapılan analizde kazanımların genel okuduğunu kavrama f=(167), yazışmaları okuma f=(12), fikir sahibi olmak için okuma f=(29), bilgi ve sav için okuma f=(63), yönergeleri okuma f=(19) ve serbest zaman etkinliği olarak okuma f=(12) biçiminde dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Programlar incelendiğinde her ikisinde de genel okuduğunu kavrama başlığı altında kazanımların yoğunlaştığı, diğer başlıklara daha az yer verildiği, Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda yer alan okuma kazanımlarının daha ayrıntılı olduğu, Ankara TÖMER tarafından hazırlanan programda ise kazanımların bu özelliği taşımadığı tespit edilmiştir. Elde edilen verilerden hareketle her iki programdaki okuma becerisine yönelik kazanımların Tamamlayıcı Cilt bağlamında yeniden düzenlenmesi; özellikle serbest zaman etkinliği, yazışma ve yönergeleri okumaya yönelik kazanımların artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diller için Avrupa ortak başvuru metni, okuma becerisi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programları.

SOLO Taksonomisi Temelinde Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Sinan ARI
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
sinanari@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0769-7317

Özet

Toplumsal gelişmenin ve ilerlemenin en önemli unsurlarından birisi bu gelişim ve ilerlemeyi sağlayacak olan insan kaynağının yetiştirilmesidir. İlk çağlardan itibaren çeşitli şartlarda yetişen insan kaynağı günümüze kadar birçok katkıda bulunmuş ve küresel dünyanın mevcut durumunu oluşturmuştur. Bu durumun oluşturulmasında etkin rolü olan insanın yetiştirilmesinde, devletler tarafından organize edilen eğitim sistemleri yer almaktadır. Değişen dünya koşullarında bireylerden beklenen roller de değişmiştir. Artık bilgi üreten, günlük yaşamda işlevsel kullanabilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı bireyler beklenmektedir. Bu hedeflere ulaşılmasında temel eğitimin en önemli derslerinden birisi de Hayat Bilgisi dersidir. Bu çalışma ile Hayat bilgisi dersi öğretim programında yer alan kazanımların SOLO taksonomisine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda ilkokul Hayat Bilgisi dersi öğretim programı kazanımları araştırmacı ve alanında lisansüstü eğitim görmüş iki sınıf öğretmeni tarafından SOLO taksonomisine göre incelenmiştir. Tereddüt yaşanılan kazanımlarda alan uzmanı bir akademisyen görüşü alınarak nihai karara ulaşılmıştır. Veriler betimsel analiz yolu ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre kazanımların SOLO taksonomisine göre dağılımında en çok ilişkisel yapı düzeyinde en az ise soyut yapı evresinde olduğu görülmüştür. 2. sınıf düzeyinde ise soyut yapı evresinde hiçbir kazanım bulunamamıştır. Ayrıca tek yönlü yapı düzeyinde kazanımların sınıf düzeyine göre azaldığı görülürken çok yönlü yapı düzeyindeki kazanımların 3. sınıf düzeyinde arttığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda yeni program hazırlama çalışmalarında Bloom, SOLO, Fink gibi taksonomilerden de yararlanılabileceği, buna bağlı olarak da kitap içeriklerinin bu doğrultuda yeniden tasarlanabileceği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazanım, program, Hayat Bilgisi, SOLO taksonomisi.

Kariyer Rehberliğinin Lise Öğrencilerinin Kariyer Tercihleri Üzerine Rolü ve Etkisi

Merve ALDANMAZ
Yüksek Lisans Öğrencisi
Sakarya Üniversitesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü Anabilim Dalı
merve.aldanmaz2@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID: 0009-0006-1748-5173

Özet
Çağdaş toplumlarda bireye pek çok gelişim görevleri yüklenmektedir. Bu gelişim görevlerinden birisi de meslek seçimidir. Meslek seçimi, bireyin yaşamındaki dönüm noktalarından biri olarak ele alınmakta ve bireyin bu gelişim görevini ergenlik döneminde gerçekleştirmesi beklenmektedir. Ergenlik dönemi, duygusal ve psikolojik anlamda çeşitli çalkantıları ve çatışmaları barındıran bir gelişim dönemi olması sebebiyle bu dönemde pek çok konuda olduğu gibi meslek konusunda da sağlıklı bir karar alınması oldukça zordur. Bu sebeple de ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerine uygun mesleklere yönlendirilmesi özellikle bu kademede görev yapan okul psikolojik danışmanının sorumluluğundadır. Tüm bu gerekçeler incelendiğinde lise düzeyinde kariyer rehberliğinin gerekliliği ve kariyer tercihine doğrudan etkide bulunduğu görülmektedir.Kariyer tercihleri günün koşullarına göre değişiklik gösterebilir. Öğrencilerin kariyer tercihlerinin belirleyicisi ise o mesleklere ilişkin algılarıdır. Mesleki algılarını ise günün koşulları, mesleğin popülerliği, sosyoekonomik koşullar, çevre ve ebeveyn gibi faktörler belirlemektedir. Ancak en önemli etkenler toplumda saygınlık kazanma arzusu, fark yaratabilme ve gelir elde edebilmektir. Bu tercih döneminde ise öğrencinin kendisini tanımaya ve meslekleri keşfetmeye gereksinimi vardır. Okul rehberlik birimi tarafından eğitsel, mesleki ve kişisel-sosyal rehberlik faaliyetleri öğrencinin karar verme sürecine katkıda bulunacaktır. Bu çalışmada kariyer kavramı, rehberlik bağlamında ele alınarak okullarda psikolojik danışman/rehber öğretmenler tarafından sunulan kariyer rehberliğinin kariyer tercihleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple de kariyer rehberliğinin lise kademesindeki öğrencilerin kariyer tercihleri üzerinde ne düzeyde etkide bulunduğu sorusu çerçevesinde araştırma şekillendirilmiş olup bu soruya cevap aranması amacıyla da üniversite birinci sınıf öğrencilerine lise dönemlerinde almış oldukları kariyer rehberliğinin kariyer tercihleri üzerinde ne gibi bir etkide bulunduğunu öğrenmeye yönelik yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla veri toplanması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kariyer, kariyer rehberliği, kariyer tercihi.

Online Etkileyicilerin Tüketicilerin Satın Alma Niyetleri Üzerindeki Etkisinin Güvenilirlik Boyutları Açısından İncelenmesi*

Doktora öğrencisi Doğukan LİVDUMLU
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
livdumlu@yahoo.com
ORCID: 0000-0001-7447-6106

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÜNSALAN
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İşletme Fakültesi
munsalan@aybu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5090-0205

Özet

Bireylerin artık "meta" olarak adlandırılan sanal dünya üzerinden yaşamaya yönlendirildiği günümüz dünyasında, sanal pazarlamanın gücünü fark eden firmaların çoğalmasıyla bu alanda kartlar tekrar dağıtılmaya başlanmıştır. Tüketiciler artık satın alma niyetlerini davranışa geçirmeden önce dijital dünya üzerinden sanal alışveriş siteleri ve arama motorları aracılığıyla araştırma yapmakta ve bu incelemeler sonucunda satın alma eylemini gerçekleştirmektedirler. Bireyler aradığı ürün ya da hizmeti bulurken veya bulduktan sonra takip ettikleri online etkileyicilerden ürün hakkında onay ya da destek almaktadırlar. Burada etkileyicinin güvenilirliğinin derecesi güvenilirlik boyutları dediğimiz; çekicilik, güvenilirlik ve uzmanlık boyutlarına bağlıdır. Güvenilirlik derecesi ne kadar yüksek olursa tüketicinin etkileyiciden etkilenme derecesi dolayısıyla satın alma niyetinin artması da o kadar muhtemeldir. Bu çalışmada online etkileyicilerin tüketicilerin satın alma niyetlerine olan etkisi güvenilirlik boyutları üzerinden araştırılmayı amaçlanmıştır. Güvenilirlik ve satın alma niyet ölçeklerinden faydalanarak anket soruları oluşturulmuş, nicel araştırma teknikleri kullanılarak ve kolayda örnekleme yöntemi ile GoogleForms üzerinden anketler düzenlenmiştir. Whatsapp, Facebook, Insagram ve Lınkedindeki gruplar üzerinden 500 kişiye anket düzenlenmiş ve doldurulan anketler neticesinde 410 kişinin anketi geçerli sayılarak, veriler SPSS 23.0 paket programı üzerinden analiz edilmiştir. Oluşturulan model ve hipotezler için ölçek boyutlarının geçerlilikleri ve güvenilirlikleri testleri edilmiş, geçerliliği ve güvenilirliği sağlaması üzerine hipotezler yapısal eşitlik modeliyle test edilmiştir. Hipotez testleri sonucunda online etkileyicilerin tüketicilerin satın alma niyeti ile ilgili olarak güvenilirlik boyutlarında farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Yapılan çalışma sayesinde online etkileyicilerin tüketicilerin satın alma niyetlerine olan etkisinin güvenilirlik boyutları üzerinden incelemesi daha önce çok konu alınmayan bir sektörde yapılması akademi dünyası için yeni bir kaynak oluşturacağı ve satış - pazarlama alanındaki firmalar açısından da online etkileyici kaynaklarının etkinliğini görmeleri için iyi bir fırsat olacağı beklenilmektedir

Anahtar Kelimeler: Satın alma niyeti, online etkileyici, güvenilirlik.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Algılarının Örgütsel Bağlılıklarına Etkisinin İncelenmesi

Mehmet ARIZ
Bayburt Üniversitesi
mehmetariz19@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖKTEM
Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
tuncayoktem@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2770-1774

Özet

Bu çalışmada, eğitim örgütlerinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel güven algılarının örgütsel bağlılıklarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Erzincan ili merkez ilçe ve diğer ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda görevli 152 beden eğitimi öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda yürütülen çalışmada, örgütsel güven ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada nicel verilere dayalı araştırma ve ölçme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından oluşturulan demografik bilgi formu, Schoorman ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve çalışanların yöneticilerine karşı güven ağılarını ölçen 4 ifade ile Nyhan ve Marlow tarafından geliştirilen ve örgüte karşı güveni ölçen 4 ifadenin bir araya getirilmesiyle oluşturulan 8 soruluk örgütsel güven algısı ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların örgütsel bağlıklarını ölçmek için de Mowday ve arkadaşlarının geliştirdiği 9 soruluk örgütsel bağlılık ölçeği kullanılmıştır. Toplanan verilerin analizinde SPSS paket programından faydalanılmıştır. Yapılan veri analizi sonucunda örgütsel güvenin örgütsel bağlılığı pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Katılımcıların örgütsel güven ve örgütsel bağlılıklarının demografik özelliklere göre anlamlı farklara sahip olup olmadığını araştırmak için t testi, ANOVA (varyans analizi) kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre örgütsel güven ve örgütsel bağlılık arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki tespit edilirken, beden eğitimi ve spor öğretmenlerin örgütsel güven ve örgütsel bağlılıklarının demografik değişkenlere göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel güven, örgütsel bağlılık, Beden Eğitimi öğretmeni.

Mülteci Öğrenciler için Hazırlanmış Türkçe Ders Kitabının Kültürel Öğeler ve Değerler Açısından İncelenmesi

Dr.Öğr.Üyesi M. Serhat SEMERCİOĞLU
Gümüşhane Üniversitesi
s.semercioglu@gumushane.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9689-0850

Özet
Milli Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Birliği ortaklığıyla, özellikle mülteci çocukların Türkiye'deki eğitim olanaklarına tam erişim sağlamalarını amaçlayan PİKTES+ Projesi kapsamında Türkçe Ders ve Çalışma Kitapları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu kitaplar mülteci ve yabancı öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Bu noktada mülteci öğrenciler, kültürel farklılıklar ve dil bariyerleri gibi zorluklarla karşı karşıya oldukları için, onların eğitim materyallerinin kültürel açıdan duyarlı ve uygun olması büyük bir önem taşımaktadır. Kültürel öğelerin ve değerlerin çocuklara aktarılması sürecinde anahtar bir rol oynayan okullarda kullanılan ders kitapları, kitaplardaki metinler ve görseller de oldukça büyük önem arz etmektedir. Özellikle Türkçe dersi mülteci öğrencilerin ülkemize kültürel ve sosyal yaşantı açısından entegrasyonu açısından ayrıca önemlidir. Türkçe dersi ile ulusal ve evrensel kültürün dayandığı değerlerin öğrencilere aktarımı yapılmaktadır. Bu öneme binaen araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması türünde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında kullanılan "Yabancı Öğrenciler için Türkçe Etkinlik Kitabı", "Yabancı Öğrenciler için Türkçe Alıştırma Kitabı" ve "Yabancı Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı" içerdiği kültürel öğeler ve değerler açısından incelenmiştir. İlgili kitaplardaki değerleri ve kültürel öğeleri belirlemek için yapılan doküman incelemesi, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Tema ve alt temalarla kategorize edilen araştırma kapsamındaki kitaplar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın İlkokul Türkçe Ders Müfredatında yer alan kültürel öğeler ve değerler temele alınarak karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak elde edilen sonuçlar, yorumlar ve çözüm önerileri sunum gününde katılımcılara detaylı olarak aktarılacaktır. Son olarak bu çalışma, mülteci öğrencilerin ülkemizin sosyolojik yapısına ve eğitimine entegrasyonu ile özgün kültürel katkılarını teşvik etmeyi, ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim programında yer alan kültürel öğelere ve değerlere uygun eğitim materyallerinin geliştirilmesine de katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Mülteci öğrenciler, Türkçe ders kitabı, kültürel öğeler, değerler.

Okulöncesi Eğitim Almış ve Almamış 1. Sınıf Öğrencilerinin Motor Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Öğr. Gör. Emirhan AKTAŞ
Bayburt Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
emirhanaktas@bayburt.edu.tr

Merve KAYA
Bayburt Devlet Hastanesi
k.merve1669@icloud.com

Özet

Bu çalışmanın amacı okul öncesi eğitim almış ve almamış 1. sınıf öğrencilerinin motor gelişim düzeylerinin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmesidir. Araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) desenidir. Olgubilim (fenomenolojik) araştırması, ''farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır'' (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 90). Bu araştırmanın çalışma grubunu ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Veriler sınıf öğretmenleri ile görüşme yöntemi kullanılarak yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizi, içerik analiz kullanılarak yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda öğretmenlerin okul öncesi eğitim alan 1. sınıf öğrencilerinin motor gelişimlerinin daha iyi olduğuna yönelik görüş belirttikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi, motor gelişim, öğretmen görüşleri.

Gösterişçi Tüketime Dair Bir Bibliyometrik Analiz: Mevcut Durum ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

Dr. Öğr Üyesi Merve VARDARSUYU
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Merve.turgut@dpu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7676-6294

Özet

Gösterişçi tüketim 1899 yılında Thorstein Veblen tarafından ortaya atıldığından itibaren gerek pazarlama akademisyenleri gerekse yöneticiler tarafından oldukça dikkat çeken bir kavram olmuştur. Bu çalışmanın amacı pazarlama literatüründe gösterişçi tüketim üzerine yapılan çalışmaların geldiği noktayı bibliometrik analiz kullanarak ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, Web of Science veritabanı kullanılarak gösterişçi tüketim kavramına dair günümüze kadar yapılan 470 çalışmanın zamansal trendi, ülkesel dağılımı, yayınlandığı dergiler, yazar dağılımı, alıntılanma analizleri ve ortak anahtar kelimeleri incelenmektedir. Elde edilen veriler VOSviewer programı ile görselleştirilerek sunulmaktadır. Analiz sonuçları pazarlama araştırmacılarının gösterişçi tüketim üzerine ilgisinin artan bir trende sahip olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre, bu konuda son beş yılda yapılan çalışmalar toplam çalışmaların %51'ini oluşturmaktadır. Ayrıca, gösterişçi tüketim üzerine 56 farklı ülkede çalışma yapılırken en fazla çalışma ortaya koyan ülkeler arasında ABD, Çin, Birleşik Krallık, Fransa ve Hindistan lider konumdadır. Bu kavrama ilişkin yapılan çalışmalar 603 farklı kurumda görev yapan 1019 yazar tarafından 135 farklı dergide yayınlanmıştır. Bu dergiler içerisinde Journal of Business Research, Journal of Consumer Research, Psychology & Marketing, Journal of Retailing and Consumer Services ve Journal of Consumer Psychology en çok tercih edilen beş dergidir. Bunların yanında, Nailya Ordabayeva 7 çalışmayla gösterişçi tüketim üzerine en çok yayın yapan yazar olurken, Cesare Amatulli, Vladas Griskevicius, L. J. Shrum ve Paurav Shukla altışar adet makaleyle ön çıkan diğer yazarlardır. Alıntılanma ile ilgili olarak ise, Han vd. (2010), Wong ve Ahuvia (1998), Berger ve Ward (2010), Kastanakis ve Balabanis (2012) ve Arndt vd.'nin (2010) çalışmaları en çok atıf alan ilk beş makaledir. Gösterişçi tüketim kavramıyla birlikte en çok çalışılan anahtar kelimeler incelendiğinde, materyalizm, lüks tüketim, statü, tüketici davranışları, sinyalleşme, marka ve moda gibi kavramlar göze çarpmaktadır. Çalışmanın teoriye ve uygulamaya katkıları değerlendirilmiş ve gelecek araştırmacılar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gösterişçi tüketim, pazarlama, bibliyometrik analiz.

Erzurum Merkez Çortan Camii ve 2020-2021 Yılları Restorasyonu

Öğr. Gör. Bayram ÇELİK
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
İslam Sanatları Tarihi ve Dini Musiki Bölümü
bayramcelik@bayburt.edu.tr
ORCID: 0009-0003-1778-0584

Özet

Erzurum şehri tarihsel süreç içerisinde askeri, ticari ve kültür-sanat yönünden bölgenin en önemli şehirlerinden biri olma özelliğini her daim muhafaza etmiştir. Coğrafi olarak çok önemli uygarlıkların bağlantı noktasında yer alması ve bu uygarlıkların geçiş noktasında yer alması bu özelliğini muhafaza etmenin yanında kültürel ve sanatsal zenginliğinin çok çeşitli ve yüksek standartlarda olmasına sebebiyet vermiştir. M.Ö. IV. bin yılın ortalarından itibaren Ön Asya'nın dağlık bölgelerinde gelişen ve Doğu Anadolu Bölgesini ve Erzurum çevresini de etkisi altına almış Karaz Kültürü ile başlamış olan tarihsel sürecinde günümüze kadar kesintisiz bir kültürel ve sanatsal hareketliliğe sahip olan Erzurum, bu özelliğe sahip ender illerden biridir. Türklerin Anadolu'ya giriş kapısı olan şehir aynı zamanda ilk Türk mimari eserlerinin de inşa edildiği şehirdir. Çifte Minareli Medrese, Yakutiye Medresesi ve Ulu Cami gibi yapılar bu şehirdeki mimari geleneğin yapı standartlarının çok yüksek seviyeye çıkması sağlamışlar ve bundan sonraki yapılara da yapı standartları açısından referans olmuşlardır. Saltuklu ve İlhanlılar ile başlayan yüksek yapı standardı 16. yy.'da yeni bir ivme kazanmıştır. Şehirde çok büyük vakıflar kurulmuş ve yoğun bir imar faaliyeti başlamıştır. Cumhuriyet dönemine kadar kesintisiz devam eden imar faaliyetlerinde bir birinden değerli pek çok yapı şehre kazandırılmıştır. Bunlardan biri de 1850'li yıllarda inşa edildiği düşünülen Çortan Camiidir. Ahşap hatıllı cami Erzurum mimari geleneğini ve tarihsel süreç içerisinde dönem özelliklerini fazlası ile yansıtan bir yapıdır. Saraçoğlu Mescidi olarak da adlandırılan yapı içerisinde barındırdığı taşınabilir kültür varlıkları ile de dikkat çekmektedir. Bu vesile ile yapmış olduğumuz çalışma ile hem yapının kültürel ve sanatsal özellikleri tespit edilerek literatüre kazandırılması sağlanmış olacak hem de Erzurum Vakıflar Bölge Müdürlüğünün 2020-2021 yılları arasında gerçekleştirmiş olduğu restorasyon süreci detaylı bir şekilde aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Restorasyon, konservasyon, cami, Erzurum, vakıflar.

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Enerji Politikasında Haydar Aliyev Dönemi

Doç. Dr. Arzu HALİLZADE
Bakü Devlet Üniversitesi
arzuxelilzade89@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9919-3970

Özet
1993 yılında Azerbaycan'da yeniden iktidara gelen büyük lider Haydar Aliyev, "Petrol Azerbaycan'ın milli zenginliğidir" sloganıyla konuşmuş, petrol endüstrisinin restorasyonu ve gelişmesi yönünde tarihi adımlar atmış, önemli kararlar almıştır. Batılı ülkelerin dikkatini çekerek enerji diplomasisi alanında önemli ortaklık ilişkileri kurdu. 20 Eylül 1994 tarihinde Bakü'de tarihi belge olan "Yüzyılın Anlaşması"nın imzalanmasıyla Azerbaycan, BDT'de dünyanın 11 çok uluslu petrol şirketiyle büyük ölçekli bir anlaşma imzalayan ilk ülke oldu. Hazar bölgesinde uluslararası işbirliğinin temeli atılmıştır. 10 Kasım 1995'te SOCAR ile Lukoil, Acip, Pennzoil ve Lukacip ortak girişimi arasında Hazar Denizi'nin Azerbaycan kesimindeki Karabağ yapısında arama, saha geliştirme ve çıkarılan petrolün dağıtımı konusunda bir anlaşma imzalandı. 10 Kasım 1995'te "Gülistan" sarayının bitişiğindeki bölgede. 427 m^2/km alana sahip Karabağ yapısı büyük potansiyele sahip bir yatak olarak değerlendirildi. Burada 85-150 milyon tonlarca petrol olduğu varsayılmıştır. Karşılaştırmalı bir analiz yaparak söz konusu anlaşmada ülkemizin gelirinin yüzyılın anlaşmasına kıyasla 12 milyar dolar olduğunu belirtmek isteriz. Karabağ yapısına ilişkin petrol sözleşmesi AR MM tarafından onaylandı. Azerbaycan'ın enerji diplomasisinde bir sonraki başarılı anlaşmalardan biri, 4 Haziran 1996'da Gülistan Sarayı'nda Şahdeniz sahasının ortak geliştirilmesine ilişkin anlaşmaydı. Tarihi anlaşmada Azerbaycan'ın payı yüzde 40, BP, Statoil ve TPAO'nun payı ise yüzde 60 oldu. 14 Aralık 1996'da SOCAR ile ABD petrol şirketleri Amoko, Yunocal, Itochu ve Delta arasında Hazar'ın Azerbaycan kesimindeki "Dan Ulduzu" ve "Aşrafi" yapılarının ortak geliştirilmesine ilişkin 4. sözleşmenin imza töreni yapıldı. Bakü'de Deniz Gülistan Sarayı'nda tutuluyordu. Anlaşmanın uygulanmasına yönelik potansiyel yatırımlar 2 milyar doları buluyor. 25 yıl olarak tahmin ediliyordu. Amoko-%30, Unokal-%5,5, Itochu-%20, Delta-%4,5, SOCAR-%20 hisse dağıtımı aldı. Tonlarca petrol ve büyük miktarda doğalgaz üretmek mümkün olacaktır. Enerji politikasının bir sonraki başarısı, büyük lider Haydar Aliyev'in 13 Ocak 1997'de Paris'i ziyareti sırasında elde edildi. Böylece Elysee Sarayı'nda Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac ve Azerbaycan Devlet Başkanı Haydar Aliyev'in huzurunda SOCAR, Elf-akiten ve Total şirketleri "Lenkaran Denizi"nin arama, işletme ve üretim paylaşımına ilişkin anlaşma imzalayarak Hazar Denizi'nin Azerbaycan kesimindeki Taliş Denizi sahaları 25 yıl süreyle imzalanan projenin toplam maliyeti 2 milyar dolar hesaplandı. Firmaların toplam payı şu şekilde hesaplandı: SOCAR-%25, OIEC-%10, Demineks-%10, Total-%10, Elf-akiten-%40. 13 Haziran 1997'de TBMM'de onaylandıktan sonra 25 Haziran 1997'de yürürlüğe girdi. Azerbaycan Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev'in 3 Temmuz 1997'de Moskova'yı ziyareti sırasında 1,5-2 milyar dolar değerinde sözleşme imzalandı. Haydar Aliyev'in 1 Ağustos 1997'de Amerika Birleşik Devletleri'ne yaptığı resmi ziyaret, enerji politikasının geliştirilmesinde önemli adımlardan biriydi. Böylece Azerbaycan ile ABD arasında "Abşeron", "Nahçıvan" ve "Oğuz" yapılarının ortak geliştirilmesine ilişkin 3 anlaşma imzalandı.

Böylece büyük lider Haydar Aliyev'in çabaları sonucunda Azerbaycan, enerji alanında güvenilir bir ortak olarak yabancı ülkelerin dikkatini çekmiş ve hem önemli projelerin hayata geçirilmesinde katılımcı hem de geleceğin garantörü olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan Cumhuriyeti, Büyük Lider Haydar Aliyev, SOCAR, Hazar Denizi, enerji politikası.

Deneyim İçinde Deneyim: Ağız Temelli Drama Etkinlikleri ile Öğrencilerin Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesi

Dr. Tuğrul Gökmen ŞAHİN
İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü
tugrul.sahin@inonu.edu.tr

Özet
İnsanların duygu, düşünce ve isteklerini ifade ederken kullandıkları dil, konuşma için temel unsurlardandır. Konuşma becerisi ise içerisinde fiziksel, fizyolojik ve psikolojik unsurları barındıran karmaşık bir yapıya sahiptir. Ayrıca iyi bir konuşma için konuşmacının bazı becerilere sahip olması gerekmektedir. Ağız ise herhangi bir anadilin, konuşulduğu sınırlar içinde hem bölgelere hem de sınıflara göre değişiklik gösteren bir söyleyiştir. Bu bağlamda araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin konuşma becerilerinin ağız temelli yaratıcı drama etkinlikleri ile geliştirilmesidir. Bu doğrultuda ilgili literatür incelenmiş ve böyle bir çalışmaya rastlanmamıştır. Tüm bu bilgiler ışığında araştırmacılar tarafından Türkçe ders kitaplarında yer alan konuşma etkinlikleri çerçevesinde ağız temelli drama atölyeleri oluşturulup 4 hafta boyunca öğrencilere uygulanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi, fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Malatya ili Yeşilyurt ilçesindeki bir ortaokulda okuyan 5.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada sonuç olarak ağız kullanımının Türkçenin bir zenginliği olduğu, günlük yaşamda kullanmanın yeni başka sözcükleri öğrenmeyi sağladığı ve aile büyükleri ile iletişimlerini kolaylaştırdığı sonucuna varılmıştır. Çalışmanın sonunda hem araştırmacılara yönelik hem de Millî Eğitim Bakanlığına çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ağız, yaratıcı drama, Türkçe ders kitabı, etkinlik.

Fen Eğitiminde 21. yy. Becerileri Üzerine Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analiz ile İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Faruk ARICI
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
farukarici@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0368-6346

Özet
21. yüzyıl becerileri, iş ve yaşam becerileri veya genel beceriler gibi adlarla anılırlar ve geniş bir bilgi yelpazesi, yetenekler, çalışma alışkanlıkları ve karakter özelliklerini içeren kritik önemde bir set olarak kabul edilir. Bu beceriler, günümüz dünyasında başarının temelini oluşturur. Bilgiyi sadece hatırlamak yerine kullanabilme, sorunları çözme ve eleştirel düşünme gibi yetenekleri vurgularlar. Ayrıca henüz var olmayan meslekler için hazırlanmayı mümkün kılarlar. Bu beceriler bireylerin 21. yüzyılın karmaşıklığıyla başa çıkabilmesi için gereklidir ve bu nedenle farklı derslerde vurgulanmalı ve geliştirilmelidir. 21. yüzyıl becerileri sadece farklı derslerle sınırlı değil, aynı zamanda öğrencilerin tüm yaşam alanlarında, eğitimleri boyunca, kariyerlerinde ve toplumda yurttaşlık görevlerini yerine getirirken de ihtiyaç duydukları becerilerdir. Bu nedenle kaynağını yaşamdan alan fen bilimleri eğitiminde oldukça önemli yere sahip olan bu beceriler ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Yürütülen bu araştırma ile de fen eğitiminde bu becerilerin kullanımına yönelik eğilimlerin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında Web of Science'taki SSCI, SCI-Expanded, ESCI ve A&HCI indekslerindeki 174 adet makale incelenmiştir. Elde edilen veriler VOSviewer programı ile analiz edilmiştir. Ulaşılan sonuçlar fen eğitiminde 21. yüzyıl becerilerinin durumunu ortaya koyması ve gelecekteki araştırmalar için ışık tutması bakımından önemlidir. Araştırma kapsamında bu çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler, özet bölümlerinde sıklıkla tekrar eden sözcükler, en çok atıf alan dergi ve araştırmacılar, araştırmaların ülkelere, kuruluşlara ve yıllara göre dağılımlarına ait bilgiler incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar fen eğitiminde 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yürütülen çalışmalarda en özet bölümlerinde en çok tekrar eden sözcüğün mühendislik, anahtar kelimelerin 21. yüzyıl becerileri ve STEM, en çok atıf alan araştırmacının Xiao, Hua en çok atıf alan derginin Thinking Skilss and Creativity ve en çok ayın yapılan ülkenin ABD olduğunu, Türkiyenin ise ikinci sırada olduğunu göstermiştir. En çok yayın yapan kuruluşlar arasında ise Milli Eğitim Bakanlığını üç yayın ile sıralamaya girmiş olması dikkat çekici bir sonuçtur. Yıllara göre anahtar kelime ve özet bölümlerinde tekrar eden sözcüklerin dağılımı incelendiğinde fen eğitiminde son yıllarda eleştirel düşünmenin bu beceriler kapsamında daha çok incelendiği anlaşılmıştır. Sonuç olarak fen eğitiminde 21. yüzyıl becerilerinin desteklenmesine yönelik yürütülen araştırmaların giderek arttığı ve ülkemizde yapılan araştırmaların da bu eğilimde olduğu ve kuruluşlara yönelik yayınların dağılımına bakıldığı zaman fen eğitiminde 21. yüzyıl becerilerinin gelişimine yönelik gereken önemin verildiği bununa birlikte eleştirel düşünme dışındaki becerilere yönelik yürütülecek çalışmaların yoğunlaştırılması gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Fen eğitimi, 21. yüzyıl becerileri, eleştirel düşünme.

İlköğretim Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesi

Doç. Dr. Hülya KODAN
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
hulyakodan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4681-5972

Dr.Öğr.Üyesi Sevda YILMAZ
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
sevdayilmaz@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4489-2501

Özet
Günümüzde dijital teknoloji kullanımı oldukça yaygındır. Nitekim dijital teknoloji eğitim-öğretim sürecine de entegre edilmiş durumdadır. Ancak dijital teknolojinin kullanımının yaygınlaşması beraberinde bağımlılık kavramını da beraberinde getirmektedir. Bağımlılık kavramı sözlükte başka bir şeyin istemine, gücüne veya yardımına bağlı olan, özgürlüğü, özerkliği olmayan; tabi veya bir kimseye veya şeye maddi veya manevi yönden aşırı bağlı olan şeklinde tanımlanmaktadır. Dijital bağımlılık kavramı ise bireylerin tablet, sosyal medya, bilgisayar, televizyon, telefon vb. teknolojik araçlara ve ortamlara sürekli olarak bağlı kalma isteği ile ilişkilendirilmektedir. Çocukların teknolojik araçlara ulaşım kolaylığı, kullanım amaçlarının çeşitlenmesi (ödev, araştırma, oyun, eğlence vs.) onların birer dijital bağımlı olması ihtimalini de güçlendirmektedir. Nitekim bu konuda Türkiye'de Yeşilay, Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitimi Programı (TBM) kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile ortaklaşa yürütmüş olduğu çalışmada okulöncesi dönemden itibaren dijital bağımlılık konusuna dikkat çekmektedir (Bağımlılıkla Mücadele Eğitimi Projesi, 2014). Bu nedenle çalışmada ilkokul öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerini çeşitli değişkenler bakımından incelemek amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde tasarlanmıştır. Tarama araştırmalarında genellikle bir konuya ya da duruma ilişkin görüş, tutum, ilgi vb. özellikler belirlenmektedir. Bu araştırmada da ilköğretim öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde ilkokul 4., ortaokul 5.,6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturacaktır. Araştırmada öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerini belirlemek için Samaha ve Griffiths'in (2019) geliştirdiği ve Domlu (2022) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çocuklar için Dijital Bağımlılık Ölçeği kullanılacaktır. Ölçek 9-12 yaş arasındaki çocuklara uygulanabilmektedir. Elde edilen veriler neticesinde öğrencilerin dijital bağımlılık düzeyleri istatistik programı aracılığıyla analiz edilecektir. Araştırma sonucunda yapılan durum tespitinin, öğrencileri sürecin olumsuz etkilerinden koruyabilmek ve dijital araçların kullanımını sağlıklı bir platforma taşıma hususunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, dijital bağımlılık, ilköğretim öğrencileri.

Sosyal Medyada Duyarlılık ve Marka İletişimi: 6 Şubat 2023 Depremi Sonrası Lovemarkların Durum Analizi

Dr. Öğr. Üyesi Şerife KAZANCI SUNAOĞLU
Bayburt Üniversitesi
serifekazanci@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5907-589X

Özet
Günümüzde tüketiciler markaların toplumsal ve çevresel olaylara yönelik daha duyarlı olmalarını beklemekte, duyarlı davranmayan ya da tutarsız/yanlış davranış sergileyen markaları boykot ederek cezalandırmaktadır. Bu kapsamda yaşanan ve toplumu derinden etkileyen deprem, yangın, sel vb. doğal afetler sonrasında tüketiciler kendilerine daha yakın gördükleri markaları toplumsal sorumluluk bilinciyle ön planda görmeyi arzulamaktadırlar. Bununla birlikte dijital çağında etkisiyle sosyal medya daha önemli hale gelmiş ve tüketiciler sosyal medyayı daha aktif bir şekilde kullanmaya başlamışlardır. Tüketiciler özellikle toplumsal olaylar sonrasında markaları sosyal medya üzerinden daha dikkatle takip ederek bu olaylara olan duyarlılıklarını önemsemekte ve bu durum markaya olan tutumlarına ve tüketici davranışlarına yön vermektedir. 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan ve tüm ülkeyi derinden etkileyen deprem felaketi sonrasında dikkatler markalara yönelmiştir. Bu bilgilerden yola çıkarak bu çalışmanın amacı yaşanılan afetler sonrasında markaların sosyal medya iletişimi kapsamında yapmış oldukları paylaşımları ve sosyal medya etkinliklerinin incelenmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda çalışmada nitel araştırma tasarımı benimsenerek örnek olay yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda çalışmada Türkiye'de 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli deprem felaketi sonrasında Lovemarkların (Opet, Erikli, Ziraat bankası, Arçelik, Doğadan, Nescafe, İstikbal, Domino's, Trendyol, LC Waikiki, Penti) Twitter (X)'daki kurumsal hesapları ve paylaşımları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; deprem felaketinin gerçekleştiği ilk günden itibaren markaların büyük çoğunluğunun konu hakkındaki duyarlılıklarını Twitter üzerinden ifade etmeye başladıkları tespit edilmiştir. Bu süreçte deprem ile ilgili en çok paylaşım yapan markanın 45 gönderi ile Trendyol olduğu ikinci sırada ise 34 gönderi ile Opet markası olduğu, markaların özellikle şubat ayı içerisinde sadece depremle ilgili paylaşımlar yaptıkları tespit edilmiştir. Mart ayı itibariyle deprem dışındaki konularda paylaşımların yapılmaya başlanmış ve genelde paylaşımların 8 Mart sonrasında olduğu görülmüştür. Markaların paylaşımlarının ortak vurgusunun yaşanan acı olay sonrasında duyulan derin üzüntü ve bu süreçte yaptıkları ve yapacakları yardımların duyurulması üzerinedir. Bu süreçte toplumsal sorumluluk bilinciyle marka iletişim stratejilerine yön veren markalara yönelik tutumun olumlu yönde gelişeceği ve bunun da tüketici davranışlarına olumlu yansımaları ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afetler, toplumsal sorumluluk, marka iletişimi, sosyal medya, lovemarklar.

Fen Öğretiminde Jigsaw Tekniğinin Kullanımı

Fen Bilimleri Öğretmeni, Adem ERTAÇ
Bayburt Ortaokulu
aemuallim@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8582-8557

Dr. Öğr. Üyesi, Bilge ÖZTÜRK
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
bozturk@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1788-9208

Özet

Geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de toplumların ilerleyip gelişmesinin tek şartı eğitim olacaktır. Eğitimin toplumlara yön veren, onların ilerleyip gelişmesini sağlayan en önemli unsurlardan biri olması eğitime verilen önemi arttırmaktadır. Bilim her geçen gün ilerlemekte, gün geçtikçe bilinen bilgilere yenileri eklenmektedir. Bilimin bu derece hızla geliştiği günümüzde, okullarımızda Fen Bilimleri derslerinin öğretiminde öğrencilerin bilgiyi ezberlemesini değil, yaparak yaşayarak keşfetmesini sağlayan öğrenci merkezli yaklaşımların kullanılması gerekmektedir. Öğrencinin öğrenme ortamında aktif hale gelmesini sağlayarak, sınıfta başarı düzeyinin artmasına yardımcı olan ve Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında vurgulanan öğrenci merkezli yaklaşımlardan biri de işbirlikli öğrenme yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, geleneksel öğretim yaklaşımlarına karşı iyi bir alternatif olup; işbirliği, grup çalışması, başkalarına hoşgörülü davranma ve kendine güvenme gibi amaçların gerçeklemesine katkı sağlamaktadır. Bu yaklaşımın tekniklerinden biri olan Jigsaw tekniği de konunun bütünün öğrenilebilmesi için herkesin birbirine destek olduğu, bundan dolayı pozitif bağımlılığın çok yüksek hissedildiği, bunun yanında tüm öğrencilerin hem öğretip hem de öğrendiği, dolayısıyla bir kısım öğrencinin baskın olmasının mümkün olmadığı bir tekniktir. Dahası Jigsaw tekniği herkesin katkısının değerli olduğu, öğrencilerin konuyu arkadaşlarından öğrenecek olmalarından dolayı arkadaşlarını çok iyi dinledikleri, birbirlerine destek olmaya ve birbirlerinin çalışmasına ilgi göstermeye dolayısıyla öğrenmeye istekli oldukları bir tekniktir. Bu doğrultuda literatür incelendiğinde Jigsaw tekniğinin başta eğitim olmak üzere; mühendislik, sağlık bilimleri, tarih, coğrafya ve dil bilimleri gibi birçok alanda kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Jigsaw tekniğinin güncel kullanım alanlarından biri olan fen öğretimindeki yerine ve önemine dikkat çekmektir. Araştırmada Jigsaw tekniğinin kullanıldığı çalışmalar incelenerek fen öğretimindeki kullanımına yönelik bir derleme yapılmıştır. Alan yazındaki çalışmalar dikkate alındığında, genel olarak Jigsaw tekniğinin fen dersine karşı ilgiyi artırdığı, akademik başarıyı yükselttiği, arkadaşlık ilişkilerini olumlu etkilediği, olumlu bağlılığı sağladığı, motivasyonu güçlendirdiği ve öğrencinin kendisini keşfetmesini sağladığı çıkarımları yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Fen Öğretimi, işbirlikli öğrenme, jigsaw.

Matematik Başarısında ve Problem Çözmede Üstbilişin Etkisi: Bir Meta Analiz Çalışması

Öğretmen Ümit AYDIN
Bayburt Sınav Koleji
ORCID: 0009-0004-2703-1656

Doç. Dr. Mesut ÖZTÜRK
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ORCID: 0000-0002-2163-3769

Özet

Üstbiliş son yıllarda matematik eğitimi araştırmalarının odağı haline gelmiştir. Matematik eğitimi alan yazınında üstbiliş ile ilgili birçok çalışma varken bu çalışmaları derlemeye yönelik araştırmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Örneğin, Baş ve Özturan-Sağırlı (2017) matematik eğitimi araştırmalarında üstbilişin kullanımına yönelik nitel araştırmaları derleyen bir meta sentez çalışması yürütmüşlerdir. Ancak matematik eğitiminde üstbilişin etkisini ortaya koyacak nicel derleme araştırmaları (meta analiz) ise çok sınırlı sayıdadır (Muncer vd., 2022). Muncer ve diğerleri (2022) ergenlik dönemindeki öğrencilerin üstbilişleri ile matematik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik bir meta analiz araştırması yapmıştır. Araştırmanın sonucunda üstbiliş ile matematik başarısı arasında ilişki olduğunu belirlemiştir. Matematik öğretiminde üstbilişin etkisini ortaya koyan deneysel araştırmalar ise bizim araştırmalarımıza göre bulunmamaktadır. Deneysel araştırmalar bağımsız değişkenleri maniplue edip bağımlı değişkenlerin etkisini ortaya çıkarması bakımından oldukça önemlidir. Bu nedenle bağımsız değişkenler manipüle edilerek üstbilişin matematik başarısı ve problem çözme üzerindeki etkisini inceleyecek meta analizlerin önemli olduğu düşünülmektedir. Üstbilişin matematik başarısı üzerine etkisini inceleyen çalışmaların incelenmesine yönelik yürütülen bu araştırmanın; hem tezlerin yönelimleri hakkında bilgi sahibi olmayı sağlaması hem de üstbilişe dayalı matematik eğitiminin etkisini göstermesi beklenmektedir. Bu bağlamda araştırma Türkiye'de üstbilişe dayalı öğretim yöntemlerinin geleneksel öğretim yöntemlerine kıyasla öğrencilerin matematik dersindeki başarılarına ve problem çözme becerilerine etkisini meta analiz yöntemiyle incelemek amacıyla yapılmıştır. Yapılan sistematik tarama sonucunda üstbilişin matematik başarısı ve problem çözme üzerine etkisini inceleyen 18 deneysel araştırma (2000-2022 yılları arasını kapsayan), dahil etme kriterlerini karşıladığı için, çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmanın sonucunda Türkiye'de yürütülen deneysel araştırmalarda üstbilişe dayalı öğretimin matematik başarısı ve problem çözme üzerinde anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Matematik başarısı, problem çözme, üstbiliş.

Yükseköğretim Öğreticileri Perspektifinden Uzaktan Eğitim: Bir Meta Sentez Çalışması

Öğr. Gör. Dr. Dilara Arzugül AKSOY
Bayburt Üniversitesi, Adalet Meslek Yüksekokulu
dilaraaksoy@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0666-8362

Özet

Uzaktan eğitim, öğrenenlerin fiziksel olarak bir kuruma gitmeden öğretici, öğrenme kaynakları ve diğer öğrenenlerle genellikle internet ortamında bir araya geldiği öğrenme yöntemidir. Ülkemizde Covid-19 pandemisi öncesinde öğrencilere seçenek olarak sunulan uzaktan eğitim, salgın sürecinde acil uzaktan öğrenme boyutuyla tüm yükseköğretim kurumlarında zorunlu olarak uygulanmıştır. Belirtilen bu zorunluluk yükseköğretim öğreticilerine ve öğrencilerine uzaktan eğitimi deneyimleme imkânı sağlamıştır. Bu araştırma, yükseköğretimde görev yapan öğreticilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini meta sentez yöntemini kullanarak mevcut çalışmalar çerçevesinde sunmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda arama kriterleri ve anahtar kelimeler belirlendikten sonra SCOPUS, TR Dizin ve ERIC veri tabanlarında tarama yapılmıştır. Tarama sürecinde Türkiye'de yükseköğretim düzeyinde yürütülmüş, öğreticilerin uzaktan eğitim deneyim ve görüşlerine odaklanan, nitel yönelimli, 2021 yılı itibariyle yayınlanmış araştırmalar hedeflenmiştir. Ulaşılan makaleler eleme ve dahil etme kriterlerine göre değerlendirilmiş ve 17 araştırma veri kaynağı olarak kabul edilmiştir. Makaleler içerik analizine tabi tutularak öğreticilerin uzaktan eğitim deneyim ve görüşlerine ilişkin tema ve kodlar elde edilmiştir. Özellikle araştırma amacına uygun olarak makalelerin bulgu ve sonuç bölümleri derinlemesine incelenmiştir. Bununla birlikte ilgili makalelerin çalışma grubu, yöntem ve veri toplama araçlarına yönelik eğilimleri ele alınmıştır. Araştırma bulgularının sunumunda grafik ve tablolardan yararlanılmıştır. Meta sentez sonucunda yükseköğretim öğreticilerinin uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüşlerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Eğitim sürecinde yaşanan teknik sorunlar, etkileşim eksikliği, ölçme değerlendirme sürecine yönelik kaygılar ve düşük derse katılım oranları öğreticilerin öne çıkan olumsuz görüşleridir. Öte yandan uzaktan eğitimin zaman ve mekân açısından esneklik sunması, kaydedilen derslerin tekrar tekrar izlenebilmesi, erişilebilir olması ve kriz dönemlerinde eğitimin devamlılığını sağlaması ise öğreticilerin olumlu gördükleri yönlerdir. Araştırma sonucunda öğretici görüşlerinden hareketle yükseköğretim kurumları ve öğreticiler için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, yükseköğretim, öğretici görüşleri, meta sentez.

Soğuk Savaş Dönemi Azerbaycan-Türkiye İlişkilerinin Gelişim Sürecinde Haydar Aliyev Önderliğinde Maestro Niyazi'nin Rolü

Öğr. Gör. Ecem Tuğçe AKBULUT
Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ecem.akbulut@kilis.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2120-317

Özet

Dünya Savaşları sonrasında geleneksel diplomasi araçları yerine ön plana çıkan kültür diplomasisi ve bu diplomasi şeklinin enstrümanlarından olan müzik, Türkiye-Sovyetler-Azerbaycan ilişkilerinin gelişiminde ünlü orkestra şefi Niyazi Tağızade aracılığıyla önemli bir rol oynamıştır. Demir perde siyasetinin hâkim olduğu Soğuk Savaş yıllarında direk temas kuramayan Azerbaycan, Türkiye ile ilişkilerini Sovyetler çatısı altında yürütmüştür. Sovyetler Birliği ise Cumhuriyet'in ilan edildiği dönemde yakın ilişkiler kurduğu Türkiye ile 1960'larda tekrar siyasi, ekonomik ve kültürel temaslara başlamıştır. Haydar Aliyev 17 Ağustos 1969 tarihli toplantısında, İzmir'de düzenlenecek uluslararası fuar kapsamında Azerbaycan'dan 22 sanatçıdan oluşan bir ekibin gönderilmesine karar vermiştir. Aliyev döneminde Azerbaycan sahnesinde Türk sanatçılar sıkça rol almıştır. Haydar Aliyev'in bu dönemde Türkiye ile ilişkileri güçlendirme tavsiyesi verdiği Niyazi Tağızade, 1963'ten 1977'ye kadar Türkiye'yi 11 kez ziyaret etmiş, Batı Klasikleri, Sovyet Rusya ve Azerbaycan bestecilerinin eserlerini sahnelemenin yanı sıra Adnan Saygun'un Erken Cumhuriyet dönemi kültür politikalarının bir ürünü olan Köroğlu operasını ve Yunus Emre oratoryosunu yönetmiştir. İncelenen belgeler ışığında sanatçının Türkiye'deki faaliyetleri sırasında temsil ettiği Sovyetler Birliğini Türkiye'de anlatma ve sevdirme isteği görülse de faaliyetlerin yalnızca ideolojik saiklerle bağlantılı olmadığı görülmektedir. Niyazi Tağızade, Sovyet müziğine hizmet ederken bir yandan verdiği demeçleri ve çalışmaları ile Türk müzik kültürüne katkı sağlamayı amaçlamıştır. Bu bağlamda Niyazi'nin 1963'te Moskova'da başlayan 1977'ye kadar süren Türk müziği faaliyetleri bir kültür elçiliği olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın amacı diplomasi, müzik ve kültür ilişkisi ön planda tutularak Maestro Niyazi'nin Türkiye çalışmalarının kültürel diplomasi bağlamında detaylıca ele alınmasıdır. Türkiye'ye opera ve bale sanatının gelişimi için sık sık turneler gerçekleştirmiş bir orkestra şefinin Türkiye'de ilk kez çalışılıyor olması önem taşımaktadır. Araştırma mevcut durumun belirlenmesine yönelik betimsel ve biyografik bir nitelik taşımakla birlikte; kaynak tarama, belge inceleme-karşılaştırma ve birebir görüşme yöntemlerinin kullanıldığı nitel bir model içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Niyazi Tağızade, kültür elçisi, Azerbaycan, kültürel diplomasi, Sovyetler Birliği, Haydar Aliyev.

Fen Eğitiminde Öz Düzenleme Becerisi ile İlgili Yürütülen Araştırmaların Bibliyometrik Haritalama Analizi İle İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Faruk ARICI
Bayburt Üniversitesi
farukarici@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0368-6346

Özet

Öz düzenleme becerisi, bir öğrencinin kendi öğrenme süreçlerini yönlendirebilme yeteneğini ifade eder. Öz düzenleme becerisi, öğrencilerin bağımsız öğrenmelerini ve bilimsel konuları araştırmalarını destekler. Ayrıca, öğrencilerin kendi öğrenmelerini kontrol etme yeteneği olduğu için öğrencinin öğrenmeye yönelik daha fazla sorumluluk almasını ve daha fazla özgüven kazanmasını sağlayarak motivasyonlarını artırır. Bunun yanı sıra öğrencilere öğrenmelerini etkili bir şekilde planlama ve zamanı yönetme yeteneği kazandırır. Ek olarak, sınıf içi etkileşimi artırır ve öğrencilerin daha fazla soru sormasına ve tartışmalara katılmasına olanak tanır. Dolayısıyla öz düzenleme, öğrencilere bu tür sorunları kendi başlarına ele alabilme yeteneği kazandırarak problem çözme yeteneklerini geliştirir. Bu eğitsel katkıları göz önünde bulundurulduğu zaman fen eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim fen eğitiminin istendik şekilde yürütülmesi, motivasyona katılıma, dersin etkileşimli olmasına ve problem çözme becerisinin desteklenmesi ile ilişkilidir. Bu nedenle kaynağını yaşamdan alan fen bilimleri eğitiminde oldukça önemli yere sahip olan bu beceri ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Yürütülen bu araştırma ile de fen eğitiminde bu becerinin kullanımına yönelik eğilimlerin araştırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırma kapsamında Web of Science'taki SSCI, SCI-Expanded, ESCI ve A&HCI indekslerindeki 359 adet makale incelenmiştir. Elde edilen veriler VOSviewer programı ile bibliyometrik analiz ile analiz edilmiştir. Ulaşılan sonuçlar fen eğitiminde öz düzenleme becerisinin durumunu ortaya koyması ve gelecekteki araştırmalar için ışık tutması bakımından önemlidir. Araştırma kapsamında bu çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler, özet bölümlerinde sıklıkla tekrar eden sözcükler, en çok atıf alan dergi ve araştırmacılara ait bilgiler incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar fen eğitiminde öz düzenleme becerisi ile ilgili yürütülen çalışmalarda özet bölümlerinde en çok tekrar eden sözcüklerin öğrenci ve öğrenme, anahtar kelimelerin öz düzenleme, öz düzenlemeli öğrenme ve harmanlanmış ögrenme, en çok atıf alan araştırmacının Azevedo, en çok ortak atıf alan araştırmacının Zimmerman, en çok atıf alan derginin Learning and Instruction olduğunu göstermiştir. Yıllara göre anahtar kelime ve özet bölümlerinde tekrar eden sözcüklerin dağılımı incelendiğinde fen eğitiminde son zamanlarda, öz düzenlemeli öğrenme konusunda ve yüksek öğretim alanında yürütülen araştırmaların arttığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak, öz düzenleme becerisi ile ilgili yükseköğretim düzeyinde daha çok çalışma olduğu diğer örneklem düzeylerinde yürütülecek çalışmalarla ve farklı öğrenme ortamlarında diğer becerilerle ilişkisinin araştırılmasının önemli olacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Fen eğitimi, öz düzenleme becerisi, öz düzenlemeli öğrenme.

Kant, Köklü Kötülük ve Ahlâkî Sorumluluk

Dr. Fatma Nur AĞCA
fatmanur.arslan88@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3725-0498

Özet
Hristiyan inancında kabul edilen aslî günah doktrini, insanın kötülüğü atalarından devraldığını ve tüm insanların iradesinin dışında, doğuştan günahkar/kötü olarak dünyaya geldiğini varsayar. Aslî günah anlayışının temellendirilmesi, kurtuluş, ilahi inayet gibi Hristiyanlık için özel öneme sahip başka doktrinlerin rasyonel bir biçimde savunulabilmesi için önemli bir adımdır. İnsan doğasındaki kötülüğün kaynağı konusunda Kant'ın ileri sürdüğü düşünceler, onun hem Hristiyan inancını yorumlayışını hem de kendi felsefi sisteminin tutarlılığını görebilmemiz açısından önem arz etmektedir. Bu çalışma da Kant'ın kötülük konusundaki düşüncelerinin hem klasik Hristiyan teolojisiyle hem ahlâkî sorumlulukla bağdaşıp bağdaşmadığını ele almayı amaçlamaktadır. Kant'ın köklü kötülük konusundaki düşüncelerine dair farklı yorumlamalar bulunsa da onun insanın iradesini devre dışı bırakan, onu yöneten veya devralınan bir köklü kötülük anlayışını reddettiğini öne sürebiliriz. Dolayısıyla onun klasik anlamıyla asli günahı kabul ettiği söylenemez, bir diğer ifadeyle tabiatı gereği kötü olan insandan bahsedemeyiz. Kötülüğü ahlâkî kötülük bağlamında ele alan Kant için kötülük, akıl ve iradeyi, daha düşük olan mutluluk eğilimine tabi kılma eğiliminden kaynaklanmaktadır. Kötülüğü açıklamada bu şekilde insan tabiatındaki eğilimlerin üzerinde duran Kant, insanda var olan iyiye ve kötüye eğilimin insanların tercihleri için bir zemin niteliğinde olduğunu savunur. Buna göre kötülük, insanın iradesini ahlak yasalarından ziyade duyusal eğilimlerine tabi kılmasıdır. Diğer yandan, insanda ahlâk yasasını ilke edinecek ve onu duyusal eğilime önceleyecek bir iyiye eğilim de bulunmaktadır. Bireylerin ahlâkî sorumluluğu ise hangi eğilimi önceleyecekleri noktasında ortaya çıkmaktadır. Kant'a göre, insanın doğası gereği iyi veya doğası gereği kötü olarak nitelendirilmesinin anlamı ancak ve ancak şu olabilir: İnsan içerisinde iyi ve kötüyü seçmesine imkân tanıyacak bir ilk zemine sahiptir ve bu zemine insan olması bakımından mutlak olarak sahiptir. Bu iki karakterden birisi onda doğuştandır dersek, eğer karakter kötü ise bundan dolayı suçlanamaz ya da karakter iyi ise bundan dolayı övgüyü hak edemezler, bu nedenle insanın sadece bunun yöneticisi olduğunu söylemek mümkündür. Ancak bu ilk zeminin tecrübede özgürlüğün kullanımını önceleyen bir zemin olarak nitelendirildiği anlamda doğuştan olduğu iddia edilebilir. Bu durumda da insanın buna doğumundan itibaren sahip olduğu söylenebilir, ancak doğumun kendisinin bunun sebebi olduğunu söylemek mümkün değildir. Nihai olarak, Kant için kötülüğün ortaya çıkması, insanın özgür iradesiyle (duyusal) eğilimlerini ahlâk yasasına tercih etmesiyle, bir diğer ifadeyle insan tecrübesi neticesinde ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kant, köklü kötülük, özgür irade, sorumluluk.

Etwinning Projelerinin İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Bakış Açısıyla İncelenmesi

Öğretmen Sevgi BOZOĞLU
Millî Eğitim Bakanlığı, İbn-i Sina Ortaokulu
demirel.1986@hotmail.com
ORCID: 0009-0007-9714-1545

Doç. Dr. Nurullah YAZICI
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
yazicinurullah@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5594-8347

Özet

Bu araştırmanın amacı teknolojinin yaygın olarak kullanıldığı eTwinning projelerinin ilköğretim matematik öğretmenlerinin bakış açısıyla değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu en az bir eTwinning projesinde görev almış olan ve mesleğe devam eden 10 ilköğretim matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu aracılığıyla ilköğretim matematik öğretmenlerinin eTwinning projeleri hakkındaki görüşleri, projelere katılma sebepleri, projelerin kendilerine kazandırdığı beceri ve katkılar, proje sürecinde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri belirlenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda çalışmaya katılan ilköğretim matematik öğretmenlerinin matematik alanı dışında din kültürü (n=1) ve çevre kirliliği (n=1) alanlarında da eTwinning projelerinde görev aldığı gözlenmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin toplamda 24 tane birbirinden farklı eTwinning projelerine katılma sebebi belirttiği tespit edilmiştir. eTwinning projelerine katılma sebepleri beş kategoride incelenmiştir. Bunlar "bakış açısı kazandırmak (n=4), eğlenceli etkinlikler ortaya koyabilmek (n=6), matematiğe karşı olumlu tutum geliştirme (n=6), mesleki gelişim (n=5)" ve "farklı ülke ve okullarla etkileşim (n=3)" şeklindedir. eTwinning projelerinin öğretmenlere kazandırdığı beceriler "teknoloji kullanımı (n=7), iş birliği (n=3), özgüven gelişimi (n=2), iletişim becerisi (n=3), mesleki motivasyon (n=2)" ve "zaman yönetimi (n=1)" olmak üzere altı kategoride incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin eTwinning projeleri ile ilgili karşılaştıkları zorluklar Web 2.0 araçlarının kullanımı (n=5), teknolojik altyapı eksikliği (n=3), yabancı dil eksikliği (n=2), kalite etiketi başvuru sürecinde (n=1) ve projeye dahil olma sürecinde (n=1) yaşanan zorluklar şeklinde beş kategoride analiz edilmiştir. Öğretmenlerin eTwinning projelerinde karşılaştıkları sorunların hizmet içi eğitimlerle (yabancı dil eğitimi, eTwinning proje yazma eğitimi, teknoloji kullanımı) ve teknolojik alt yapıların iyileştirilmesi ile çözülebileceğini belirttikleri gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: eTwinning, ilköğretim matematik öğretmeni, teknoloji, etkileşim, mesleki gelişim.

Aydınlanma Hareketinin Kadın Temsilcisi Üzerine Bir Araştırma: Şafıga Efendizade

Doç. Dr. Sevinj QASIMOVA
Bakü Devlet Üniversitesi
qasimovasevinc@mail.ru
ORCID: 0000-0002-5416-5025

Özet

18. yüzyılda Avrupa'da başlayan Aydınlanma hareketinin, 19. yüzyılda Rusya'da, ardından da Azerbaycan'da yayılmaya başladığı biliniyor. 19. yüzyılda gelişmeye başlayan Aydınlanma fikirleri, milli dirilişimize zemin hazırlamış ve halkımızın milli devlet olma duygusunun uyanmasını teşvik etmiştir. Avrupa ve Rusya'nın birçok prestijli üniversitesinde eğitim gören ve anavatanlarına yeni fikirler getiren ilk aydınlarımızın çabaları ve Azerbaycan'daki milli devletimiz ve aydınların pratik çalışmaları sonucunda Azerbaycan Halk Cumhuriyeti ortaya çıktı. Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti kuruldu. Çok az yıllık fark olmasına rağmen bu hareket birbiriyle bağlantılıdır. Türk düşünce tarihine baktığımızda kadınların ülkenin sosyal-siyasi hayatında ne kadar aktif bir rol oynadığını görebiliriz. Türk kadınının bu azmi aydınlanma hareketinde de kendini göstermiştir. Aydınlanma hareketinin kadın temsilcileri millet adına daha ilerici adımlar atarak ülkeyi içine düştüğü ağır girdaptan çıkarmaya çalıştı. Milletinin uyanışı için her türlü zorluğa göğüs geren bu kadınlar, gelecekte özgür ve müreffeh bir ülkede yaşayacaklarına inanıyorlardı. Azerbaycan'da aydınlanmanın ve milli bağımsızlık hareketinin yükselişinde kadınların özel çabaları, çeşitli derneklerde aydınlarla yan yana çalışmaları ve hayırsever işleri o zamanın kanunları çerçevesine sığmıyordu, bu yüzden bir zamanlar onlar için hayatın ne kadar zor olduğunu bir kez daha anladık. Bu kadınlardan biri de Gürcistan'da Türklerin yaşadığı bir bölge olan Javakheti bölgesinin Ahalsikh ilçesinin Azgur köyünde 1882 yılında doğan Şafiga Efendizadeh'dir. Bahsettiğimiz dönemin ileri görüşlü aydınlarından Mehmet Emin Hafız Şeyhzade'nin ailesinde doğan Ş.Efendizade, Ş. Babasının gözetiminde evde eğitim gören Shafiqa Khanum, yüksek öğrenimi olmamasına rağmen Arapça, Farsça ve Rusça dillerine mükemmel bir şekilde hakim oldu ve bu erdemleri nedeniyle genç yaşta öğretmen olmaya hak kazandı. Bahsettiğimiz dönemin acımasız koşullarına rağmen kadınların ulaşamayacağı bazı alanlarda birçok ilklere imza attı. Bayan Shafiqa yorulmadan ve ısrarla cehalete ve batıl inançlara karşı savaştı, özgürlüğü, eğitimi ve kültürü teşvik etti. Bahsettiğimiz dönemin ilk kadın gazetecisi, Azerbaycan Cumhuriyeti Meclisi'nin ilk aydın kadın temsilcisi, ilk stenograf, ilk Azerbaycan dili öğretmeni, yazar olarak tarihe geçen Ş.Efendizade, Parlamento ofisinin 6 kadın çalışanından biri idi. O, aynı zamanda Bayan gazetecilik yazılarını "Sharqi-rus", "Açık söz", "Azerbaycan" vb. birçok basın sayfalarında insanları aydınlanmaya çağıran yazılar yayınladı. Eğitimine olan inancı nedeniyle o, basın kurumunun yayın kurulu üyeliğine seçildi. Onun "Örgütün kadınlara etkisi", "Seçimler ve kadın", "Milli bayramlar ve kadınlarımız", "Vatan bizim anamızdır", "Anneler! kızlarınızı okutun!", "Azerbaycan kadınları" başlıklı yazıları Azerbaycan kadınların yaşam ve mücadele tarihinde silinmez izler bırakmıştır. Dönemin aydın kadınlarından Hanifa Abayeva (Malikova) Şafiga Efendizade'nin basındaki yazılarını eşi Hasan Bey Zardabi'nin bu alandaki hizmetleriyle karşılaştırarak, kadınların eğitimi alanında onu Hasan Bey Zardabi'den daha fazlasını

yapabileceğini vurgulayırdı. Onun 1906'da Birinci Öğretmenler Kongresi'ne ve 1917'de düzenlenen Birinci Transkafkasya Müslümanları Kongresi'ne katılımı, Doğulu kadın hakları konusunu düzenli olarak gündeme getirdi ve aydınlanma kampanyasını sürdürdü. Büyük lider H. Aliyev'in kadının toplumdaki rolüne ilişkin bu görüşünü söylemek yerinde olur: "Toplumda kadınların her zaman büyük sorumlulukları vardır, işleri her zaman zordur. Ancak bu görevleri onurla yerine getiriyorlar ve her zaman olduğu gibi toplumda öncü rol üstleniyorlar." Bugün Azerbaycanlı kadınların ülkenin sosyal ve siyasi hayatındaki etkinliğini arttırmak ve eğitimli uzmanlar olarak gelişmemizi S. Efendizade'ye ve onun gibi yüzlerce aydın kadınlara borçluyuz.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, aydın kadınlar, gazeteci, Efendizade.

Yaşlı Bakımına Toplum 5.0 Perspektifinden Bakış: Ülke Örnekleri

Öğr. Gör. Saniye KÜÇÜK AKSU
Giresun Üniversitesi, Eynesil Kamil Nalbant MYO
snykck28@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9327-8105

Özet

Dünya üzerinde geçmişten günümüze avcı- toplayıcı, tarım, endüstri ve bilgi toplumu olmak üzere birtakım dönüşümler yaşanmıştır. Yaşanan bu dönüşümler toplumları sosyal, ekonomik ve kültürel yönden etkileyerek birçok değişikliği de beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte, 2016 yılında Japonya'da Toplum 5.0 olarak adlandırılan ve diğer Endüstri dalgalarından bazı yönleri ile ayrılan bir dönemden söz edilmiştir. Teknoloji- insan işbirliğine dayanan ve çevre odaklı bir yaklaşım olan Toplum 5.0, içinde Endüstri 4.0 teknolojilerini barındırmakta; sağlık sektöründen alt yapı ve finansa kadar her alanda teknolojinin insan yaşantısını kolaylaştırmasını amaçlamaktadır. Ayrıca dünyanın çoğu ülkesinde en temel problemlerden biri olan nüfusun yaşlanmasına ilişkin politikalar da Toplum 5.0 çerçevesinde ele alınmaktadır. Günümüzde yaşlanan nüfusun ekonomik kalkınmaya olan olumsuz etkisinin yanı sıra bu nüfusa yönelik bakım politikalarının da ülkelerin öncelikli konularından biri olduğu görülmektedir. Nitekim Toplum 5.0 vizyonunun ortaya çıktığı Japonya'nın yanı sıra Avrupa ülkelerinde de yaşlanan nüfusun bakımına ilişkin sorunlar yaşanmakta ve bu sorunun gelecek dönemlerde daha vahim bir hal alacağı düşünülmektedir. Bu noktada, makale kapsamında Toplum 5.0'ın ortaya çıkış süreci ile amaçları ele alınmış ve Toplum 5.0 teknolojilerinin yaşlı bakımındaki yeri değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında alana ilişkin literatür taraması yapılarak bu konuya ilişkin makaleler, gazete haberleri ve istatistiki veriler dikkate alınmıştır. Çalışma sonucunda bazı ülkelerde son 10- 15 yıldır yaşlı bakımı konusunda bakım robotlarının kullanıldığı, hatta bu robotların evde bakım hizmetleri kapsamında da sıklıkla tercih edildiği görülmüştür. Yapay zekâ ve robotlar gibi teknolojik gelişmeler değerlendirildiğinde, gelecek yıllarda yaşlı bakımında robotların daha çok rol üstleneceği ve duygusal yeterliklerinin de geliştirilerek yaşlı bireylerle sosyal iletişim kurma ihtimallerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bakım robotları, Toplum 5.0, yaşlanma.

19-21 Ekim / October

Bayburt

5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi
International Social Sciences Congress
Haydar ALİYEV'in 100. Doğum Yılı Anısına

Matematiksel Kavramların Benimsenmesinde Etkili Olan Faktörlerin İncelenmesi

Öğretmen Abdulkadir SEVİM
Millî Eğitim Bakanlığı, İbn-i Sina Ortaokulu
aksss175@gmail.com
ORCID: 0009-0008-8186-4201

Doç. Dr. Nurullah YAZICI
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
yazicinurullah@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5594-8347

Özet

Bu araştırmada bireylerin matematiği benimsemesinde etkili olan faktörlerin neler olduğunun araştırılması amaçlanmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına uygun olacak şekilde yürütülmüştür. Matematik tüm bireylerin hayatında bir şekilde yer aldığı için farklı meslek ve farklı yaş gruplarından oluşan 50 birey (öğrenci, öğretmen ve diğer) araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle verilerin kodlanması, kod, kategori ve temaların oluşturulması, kod, kategori ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde dört aşamada analiz edilmiştir. Araştırma bulgularında, bireylerin matematiği benimsemesinde etkili olan sebepler aşağıdaki kategorilerde incelenmiştir: "Matematiğin hayatın içinde yer alması ve hayatı kolaylaştırması", "Analitik düşünme becerimizi geliştirmesi ve zihnimizi canlı tutması", "Ticarette kullanılması ve ekonomik olarak parayla ilgili görülmesi", "Eğlenceli olması", "Öğretmenin sevilmesi ve öğretmenin dersi sevdirmesi", "Net sonuçlara ulaştırması" , " Matematikle uğraşmanın verdiği mutluluk hissi", "Matematikte başarılı olmanın verdiği özgüven", "Sayısal zekaya sahip olma". Bunlara ek olarak, bazı bireylerde ön yargı olduğu ve zamanla bu ön yargılarını kırarak matematiği benimsedikleri görülmüştür. Ayrıca matematikle ilgili olumsuz düşüncelerde var olup bunların sebepleri üzerine de kategorik çalışma yapılmıştır. Araştırma bulgularında olumsuz düşüncelerin bir çoğunluğunun öğretmen kaynaklı olduğu gözlenmiştir. Bir başka durum ise maddi olanakların yetersiz olması olarak karşımıza çıkmaktadır. Matematiğin sadece ders olarak görülmesi, zor olduğunun düşünülmesi, matematiğe karşı ön yargıların var olması gibi sebeplerde matematiğin benimsenmesinin önündeki engeller olduğu görülmüştür. Matematikte müfredatta yer alan konuların çok olduğunun düşünülmesi ve cebir özelinde aritmetikten cebire geçiş yapılamaması da yine matematiğin benimsenmesindeki olumsuz düşüncelerdendir. Bu sonuçlara ek olarak teknoloji kullanımının matematiğin benimsenmesinde etkili olup olmadığıyla ilgili çalışmamızda karşıt düşünceler olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Matematik, matematiğin benimsenmesi, öğretmen etkisi.

Kur'an'ı Kerim Dinlemenin Psikolojik ve Nörolojik Etkileri

Öğr. Gör. Süheyb OKUR
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
suheybokur@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0242-5921

Özet

Kur'an'ı Kerim; diksiyon, fonoloji, retorik, kompozisyon, morfoloji, sentaks, ritim, üslup ve bunlara ilaveten ton, ses, metin içi rezonans ve birçok dilbilimci tarafından edebi güzelliğin zirvesini örnekleyen bir yapıt olarak tanımlanan eksiksiz bir edebi eserdir. Sahip olduğu benzersiz melodik yapısı ile okuyana da dinleyene de manevi ve ruhsal faydalar sağladığı düşünülmektedir. Her şeyden önce Kur'an'ı Kerim Müslüman bir bireyin, okuduğunda ibadet ettiği ve içeriğiyle hayatını düzenlediği son nefesine kadar hayatının vazgeçilmez bir unsurudur. Bunula birlikte, pratikte bir Müslümanın hayatında edindiği yerin teorik veya bilimsel karşılığının azlığı üzücüdür. Ülkemizde Kur'an Okuma ve Kıraat İlmi alanında yapılan çalışmalara bakıldığında Kur'an'ı Kerim'i okumanın, dinlemenin ya da ezberlemenin etkilerini ortaya koymaya yönelik çalışmaların sınırlılığı ve yapılan çalışmaların daha çok teorik olarak kıraat farklıklarını belirlemeye yönelik olduğu dikkatlerden kaçmamaktadır. Dünya çapında yapılan çalışmalara bakıldığında ise Kur'an'ı Kerim okuma, ezberleme ve dinlemenin etkilerini ortaya koymaya yönelik deneysel çalışmalara rastlanmaktadır. Kur'an'ı Kerim dinlemeyi bilimsel açıdan ele alıp bir nevi İslam dini ile bilim arasında bağlantı kuran bu tarz çalışmaların sayısının artması ve gün yüzüne çıkartılması elzemdir. Bu çalışmada; dünya genelinde Kur'an'ı Kerim okuma, dinleme ve ezberleme üzerine yapılan çalışmalar içinden dinleme ile ilgi olanlar seçilmiş, bu çalışmalardan veriler elde edilmiş ve elde edilen veriler bir araya getirilerek Kur'an'ı Kerim dinlemenin faydaları ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Çalışmada; Kur'an'ı Kerim dinleme üzerine yapılan araştırmaların tek tek taranıp verilerin elde edilmesi suretiyle "literatür taraması" yöntemi kullanılmıştır. Çalışma neticesinde elde edilen veriler Kur'an'ı Kerim dinlemenin psikolojik ve nörolojik faydalarını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kur'an, dinleme, psikoloji, nöroloji.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dilini Anlama ve Kullanma Becerilerinin İncelenmesi

Samed ALBAYRAK
Kelkit Deredolu İmam Hatip Ortaokulu
ORCID: 0000-0002-8029-9879

Doç. Dr. Mustafa ALBAYRAK
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ORCID: 0000-0002-3788-5717

Özet

Yapılan araştırmalar matematik öğretmenlerinin, matematiksel kavramların evrensel olması ve genellikle sayısal örneklerle açıklanması nedeniyle, diğer alanlara göre matematik öğreniminin dile daha az bağımlı olduğuna inandıklarını göstermiştir. Bu nedenle, birçok matematik öğretmeni matematiğe özgü bazı kavram, kelime ve notasyonu öğretiyor olsa da genellikle öğrencilere matematiksel olarak okumayı, yazmayı veya konuşmayı açıkça öğretmezler. Ancak matematik ve dil arasındaki ilişki, matematik öğrenen çoğu öğrenci için ayrılmaz ikilidir. Bu nedenle öğrencilerin matematik dilini anlamalarına yönelik araştırmalar yürütülmesi önemli görülmektedir. Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin matematik dilini anlama ve kullanma becerilerini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmaya 324'ü ilçe merkezinde, 85'i köyde olmak üzere toplam 409 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın verileri "Matematik Dilini Anlama ve Kullanma Ölçeği" ile toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde betimsel istatistik ve kestirimsel istatistik kullanılmıştır. Betimsel istatistik ile öğrencilerin mevcut durumları sunulmuş, kestirimsel istatistik ile matematik dilini anlama ve kullanma becerilerini etkileyen değişkenler belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda ortaokul öğrencilerinin matematik dilini anlama ve kullanma becerilerinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermezken; öğrencilerin öğrenim gördüğü yer ve sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin Türkçe ve matematik dersi son dönem puanı ile matematik dilini anlama ve kullanma becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Matematik okuryazarlığı, matematiksel iletişim, matematik dili.

Nuclear Weapons as A Psychological Threat Element in The Political Arena

Dr. Zarifa NAZİRLİ
BSU, History Facility
Modern History of Europe and America, Baku, Azerbaijan
nezirli.zerife@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7069-1922

Abstract

With the Industrial Revolution, the change of weapons accelerated and the powers of modernizing armies became even more destructive. Mass conscription, which was newly implemented in this period, combined with modern technology, created an efficient new destructive potential that reached incredible levels. Additionally, the emergence of nuclear weapons brought this process to its peak. This period is engraved in history as both the period of nuclear strengthening and the termination of nuclear weapons. However, since these decisions were made and implemented on an international platform, they enabled the expansion and development of the world political arena. When the USA, which had the first nuclear power, announced the working capacity of this weapon for the first time, it also stated that it would use it only to protect its own state from hostile forces. Nuclear weapons, which were claimed to be used only for defense and protection purposes, have sometimes turned into an object of display to threaten or to defend against threats. The specifics of these military and political initiatives will be looked at in this essay. Nuclear weapons have been employed as political weapons in addition to being deadly, sometimes as a form of deterrence and other times as a means of provocation. Political information is included in the study, which was written after evaluating related literature, looking at archive records (often from the NARA and NSA archives), and reading historical publications.

Keywords: Nuclear, psychologıcal threat, policy.

Kur'ân-I Kerîm'de Muarrab Kelimeler (Abdulkâdir El-Mağribî Örneği)

Arş. Gör. Sabri YILDIRIMER
Bayburt Üniversitesi-İlahiyat Fakültesi
sabriyildirimer@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9940-7614

Özet
Hz. Peygamber'e vahyolunan Kur'ân-ı Kerîm fasih Arapçanın bütün özelliklerini barındırmaktadır. Arapçanın dilsel özellikleri dile sonradan girmiş olan yabancı kökenli kelimeleri de kendi semantik kuralları içinde Arapçalaştırarak dile katmıştır. Bu tür kelimelere Arapça'da muarrab kelimeler denmektedir. Bu kelimelerin Kur'an'da varlığı tartışma konusu olup Kur'an-ı Kerim'in eşsiz fesahatini ve i'cazını bozup bozmadığı hakkında çeşitli görüşler ortaya çıkmış ve konu hakkında müstakil eserler telif edilmiştir. Bu eserler arasında en meşhuru Süyûtî'nin el-Müheẕẕeb fîmâ vaḳaʿa fi'l-Ḳurʾân mine'l-muʿarreb adlı eseridir. Kurʾân'da muarrab kelime olup olmayışına dair üç görüş ortaya çıkmıştır. Bu görüşlerden ilki; Kurʾân'da muarrab kelimeyi kabul etmezken diğer görüş ise tam zıttına kabul görmekte ve bunun Kur'ân'ın edebi üslubunu bozmadığını ve i'câz özelliğini kaybettirmediği düşüncesindedir. Üçüncü görüş ise her iki görüş arasında ılıman bir tutum sergileyerek ilk iki görüşü bir araya getiren bir tutum sergilemiştir. Son devir Osmanlı ulemasından olan aslen Türk asıllı olup el-Mağribî künyesiyle tanınan Abdulkâdir el-Mağribî'de Kur'ân üzerine yapılan dilbilimsel çalışmalara, el-İştikâk ve't-Taʿrîb adlı eserinde Kur'ân-ı Kerîm'de muarrab kelimenin yani Arapçalaştırılmış kelimenin varlığı konusuna yer vererek katılmıştır. Bizde bu çalışmamızda el-Mağribî'nin eserinde konu ile alakalı yer vermiş olduğu açıklamaları incelemeye çalışacağız. el-Mağrbî, Kurʾân'da muarrab kelimenin var olabileceği görüşü üzerinde durmuş ve bunun Kurʾân'ın eşsiz edebi üslubunu bozmadığını ve i'caz özelliğinden de bir şey kaybettirmediğini açıklamıştır. Çalışmamızda ilk önce el-Mağribî'nin hayatına ve eserlerine kısaca değinmeye gayret edilecektir. Daha sonra kaleme almış olduğu, el-İştikâk ve't-Taʿrîb adlı eseri hakkında eserin özellikleri yazılışı ve içeriği ile alakalı kısa bilgilere yer verilerek eserin özet tanıtımı yapılacaktır. Son olarak ise el-Mağribî'nin el-İştikâk ve't-Taʿrîb adlı eserinde Kurʾân'da muarrab kelimenin varlığına dair getirmiş olduğu açıklamaları inceleyeceğiz ve bu konuya dair diğer görüşleri de getirmiş olduğu delilleri sırasıyla açıklayıp değerlendirmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Abdulkâdir el-Mağribî, Kurân-ı Kerîm, Muarrab.

Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlığını Etkileyen Faktörler

Ahsen İPEK
Lisans Öğrencisi
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Dr.Öğr.Üyesi Mehtap KARACİL
Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
mehtapkaracil@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2765-5168

Özet
Bireyler yaşamları boyunca pek çok olumsuz durumla karşı karşıya kalabilmektedir. Stresten, yaşanan olumsuz olaylardan, travmalardan kurtulabilme ve yaşanan bu güçlüklerle başa çıkma psikolojik sağlamlık kavramı etrafında bir araya gelmektedir. Günümüzde üzerinde sıkça durulan bu kavram, kişinin risk durumunun meydana getirdiği olumsuzluklar karşısında olumlu sonuçlara ulaşabilmesi ve adapte olabilmesidir. Bir beceri ve psikolojik bir özellik olarak tanımlanan psikolojik sağlamlık, sağlıklı gelişimin devam ettirilmesine katkıda bulunma, olumsuz bir durumla karşı karşıya gelindiğine o durumla mücadele edebilme gibi bazı özelliklere sahiptir. Aynı zamanda kişilerin yaşamlarında karşılaştıkları zor durumlarda ve kriz dönemlerinde güçlü kalabilmeleri ve yeni duruma hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmeleri ile de ilişkili bir kavramdır. Bununla birlikte, ülkemizde psikolojik sağlamlık olgusu üzerine yapılan çalışmalara son yıllarda rastlanmaya başlanmıştır. Literatür tarandığında konuyu ele alan çalışmaların az olduğu görülmüştür. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlığını etkileyen faktörlerin analizinin yapılması hedeflenmiştir ve çalışma ile üniversite öğrencilerinden psikolojik sağlamlıklarına etki eden faktörlerin neler olduğu, olumsuz olanlarla nasıl baş edebildikleri, iyi oluşun yaptığı çağrışımlar, psikolojik sağlamlığı artırmaya yönelik aktivitelerde bulunup bulunmadıkları ve daha yüksek bir psikolojik sağlamlığa sahip olmaları halinde yaşamlarının nasıl olabileceğine dair sorular yöneltilmiştir. Çalışmanın önemi bu boyutta incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde odak grup görüşmesi yöntemi benimsenerek yürütülmüştür. Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle oluşturulan çalışma grubunu çeşitli üniversitelerde öğrenim gören 23 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Öğrenciler uygun durum örnekleme tekniği kullanılarak seçilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt edilmiş, daha sonra bu kayıtlar yazıya dökülmüştür. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak, sürekli karşılaştırmalı analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular tematik olarak kategorize edilmiş, tablolar halinde sunulmuş ve öğrencilerin görüşleriyle desteklenmiştir. Analizler sonucunda öğrencilerin psikolojik sağlamlıklarına etki eden faktörlerin temelinde aile ilişkileri, arkadaşlar ile geçirilen vakit, istenen hedeflere ulaşma/ulaşamama, elde edilen başarılar/başarısızlıklar ve ekonominin yer aldığı görülmüştür. Bu etmenlerin olumsuz olanları ile nasıl baş ettikleri sorulduğunda ise olumlu düşünme, bir kâğıda yazma veya yakın görülen birine anlatma, çözüm yolu arama ve sevilen aktivitelerde bulunma gibi

cevaplar alınmıştır. Araştırmanın sonunda ileriye dönük uygulamalara ve araştırmalara yönelik öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik sağlamlılık, psikolojik iyi oluş, öğrenci.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Matematik Eğitimine Yönelik Görüş ve İhtiyaçlarının Belirlenmesi*

Merve DOĞAN
Bayburt Üniversitesi
Mrv.dgn343@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3910-6729

Doç. Dr. Mustafa ALBAYRAK
Bayburt Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-3788-5717

Doç. Dr. Cansu TUTKUN
Bayburt Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-2722-2274

Özet
Okul öncesi dönemde matematik becerisinin geliştirilmesi çocukların ilkokul döneminde matematik öğrenimi süreçlerinde karşılaşabilecekleri matematik kaygısının önlenmesi, matematiğe karşı ilgilerinin artması ve matematiğe karşı olumlu tutum geliştirilmesini sağlamaktadır. Çocukların matematik becerisi okul öncesi dönemde matematiksel bilgi ve kavramların oluşturulduğu temeller ile uyumlu olmalıdır. Oluşturulacak temeller çocukların gelişimini destekleyecek eğitim programları ve etkinlikler ile olmalıdır. Bu nedenle çocukların gelişimlerinin desteklenmesi için okul öncesi öğretmenlerinin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi önem arz etmektedir. Öğretmen görüşleri ve ihtiyaçların belirlenmesi gelecek çalışmalara yardımcı olacağından bu çalışma öğretmenin görüşleri alınarak çocukların matematik eğitimindeki ihtiyaçları ve ailelerin çocukların matematik becerilerine katkısı hakkında araştırmacılara yardımcı olacak bilgiler sunmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin okul öncesi matematik eğitimine yönelik görüş ve ihtiyaçlarının belirlenmesinin alan yazına önemli katkısı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin matematik eğitimine yönelik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Türkiye'nin kuzeydoğundaki bir ilden seçilen 18 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmanın verilerini toplamak için "Öğretmen Görüşme Formu" ve "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Matematik Eğitime Yönelik Görüş ve İhtiyaçlarının Belirleme Formu" kullanılmıştır. Formlar araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Verilerin sunumunda frekans ve yüzdelik dağılımlar kullanılmıştır. Bulgular tablolar oluşturularak açıklanmış ve yorumlanmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar daha sonra paylaşılacaktır.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi, matematik eğitimi, ihtiyaç belirleme, öğretmen.

* Not. Bu araştırma birinci yazarın ikinci ve üçüncü yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinin bir bölümünden oluşturulmuştur.

İslami Gelenekte Bireysel Kütüphaneler: Trabzonlu Ahmed Ziyauddin Efendi Örneği

Doç. Dr. Abdussamet VARLI
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
avarli@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9094-861X

Özet

Âlimler denildiği zaman akla gelen ilk husus ilim, buna bağlı olarak ise ilmin kaynağı olan kitap ve kütüphanelerdir. İslami ilim geleneğinde de âlimlerin kütüphaneleri vazgeçilmez kabul edilmiş ve birçoğu nesilden nesile aktarılarak günümüze ulaşmasına karşın bir kısmı ise maalesef korunamayarak kaybolmuştur. İslami ilim geleneğinin korunması bağlamında Âlimler bu hususa özel ehemmiyet vermiş ve birçoğu kitap ve kütüphanesini emanet edecek neslinden bir kişiyi bu alanda yetiştirerek bu geleneği devam ettire gelmiştir. Trabzon iline bağlı Çaykara ilçesi (Çaykara boğazı) İslami ilim geleneğinin tevarüs edilmesi noktasında diğer bölgelerden asırlar boyu ayırt edilmiş ve medrese geleneği ile birlikte kütüphanelerin korunması noktasında özel hassasiyeti canlı tutmuştur. Günümüzde matbaa ve dizgi imkânlarının yaygınlaşması ve kitaba ulaşmanın daha kolay olması sebebiyle, kitap ve kütüphane eskiden var olan önemini bir nebze kaybetmiş gibi görünse de alanın ilgililerince aynı önem ve ehemmiyet canlı tutulmaya devam etmiştir. Son devrin âlimlerinden, Trabzon Çaykara'lı Hacı Ferşat Efendi (ö. 1929) namıyla maruf zatın torunu olan Hacı Ahmet Ziyauddin Efendi (ö. 2006) yukarıda bahsedilen, zamanın getirmiş olduğu birçok imkânsızlık ve zorlukla tedrisatını tamamlayan ve aynı zorluklar içerisinde kütüphanesini oluşturan kişilerden sayılabilir. Osmanlı'nın son dönemleri ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında doğan ve hayatını kurtuluş savaşının ve yeni kurulan cumhuriyetin getirmiş olduğu zorluklarda devam ettiren Ahmed Ziyauddin'in ilmi serüveni bu açıdan kayda değerdir. Türlü maddi sıkıntılar içerisinde ve kitaba ulaşmadaki birçok sıkıntının üstesinden gelerek oluşturmuş olduğu kütüphanesi bugün nesillerinde muhafaza edilmektedir. Kendi vasiyeti ve varislerinin dikkatleri sayesinde korunan 500 eserlik kütüphane yaşanan bütün bu ilmi serüveni gözler önüne sermektedir.

Anahtar kelimeler: Ahmed Ziyauddin Efendi, kütüphaneler, âlimler, İslam.

Arapçadaki İbdâl ve Kalb-i Mekânî Olgularının Mısır Lehçesinde Tezahürü

Öğr. Gör. Dr. Lütfi ÖZBEY
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
lutfiozbey@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6004-1857

Özet

Dil; kendine özgü lehçe, şive ve ağız gibi bir takım farklılıkları bulunan, sürekli değişmek ve yenilenmek suretiyle her daim dinamikliğini koruyan bir sistemdir. Tüm dünya dillerinde olduğu gibi Arapçada da lehçe, şive ve ağız farklılıkları bulunmaktadır. Mısır lehçesi; sinema, tiyatro, film, şiir gibi edebi, kültürel ve sanatsal baskınlığı sayesinde kendini her daim diğer Arap ülkelerinin önünde tutmayı başarmaktadır. Bu çalışmada, Arapçada bulunan ibdâl ve kalb mekânî olgularının Mısır lehçesinde nasıl makes bulduğu örnekler verilerek açıklanmaya çalışılacak ve dil öğretimindeki önemi vurgulanmaya gayret edilecektir. Öz bir tarifle; Arapçada bir sözcükte bulunan bir harfin yerine başka bir harfin kullanılmasına ibdâl, iki veya daha fazla harfin birbiri ile yer değiştirilmesine ise "harflerin yer değiştirmesi" anlamına gelen "el- kalbu'l-mekânî" adı verilmektedir. Kur'an'da ibdâle, hadislerde ise hem ibdâle hem de kalb-i mekânîye sıklıkla rastlanılması bu olguların tarihinin son derece eskiye dayandığının bir göstergesidir. Türkiye'de bazı yörelerde "toprak" kelimesinin "torpak", "köprü" kelimesinin "körpü" şeklinde harflerin yer değiştirilerek telaffuz edilmesi, kalb-i mekânî'nin Türkçe'nin şivelerinde de bulunduğunun en büyük delilidir. Mısır lehçesinde "s̱" (ث) harfinin "t" (ت) harfine ibdâline sıklıkla rastlanılmaktadır. Buna örnek olarak "sarımsak" anlamına gelen "s̱ûm" (ثوم) kelimesinin "tûm" (توم) şeklinde, "iki" anlamına gelen "is̱neyn" (اثنين) kelimesinin ise "itneyn" (اتنين) şeklinde telaffuz edilmesi verilebilir. Hâlbuki Kur'ân'da "s̱ûm" (ثوم) kelimesindeki "s̱" harfi "f" harfine ibdâl edilerek "fûm" (فوم) şeklinde geçmektedir. Ayrıca Mısır lehçesinde "z̠" (ذ) harfinin "d" harfine ibdâli neticesinde "eril" anlamına gelen "z̠eker" (ذكر) kelimesinin "deker" (دكر) şeklinde telaffuz edilmesi ibdâlin en bariz örneklerinden biridir. Kahire ağzında Arapçadaki "cîm" (ج) harfi Türkçedeki "g" harfi gibi seslendirilmektedir. Hem bu harfin kullanımına hem de kalb-i mekânîye örnek olarak "koca" anlamına gelen "gôz" (جوز) kelimesi verilebilir. Aslı "zevc" (زوج) olan bu kelimedeki harfler yer değiştirilerek adeta tersten okunmaktadır. Arapçada "kaşık" anlamına gelen "milʿaka" (ملعقة) kelimesinde ise hem ibdâl hem de kalb-î mekân yapılmaktadır. Kelimede bulunan "lâm" ve "ʿayn" harfleri yer değiştirilmek suretiyle "miʿlaka" (معلقة) şekline dönüşen kelimede kalb-î mekân bulunmakta, ayrıca "ḳaf" (ق) harfinin hemzeye dönüştürülmesi ile de ibdâl yapılmakta ve "miʿla'a" (معلئة) şeklinde telaffuz edilmektedir.

Sonuç itibarıyla Arapçada kullanılan ibdâl ve kalb-i mekân olgularının eskiden beri var olduğu inkâr edilemez bir hakikattir. Dolayısıyla Arapçada bu tür kullanımların eskiden beri mevcut olduğunun bilinmesi ve öğretilmesi Arapça öğrenenler için son derece önem taşımaktadır. Çünkü yalnızca fasih Arapça öğrenen birinin diyalog esnasında bu tür kelimelerle karşılaşması onun konuşulan dili anlamasına maalesef imkân tanımamakta ve bu şekildeki telaffuzların dile sonradan sokulduğu kanaatini taşımaktadır. Binâen aleyh, bir dil öğretilirken bu dinamikler nazar-ı dikkate alınmalı ve öğretimine özen gösterilmelidir.

Anahtar kelimeler: ibdâl, kalb-i mekânî, Mısır lehçesi.

Şam Ammicesinin Karakteristik Özellikleri

Öğr. Gör. Dr. Ahmet Mahmut GÖZÜN
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
agozun@bayburt.edu.tr
ORCID: 0009-0003-4382-2258

Özet
Bu çalışmada Ammicenin bazı karakteristik özelliklerine işaret edilerek Arapça öğrenenlere rehber bilgiler sunulması amaçlanmıştır. Ammmiceye ait genel geçer kurallardan bazılarına yer verilerek aslında Ammicenin sanılanın aksine çokta zor olmadığı algısının yaygınlaşması hedeflenmiştir. Böylece Arapça ile iştigal edenlerin Ammiceye dair korkularının yersiz olduğuna işaret edilmiştir. Diller doğası itibarı ile dinamik ve değişken bir yapıya sahiptir. Aynı dili konuşan ülkelerin, şehirlerin hatta köylerin dahi farklı telaffuza sahip oldukları herkes tarafından müşahede edilen bir gerçektir. Tarih boyunca çeşitli faktörler, lehçelerin ve ağızların doğmasına ve yaygınlaşmasına neden olmuştur. Doğal olarak bu durum, geniş bir coğrafyanın dili olma özelliğine sahip olan Arapça için de geçerlidir. Günümüzde Kur'an Arapçasının (fasih) karşıtı olarak kabul edilen ve Ammice diye adlandırılan birçok Arap lehçesi vardır. Günümüzde Arapçayı İslami ilimleri tahsil etmek amacıyla öğrenenler haklı olarak fasih Arapçaya teveccüh göstermektedir. Ancak Arapçayı sadece Kur'an'ı ve İslami metinleri anlamaya yönelik değil de Araplarla sözsel iletişim sağlamak ve kültürlerine aşina olmak isteyenler için Ammiceyi ana hatlarıyla öğrenmek elzemdir. Bu noktadan hareketle burada Şam Ammicesinin karakteristik özelliklerine işaret edilerek Arapça öğrenenlerin bu konuda yol gösterici özet bilgilere sahip olmaları hedeflenmiştir. Şam Ammicesinin en bariz özelliği, kaf harfinin hemzeye dönüştürülerek telaffuz edilmesidir. Mesela "sana dedim" anlamına gelen قلت لك cümlesi "iltillek" şeklinde kaf harfi hemzeye çevrilerek söylenmektedir. Bu nerdeyse toplumun tümü nezdinde kabul görmüş bir durumdur. Doğrusu kafı hemzeye dönüştürmek her ne kadar fasih Arapçaya aykırı olsa da Şamlılar bunu kibarlık göstergesi olarak görmektedirler. Sonuç olarak bu çalışmada Ammicenin Arapçanın bir parçası olduğu gerçeği yansıtılmaya çalışılmıştır. Nitekim birçok Kur'an kıraatinin günümüz Ammicesiyle örtüştüğü tespit edilmiştir. Bu da Ammmice olgusunun sadece günümüze mahsus olmadığını göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Şam, Ammice, karakteristik.

İlk Dönem Hanefî Fıkıh Usûlü Eserlerinde Sünnet Anlayışı ve Hz. Peygamber'in Fiilleri

Arş. Gör. Taha Alperen HAÇKALI
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
tahaalperenhackali@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1683-0132

Özet

İslam'ın doğru bir şekilde anlaşılıp yaşanmasında son derece önemli bir yere sahip olan Sünnet, Kur'an-ı Kerîm'den sonra Müslümanların ikinci kaynağıdır. Sünnet kelimesi sözlükte, âdet, takip edilen yol, toplum için kural koymak, alışılmış uygulama, örf, ihdas gibi anlamlara gelmektedir. Terim olarak ise Sünnet, genel olarak Hz. Peygamber'in söz, fiil ve takrirleri olarak tanımlanmaktadır. Fiilî Sünnet ise Hz. Peygamber'in bir hüküm kaynağı olması bakımından ele alınabilen davranışlarıdır. Namaz kılması, abdest alması, oruç tutması gibi davranışları, fiili sünnete örnektir. Hz. Peygamber, Kur'an'ı sadece tebliğ etmekle kalmamış, aynı zamanda tebyîn (açıklama) de etmiştir. Hz. Peygamber, Kur'an'ı bizlere sözlerinin yanında davranışları ile de açıklamıştır. Bu bağlamda, Hz. Peygamber'in fiillerinin doğru bir şekilde anlaşılması ve hayatımıza tatbik edilmesi önem arz etmektedir. Hz. Peygamber'in işlemiş olduğu fiillerden, dinî yönü olanlar ile olmayanların bilinmesi, Sünnet'in daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu doğrultuda, çalışmamızda, ilk dönem Hanefî fıkıh usulü eserlerinde Hz. Peygamber'in sünnetinin nasıl anlaşıldığını, özellikle bir insan olması hasebiyle bulunmuş olduğu davranışlarla peygamber olması yönüyle (şer'i nitelikli) bulunmuş olduğu davranışların nasıl ele alındığını belirlemeye gayret ettik. Hz. Peygamber'in fiillerinin anlaşılmasındaki bir diğer önemli nokta da onun hükmü (mübah, mendup vb.) bilinen ve bilinmeyen fiillerinin nasıl anlaşılacağı ve bu fiillere nasıl ittibâ edileceği noktasıdır. Tartışma, daha çok onun hükmü bilinmeyen fiillerine nasıl uyulacağı konusundadır. Çalışmamızda, bahsedilen konuları ortaya koymak amacıyla ilk dönem Hanefî fıkıh usûlü eserlerini inceleyerek görüşleri tespit etmeye çalıştık. Sonuç olarak Hz. Peygamber'in hükmü bilinen fiilerine ittibâ konusunda ittifak mevcuttur fakat onun hükmü bilinmeyen fiillerine nasıl uyulacağı noktasında çeşitli tartışmalar bulunmaktadır. Genel olarak ilk dönem Hanefî usûlcüler, Hz. Peygamber'in bir beşer olarak yapmış olduğu davranışları Sünnet olarak görmemektedirler. Onlara göre ittibâ, Hz. Peygamber'in işlemiş olduğu bir fiili, onun işlediği vasıfla (mübah veya mendup gibi) gerçekleştirmektir.

Anahtar kelimeler: Sünnet, ittibâ, fıkıh usulü.

Abdurrahmân b. Muhammed El-Ahdarî'nin El-Cevheru'l-Meknûn Adlı Eserindeki Teşbih Beyitlerinin İzahı

Ar. Gör. Sabri YILDIRIMER
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
sabriyildirimer@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9940-7614

Özet

Dil, insanların birbiriyle iletişim kurdukları araçların en başında yer almaktadır. Bu önemli araç sayesinde, insanlar gaye ve duygularını karşı tarafa aktarabilmiş ve böylece aralarında sıkı bir iletişim bağı kurabilmişlerdir. Dünyada yaşayan ve kullanımdan kalkan dil sayısı oldukça fazladır. Bunlar arasında Samî dil grubunda yer alan Arapça, kökeni çok eskilere dayandığı halde geçmişte yok olmayarak İslâm'la yükselişini sürdürmüş ve gün geçtikçe şöhretini daha da arttırarak günümüze kadar ulaşan bir dil olmuştur. Modern dünya ve özellikle Kur'ân dili olan Arapçanın en önemli şiir yapısının çok kuvvetli olması ve tarihte panayırlar düzenlenecek kadar önemli ve değerli kabul edilmesi aynı dilde telif edilen eserlerin içeriğini de etki ederek İslâmî ilimlere manzum eser katkılarının oluşmasına destek sağlamıştır. İslâmî ilimler eğitiminde, manzum eserler çok değerli bir konuma sahiptir. Eserlerin en önemli özelliği, kaleme alınırken aruz vezinlerine riayet edilmesinden dolayı oldukça kolay bir şekilde ezberlenebilmesi ve hafızada uzun süre tutulabilmesidir. Bu özellik medreselerde; fıkıh, akaid, belagat, nahiv ve benzeri ilimlere dair önemli konu ve ayrıntıların, talebenin zihninde sağlam bir zemine oturtulabilmesinde hatırı sayılır bir katkısı olmuştur. Bizde bu çalışmamızda Cezayir'in meşhur âlimleri arasında yer alan Abdurrahman b. Muhammed el-Ahdarî'nin (ö. 953/1542), belagat ilmi alanında kaleme aldığı *el-Cevheru'l-Meknûn* isimli manzum eserinin teşbih babına ait beyitlerinin açıklamasını konu edindik. Bu çalışmamıza konu olan Abdurrahman b. Muhammed el-Ahdarî'nin *el-Cevheru'l-Meknûn* adlı eseri, manzum olma yönüyle belagat ilmi alanında öne çıkan bir kitaptır. Çalışmamızın giriş kısmında; Arap dili ile alakalı açıklamalara yer verildi. İlerleyen kısımlarda ise Ahdarî'nin hayatı, hocaları, eğitim süreci ve eserlerine dair bilgiler paylaşıldı, daha sonra ise; Ahdarî'nin *el-Cevheru'l-Meknûn* adlı eserinde yer alan teşbih konularına dair beyitlerin manası verilerek ve örnekler getirilerek konunun daha iyi anlaşılması için gayret gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: el-Ahdarî, el-Cevheru'l-Meknûn, belagat, teşbih.

Sosyal Medyada Propaganda ve Dezenformasyon: Bangladeş Örneği

Dr. Enamul HASSAN
Serbest Gazeteci, Dhaka, Bangladesh
smehassan@gmail.com
ORCID: 0009-0003-2090-8120

Asst. Prof. Dr. Hafijur RAHMAN
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
hafijdu@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7945-6307

Özet
Propaganda ve dezenformasyonun yayılması ortak bir küresel endişedir. Sosyal medyanın icadı, propaganda ve dezenformasyonun tüm dünyada daha kolay ve rahat bir şekilde sistematik olarak yayılmasına yeni bir ivme kazandırdı. Bangladeş bu durumda bir istisna değil çünkü ülkedeki siyasi partilerin çoğu sosyal medya platformlarını etkili bir propaganda silahına ve rakiplerine karşı dezenformasyon yayma aracına dönüştürdü. Bu çalışma, sosyal medyanın, savaşan tarafların ikinci derece siyasi amaçlarına hizmet edecek propaganda yazılarının ve dezenformasyonun yayılmasında nasıl önemli bir rol oynadığını incelemiştir. Yazarlar çalışma için gazetelerden, sosyal medyadan, bilgi doğrulama sitelerinden, dergilerden ve ilgili alanda faaliyet gösteren kuruluşlardan veri ve bilgi topladılar. Araştırma, büyük siyasi partilerin çoğunun propagandalarını sosyal medya aracılığıyla aktardığını ortaya çıkardı. Esas olarak kendi amaçlarına destek sağlamak ve insanları siyasi rakiplerine karşı kışkırtmak için dezenformasyon yaymaya başvuruyorlar. Bangladeş'te sosyal medyadaki propaganda ve dezenformasyon çoğunlukla dini duygulara, tarihi gerçeklere ve günlük gelişmelere dayanıyor. Ancak hükümetin propaganda makinesi tarafından yaratılan ve dağıtılan gelişimsel propaganda parçaları üstün geliyor. Ancak gerçekleri kontrol eden kurumlar ve ana akım medya, zaman zaman viral hale gelen propaganda ve dezenformasyonu çürüttü. Ancak hiçbir şey propagandacıları Bangladeş halkını yanıltma çabalarından alıkoyamaz.

Anahtar Kelimeler: propaganda, dezenformasyon, sosyal medya, Bangladeş.

Celil Memmekuluzade Mirasının Öğrenilmesinin Genç Neslin Eğitiminde Önemi

Yüksek Lisans Öğrencisi Zehra ALİLİ
Bakü Devlet Üniversitesi Tarih Bölümü
Zhralili82@gmail.com

"Celil Memmedkuluzadenin yaratıcılığı öyle bir nehir ki, o nehrin dibine inip tamamını kaplamak mümkün değil."

Haydar Aliyev

Özet

Her zaman kendi halkının geleceğini düşünen, onun mutluluğu ve aydınlık geleceği için her türlü zorluğa karşı mücadele eden seçkin bir eğitimci olan Celil Memmedkuluzade, edebiyat ve sosyal düşünce tarihimizde yeni yollar açmıştır. Büyük bir edebiyat okulu yaratan aydınımızın zengin mirası, çağdaş yazar ve metodistlerin araştırmalarında her zaman ilgi odağı olmuş ve özel bir yer kazanmıştır. Bu makalede Celil Memmedkuluzadenin zengin edebi ve sanatsal mirası, onun aydınlanma ruhuyla yazdığı edebi örnekler, genç neslin eğitim ve yetişmesinde aynı zamanda dünyagörüşünün oluşumunda önemi araştırılmıştır. C. Memmedkuluzadenin mirasını ve onun değerli fikirlerini incelemenin önemi, hayatın her alanında yetenekli, mükemmel bir bakış açısına sahip toplumun yararlanabileceği bir insan oluşturmaktır. Memmedkuluzade milli ahlaki değerlere duyarsızlığın yarattığı sonuçların toplumu uçuruma sürüklediğini eserlerinde büyük bir acıyla ifade etmişdir. "Vatan, millet, dil" diye haykıran yazarın sözlerinde sanki günümüz gençleri için önemli bir çağırış duyulmakdadır. Tüm bunların yanı sıra eserlerinde ana slogan haline gelen konulardan biri de hümanizm, diğer milletlere ve onların kültürlerine saygının teşvik edilmesiydi. Yazar, ilerleme ve Avrupa uluslarının saflarına katılma fikrini dile getirse de gençlere daima milletine, milli ve manevi değerlerine bağlı olmanın önemini göstermeye çalışmıştır. Konu araştırılırken daha çok C. Memmedkuluzadenin kendi eserlerinden alıntılar yapılmış, analizler ve genellemeler yapılmıştır. Sonuç olarak, Celil Memmedkuluzade mirasının günümüzde araştırma konusuna dönüşmesinin en büyük önemi, onun eğitim için söylediği deyerli fikirlerin ortaya çıkarılarak okullarda çoçuklara öğretilmesi ve bu zengin hazineden her kesin faydalana bilmesine yardımcı olmaktır. Biz inanıyoruz ki, onun yaratıcılığının tükenmez hazinesi daha sonraki araştırmalarda da kullanılacak, eğitim ve öğretim alanında her zaman özel yerini koruyacak ve bundan en çok yararlananlar kesinlikle türk gençliği olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Celil Memmedkuluzade, dil, milli birlik, çok kültürlülük.

Haydar Aliyev Döneminde Askeri Tarih Yazımının Gelişimi

Doç. Dr. Nermine EMİRBEYOVA
Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Tarih Enstitüsü
zamburek@mail.ru
ORCID: 0009-0004-1891-0026

Özet
Herhangi bir halkın askeri tarih yazımı, tarihin farklı dönemlerinde var olan devletlerin (devlet kurumlarının) askeri yapısı ve organizasyonu ve ya savaşlar ve askeri operasyonlar üzerine yazılan eserlerin koleksiyonundan daha geniş bir anlam ve öneme sahiptir. Askeri tarih yazımı, belirli bir halkın ulusal kimliğinin oluşturulmasında ve onaylanmasında olağanüstü bir rol oynar. Haydar Aliyev'in çeşitli konuşmalarında Azerbaycan devletinin stratejik hedefleri arasında vatandaşların askeri-vatanseverlik ruhuyla yetiştirilmesi görevi özellikle vurgulandı. 1993'ten bu yana Azerbaycan'ın tarih bilimi büyük bir dönüm noktası yaşıyor. Bu dönüş, öncelikle tarihimizin farklı dönemlerinin ve sorunlarının farklı açılardan incelenmesinde ve temel niteliksel değişimlerde kendini göstermektedir. Askeri tarihimizi araştırmak, hem nicelik hem de nitelik bakımından farklı karakter ve öze sahip olan Azerbaycan tarih biliminin yönlerinden biridir. 1990'lı yıllara kadar "Azerbaycan'ın askeri tarihi" kavramı genel olarak oldukça geleneksel bir şekilde kullanıldı; Kural olarak, araştırmacıların şu veya bu dönemde yaşanan savaşları veya bazı devlet kurumlarının siyasi tarihinin askeri yönlerini incelediklerinde kendini gösterdi. Ancak kavramsal tükenme oluşturan ve askeri konuları ayrı bir konu olarak ele alan eserlerin sayısı son derece azdır. Aslında, Büyük Vatanseverlik Savaşı ile ilgili çok sayıda bibliyografyayı bir kenara bırakırsak, tamamen askeri konuları ele alan, Rus dilinde yazılmış iki çalışmaya işaret edebiliriz: A.S. Yunusov'un adayının 9.-13. yüzyıl başlarında Azerbaycan'da askeri çalışmaların tarihi üzerine tezi ve R. Zeynalov'un İkinci Dünya Savaşı'na kadar Azerbaycan SSC'de askeri inşaat üzerine monografisi. Ancak bağımsızlığın kazanılmasından sonra, özellikle Haydar Aliyev'in iktidara gelmesinden sonra söz konusu sorun bağımsız bir yön haline geldi ve somut özellikler kazanmaya başladı. İncelenen dönemde Azerbaycan askeri tarihçiliğinin üç ana yönde araştırma yaptığını söylemek mümkündür: 15.-18. yüzyıllar (Akkoyunlu, Safevi, Nadir Şah ve Hanlık dönemi); 1918-1920'nin ilk Azerbaycan Cumhuriyeti; son olarak bağımsız Azerbaycan Cumhuriyeti'nin askeri inşasının en çeşitli konuları. Elbette Azerbaycan'ın tüm tarihi dönemleri bilimsel ilgi altındadır. Ancak öncelikli önem kazanan tam da bahsettiğimiz bu üç yöndür. Sonuç olarak Azerbaycan tarihinin en çeşitli dönemlerindeki askeri sanat ve işçiliğin sorunları, bağımsızlık yıllarında çok sayıda araştırmaya konu olmuştur. Bağımsızlığın arifesinde embriyo halinde olan Azerbaycan askeri tarih yazımının oluşumundan tam bir güvenle bahsedebiliriz.

Anahtar kelimeler: Haydar Aliyev, Azerbaycan, askeri tarih.

Ergojenik Yardım ve Dopingle Mücadele Eğitimi Alan Öğrencilerin Performans Arttırma Tutum ve Spor Takviyesi İnanç Düzeylerinin İncelenmesi

Umut Can KARAKAYA
Bayburt Üniversitesi
umutcankarakaya301@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6533-0957

Dr.Öğr. Üyesi Mehmet Ali CEYHAN
Bayburt Üniversitesi
mehmetaliceyhan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000- 0001-6207-8135

Özet

İnsanlar fiziksel ve zihinsel olarak yetersiz olmayı hiçbir zaman kabullenmemiştir. Dünyada var olduğu tarihten bu yana sürekli olarak bedensel ve zihinsel olarak sınırlarını aşmaya çalışmış ve becerilerini geliştirmek için çabalamış bunları yaparken de sürekli olarak tahrik ve takviye edici maddeler yemiş, içmiş ve kullanmıştır. Bu bağlamda çalışmamızın amacını ergojenik yardım ve dopingle mücadele eğitimi alan öğrencilerin performans arttırma tutum ve spor takviyesi inançlarının değerlendirilmesi bu verilerin bazı demografik değişkenler bakımından incelenmesi oluşturmaktadır. Araştırma grubunu spor bilimleri fakültesi antrenörlük bölümü 3. Sınıf öğrencisi olan toplam 61 katılımcı oluşturmaktadır. Veri toplama amacı ile Performans Arttırma Tutum Ölçeği ve Spor Besin Takviyesi İnanç Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde ve frekans dağılımları, Pearson Korelasyon Analizi, One-Way ANOVA ve t-Testi uygulanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin Performans Arttırma Tutum Ölçeğinden elde ettikleri puan ortalamaları ön test ve son test bağlamında farklılık gösterirken; Spor Besin Takviyesi İnanç Ölçeğinden elde ettikleri puan ortalamalarının ön test ve son test bağlamında farklılık sergilemediği belirlenmiştir. Katılımcıların elde edilen derece ve ikamet edilen yer değişkenleri bağlamında ölçeklere ilişkin anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların yaş, spor yaşı ve gelir değişkenleri ile ölçekler arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan katılımcıların cinsiyet ve aktif spor yapma değişkenleri açısından ölçeklere ilişkin anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, ergojenik yardım ve dopingle mücadele eğitimi alan öğrencilerin performans arttırmaya yönelik tutumlarının farklılık göstereceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: öğrenci, doping, dopingle mücadele, ergojenik yardım, spor takviyesi.

Haltercilerin İmgeleme Kullanım Durumları ile Güdülenme Kaynakları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ebu Bekir Sıddık AKSOY
Bayburt Üniversitesi
ebubekir.aksoy06@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2624-4436

Dr.Öğr. Üyesi Mehmet Ali CEYHAN
Bayburt Üniversitesi
mehmetaliceyhan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000- 0001-6207-8135

Özet
Spor alanında performansı etkileyen çeşitli değişkenler mümkündür. Bunlardan birisi de imgelemedir. İnsanlar gerçek hayatta var olmuş ya da olmamış meydana gelen veya gelmeyen şeyleri olayları ve eylemleri hayal etme konusunda etkileyici bir yeteneğe sahiptir. İmgelemenin yanı sıra spor alanını etkileyen başlıca değişkenlerden birisi de güdülenmedir. Güdülenme, kişinin ulaşmayı arzuladığı amaçlarına yönelik harekete geçmesini, hareketin sürekliliği ve hareket ile davranışlarının olumlu yönde etkilenmesi olarak tanımlanabilmektedir. Söz konusu değişkenler açısından halter branşı bir performans sporu olduğundan dolayı bu değişkenlerin etkisinde olan branşların başında gelmektedir. Bu bağlamda çalışmamızın amacını haltercilerin imgeleme kullanım durumları ile güdülenme kaynakları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi ve bu verilerin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi oluşturmaktadır. Çalışma grubunu 347 halter sporcusu oluşturmaktadır. Veri toplama amacıyla Sporda İmgeleme Envanteri ve Sporda Güdülenme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde ve frekans dağılımları, Pearson Korelasyon Analizi, One-Way ANOVA ve t-Testi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların eğitim durumu, millilik durumu, elde ettikleri en iyi derece durumu değişkenleri bağlamında Sporda Güdülenme Ölçeği alt boyutlarına ilişkin anlamlı farklılık olduğu tespit edilirken, katılımcıların cinsiyet ve tercih edilen teknik değişkenleri bağlamında Sporda Güdülenme Ölçeği alt boyutlarına ilişkin anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyet, eğitim durumu, millilik durumu, elde ettikleri en iyi derece durumu değişkenleri bağlamında Sporda İmgeleme Envanteri alt boyutlarına ilişkin anlamlı farklılık olduğu tespit edilirken, katılımcıların tercih edilen teknik değişkeni bağlamında Sporda İmgeleme Envanteri alt boyutlarına ilişkin anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların yaş, spor yaşı ve sıklet değişkenleri ile ölçekler arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, Sporda İmgeleme Envanteri ile Sporda Güdülenme Ölçeği arasında ilişki olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Güdülenme, halter, imgeleme, performans, yetenek.

9. Sınıf Matematik Ders Kitabındaki Çözümlerin Üstbilişsel Beceri Geliştirme, Motivasyon ve Sıkıcılık Değişkenleri Açısından İncelenmesi

Doç. Dr. Nur SIRMACI
Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
nsirmaci@yahoo.com
ORCID: 0000-0003-2859-3349

Fahriye TAZEGÜL BACAK
Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
fahriyetazegul2@hotmail.com
ORCID: 0009-0009-1193-2341

Özet

Bu çalışmanın amacı 9. sınıf Matematik dersi öğretim programında yer alan Denklem ve Eşitsizlik Uygulamaları konu anlatımında bulunan örnek çözüm ve problemlerin üst bilişsel becerilerini geliştirme, motivasyon ve sıkıcılık değişkenleri açısında değerlendirilmesidir. Çalışma yöntemi nitel araştırma olup, araştırma deseni doküman analizidir. Veri toplama aracı olarak 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında MEB tarafından 9. Sınıf öğrencilerine dağıtılan ders kitabı kullanılmıştır. Ortaöğretim 9. Sınıf Matematik ders kitabında konuya ait 24 problem, 6 örnek soru ve bunların çözümleri ile bir etkinlik sorusu incelenmiştir. Konu anlatımı kısmındaki 31 adet soru araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Verilerin derinlemesine incelenebilmesi için içerik analizi yöntemi kullanılmış, toplanan veriler kod ve kategorilere ayrılarak bulgular elde edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda ders kitabında yer alan örnek soru ve problem çözümlerinde üst bilişsel beceri düzeylerini geliştirme açısından doğru yaklaşım izlendiği sonuncuna ulaşılmıştır. Bunun yanında bu çözümlerin sıkıcılık ortaya çıkarabileceği, motivasyon sağlama açısından zayıf olduğu ve çözümlere öğrenci tarafından erişilebilirliğin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 9.sınıf ders kitabı, üstbilişsel beceri, Motivasyon, Sıkıcılık.

10. Sınıf Matematik Ders Programında Yer Alan Katı Cisimler Konusunun Öğretiminde Yaşanan Zorluklar: Bir Durum Çalışması

Doç. Dr. Nur SIRMACI
Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
nsirmaci@yahoo.com
ORCID: 0000-0003-2859-3349

Fahriye TAZEGÜL BACAK
Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
fahriyetazegul2@hotmail.com
ORCID: 0009-0009-1193-2341

Özet

Bu çalışmanın amacı 10. sınıf matematik ders programında yer alan katı cisimler konusunun öğretiminde karşılaşılan zorlukları ve bu zorlukların nedenlerini öğretmen görüşleri üzerinden belirlemektir. Çalışma yöntemi nitel araştırma olup, araştırma deseni durum çalışmasıdır. Çalışmanın katılımcı grubu Erzurum ilinde görev yapmakta olan dört matematik öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak 7 soru 11 alt maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin derinlemesine incelenebilmesi için içerik analiz yöntemi kullanılmış, toplanan veriler kod ve kategorilere ayrılarak bulgular elde edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda katı cisimler konusunun öğretiminde soyut düşünememe, konunun sınıf seviyesine ağır gelmesi, ön öğrenme eksikliklerinin olması ile yazılı ve kurumsal sınavlarda (TYT-AYT) konu ile ilgili az soru gelmesinden dolayı konunun ihmal edilmesi gibi zorluklar tespit edilmiştir. Soyut düşünmeyi destekleyecek etkinlik ve materyal kullanılması, teknolojinin derslere entegre edilmesi, sınavlarda bu konularla ilgili olarak soruların sorulması çalışmanın önerileri arasındadır.

Anahtar Kelimeler: 10.Sınıf öğretim programı, katı cisimler, katı cisimlerin öğretimi.

Haydar Aliyev ve Onun Azerbaycan Tarihinde Rolü

Yüksek L. Öğr. Latifova SEVİNÇ
Bakü Devlet Üniversitesi
latifovasevinj02@gmail.com

Özet
Müstakil Azerbaycan'ın kurucusu, lideri Haydar Aliyev Azerbaycan halkının yüzyıllardır desteklediği ender şahsiyetlerden biri olarak ulusal bir gurur kaynağıdır. Hayatı, faaliyetleri, Azerbaycan tarihinin özel bir aşaması olarak devlete ve halka hizmetleri her zaman incelenmeli, gençlik, vatandaşlık konumu, ulusal öz bilinç oluşumunda bir örnek gösterilmelidir. Ulu Liderimiz 10 Mayıs 1923-de Nahçıvan Muhtar Vilayetinde dünyaya göz açtı. İlk tahsilini Nahcivan'da, sonra Bakü'de aldıktan sonra, çeşitli ülkelere bilgisini genişletmek için başvurdu. Her yıl daha çok öğrendi. Yıllarca yüksek vazifelerde çalıştı, ama bir gün bile halkını unutmadı. Haydar Aliyev Azerbaycan'ı yıllar sonra yeniden müstakil ilan etti, halkımızı yeniden bir araya topladı, bütün değerlerimizi yeniden bize geri kazandırdı. Azerbaycan'ı Sovyet işgalinden kurtardı, tarihimizde yeni bir boyut açtı. Hem Azerbaycan'ı, hem de tarihimizi yeniden yaratan bu büyük şahsın, Haydar Aliyev'in çeşitli tarihi hizmetleri tarih bilgisininim çeşitli yönlerini kapsamlı ve daha derin, sistematik ve sürekli olarak araştırılmalıdır. Haydar Aliyev'in Azerbaycan tarihine ve medeniyetine katkısı göz önünde bulunarak bu şahsiyetin ister ülkemizde, ister sınır dışında öğrenilmesi Azerbaycan tarihinin dünyada tanıtılmasına eşittir. Bu makalenin yazımında amacımız gençlerimize Haydar Aliyev'in tarih için verdiği mücadeleleri anlatmak, onları tarihi daha yakından anlamaya, bilmeye heveslendirmektir. Makalede Haydar Aliyev'in tarih hakkında düşünceleri, tarih için yaptıkları, ister eski devirlerde, ister V-XX asırlarda, isterse de Azerbaycan'ın yeni devrinde tarih ve vatan için çabaları esaslı delillerle gösterilmiş, XX asırdan Ermenistan'la daha da karısan sorunları halletmek için bu dahi şahsiyetin gösterdiği azim ve çabalar, onun halkı için verdiği savaşı ince yarıntısına kadar incelenmiştir. Bu makalenin yazımında amacımız gençlerimize Haydar Aliyev'in tarih için verdiği mücadeleleri anlatmak, onları tarihi daha yakından anlamaya, bilmeye ve öğrenmeye heveslendirmektir. Bu hususta Tarihimiz bize sadece ecdadlarımızdan kalmadı, tarihimiz bize Haydar Aliyev gibi büyük bir şahıstan armağan edildi. Bu yüzden bu tarihin her sayfasını korumak biz gençlerin boynunun borcu. Azerbaycan tarihinin sayfalarından Haydar Aliyev gibi bir şahsiyet geçti, onun sayesinde artık her birimiz tarihimizi daha doğru ve daha kolay öğrenebiliyoruz. Azerbaycan halkı onun tarihini yeniden yazan bu şahsı asla unutmayacak.

Anahtar Kelimeler: Ulu lider, tarih, tarihşinaslık, Azerbaycan'ın dahi şahsiyeti.

10. Sınıf Matematik Öğretim Programı Kazanımlarının Solo Sınıflandırmasına Göre İncelenmesi

Doç. Dr. Nur SIRMACI
Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
nsirmaci@yahoo.com
ORCID: 0000-0003-2859-3349

Fahriye TAZEGÜL BACAK
Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
fahriyetazegul2@hotmail.com
ORCID: 0009-0009-1193-2341

Özet

Bu çalışmanın amacı Ortaöğretim Matematik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar için) Öğretim Programında yer alan 10. Sınıf kazanımlarının SOLO sınıflandırmasına göre düzeylerini belirlemektir. Çalışma yöntemi nitel araştırmadır. Araştırma deseni olarak doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri 2018 yılında güncellenen Matematik Dersi Öğretim Programı 10. sınıf kazanımlarından elde edilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Programda yer alan 27 kazanımın SOLO sınıflamasına göre düzeyleri belirlenmiştir. Kazanımlar incelenmiş, SOLO sınıflandırmanın basamaklarına göre karşılıkları belirlenmiştir. Kazanımların düzeylere göre dağılımı yüzde ve frekans olarak listelenmiştir. Araştırma bulgularına göre kazanımların çoğunlukla çok yönlü yapı düzeyinde olduğu, en az bulunan düzeyin ise soyutlanmış yapı düzeyi olduğu tespit edilmiştir. Kazanımların dağılımı normal dağılım eğrisine yakındır. Konu yapısına uygun olarak ilişkisel ve soyutlanmış yapı düzeylerinin artırılması, böylece öğrencilerden beklenen üst bilişsel ve yaratıcı düşünme, alternatif bakış açısı geliştirme, problem çözme becerisi gibi temel üst düzey düşünme becerilerini geliştireceği önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 10. Sınıf matematik öğretim programı, kazanım, solo sınıflandırması.

Profesyonel Futbolcularda Futbol Müsabakasının Kasın Viskoelastik Özelliklerine Etkisi

Muhammed Halid DIĞRAK
mhdigrak@gmail.com
ORCID: 0009-0002-1097-7029

Dr. Öğr. Üyesi Zekai ÇAKIR
Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
zekaicakir@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7719-1031

Özet
Bu araştırmada Türkiye Futbol Federasyonu Süper Ligde bulunan Konyaspor futbol takımında oynayan 25 profesyonel futbolcuların 90 dakikalık bir futbol müsabakası içinde ortaya koymuş oldukları performansın hamstring ve quadriceps femoris kasları üzerine viskoelastik etkileri MyotonPRO cihazı kullanılarak ölçüldü. Sporcuların yaş ortalaması 27,4, boy ortalaması 182,2 cm, ağırlık ortalaması 78,3 kg olarak ölçülmüştür. Oyuncuların vücüt yağı yüzdesi ortalama olarak 9,1, koşu mesafesi 9398,2 ve sprint mesafesi 138,8 olarak belirlendi. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve İstatistiksel analizler SPSS version 25 yazılımı kullanılarak yapıldı. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu görsel (histogram ve olasılık grafikleri) ve analitik yöntemler (Shapiro-Wilktestler) kullanılarak incelendi. Tanımlayıcı analizler ortalama ve standart sapma kullanılarak verildi. Değişkenlerden normal dağılım kriterlerini sağlamayan verilerde zamanla meydana gelen değişimi karşılaştırmak için Wilcoxon testi kullanıldı. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edildi. Yapılan çalışma sonucunda, çalışmaya alınan bireylerin rektus femoris kası frekans sonuçlarının maç öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı ($p>0,05$), rektus femoris kası elastisite sonuçlarının maç öncesi ve sonrası istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir. Rektus femoris kası sertlik sonuçlarının maç öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı ($p>0,05$), biceps femoris kası frekans sonuçlarının maç öncesi ve sonrasında ise, istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Biceps femoris kası sertlik sonuçlarının maç öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında ise, biceps femoris kası sertlik sağ bacak sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunurken ($p<0,05$); biceps femoris kası sertlik sol bacak sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı ($p>0,05$), biceps femoris kası elastikiyet sonuçlarının maç öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında, biceps femoris kası elastikiyet sağ bacak sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($p>0,05$); biceps femoris kası elastikiyet sol bacak sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir. Sonuç olarak profesyonel futbolcularda futbol müsabakasının biceps femoris kası üzerinde anlamlı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Rectus femoris kası için ise yapılan müsabaka, anlamlı bir etki oluşturmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kas, biceps femoris, rectus femoris, viskoelastik özellikler, myotonPRO.

Fitness Merkezlerinde Sunulan Hizmet Kalitesinin Müşteri Memnuniyeti Üzerindeki Rolünün Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bayburt Örneği)

Serkan YILMAZOĞLU
bayseko6960@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-9317-6659

Dr. Öğr. Üyesi Zekai ÇAKIR
Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
zekaicakir@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7719-1031

Özet

Bu araştırmada "Fitness Merkezlerinde Sunulan Hizmet Kalitesinin Müşteri Memnuniyeti Üzerindeki Rolünün Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" ele alınmıştır. Günümüzün dünyasında yaşanan yoğun iş temposu insanları fiziksel ve psikolojik açıdan oldukça yıpratmıştır. Bu da insanlarda bir arayış içerisine girmesine neden olmuştur. Sosyalleşme açısından, mental açıdan ve fiziki açıdan kendilerini daha iyi hissedebilecekleri bir ortama yoğunlaşmaya kanalize etmektedir. Bu durumda spor işletmeleri ve fitnes merkezlerinin çoğalmasına ve aralarında bir rekabetin oluşmasına neden olmuştur. Hızlı bir gelişimde olan bu sektörde hizmet kalitesi ön plana çıkmış ve burada müşteri memnuniyetinin önemi net bir şekilde ortaya konulmuştur. Bu kapsamda bu tez çalışmasının amacı fitnes merkezlerinde sunulan hizmet kalitesinin müşteri memnuniyeti üzerinde rolünün bazı değişkenler açısından incelenmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma Bayburt ilinde faaliyet gösteren fitnes salonlarından hizmet almış gönüllü katılımcılar ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 166 erkek ve 138 kadın olmak üzere toplam 304 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu ve "*Spor-Fitness Merkezleri Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği*" kullanılmıştır. Uçan (2007) tarafından geliştirilen ölçek 31 maddeden ve 6 alt ölçekten oluşmaktadır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve İstatistiksel analizler SPSS version 26 yazılımı kullanılarak yapıldı. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu basıklık ve çarpıklık değerleri kontrol edilerek incelendi. Tanımlayıcı analizler ortalama ve standart sapma kullanılarak verildi. Değişkenlerden normal dağılım sağlayan verilerin analizinde tek yönlü varyas analizi ANOVA kullanıldı, grublar arası oluşan farklılıkları tespit etmek amacıyla PostHoc testleri yapılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyip<0.05 olarak kabul edildi. Sonuç olarak, fitness merkezlerinde sunulan hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, fitness merkezleri, müşteri memnuniyetini arttırmak için kaliteli hizmet sunmaya özen göstermelidir.

Anahtar Kelimeler: Fitnes merkezi, hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti.

Taekwondo Branşı ile İlgili Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi

Kader YEL
Bayburt Üniversitesi
yelkader@yandex.com
ORCID: 0000-0001-9151-766X

Kübra KURCAN
Bayburt Üniversitesi
krcn4609@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2656-4993

Dr. Öğr. Üyesi Zekai ÇAKIR
Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
zekaicakir@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7719-1031

Öğr. Görevlisi Osman Satı COŞKUNTÜRK
Ankara Üniversitesi
coskunturk@ankara.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8668-2628

Özet
Bu çalışmanın amacı Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan Lisansüstü tez çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelemek ve araştırmacılara tez ve özet yazımında belirli ölçütleri hatırlatarak yol gösterici bilgiler sunmaktır. İçerik çözümlemesinin ilk adımını oluşturan araştırma soruları, amaçsız uygulamaların önüne geçebilmek için önem taşır. Bundan dolayı, analizin yapılma amacı açık bir şekilde belirtilmelidir. Bunun için de temel düzeyde literatür taramasının yapılması gerekir. Çalışma kapsamında Taekwondo Branşı ile Ilgili Hazırlanan Lisansüstü Tez Çalışmalarında Kullanılan Veri Toplama Teknik Ve Araçları, Veri Analizi Teknikleri, Çalışma Grubu Düzeyi, Anahtar Kelimelerin' Dağılımı, Tez Çalışmalarının Yıllara Göre Sayısı Kaçtır, Tez çalışmalarının Çalışma Grubu Düzeyi, Tez Çalışmalarının Yöntemleri analiz edilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde Taekwondo branşı ilgili en eski ve en yeni tarihli konu kapsamında tez yazmış olan öğrencilere akademik danışmanlık sunan öğretim üyelerinin yardımcı doçent, doçent ve profesörler, öğretim görevlisinin her birinin tez üretimine hangi oranlarda katkı sunduğu, araştırmacı yazarların cinsiyetlerine göre erkeklerin ve kadın araştırmacıların doktora ve yüksek lisans düzeyinde hangi düzeyde taekwondo branşı ile olduğu, konu kapsamında akademik danışmanlık sunan öğretim üyelerinin cinsiyetlerine dağılımı incelenmiştir. Çalışma neticesinde genel olarak taekwondo alanındaki tezlerin hem nitelik hem de nicelik olarak arttırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Taekwondo alanıyla ilgili konu ve yöntem bakımından özgün yapılacak yeni çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. Bu bağlamda, taekwondo konusunda yapılan doktora tezi sayısının artırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Taekwondo, içerik analizi, spor, mücadele sporları.

Matematik Eğitiminde Çoklu Temsil Kullanımına Yönelik Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Dr. Öğr. Üyesi Ercan DEDE
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ercan.dede@erdogan.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6483-7019

Prof. Dr. Ali Sabri İPEK
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ali.ipek@erdogan.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8712-1670

Doç. Dr. Ercan ÖZDEMİR
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ercan.ozdemir@erdogan.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-4797-9327

Özet
Günümüzde matematik eğitiminde kavramsal anlama, etkili bir matematik eğitiminin temel bir ilkesi olarak kabul görmektedir. Öğrencilerin sahip oldukları kavramlarla yeni kavramlar arasında kurabildikleri muhtemel bağlantılar, matematiksel gelişim süreçlerini ortaya koymaktadır. Matematiksel kavramlar arasında bağlantı kurmanın en önemli araçlarının başında da temsiller gelmektedir. Temsiller yalnızca öğrencilerin kavramsal anlamaları üzerine değil aynı zamanda problem çözme, ilişkilendirme, iletişim gibi süreç becerilerinin gelişiminde de önemli role sahiptir. Matematiğin doğası, öğrencilerin matematiksel kavramları anlamaları ve matematiği anlamlandırmaları için temsillerin kullanımını gerekli kılmaktadır. Temsiller sayesinde herhangi bir kavram çoklu temsil türleriyle açıklanabilmektedir (Ainsworth 1999). Bilimsel dergilerde yayınlanan makalelerin sistemli olarak değerlendirilmesi, matematik eğitimi araştırmalarının, mevcut durumunu incelemek ve gelecekteki eğilimlerini tespit edebilmek için faydalıdır (Ulutaş & Ubuz, 2008). Matematik eğitiminin eğilimlerinin araştırılması çalışmaların yoğunlaştığı alanların, yeni yönelimlerin tespit edilmesini sağlayan yöntemlerden biri de bibliyometrik analizdir. Bu çalışmadaki veriler 16 Eylül 2023 tarihine kadar Web of Science (WoS) veri tabanı kullanılarak elde edilmiştir. Belirlenen kriterlere göre yapılan aramada öncelikle 197 yayına ulaşılmıştır; ancak 197 yayının özetleri okunduktan sonra, fizik eğitimi, kimya eğitimi ve mühendislik eğitimine ait olan 47 makale analiz dışı bırakılmıştır. Böylece 150 yayının bibliyometrik verisi elde edilmiştir. Daha sonra 150 yayını içeren bibliyometrik veriler incelenerek eksik, hatalı veya mükerrer olan veri girişleri thesaurus dosyaları oluşturularak düzeltilmiştir. Böylece 150 yayının bibliyometrik verisi elde edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Matematik eğitimi, çoklu temsil kullanımı, bilbliyometrik analiz.

Thomas Hobbes'un Etik ve Politika Anlayışında Dinin Yeri

Prof. Dr. Ayşe Sıdıka OKTAY
Süleyman Demirel üniversitesi
ayseoktay@sdu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2982-5730

Yüksek Lisans Öğrencisi Volkan AKTAŞ
Süleyman Demirel Üniversitesi
aktasvolkaan@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1771-4387

Özet
Batı düşünce tarihinde 17. yüzyıl düşünürlerinden olan Thomas Hobbes, geleneksel felsefe anlayışları dışında akıl ve bilime dayalı bir sistem geliştirmiş düşünürdür. Bilimin kesin doğruyu ortaya koyacağına inanan Hobbes, doğruyu matematiksel olgulardan hareketle rasyonel temellere dayandırmaktadır. Materyalist bir felsefe anlayışıyla etik ve politik alanda yeni bir öğreti ortaya koymanın çabası içerisinde olmuştur. Politik olarak siyasal ve toplumsal düzenin olmadığı durumundan kaynaklanan bir devlet teorisi ortaya koymayı amaçlamıştır. Etik olarak ise bencilliği önceleyen teorisiyle, insanın, temel dürtüsünden hareketle benliğini ön planda tutmasının gerekliliğini savunmuştur. Hobbes için insan, doğa durumundayken bencil bir varlıktır. Politik teorisi bakımından, herhangi siyasal düzenin bozuk olması ya da bir kaos durumu halinde insan hayatta kalmak ve onu muhafaza edebilmek adına bencil olmalıdır. Bu gibi durumlarda insan için bir kural ve ahlak yasası gibi olgular söz konusu değildir. İnsan kendi kuralını doğa yasası olarak kendisi koymaktadır. Ancak, insan savaş halinden kaçınıp barış halinde huzurla yaşamayı arzuladığından dolayı, onu bu durumdan kurtaracak olan şey siyasal anlamda sözleşmedir. Sözleşme bir yasa olarak kabul edilir ve rasyonel anlamda karşılıklı olarak yapılır. İnsan ancak bu durumda hayatını güvenceye alabilir. Bunu yapabilmenin ölçütü bir topluma dahil olmak ve bir güce bağlı kalmaktır. Bu güç egemen bir güçtür ve bunu ancak bir hükümdar sağlayabilir. Doğa durumunda insanın hayatını güvence altına alabilecek başka bir güç yoktur. Tanrı ve din insanın hayatını muhafaza edebileceği olgular değildir. Gerektiğinde din, toplumsal düzeni sağlayabilmek adına egemen güç tarafından kullanılabilir bir olgudur. Tanrı ise, insana salt aklı bahşedendir. Bu çalışma, Thomas Hobbes'un etik ve politika görüşleri doğrultusunda insanın doğadaki konumunun belirlenmesi ve Din olgusunun bu noktadaki yerini açıklayabilmek amacıyla ortaya koyulmuştur. Ayrıca Hobbes'un etik ve politik teorisini ortaya koyarken Tanrı'ya neden ihtiyaç duymadığı üzerinde durulmuştur.

Anahtar kelimeler: Thomas Hobbes, etik, politika, tanrı, din.

Haydar Aliyev'in Azerbaycan'ın Özellikle de Karabağ'ın Coğrafyasında Yaptığı Benzersiz Çalışmalar

Suqra Orucova
Bakü Devlet Üniversitesi
sugrau@mail.ru
ORCID: 0000-0001-7735-6548

Özet
Her ülkenin tarihinde, halk tarihine isimlerini altın harflerle kazıyan kişiler vardır. Azerbaycan halkının ulusal lideri unvanını kazanan seçkin devlet adamı politikacı Haydar Aliyev'in adını vurgulamak gerekiyor. Bütün hayatını halkının ışıklı geleceğine, Azerbaycan'ın çiçeklenmesine adamış büyük Haydar Aliyevi tarihe yazan, önce, onun Vatanına, halkına, milli-manevi değerlerine – diline, kültürüne ve edebiyatına olan sınırsız aşkı, onların korunması ve gelişmesi uğruna bütün dönemlerde yaptığı mücadeleler, dönemin sert yasaklarına rağmen milleti ve Vatanı adına yaptığı cesaretli, tarihi çalışmalar, Azerbaycan'ın bugünü adına gerçekleştirdiği eşsiz ve muazzam projedir. Haydar Aliyev'in faaliyetini tarihi coğrafyayla ilişkilendirirsek Karabağ'ın tarihi coğrafyasının korunmasında onu görebiliriz. Özet esas olarak bu yönde yazılmıştır. Tarihi coğrafya, belirli bir tarihsel dönemde bölgenin tarihi ve coğrafi konumunu inceler. Bu tezde karşılaştırmalı analiz yönteminin kullanılacağına dikkat edilmelidir. Asıl amaç, Karabağ topraklarındaki tarihi eserlerimizin yeniden inşası olan milli lider Haydar Aliyev'in başlattığı yolu gerçekleştirmektir. Haydar Aliyev, Azerbaycan'daki liderliği yıllarında ileri görüşlü iç ve dış politikasıyla ülkenin prestijini arttırmış, kapsamlı gelişimini sağlamış ve bağımsızlığını ebedi ve geri döndürülemez hale getirmiş, 1993 yılında Bağımsız Azerbaycan Cumhuriyeti cumhurbaşkanı seçilmiştir. Brezilya gazetesi Gezegenin sesi Dokuz eyaletin gazetecilerine "Dünyanın hangi üç süper politikacısını adlandırabilirsiniz" sorusunu sordu ve altı eyaletin gazetecileri ilk olarak ulusal bir lider Haydar Aliyev'in adından bahsetti. 14 Temmuz 1969'da SBKP Merkez Komitesi Birinci Sekreterliği görevine seçildikten sonra, ulusal lider Haydar Aliyev, güzel mimari anıtlar ve Karabağ'ın diğer tarihi ve mimari anıtları bakımından zengin olan Şuşa şehrinin kapsamlı gelişimi için özel bir ilke gösterdi. Bu olaylar Haydar Aliyev'in başlattığı başarılı politika neticesinde bugün bu yolun İlham Aliyev tarafından layıkıyla sürdürüldüğünü bir kez daha kanıtlamıştır.

Anahtar kelimeler: Azerbaycan, Karabağ, Haydar Aliyev.

Türkiye'de Finansal Gelişme, Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyümenin Çevresel Performas Üzerindeki Etkisi: Aardl Yaklaşımından Elde Edilen Yeni Kanıtlar

Öğr. Gör. Hüseyin COŞKUN
Bayburt Üniversitesi
hcoskun@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4557-9813

Dr. Öğr. Üyesi İlyas Kays İMAMOĞLU
Bayburt Üniversitesi,
imamoglu@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7732-4148

Özet
Sürdürülebilirlik politikaları, günümüzde çevre ekonomisinin önemli bir gündemi haline gelmiştir. Bunun temel nedeni, dünya nüfusunda meydana gelen hızlı artışla birlikte insan kaynaklı çevresel sorunların artması ve bu durumun da küresel bir endişe kaynağı olmasından kaynaklanmaktadır. İnsan kaynaklı çevresel olumsuzlukların azaltılabilmesine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde çok sayıda anlaşma yapılmış ve çevre ekonomistleri tarafından çok sayıda çalışmaya konu olmuştur. Çevresel performansın belirleyicilerine yönelik yapılan çalışmalarda çevresel performans üzerinde etkisi olan birçok farklı değişken ele alınmıştır. Bu değişkenlerden birisi de finansal gelişmedir. Ancak finansal gelişmenin çevresel performansı nasıl etkileyeceği konusundaki tartışmalar günümüzde hala devam etmektedir. Çalışmada finansal gelişme göstergesi olarak "Finansal Gelişme Endeksinin", çevresel performans göstergesi olarak ise "Yük Kapasitesi Faktörünün (LCF) " ve araştırma yöntemi olarak tam eşbütünleşmeyi test eden Genişletilmiş Otoregresif Dağıtılmış Gecikmeli Model (AARDL) yaklaşımının kullanılması konuyla ilgili tartışmalara katkı sunacaktır. Bu nedenle bu çalışmada Türkiye'de 1985-2021 dönemi için finansal gelişme, ekonomik büyüme ve toplam enerji tüketiminin çevresel performans üzerindeki etkileri AARDL yöntemiyle araştırılmıştır. Değişkenlerin birim kök sınamaları yapısal kırılmaları dikkate alan Zivot-Andrews testiyle incelenmiştir. Birim kök sınamaları sonucunda 2007 yılı kırılma yılı olarak tespit edilmiş ve kırılmayı temsil eden kukla değişken modele dahil edilmiştir. Tahmin sonuçlarına göre değişkenlerin eşbütünleşik oldukları ve uzun dönemde finansal gelişme ve toplam enerji tüketiminin çevresel performans üzerinde negatif etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Türkiye'de yük kapasitesi hipotezi (LCC)'nin geçerli olduğu tespit edilmiştir. Kurulan hata düzeltme modeli sonucunda, hata düzeltme katsayısının negatif ve anlamlı olması, uzun dönem dengesinde meydana gelen sapmaların kısa dönemde tekrar dengeye gelebileceğini göstermektedir. Bu bulgulardan hareketle finansal gelişmenin Türkiye'de çevresel performansının belirleyicilerinden biri olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle politika yapıcının, finansal kurum ve kuruluşlar tarafından sunulan finansal araç ve hizmetleri, yenilenebilir ve daha çevreci teknolojik yatırımlara yönlendirici politikalar tasarlamasının Türkiye'deki çevresel performansı arttırabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal gelişme, ekonomik büyüme, yük kapasitesi faktörü, çevresel performans, aardl.

Türkçede Kullanılan Bazı Kalıpların Arapça Öğretimini Kolaylaştırmasındaki Rolü

Öğr. Gör. Dr. Ahmet Mahmut Gözün
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
agozun@bayburt.edu.tr
ORCID: 0009-0003-4382-2258

Özet

Bu çalışmada Türkçede kullanılan Arapça kökenli bazı kalıplar konu edilmiştir. Böylece ana dili Türkçe olanların Arapçayı daha kolay öğrenmeleri hedeflenmiştir. Arapça ile Türkçe arasındaki yoğun benzerliklere işaret edilerek Arapçanın sanılanın aksine aslında özellikle Türkler için kolay bir dil olduğu vurgulanmıştır. Arapça İslamiyet'in yayılması ile birlikte geniş bir coğrafyada yayılmıştır. Bazı ülkeler tamamen Arapçayı resmi dil olarak kabul ederken Türkiye İran ve Pakistan gibi bazı ülkeler ise ana dillerini korumakla birlikte Arapçadan aşırı derecede etkilenmiştir. Arapçadan Türkçeye geçen köklerden bir tanesi كتب maddesidir. Bu kökten türetilen farklı kalıplar Arapçada olduğu gibi Türkçede de varlığını muhafaza etmektedir. Mesela كتابة mastarı kitabe, كاتب ismi faili kâtip, مكتوب ismi mefulu mektup, مكتب ismi mekânı mektep, كتاب kitap ve kütüphane derken كتب kalıplarının tümünün Türkçede kullanıldığı görülmektedir. Görüldüğü üzere sadece bir kökten bile birçok kalıp elde edilmektedir. Dolayısıyla Arapçayı yeni öğrenen bir Türk iki dil arasındaki bu yoğun benzerliği görünce hiç şüphesiz motivasyonunu yüksek tutacaktır. Hiç Arapça bilmeyen bir Türk'e Arapçada "içmek" fiili sorulduğunda muhtemelen bilmediğini söyleyecektir. Ancak ona şerbet, şarap, şurup, çorba, meşrubat, meşrep ve meşrebe gibi kelimeler sorulacak olsa kesinlikle bunları bildiğini ifade edecektir. Hâlbuki bu kelimelerin tümü Arapçadaki شرب "içmek" mastarından türetilmiştir. Bu sadece bahsi geçen fiillere mahsus bir durum değildir. Dolayısıyla Arapçayı yeni öğrenen Türklere bu hususlar gayet iyi bir şekilde izah edilerek Türkçedeki Arapça birikimlerinin farkına varmaları sağlanmalıdır. Bilindiği üzere Arapçayı iyi kavramayı isteyen kimsenin sarf bablarını güzel bir şekilde içselleştirmesi gerekir. Nitekim bu bablar Arapçanın anahtarı mesabesindedir. İlk bakışta bu babların ezberlenmesi zor gözükse de aslında tümüne yakınının Türkçede kullanılıyor olması öğrenme sürecini hızlandıracaktır. Fakat öğrencinin bu gerçeği Arapçaya başlar başlamaz idrak etmesi gerekir. Mesela ifal babı öğretilirken öğrenciye Türkçeye ifal kalıbında geçmiş Arapça mastarlar öğretilmelidir. Diğer bir ifade ile ikram, ihsan, ihbar, ikrah ve israf gibi Türkçede yaygın olan onlarca fiilin aslında tamamen Arapça olduğu öğrenciye ilk başta anlatılmalıdır. Keza mufaale babı izah edilirken mücadele, muhabere, muharebe, münakaşa ve mübadele gibi onlarca mastarın Arapça olduğu anlatılmalıdır. Arapça ve Türkçe ortak kalıplar yukarıda anlatılanlardan ibaret değildir. Bu ortak kalıpların yanı sıra iki dilde binlerce müşterek kelime mevcuttur. Hiç şüphesiz bu zenginliğin farkında olan bir Türk Arapçayı çok daha kısa süre içerisinde öğrenecektir. Dolayısıyla Arapça Öğretimi ile iştigal eden kurumların bu önerileri dikkate alması şiddetle tavsiye edilir. Nitekim bahsi geçen bu önerilerin eğitim ve öğretim ile uğraşan birçok kimseler tarafından uygulandığı ve müspet sonuçlar verdiği müşahede edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türkçe, Arapça, kalıplar.

Şanlıurfa'da Yaşayan Suriyeli Gençlerin Sahip Olduğu Sermayelerin Toplumsal Entegrasyona Etkileri

Dr. Öğr. Üyesi Alev Akbal
Gümüşhane Üniversitesi
alevakbal@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-9240-9660

Özet

Göç; insanlık tarihi kadar eskidir, dinamiktir, insanların ve toplumları yaşamlarını etkileyen bir olgudur. Günümüzde göç oranları gittikçe artmaktadır ve bu göçler sonucunda çeşitli uyum problemleri meydana gelmektedir. AFAD'a göre (2014) Suriye'den Türkiye'ye göç 2011 yılından itibaren aralıksız devam etmektedir. Açık kapı politikası uygulayan Türkiyede, Suriyeli göçmen sayısı hızla artarken, Türkiye'ye olan ulaşım kolaylığı da Türkiye'ye göç etme, seçme ve sığınma nedenlerinin başında gelmektedir. Göç'ün bireyler üzerinde yarattığı sosyal, kültürel, ekonomik, politik vb. her olay göçmenin uyumunu zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda Suriyeli gençlerin yaşadığı sosyokültürel farklılıklar ve uyum sorunları çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Sunatay'a göre (2020) Suriyeli gençlerin birçok alanda problem yaşadığı görülmektedir. Bu problemlerin başında Suriyeli gençlerin kayıt dışı çalışma sağlamaları, kötü koşullarda çalışmaları, düşük ücretle çalışmaları, özel ve kamu kurumlarında yaşadıklarını düşündükleri sistematik ayrımcılık gelmektedir. Göç birçok uyum problemini de beraberinde getirmektedir. Şanlıurfa ilinde yaşayan Suriyeli gençlerin kültürel ve sosyal sermayeye sahip olmasına rağmen yaşadığı sosyokültürel uyum sorunlarının çözümünde etkisinin zayıf olması çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır. bu kapsamda çalışmanın temel amacı Şanlıurfa ilinde yaşayan gençlerin sahip olduğu sermayelerin toplumsal entegrasyona etkilerinin neler olduğunu ortaya koymaktır. Çalışmanın yönteminde yorumlayıcı epistemolojiye uygun olarak nitel araştırma tekniğinden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış soru formu ile 15 suriyeli genç ile görüşme yapılmıştır. Çalışma hem betimleyici hem de açıklayıcı araştırma tipine uygundur. Çalışmanın evrenini, Şanlıurfa ili Türk Kızılay şubesine başvuran Suriyeli gönüllü göçmenler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise Şanlıurfa ili Türk Kızılay şubesine başvuran gönüllü Suriyeli göçmenlerden 22-26 yaş aralığında olan 15 genç bireyden oluşmaktadır. Çalışmada amaca yönelik örneklem kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları demografik ve analitik olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde gençlerin demografik bulgularına yer verilirken, ikinci bölümde gençlerin sahip olduğu sermayeler ve bu sermayelerin toplumsal entegrasyon ile ilişkilendirilmesi bilgilerine yer verilmektedir. Sonuç olarak Türkiye göç sürecinde genellikle transit bir ülke konumundadır. Farklı kültürler, farklı diller, adaptasyon ve uyum süreçleri, göçmenleri ve göç alan toplumları etkilemektedir. Göç sürecinde Suriyeli gençlerin önemle üzerinde durdukları konu dil olmuştur. Kendi ülkelerinde de birçok sermayeye sahip olmalarına rağmen toplumsal entegrasyon problemlerinin üstesinden gelemediklerini vurgulamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal entegrasyon, göç, Suriyeli gençler, sermaye.

Okul Müdürleri Liderlik Stillerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Ve Psikolojik Sağlamlıkları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi

Gülten KÖSE
Milli Eğitim Müdürlüğü
gultenkse55@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0393-1746

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali CEYHAN
Bayburt Üniversitesi
mehmetaliceyhan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6207-8135

Özet
Bu araştırma okul müdürleri liderlik stilleri ile beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel vatandaşlık davranışları ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda nicel olarak yürütülen araştırmanın temel amacı ile tutarlı olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmış olup bu form dört bölümden oluşmaktadır. Anket formunun: birinci bölümünde "Kişisel Bilgi Formu", ikinci bölümünde "Okul Müdürleri Liderlik Stilleri Ölçeği", üçüncü bölümde "Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeği", dördüncü bölümde "Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği" yer almaktadır. Bu form aracılığıyla elde edilen ham verilerin ilk olarak veri türü gözetilerek tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmıştır. Daha sonra elde edilen verilere ilişkin ölçeklerin boyutlarının güvenirlikleri araştırılmış olup farklılık ve ilişki (korelasyon) testleri, istatistiksel değerlendirmeler yapılmıştır. Bu doğrultuda; cinsiyet değişkeni kapsamında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Ancak medeni hal değişkenine göre örgütsel bağlılık ve özerklik ve değerlilik alt boyutlarında evli katılımcıların lehine anlamlı farklılıkların olduğu bulunmuştur. Mesleki hizmet süresi değişkeni ile dönüşümcü liderlik alt boyutu arasında negatif yönde ve düşük düzeyde, serbest bırakıcı liderlik alt boyutu arasında ise pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Katılımcıların örgütsel vatandaşlık davranışları ile psikolojik sağlamlıkları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Katılımcıların dönüşümcü liderlik algıları ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Katılımcıların serbest bırakıcı liderlik algıları ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların sürdürümcü liderlik algıları ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların sürdürümcü liderlik algıları ile psikolojik sağlamlıkları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla dönüşümcü liderlik davranışları artıkça örgütsel vatandaşlığın artığı, serbest bırakıcı liderlik davranışları artıkça örgütsel vatandaşlığın azaldığı ve sürdürümcü liderlik davranışları artıkça örgütsel vatandaşlığın ve psikolojik sağlamlığın azaldığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor öğretmeni, liderlik, örgütsel vatandaşlık, psikolojik sağlamlık.

Kentlerin Geleceğinde Sanal Gerçeklik Etkisi

Doç. Dr. Hayriye ŞENGÜN
Bayburt Üniversitesi
hsengun@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1899-8329

Özet
İnsanların topluluk olarak yaşamaları ile başlayan kentlerin oluşma serüveni 21. yy.'da bilişim teknolojisinde yaşanan gelişmelerle birlikte başka bir evrene doğru evrilmeye başlamış, sanal gerçeklik fiziki yapılar üzerinde algıları değiştirmeye başlamıştır. Son yıllarda Metaverse'in ön izlemesinin açıklanmasıyla birlikte, onlarca yıldır bir ütopya olarak konuşulan yeni bir dünya algısının altyapısını oluşturan hipotez, her zamankinden daha gerçekçi görünmekte ve insan yaşamının tarihsel dönüşümün eşiğinde olduğu fikrini güçlendirmektedir. Büyük şirketlerin (Sandbox, CryptoVoxels gibi) sanal dünyalarda arsa satın aldığına bakılırsa, yakın zaman diliminde yaşanacak gelişmeler bu teknolojinin önümüzdeki on yıllarda büyüyeceğini ve insan yaşamı üzerinde daha derin bir etkiye sahip olacağını göstermektedir. Metaverse'in önemli bir kısmı sanal dünyada "gerçek evreni yeniden inşa etmeyi" amaçladığından, bu teknolojinin etkisi siber uzayla sınırlı kalmayacaktır. Bu bağlamda akla gelen en önemli sorulardan biri "Fiziksel kentlere karşı sanal kentlerin ortaya çıkmasının bu kentlerin, daha doğrusu kentsel peyzajın- algıları üzerinde ne gibi etkileri olacak?" sorusudur. Metaverse, yeni medya olarak, bireylere gerçek dünyanın değişimini sağlama konusunda önemli bir aktör olarak varlığını ortaya koyarken, sadece onların uzay ve zaman anlayışlarını değiştirmeyecek gibi görünmektedir. Bireylerin siber uzayda yaptıkları deneyimler, olaylar, organizasyonlar ve etkileşimler gerçekte var olan toplumu da etkileyecektir. Bu etkileşim toplumsal örgütlenmelerin de yeniden tanımlanmasına yol açacak gelişmeleri içinde barındırmaktadır. Kentler, 21. yüzyılda bilişim teknolojisinin bütün verilerini kullanarak yeniden biçimlenirken, akıllı kent çözümleri, ekolojik değerleri koruyarak teknolojiyi ileri düzeyde kullanan eko-tekno kentler gelecekte kentlerin alacağı biçimler hakkında ipuçları vermektedir. Suudi Arabistan'da 2035 yılında yerleşime açılacağı ifade edilen Kral Abdullah Ekonomi Kenti bu yönelimin bir kanıtı niteliğindedir. Metawerse ve benzeri uygulamalar kentlerin geleceğinin biçimlenmesinde temel alınacağı biçiminde gelişmelere tanık olunmaktadır. Çin ve Suudi Arabistan'da örnekleri görülen yeni kent oluşumlarının, geleceğin tasavvurunda bir veri olarak kabul edilebileceği söylenebilir. Bu çalışmada, gelecekte kentlerin alacağı biçim ve bunda teknolojinin etkisi, sanal dünyanın gerçek evreni inşa etme çabalarında kentlerin dönüşümü süreci, kentlerin değişiminin nasıl bir dünya ve nasıl bir gelecek inşa edeceği, literatürden yararlanarak, teorik düzeyde tartışılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Metawerse, sanal gerçeklik, kent, kentlerin geleceği.

Uygurlarda Ceditçilik Hareketinin Önemli Temsilcilerinden Abdulkadir Damolla

Dr. Öğr. Üyesi Abdulaziz ARTIŞ
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
aartis@bayburt.edu.tr
ORCID: 0009-0004-4612-7362

Özet

"Ceditçilik", 19. yüzyılın sonuna doğru Rusya Müslümanları arasında eğitim ve kültür alanında başlayan bir yenilenme hareketi olarak, Batı'daki aydınlanma felsefesinin İslâm dünyasına yansıması ve "Usûl-i Ce-dîd" adlı eğitim hareketinin etkisiyle ortaya çıkmış bir harekettir. İdil-Ural bölgesindeki âlimlerin 18. asrın sonları ve 19. asrın başlarından itibaren 1920'li yıllara kadar ortaya koydukları dinde ve eğitimde yenilenme düşüncesine "ceditçilik", bu düşünceyi benimseyenler de "ceditçiler" denilmiş ve bu tür yenileşme hareketleri için de "tecdîd, ıslâh ve ihyâ" gibi kavramlar kullanılmıştır. Kırım'ın en önemli fikir adamlarından biri olan İsmail Gaspıralı Bey'in (ö. 1914) çabalarıyla tüm Rusya bölgesinde gelişen eğitimde yenileşme düşüncesi genellikle "usûl-i cedîd" adıyla anılmıştır. Bu düşünce sadece söz konusu bölgede değil, Kırım'da ve Doğu Türkistan'da da cedîtçilik hareketi adıyla şöhret bulmuştur. Uygurlar arasında yapılan yeni eğitim hareketinde meşhur İslam alimi, Uygur yeni eğitimin kurucularından biri olan bilim adamı, şair ve büyük hatip Abdukadir Damolla Kaşgari cehalete karşı olarak halkı bilinçlendirmek suretiyle harekete geçiren öncü bir lider olarak ortaya çıkmış ve Uygur Modern medeniyet hareketinin öncülerinden biri olarak kabul edilmiştir. O, böylece 19. yüz yılın sonu, 20. yüzyılın başlarında, karanlık, cehalet, siyasi baskı, dini hurafe, bidat içerisinde debelenip duran ve onuru yerlerde sürünen Doğu Türkistan halkını Orta Çağ düşüncelerinden kurtarmaya çalışmıştır. Böylece o halkı, feodal bağlılıktan, gerici ve batıl inançlara sahip sözde sûfi ve müritlerin yobaz düşüncelerinden temizlemek, insanların modern çağa uymasını, aydınlanmasını, özgürleşmesini ve refaha ermesini sağlamak amacıyla var gücüyle çalışmıştır. Damolla, bu uğurda sabah namazı esnasında ceditçilik hareketine karşı çıkanlar tarafından öldürülmüş ve bedelini canıyla ödemiştir. Netice itibariyle bu çalışmada, Abdulkadir Damolla'nın Doğu Türkistan'daki ceditçilik hareketine etkisi incelenmiş, halkı için ortaya koyduğu fedakarlıklar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğu Türkistan, Uygur, ceditçilik, Abdulkadir Damolla.

Doğu Türkistanlı Din Alimi Muhammed Salih Damolla ve Kader Anlayışı

Dr. Öğr. Üyesi Abdulaziz ARTIŞ
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
aartis@bayburt.edu.tr
ORCID: 0009-0004-4612-7362

Özet

Doğu Türkistan tarih boyunca birçok hanlıklara yurt olmuş, bu hanlıklardan biri olan Karahanlılar döneminde yüksekokul niteliğinde kurulan ve İslami eğitim veren birçok medrese tesis edilmiştir. Bu medreselerde önemli ilim adamlarından Kaşgarlı Mahmud (ö. 1008-1105), Yusuf Has Hâcib (ö. 1016-1090) gibi güzide şahsiyetler yetişmiştir.

Ancak Saîdiye Hanlığının son dönemlerinde devletin dinî müsamahasını kendi çıkarları için kullanmaya başlayan bazı tarikat mensupları arasında cereyan eden kardeş kavgalarının toplum üzerinde büyük etkileri olmuştur. 1884'de Doğu Türkistan, Çin işgaline maruz kalması ve hiç bitmeyen savaşların sebep olduğu istikrarsızlık yüzünden bölge halkı benzersiz bir cehalet karanlığına terk edilmiş ancak bu olumsuzluklar ve imkânsızlıklar gerçek ilim adamlarının yetişmesine katkı sağlamıştır. Bölgede yetişen bu önemli âlimlerden biri de Muhammed Salih Damolla'dır. Diğer aydınlar gibi Damolla'nın da en önemli amacı, bölge halkını cehalet uykusundan uyandırmak ve halkı bilinçlendirmekti. Bir yandan bazı bağnaz çevreler ve cahil insanların karşı çıkması, diğer yandan Çin rejiminin sürekli siyasi baskısı ve takip etmesi mücadelesini zorlaştırmasına rağmen o, hedefleri doğrultusunda hummalı çalışmalarına devam etmiştir. Yoğun bir mücadele ortamı içerisinde iken dahi ilim ortamından uzak kalmamış, birçok kıymetli eser telif etmiştir. Bu uğurda başına gelebilecek en ağır musibetleri bile göze alan Muhammed Salih Damolla sonunda Çin rejimi tarafından hapse atılarak şehit edilmiştir. Bu çalışmada Damolla'nın kader anlayışı ve duanın kadere etkisi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi hedeflenmektedir. Kader ve kazaya inanmak İslam akidesinin temel prensiplerinden biri olup, İslam düşünce tarihinde çok tartışılan, gündelik yaşamda sorgulanan ve sık kullanılan kavramlardan biridir. Kişisel sorumlulukların ihmali sonucu ortaya çıkan sonuçlar genellikle kader kavramı çerçevesinde yorumlanmaktadır. Damolla'ya göre bir müminin yapması gereken şey Allah'ın takdirine razı olmaktır. Dua ise kadere zıt değildir. Allah'ın takdir ettiği bir iş meydana geldikten sonra her halükârda kabullenmek ve buna rıza göstermek gerekir. O'nun takdir ettiği herhangi bir olay meydana gelmeden önce kimsenin ne olacağını kestirmesi mümkün değildir. Takdir edilen bir olayı kulun kendi lehine çevirmesi ya da zararından korunması için bir çaba göstermesi gerekir. Kulun yapacağı her türlü iş, hareket, çare ve tedbir sebep sayılır. Takdir edilen hadise, sebeple birbirine bağlı olup, ezelde sebep ile beraber kararlaştırılmıştır. Sebep yerine getirilmekle kaderde yazılan iş meydana gelmiş olur. Sonuç olarak Damolla Allah'ın takdirinin her halükârda yerine geldiğini vurgularken aynı zamanda duanın bu takdiri kula zarar vermeyecek hale dönüştürdüğünü vurgulamaktadır. Bu anlayış, Ehl-i sünnetin kader anlayışına göre değerlendirildiğinde Cebriye ve Kaderiye arasında bir yerde konumlanarak orta bir yol izlediği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Muhammed Salih Damolla, kader, dua.

XI.- XV. Yüzyıllar Arasında İslam Dünyasında Gerçekleşen Siyasi Olayların İktisadi Yapıya Etkileri

Yüksek L. Öğr. Batuhan TAŞKIN
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
batuhantskn44@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5482-7877

Özet

622 senesinde kurulmuş olan İslam Devleti kısa süre içerisinde genişlemiştir. Nitekim Bizans İmparatorluğuna karşı vermiş olduğu mücadele sonucu önemli coğrafyalara egemen olmuştur. Bu coğrafyaların başında gelen Mısır, Suriye ve daha sonrasında da Türklerin fetihleriyle ele geçirilecek olan Anadolu jeopolitik ve iktisadi anlamda önemli bir yer edinmektedir. Emeviler, Abbasiler, Fatimiler, Türkiye Selçukluları, Eyyûbiler ve Memlûkler bu bölgelerde hüküm sürerek siyasi varlıklarına korumuşlardır. Bu varlıklarını koruduklari sırada oluşturmuş oldukları iktisadi yapı ise Uzak Doğu'dan Avrupa'ya gerçekleşen ticarette önemli bir güzergâh olmaları sağlamıştır. Kurulan bu iktisadi düzeni bozmak adına çeşitli siyasi ve askeri müdahalelerin gerçekleştiği görülmektedir. Bu müdahaleleri dört evre içerisinde incelemek mümkündür. XI. yüzyılın sonlarında Doğu dünyası üzerine başlatılan Haçlı Seferleri ilk evreyi oluşturmaktadır. İkinci evre İslam dünyasının Haçlılara karşı vermiş olduğu mücadele neticesinde Papalığın ticari ambargolar koyarak Hristiyanlar ile Müslümanlar arasındaki ticareti durdurma girişimleridir. Üçüncü evre Cengiz Han önderliğinde yükselen Moğolların Batı'ya doğru ilerlemesi neticesinde İslam dünyasına karşı büyük tehdit unsuru oluşturmalarıdır. Dördüncü ve son evre ise Portekizliler ve İspanyolların önceliğinde gerçekleştirilmiş olan Coğrafi Keşiflerdir. Saymış olduğumuz bu dört evredeki olayların kronolojik anlamda birbirlerini takip etmeleri ve İslam dünyasını derinden etkilemeleri oldukça önemlidir. İktisadi sistemin oluşmasını sağlayan politikalar bölgenin siyasi durumuna göre şekillenmiştir. Egemen olunan bölgenin ön plana çıkarılması ve güçlü duruma gelinmesi için iktisadi yapı oldukça önemli bir yer edinmektedir. Nitekim Haçlı Seferleri neticesinde Doğu ile Batı dünyası ilk kez karşı karşıya gelmiştir. Böylece iki bölge arasında ticari ilişkilerin geliştiği görülmektedir. Bilhassa İtalyan şehir devletleri vasıtasıyla gelişmiş olan bu ticari ilişkiler İslam dünyasının iktisadi yapısını ve politikalarını derinden etkilemiştir. Bu bildirideki amaç belirtilmiş olan bu dört evre sırasındaki siyasi durumların iktisadi yapıya olan etkisi, bu dört evrenin tarihsel süreç içerisinde birbirlerini tamamlayan unsurlar olduğunu gösterme ve ticari ilişkilerin seyrini tartışmaya açmaktır.

Anahtar kelimeler: İslam dünyası, haçlı seferleri, papalık, Moğollar, iktisadi yapı.

Akçakoca’da (Düzce) Sıcaklık ve Yağışta Gözlenen Eğilimler (1970-2021)

Dr. Öğ. Üyesi Vedat AVCİ
Bingöl Üniversitesi,
vavci@bingol.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1439-3098

Özet
İklim değişikliği ile ilgili projeksiyonlara göre Karadeniz Bölgesi’nde şiddetli yağışların ve buna bağlı olarak doğal afetlerin artacağı öngörülmektedir. Düzce iline bağlı bir yerleşme olan Akçakoca ilçesinde, son yıllarda sel-taşkın ve heyelan olayları yoğun olarak yaşanmakta ve afete dönüşebilmektedir. Bu çalışma, Batı Karadeniz Bölümü’nde yer alan Akçakoca’nın aylık ortalama sıcaklık ve yağış verilerinde meydana gelen eğilimlerin ve sonuçlarının analiz edilmesini amaçlamaktadır. Çalışmada Akçakoca meteoroloji istasyonu 1970-2021 yılları aylık ortalama sıcaklık ve yağış verileri temel veri seti olarak kullanılmıştır. Parametrik olmayan Mann-Kendall yöntemi ile veriler açık kaynak kodlu Past Software ile analize tabi tutulmuştur. Bulgulara göre; ocak, şubat, nisan ve aralık aylarında aylık ortalama sıcaklıklarda istatistiksel olarak anlamlı eğilimler yoktur. Yılın diğer aylarında istatistiksel açıdan önemli, artan yönde eğilimler saptanmıştır. Yağış verilerinde; Ocak ve haziran ayında istatistiksel açıdan anlamlı artan yönde eğilimler saptanmışken, diğer aylarda herhangi bir eğilim yoktur. Ocak ve Haziran ayı yağışlarında saptanan artan yönde eğilimin sahada sel-taşkın ve heyelan olaylarını artırabileceği değerlendirilmiştir. Sıcaklık ve yağışta gözlenen eğilimlerin tarım, turizm, enerji üretimi ve doğal afetlerin frekansı gibi birçok olay üzerinde olumsuz etkileri açıktır. Bu nedenle iklim projeksiyonları dikkate alınarak gerekli çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akçakoca, sıcaklık ve yağış, eğilim analizi, Mann-Kendall.

Doğal Tehlike Kaynaklarının Mekânsal Dağılımına Bayburt İli Örneği

Dr. Öğ. Üyesi Vedat AVCİ
Bingöl Üniversitesi,
vavci@bingol.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-1439-3098

Özet
Doğal afet zararlarını önlemek için yapılacak çalışmalarda afete yol açabilecek doğal tehlike kaynaklarının yoğun olarak meydana geldiği yerleri belirlemek mücadele çalışmaları için oldukça önemlidir. Bu çalışmada Bayburt ilinde yerleşmeleri etkileyen deprem, heyelan, kaya düşmesi, su baskını ve çığ olaylarının mekânsal dağılımının ortaya konması amaçlanmıştır. Doğu Karadeniz Bölümü'nde yer alan Bayburt, Doğu Anadolu Bölgesi'ni Karadeniz Bölgesi'ne bağlayan yollar üzerinde yer almaktadır. Bu konumu nedeniyle oldukça önemli bir alanda bulunmaktadır. Zaman zaman yaşanan heyelan, kaya düşmesi ve çığ olayları karayollarına ve yerleşmelere zarar vermektedir. İl genelinde su baskını ve depremler de zarara yol açan doğal tehlike kaynaklarıdır. Bu çalışmada Bayburt ilinde 1950-2022 yılları arasında meydana gelen deprem, heyelan, kaya düşmesi, su baskını ve çığ olaylarına ilişkin envanter, temel veri setidir. Bu veri seti Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) yazılımları ile analiz edilmiş ve doğal tehlike kaynakları için dağılım ve yoğunluk haritaları oluşturulmuştur. Bayburt ilinde doğal tehlike kaynakları olay sayısına göre derecelendirildiğinde; heyelan, su baskını, çığ, kaya düşmesi ve deprem şeklinde sıralama yapılabilir. İl içerisinde Bayburt merkez ve doğusu ile Aydıntepe kuzeyinde doğal olay yoğunluğunun arttığı görülmektedir. Heyelan yoğunluğu Bayburt merkez ilçe çevresi ve doğusunda artarken, su baskını olay yoğunluğu Demirözü ve Aydıntepe kuzeyinde artmaktadır. Çığ yoğunluğu Merkez ilçe güneyi ve doğusu ile Aydıntepe kuzeyinde, kaya düşmesi yoğunluğu Aydıntepe ilçesi batısı ile merkez ilçe güneyinde artmaktadır. Afet yönetimi kapsamında yapılacak çalışmalarda; doğal olay yoğunluğunun arttığı alanlara odaklanılmasının, afet mücadelesine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bayburt, doğal tehlike kaynakları, coğrafi bilgi sistemleri, yoğunluk haritaları.

Mevzuat Hükümleriyle Sinemada Denetim Komisyonları

Öğr. Gör. Kader USTA ARSLAN
Giresun Üniversitesi
kader.usta@giresun.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9070-0638

Özet

Sinema, diğer kitle iletişim araçlarından farklı olan yönleriyle, denetlenmesine ilişkin özel hükümler gerektirmektedir. Günümüzde sinema filmlerinin denetimine, 1982 Anayasa'nın 26. maddesindeki "…radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir" hükmü ile izin verilmiştir. Sinema filmlerinin denetiminin kanuni boyutu 14.07.2004 tarihli 5224 Sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir. 5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanunda, bu kanunun bir yeniliği olarak ifade edebileceğimiz değerlendirme ve sınıflandırma kavramında kastedilen denetim ve sinema filmlerinin gösterim ve dolaşım aşamasında denetim olmak üzere sistematik bir ayrıma gidilmiştir. Yani denetim, 5224 sayılı Kanunda Değerlendirme ve Sınıflandırma Kurulu ile alt kurullar tarafından gerçekleştirilen öndenetim ve Denetim Komisyonları tarafından gerçekleştirilen sonradan denetim olmak üzere iki şekilde yer almaktadır. Denetim Komisyonları, 5224 Sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanunun'un "İşaret ve İbarelerin Kullanılmaması ve Denetim" başlıklı 13'ncü maddesi ile bu maddenin uygulanmasına yönelik Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Denetim Komisyonları ve Denetim" başlıklı 17'inci maddesinde belirtildiği üzere illerde mahallin mülki amirlerince İl Kültür Turizm Müdürlüğünce seçilen en az üç en fazla beş kişiden oluşmaktadır. Denetim Komisyonları, değerlendirme ve sınıflandırması yapılan filmlerin işaret ve ibare kullanımı ve sinema salonlarında mevzuat hükümlerine aykırı hususların tespiti halinde filmlerin gösterim ve dağıtımının durdurulması ile idari para cezası yaptırımlarını öngörmektedir. Sonuç itibariyle, Denetim Komisyonları tarafından gerçekleştirilen idari denetim ile sinema filmlerinin gösterim ve dolaşım süreci kontrol edilmektedir. O halde gösterim ve dolaşım sonrası denetim, Denetim Komisyonlarının mevzuata bağlı hükümlerinin uygulamaya yansıyan yaptırım kararları nezdinde değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Denetim komisyonları, sinemada denetim, sinemanın idari denetimi.

Millî lider Haydar Aliyev'in Mirasında Azerbaycan'ın Tarihi: Geçmişten Günümüze

Öğr. Üyesi Memmedova Kemale
Bakü Devlet Üniversitesi
kamala-71@mail.ru
ORCID: 0009-0006-1830-9489

Özet
Milli lider Haydar Aliyev, Azerbaycan'da iktidara dönüşüyle birlikte ülkemizi laik, hukuksal, demokratik ve güçlü bir devlete dönüştürme misyonunu üstlendi. Dış politikada Azerbaycan'ın Doğu ile Batı'yı, Kuzey ile Güneyi birbirine bağlayan bir köprü olma rolünün güçlendirilmesinin temelini attı. Azerbaycan'la tarihi, dini, kültürel ve etnik bağları olan ülkelere dış politikada önemli yer verildi. Azerbaycan'ın Türk dünyası ve özellikle bağımsız Türk devletleriyle ilişkilerinin ayrıntılı bir programı geliştirildi. Milli lider H. Aliyev, o dönemde topraklarımızın yüzde 20'sini işgal eden Ermenilere, sorunun barışçıl yollarla çözülmesini defalarca teklif etti. Ama aynı zamanda şunu da ilan etti: "Bizim dış politikamız barışçıl bir politikadır, hiçbir devletin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne dokunmayı hedeflemiyoruz. Ama aynı zamanda her ne pahasına olursa olsun dış politika yoluyla cumhuriyetin egemenliğini, bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü sağlamaya çalışacağız." Uluslararası tribünlerde yaptığı konuşmalarında Azerbaycan'ın devlet bağımsızlığının Azerbaycan halkının milli zenginliği olduğu fikrini defalarca tekrarlayarak, bu gerçeğin dünya toplumuna aşılanması için elinden geleni yaptı. Küresel görüşlü politikacının düşüncesinin bir sonucu olarak "Yüzyılın Anlaşması" imzalandı, tarihi "Büyük İpek Yolu" restore edildi, NATO, AGİT, İslam Konferansı Teşkilatı vb. teşkilatlar ile anlaşmalar imzalandı ve Avrupa Konseyi üyeliği gerçeğe dönüştü. Milli lider, iç politika hukuk devletinin inşası, demokratik, kültürlü bir toplum oluşturulması, ifade özgürlüğü, vicdan özgürlüğü, çağdaş çoğulculuk ve çok partili bir sistemin kurulması gibi ilkelerin altını çizdi. Milli lider H. Aliyev'in düşündüğü en önemli konulardan biri Azerbaycan halkının tarihiyle ilgili sorunlardı. Bu nedenle o, halkın milli kimliğinin ve ülkenin coğrafi topraklarının tanımlanması için elinden geleni yapmıştır. Milli lider H. Aliyev her zaman Azerbaycan halkının zengin tarihi geçmişine ve kültürel mirasına odaklanmış, tarihi eserlerin korunmasına, restorasyonuna, tanıtılmasına ve gelecek nesillere aktarılmasına büyük önem vermiştir. Makalede H. Aliyev'in mirasında Azerbaycan tarihinin keçmişden günümüze önemli meseleleri ele alınmış, olaylara tarihsel-karşılaştırmalı analiz yöntemiyle yaklaşılarak sonuçlar ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Haydar Aliyev, Azerbaycan tarihi meseleleri, Azerbaycanlılık ideolojisi.

SSCB'yi Yöneten Tek Türk – Dahi Şahsiyyet Haydar Aliyev

Yüksek L. Öğr. Aysel Aliyev
Bakü Devlet Üniversitesi Tarih Bölümü
ae0131311@gmail.com

"Aklın olduğu yerde güce gerek yoktur."

Özet
23 Mayıs 1969'da Azerbaycan'ın Nahçıvan şehrinde çalışkan bir demiryolu işçisinin ailesinde doğan Haydar Alirza oğlu Aliyev, derin bir entelektüel eğitim gördü. Onun doğup büyüdüğü dönem Azerbaycan'ın SSCB gibi totaliter bir devletin parçası olduğu dönemdi. Bu nedenle genç yaşta sinsi siyaset uygulayan, Azerbaycan halkının zulmüne yakından tanık olan komşularının gerçek yüzünü gördü. İşte bu dönemden itibaren memleketine, memleketine karşı derin bir sevgi geliştirdi ve ülkesinin başına gelen sıkıntılardan kurtulmanın yollarını düşündü. Onun derin bir tarih bilgisi edinmesi, geniş bir bakış açısı kazanması, devam eden tarihsel süreçlere yeterli çözümler bulması bunun kanıtıdır. 20. yüzyılın 40'lı ve 50'li yıllarında çalıştığı çeşitli işletmelerde üstlendiği pozisyonlar, zengin yönetim becerilerinin oluşmasına ve yönetim sisteminin inceliklerine aşina olmasına yol açtı. Bunların hepsi, 1969-1982 yıllarında Azerbaycan SSC'nin birinci sekreteri olarak üst düzey devlet yönetim yapılarında görev yapmış, 1982 yılında ise SSCB'nin önderliğinde Siyasi Büro üyesi ve SSCB Bakanlar Kurulu'nun birinci başkan yardımcısı olarak görev yapmıştır. -1987. Haydar Aliyev siyasi yönetim yeteneğinin en parlak zirvesine tam olarak 1982-1987 yıllarında ulaştı. Çünkü dünyanın altıda birini kapsayan SSCB topraklarında, birliği yöneten devlet başkanlarının rütbelerine kadar yükseldi. SSCB'yi yöneten tek Türk oydu. 5 yıllık iktidarı boyunca idarenin çeşitli alanlarında görev yaptı ve önemli kararlar aldı. Dış siyasi ilişkiler, sanayi, ulaştırma, inşaat, sağlık, eğitim, gençlik çalışmaları gibi önemli sosyo-ekonomik alanları içeriyordu. Bununla SSCB tarihinde her vatandaşın üzerinde derin bir iz bıraktı. Moskova yıllarında çok yoğun çalışmasına rağmen milletinin dertlerine de ilaç oldu. Bu dönemde Haydar Aliyev'in özel hassasiyetle ele aldığı konulardan biri de Dağlık Karabağ meselesiydi. İşgalci Ermeni lobisine ve onları destekleyen M. Gorbaçov'a karşı somut deliller sunan H. Aliyev, onlar için aşılmaz dev bir dağdı. H. Aliyev'in ileri görüşlü, mantıksal temellere dayanan tutarlı politikası, SSCB liderliğini şimdiden endişelendirmeye başlamıştı. Bunun sonucunda çaresiz liderlik H. Aliyev'e iftira atmaya başladı. Böyle bir durumda H. Aliyev 1987 yılında istifa etti.

Anahtar Kelimeler: Haydar Aliyev, SSCB, Moskova yılları, Dağlık Karabağ meselesi.

Kur’ân’da İki Harfin Art Arda Tekrar Edilmesinden Oluşan Rubâʿî Mücerred Fiillerin Semantik Açıdan Değerlendirilmesi

Öğr. Gör. Dr. Lütfi ÖZBEY
Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
lutfiozbey@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6004-1857

Özet
Şüphesiz her dilin kendine özgü grameri, edebiyatı ve retoriği vardır. Yaşayan dünya dilleri arasında edebiyat ve belagat açısından en zengin dillerden biri sayılan Arapçanın sahip olduğu sanatsal tüm inceliklerini Kur’ân’da görmek mümkündür. Arap dilini bilen ve bu alanda çalışma yapan ilim insanları, Kur’ân’daki kelimelerin rastgele kullanılmadığını; her kelimenin, hatta her harfin son derece hassas bir sisteme göre dizildiğini gözlemlemektedir. Kur’ân’da kullanılan bazı kelimelerde iki harfin peşpeşe geldiği ve iki kez tekrar edildiği fiiller dikkat çekmektedir. Bu çalışmada bu tür fiiller ele alınarak semantik açıdan değerlendirilecek ve bu kullanımın anlama ne tür katkısı olduğu belirlenmeye çalışılacaktır.
Arapçada pekiştirme ve vurgulama anlamına gelen te’kîd bazen bir kelimenin veya bir cümlenin iki kez tekrar edilmesiyle, bazen de belli lafızların kullanımıyla yapılmaktadır. Bunun yanı sıra “zelzele” gibi bir kelimede bulunan iki harfin peş peşe tekrar edildiği fiillerin kullanıldığına da şahit olunmaktadır ki; bu tür fiillere Morfolojide rubâʿî mücerred (yalın dörtlü) fiiller adı verilmektedir. Kur’ân’da bu tür fiiller incelendiğinde; ifade edilmek istenen olayın önemini, büyüklüğünü, vehametini ve dehşetini vurgulamak amacıyla kullanıldığı, anlamsal açıdan bir pekiştirme ve bir mübalağa olduğu göze çarpmaktadır. Bunlara ilk örnek Zilzâl suresinin 1. âyetinde geçen “zelzele” (زلزل) kelimesi verilebilir. Bu fiil kıyamet günü olacak sarsıntının büyüklüğünü ve dehşetini gözler önüne sermek amacıyla kullanılmıştır. Şems sûresinin 14. âyetinde Semûd kavminin helak edilmesi hususunda “demdeme” (دمدم) fiili kullanılmak suretiyle Allah’ın onlara aşırı gazap ettiği, bu sebeple yaşadıkları şehri başlarına geçirerek orayı dümdüz hale getirdiği ifade edilmektedir. Yine gecenin hiçbir şeyi göstermeyen ve hızlıca çöken o simsiyah zifiri karanlığına dikkat çekmek amacıyla Tekvîr sûresinin 17. âyetinde “ʿasʿase” (عسعس) fiili kullanılmakta, hatta bu büyük olayın üzerine Allah yemin etmektedir. Keza Yusuf peygamberin çirkin bir iftira neticesinde bazı rivayetlere göre yedi, bazılarına göre on iki yıl zindanda kaldıktan sonra Mısır Azîzi’nin hanımı gerçeği itiraf ettiğinde; “hakkın tam yerini bulduğu” manasını ifade etmek için “ḥasḥasa” (حصحص) fiilini kullanmaktadır. Kur’ân’da münafıkların yaşadığı git-gel ve tereddütün boyutunu ifade etmek amacıyla Nisâ Suresinin 143. âyetinde “ẕebẕebe” (ذبذب) fiili kullanılarak yaşadıkları inançsal yalpalanmanın şiddeti bildirilmektedir. Ayrıca şeytanın insanı aldatmak ve ona evham vermek için nasıl çırpındığı Nas sûresinin 4. ve 5. âyetlerinde geçen “vesvese” (وسوس) kelimesiyle vurgulanmaktadır. Yine Şuʿarâ sûresinin 94. âyetinde cehenneme atılacak olanların tabiri caizse oraya tepetakla fırlatılacakları “kebkebe” (كبكب) fiili ile ifade edilmektedir. Bakara 96. ve Âl-i İmrân 185. âyetlerinde cehennemden çekilip alınmanın ve ateşten kurtulmanın ne müthiş bir kurtuluş olduğunu belirtmek amacıyla “zeḥzeḥa” (زحزح) fiili kullanılmaktadır.
Sonuç olarak Kur’ân’da iki harfin ardı ardına iki kez kullanmak suretiyle dizelenen bu tür fiillerle anlatılmak istenen mana adeta kelimenin telaffuzuna gizlenmiş bir mübalağa sanatı ile pekiştirilmekte, eylemin büyüklüğü, vehameti ve önemi gözler önüne serilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca fonetik bağlamda düşünüldüğünde iki harfin ardı ardına tekrar

edilmesi, insan beyninde önemli bir olayın olduğu veya olacağı düşüncesini çağrıştırmaktadır. Bu denli ince bir anlamın iki heceden oluşan bir kelimenin içerisine yerleştirilmiş olması belagatta sınırların çok ötesinde bir sanat olarak göze çarpmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kur’ân, mükerrer harfler, rubâʿî mücerred, semantik, anlambilim.

Türkiye'nin Yumuşak Gücü Olarak Spor ve Ulusal Markalaşma Üzerine Nitel Bir Araştırma

Dr. Öğr. Üyesi Uğur AYDEMİR
Bayburt Üniversitesi
uguraydemir@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5051-7396

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz ÜNLÜ
Bolu Abant İzzet baysal Üniversitesi
yılmaz.unlu@ibu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2190-3300

Özet
Küreselleşmeyle birlikte uluslararası ilişkiler çeşitli alanlarda oldukça derinden etkilenmiştir. Ülkeler arasındaki bu etkileşimde sınırlar azaldığı gibi karşılıklı bağımlılık artış göstermektedir. Devletlerarasında sürdürülen klasik diplomasi anlayışı, bu küreselleşme ile birlikte devletlerin dışındaki aktörleri ve sivil toplumları içerisine alan bir kamu diplomasisi haline gelmiştir. Kamu diplomasisinin temelinde ise uluslararası kamuoyunu etkileyebilecek iç ve dış politikada destek sağlamak gibi bir misyon yer almaktadır. Bir misyon çerçevesinde ülkelerin yumuşak gücü oldukça etkili bir araçtır. Kamu diplomasisi ile arasında güçlü bir ilişki olduğu bilinen yumuşak güç kavramı "zor kullanma yerine ikna ile başkalarının tercihlerini şekillendirme becerisi" olarak tanımlanmaktadır. Kamu diplomasisi ve yumuşak güç ile yakın bir ilişkiye sahip olduğu bilinen en önemli yumuşak güç kaynaklarından birisi ise spor endüstrisidir. Çünkü spor, çeşitli alanlarda tüm ülkelerden katılımcısı olan ve oldukça dikkat çekici bir endüstridir ve bu sebeple de ülkelerin en büyük yumuşak güç kaynaklarından birisidir. Bu bağlamda sporun da içerisine entegre edildiği düşünülen bir diğer faktör ise ulus markalaşmadır ve bu markalaşma süreci ülkelerin turizm, ihracat, yatırım, politika ve kültür gibi alanlarındaki mevcut algıyla ilgilenir. Söz konusu alanlarda farklılıklarını ve kalitelerini kanıtlayabilen ülkeler yumuşak güç elde edebilmektedir. Bu araştırmada Türkiye'nin yumuşak gücü olarak spor ve ulusal markalaşma üzerine kavramsal bir çerçeve oluşturmak amaçlanmıştır. Bu araştırmanın neticesinde, Türkiye'nin yumuşak gücü olarak sporu ve ulusal markalaşmayı uluslararası arenalarda kullandığı ve bu aracı rol sayesinde yumuşak gücünün artış gösterdiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, yumuşak güç, spor, ulusal markalaşma.

16. Yüzyıl Reform Hareketiyle Meydana Gelen İkonoklastik Ayaklanmaya Melchior Hoffman'ın Etkisi

Dr. Öğr. Üyesi Hatice KELEŞ
Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
hkeles@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6984-0732

Özet

Martin Luther ile başlayan Reform Hareketi, Katolik Kilisesinin ve Katolik din adamlarının uygulamalarını doğru bulmayan din sınıfı adına büyük bir adım olarak görülmüştür. Bununla birlikte din adamı sınıfından olmayan vaizler için ise daha büyük bir fırsat teşkil etmiştir. Bu vaizlerden biri de Luther'in destekçisi olan ve onun çoğu doktrinini kabul eden ve kürk ticaretiyle uğraştığı için kürkçü olarak bilinen Melchior Hoffman'dır. Melchior Hoffman'ın vaizlik noktasında hangi eğitimlerden geçtiği tam olarak bilinmese bile onun Livonya şehrinde Luther'in imanla aklanmanın mümkün olduğu görüşünü desteklemesi ve özellikle Papa'ya, piskoposlara, keşişlere, rahiplere ve ikonolara karşı vaazlar vermesi halkın ve din adamlarının dikkatini çekmesi için yeterli olmuştur. Başta Luther ve Hoffman olmak üzere Reform taraftarları tarafından ikono olarak adlandırılan (Hz. Meryem ve azizler gibi önemli birtakım şahsiyetlerin resimleri ve heykelleri) imgelerin temsil ettikleri kişiler ile özdeştirilerek birer şeytani aldatmacalara dönüşmelerine ve bu imgelerin doğaüstü araçlar olarak görülmelerine karşı çıkılmıştır. Hoffman'ın azizlerin resimlerine karşı öfke kustuğu vaazları, Töton Tarikatı tarafından Wolmar şehrinden sürülmesine neden olmuştur. Dorpat'a gitmek zorunda kalan Hoffman, burada büyük bir takipçi kitlesine sahip olmuştur. Riga başpiskoposu Johannes Blankenfeld tarafından tutuklanmaya kalkışılması üzerine de Hoffman tarihinin en şiddetli ikonoklastik patlamasını 10 Mart 1524 tarihinde Riga'da gerçekleşmesine etki etmiştir. İkonoklastik patlamanın ardında yatan sebepler Hoffman'ın doktrinleri ile anlaşılabilir. Bu noktada Hoffman, Papa ve piskoposların Hıristiyan dünyasındaki konumlarını kötüye kullanarak Deccal haline gelmeleri üzerine birtakım vaazlar vermiştir. Halkın feodalite ve Kilise tarafından dini ve sosyo-ekonomik yönden sömürülmesi Hoffman'ın taraftar bulmasını ve İkonoklastik ayaklanmanın patlak vermesini sağlayan sebeplerdendir. Bu olay vaazlara, putperestliği yok etmek için gerekli ve en doğru faaliyet olarak kabul gördüğü şeklinde yansımıştır. Bu ikonoklastik ayaklanma, insanı imgenin büyüsünden kurtarmanın ve insanın özgürlüğe kavuşması eyleminin kutlanması olarak görülmüştür. Aslında Katolik Kiliselerine yapılan saldırıların altında yüzyıllar boyunca nesilden nesile geçen sosyo-ekonomik ve dini baskı yatmaktadır. Bu saldırıları yapanların Evanjelik inançla/düşünce sistemiyle hareket ettikleri iddia edilemez. Özellikle din adı altında halkın maruz kaldığı dini baskı ile reformun getirdiği ve getireceği dini, siyasi ve sosyal değişim/yenilik beklentilerini oluşturmuştur. Bu noktada ikonoklastların yaptıkları saldırıların altındaki öfke de açıkça görülebilir. Put olarak nitelendirilen ikonoların kiliselerden kaldırılması sadece resim, heykel gibi birtakım azizlerin imgelerinden ibaret değildir. Bu imgelerin yok edilmesi Papa, piskopos gibi din adamlarının uygulamalarına ve halka karşı sergiledikleri sömürü faaliyetlerine bir başkaldırıdır. Ancak bu başkaldırının sonuçları istendiği gibi olmamış, üç Livonya şehrinde çıkan ikonoklastik ayaklanma, köylüler yani halk ile soyluların arasında kurulması beklenen ittifakın gerçekleşmemesi ile sonuçlanmıştır. Bu durumda eski feodal güç olan piskoposlar, tarikat ve kırsal soyluların parçalanmış olan cephesinin tekrar bir araya gelmesine sebep olmuştur. Bu durumda halkın soyluların güvenini tekrar

kazanmasının yolu ise bir daha asla böyle bir ikonoklastik ayaklanmanın meydana gelmesine müsamaha gösterilmeyeceği şeklinde karar alınmasıdır. Bu çalışma 16. yüzyılda meydana gelen reform hareketinin sonuçlarından biri olan ikonoklazm ayaklanması üzerine Melchior Hoffman'ın etkisi ve ayaklanmanın sonuçları hakkında yapılan değerlendirmelerden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Reform, Melchior Hoffman, ikonoklazm.

İç Bağlam ve Dış Bağlam Açısından Kur'an'da Cihad ve Fetih

Dr. Öğr. Üyesi Resul ERTUĞRUL
Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
resulertugrul@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9458-2544

Özet
Bu çalışmamızda cihad ve fetih ile ilgili ayetlerin siyak-sibakı ve indiği ortam dikkate alınarak yaygın olarak bilinenin aksine Kur'an'da cihadın ve fethin savaşla ve toprakların ele geçirilmesi ile birebir aynı şeyler olmadığı veya her zaman savaşı ifade etmedikleri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Müslümanlar arasında cihadın savaş şeklinde algılanması doğru olmadığı gibi Batılı araştırmacıların savaşla cihadı birebir özdeşleştirmeleri ve cihadı "kutsal savaş" şeklinde dillerine çevirmeleri de doğru bir yaklaşım değildir. Cehd (gayret, çaba) kökünden gelen cihad kelimesi cahiliyede kişinin kendinin veya kabilesinin onuru için çalışıp çabalamasını, mücadelesini ve savaşını ifade etmede kullanılırken vahiyle birlikte Allah yolundaki çaba, gayret ve fedakârlık anlamında kullanılmaya başlanmıştır. Mekke döneminde inmeye başlayan cihad ayetleri Allah yolunda direnmeyi, çalışıp çabalamayı, var gücünü kullanmayı ve inen vahyi pratiğe geçirip onun mesajını insanlara iletmeyi ifade etmektedir. Daha sonra cihad, hicretle ilgili ayetlerin bir kısmında yer alır ve yurdunu Allah için terk etmedeki gayret ve fedakârlık cihadın bir parçası olarak gösterilir. Medine'de inen ve Allah yolunda malla, canla cihad etmeyi emreden ayetlerde cihad hem sahip olunan imkânları Allah'ın dininin yayılmasında kullanmayı hem de yapılan savaşlara mali destek vermeyi ve bilfiil savaşmayı da ifade etmektedir. Kur'an'ın savaş için özellikle kıtâl ve harb kelimelerini kullanmış olması savaşla cihadın birebir aynı şeyler olmadığını gösterir. Savaşı cihadın bir parçası ve zor durumda kalınınca başvurulacak en son aşaması olarak sayabiliriz. Zira bütün peygamberlerin ve onların ortak dini olan İslam'ın amacı öldürmek değil diriltmektir, insanların gönüllerini kazanmaktır. Silm (barış) kökünden gelen İslam barışı esas alır, Kur'an sulhu/barışı en hayırlı olarak niteler (Nisa 4/128), ancak insanın yapısındaki savaş olgusunu da yok saymaz, zorunlu durumda savaşa izin verir. Savaşla cihadın aynı şeyler olmadığının bir delili de Mekke'de savaş olmadığı halde cihadla ilgili ayetlerin inmiş olmasıdır. En büyük cihadın da inanmayanlara karşı Kur'an'la yapılacağı (Furkân 25/52) yani Kur'an'ın özümsenip insanî, ahlakî duyarlılığa sahip örnek bir yaşayış sergilenerek anlatılması olduğu ifade edilir. Kur'an'da yer alan fetih kavramı da toprakların işgali, ülkelerin ele geçirilmesi değil, İslam'la insan arasındaki engellerin kaldırılarak insanların gönül kapılarının İslam'a açılmasıdır. Zira insanın gönül imparatorluğu dünya imparatorluğundan daha üstün ve değerlidir. Apaçık fethi müjdeleyen Fetih suresi bir savaş esnasında indirilmiş olmayıp, maddelerinin tamamına yakını Müslümanların aleyhine gibi görünen Hudeybiye Antlaşması'nın (628) hemen akabinde inmiştir. Bu anlaşma sonrası iki yıl içerisinde İslam'a girenlerin sayısı o zamana kadar girenlerin iki katı olmuştur. İşte Kur'an buna fetih demektedir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kur'an, cihad, fetih, kıtâl, barış.

Bir Şair Olarak Kemal Sayar

Dr. Öğretim Üyesi Mustafa AYYILDIZ
Gümüşhane Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
mustafaayyildiz@gumushane.edu.tr
ORCID: 0009-0004-1558-2370

Hülya ÖZCAN

Özet
Kemal Sayar, akademik kariyeri ve özellikle kültürel psikoloji üzerine çalışmaları ile dikkat çeken, ülkemizin önde gelen bilim insanlarından biridir. Bugün psikiyatri kariyeri daha ön planda gözükse de Sayar'ın çok yönlü bir kişiliğe sahip iyi bir şair olduğunu da vurgulamak gerekir. Bu çalışmanın amacı bir şair olarak Kemal Sayar'ı ve şiirini anlamak, Sayar'ın edebi kimliğini ön plana çıkarmaktır. Sayar'ın şiirleri bir kişiler geçidi gibidir. Arkadaşlarına, oğluna, babasına, eşine, gurbette tanıdığı göçmenlere dair pek çok şiir yazmıştır. Portre şiir bağlamında değerlendirilebilecek bu şiirlerin yanında şiirinde Rüknettin gibi hayali kişiliklere de yer vermiştir. Hızır ve Roza, Üç Kanto, Kara Bulutların Ardında Bir Tutam Güneş, Senden Sonra, İlkyaz Sessizliği; Diğer Kayıplar, Rüknettin'in Kalbi İçin Kehanetler gibi şiirleri bu bağlamda değerlendirilebilir. Şair şiirlerinde moderniteye karşı eleştirilerini dile getirdiği pek çok şiir yazmıştır. Hız ve haz araçlarına teslimiyet, tüketim, şehirleşme ve yozlaşan mimari, göç, kültür, kimlik gibi bağlamlarla okunabilecek bu şiirlerde modern hayatın insanda yaptığı tahribat gözler önüne serilmiştir. Aynı zamanda şiirlerinde tasavvufi unsurlara, dini kıssa ve karakterlere de yer verdiği saptanmıştır. Betimsel nitelikte genel tarama modeli kullanılan bu çalışma Kemal Sayar üzerine yapılan ilk çalışma olması nedeniyle de ayrı bir önem arz etmektedir. Sayar'ın edebi yönünü tespit etmek amacıyla doksandan fazla röportajı incelenmiş, İslamcı Dergiler platformu üzerinden 1987'de başlayan edebi kariyerinin izi sürülerek yüzlerce yazısı taranmıştır. Derlenen bu bilgiler ışığında Kemal Sayar'ın hayatı ve edebi kişiliği aktarılmış, şiirleri genel hatları ile biçim, üslup ve içerik bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda şu verilere ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Şiir, Kemal Sayar, edebiyat.

Bilgi Uçurma'ya (Whıstleblowıng) Yönelik Hukuki Düzenlemeler: İngiltere ve Japonya Örneği

Öğr. Gör. Dr. Muhammed Enes KAN
Bayburt Üniversitesi
meneskan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9786-9858

Öğr. Gör. Ömer ALTAY
Bayburt Üniversitesi
omeraltay@bayburt.edu.tr
ORCID: 0009-0001-7388-8173

Özet

Polislerin suç işleyen kişileri uyarmak amacıyla ıslık çalma eylemlerinden esinlenerek ortaya çıkan whistleblowing kavramı, Türkçeye "bilgi uçurma" şeklinde çevrilmektedir. Bilgi uçurma bir kuruluşta; "*ihmal edilemeyecek, yasaya aykırı veya şüpheli uygulama ve davranışların bilgi sahibi çalışanlar tarafından gönüllülük esasıyla durumun kontrol altına alınması için yetkili mercilere bildirilmesi süreci*" olarak tanımlanmaktadır. Sivil bir erdem olarak nitelenen bilgi uçurma çoğu zaman ispiyonculuk olarak nitelendirilmekte ve bu nedenle hoş görülmeyen bir davranış olarak algılanabilmektedir. Oldukça yanlış olan bu algıyı yok etmek ve örgüt veya kurumun çıkarlarını korumak için bilgi uçurma davranışlarının desteklenmesi gerekmektedir. Kamu kurumlarında meydana gelen yasalara veya etik ilkelere aykırı davranışlar hem vatandaşların kamuya olan güvenini zedelemekte hem de kamu kaynaklarının israf edilmesine yol açmaktadır. Bu nedenle söz konusu eylemlerin önüne geçilmesi kamu yönetimi açısından oldukça önemlidir. Bilgi uçurmanın teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması kamu yönetimindeki illegal veya etik dışı eylemlerin azalmasında faydalı olabilecektir. Bunun bilincinde olan bazı ülkeler kendi iç mevzuatlarında bilgi uçurmayı teşvik edici düzenlemeler yapmıştır. Bu düzenlemeler bazı ülkelerde doğrudan bilgi uçurma yasaları şeklinde gerçekleşirken bazılarında farklı yasaların içerisinde değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın amacı ülkelerin doğrudan bilgi uçurmaya yönelik düzenledikleri kanunların karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Çalışmada İngiltere ve Japonya'nın bilgi uçurma yasaları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışma sonucunda İngiletere'nin 1998 tarihli Public Interest Disclosure Act (PIDA) ve Japonya'nın 2004 tarihli Whistleblower Protection Act yasalarının her ikisinin de temel amacının kurum ve işletmelerde meydana gelen hak ihlalleri, yolsuzluk ve suçların önlenmesinde etkili bir ihbar mekanizması oluşturmak için ihbarcıların yasal olarak korunması olduğu, PIDA'nın Whistleblower Protection Act'a göre ihbarın yapılması ve ihbarcının korunması konusunda daha detaylı düzenlemelere yer verdiği, Whistleblower Protection Act'ın ise hem ilk halinde hem de revize edilmiş ikinci halinde kurumlarda ihbar mekanizmalarının kurulmasını düzenlemesi, hatta bu birimlerin başına bir görevli atama zorunluluğu getirmesi ile PIDA'dan farklı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi uçurma, Whistleblowing, kamu yönetimi ve etik.

Formasyon Eğitimi Alan Öğrencilere Göre İyi ve Nitelikli Öğretmen Nasıl Olmalıdır?

Doç. Dr. Ekrem CENGİZ
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Fen Bilgisi Eğitimi ABD
ekremcengiz@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7620-9543

Özet
Bu çalışmada farklı fakültelerde öğrenim görmekte olup pedagojik formasyon eğitimi alan lisans öğrencilerinin iyi ve nitelikli öğretmene ait düşünceleri araştırılmıştır. Araştırmaya Bayburt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Spor Bilimleri Fakültesi ve İktisadi İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim görmekte olan 70 lisans öğrencisi katılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı içerisinde yer alan olgubilim deseni kullanılmıştır. Veriler açık uçlu olarak hazırlanmış olan bir soru ile toplanmıştır. Çalışma kapsamında öğrencilere "Size göre iyi ve nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özellikler nelerdir? Yazınız" şeklinde bir soru sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar betimsel analiz ve içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları betimsel olarak analiz edilirken MEB (2017) tarafından ortaya konulan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri ve bunun alt yeterlikleri göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca bu yeterliklerden herhangi birine yerleştirilemeyen bulgular ise araştırmacı tarafından içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinden Mesleki Bilgi, Mesleki Beceri ile Tutum ve Değerler başlıklarında görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Meslek bilgisi kapsamında Alan bilgisi ile ilgili olarak, Mesleki Beceri kapsamında Öğrenme Ortamları Oluşturma ile Öğrenme, Öğretme Sürecini Yönetme ve Tutum ve Değerler kapsamında ise tüm alt başlıklarda görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Bazı yeterlik alanlarına dair bir bulgunun ise ifade edilmediği görülmüştür. Genel anlamda öğretmen adayları iyi ve nitelikli öğretmenin iyi bir alan bilgisine, öğrenme ortamlarını oluşturma ve öğrenme sürecini yönetme becerisine ve öğretmen, öğrenci ve veli ile etkili bir iletişime sahip olması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Çalışma sonucunda, eğitimin farklı kademelerinde öğrenim gören öğrencilerle ve eğitimin farklı kademelerinde görev yapan yöneticiler ile benzer çalışmaların yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İyi ve nitelikli öğretmen, öğretmen adayları, pedagojik formasyon, nitel araştırma.

Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Mesleki Etik İlkelerine Sahip Bir Öğretmen Hangi Özelliklere Sahip Olmalıdır?

Doç. Dr. Ekrem CENGİZ
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Fen Bilgisi Eğitimi ABD
ekremcengiz@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7620-9543

Dr. Öğr. Üyesi Memet KUZEY
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD
memetkuzey@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9866-8134

Özet

Öğretmenlik mesleğinin saygınlığının korunarak mesleğin devamlılığının sağlanabilmesi için meslek mensuplarının sahip olması gereken değerler, uyması gereken kurallar ve ilkeler vardır. Öğretmenlerin uymaları gereken bu ilkeler öğretmenlik mesleki etik ilkeleri olarak da ifade edilmektedir. Meslek etiği bir meslek grubunda çalışanların işlerini düzenli ve verimli yapabilmeleri için gerekli bir unsurdur ve herhangi bir mesleğin uygulanmasında meslek elemanları meslek etiğine ne kadar bağlı kalırlarsa o meslek toplum gözünde o kadar saygı ve güven kazanır (Öztürk Başpınar & Çakıroğlu, 2014). Bu çalışmada Okul Öncesi Öğretmenliği öğrencilerinin Bahar yarıyılında Eğitimde Ahlak ve Etik dersini aldıktan sonra öğretmenlik mesleki etik ilkelerine sahip bir öğretmende bulunması gereken özelliklere ilişkin düşünceleri araştırılmıştır. Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülmüştür. Araştırmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenliği lisans öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleki Etik İlkelerine sahip bir öğretmenin özelliklerine dair düşünceleri araştırılmıştır. Bu çalışma araştırmanın amacına uygun olacak şekilde Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde okuyan Eğitimde Ahlak ve Etik dersini alan öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu, 2022–2023 eğitim-öğretim yılında, Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 28 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmanın verileri 2022-2023 bahar yarıyılında Okul Öncesi öğretmenliği bölümünde eğitim gören toplam 28 öğrenciden toplanmıştır. Öğrencilere "*Size göre Öğretmenlik Mesleki Etik İlkelerine sahip bir öğretmen hangi özelliklere sahip olmalıdır? Kısaca yazınız*" şeklinde bir soru sorulmuş ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yazılı cevaplar alınmıştır. Öğrencilerin verdikleri cevaplar MEB (2009) tarafından ortaya konan "Eğitim -Öğretim Hizmeti Verenler İçin Mesleki Etik İlkeler" adlı belgeye göre analize tabi tutulmuştur. Bu kapsamda elde edilen bulgular araştırmacı tarafından içerik analizine ve betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleki Etik İlkelerine dair en fazla Öğrenciler ile İlişkilerde Etik İlkeler başlığı altında "Adil ve eşit Davranma" kategorisinde, Eğitim Mesleğine İlişkin Etik İlkeler başlığı altında ise en fazla "Mesleki Yeterlilik" kategorisinde görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleki etik ilkeleri, öğretmen adayı, nitel araştırma.

İbadetlerin Ruhunu Diriltmenin Önemi

Dr. Öğr. Üyesi Resul ERTUĞRUL
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Temel İslam Bilimleri (Tefsir) ABD
resulertugrul@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9458-2544

Özet
Günümüz dünyasında Müslümanların önemli problemlerinden biri ibadetleri içselleştiremeyip ruhsuz bir şekilciliğe dönüştürmeleri, bir borç ve yük olarak algılamaları, ibadetlerin amacını, anlamını ve ruhunu kavramadıkları için ibadetlerin kendilerinde ahlak ve duyarlılık oluşturmamasıdır. Biz de bu çalışmamızda ibadetlerin amacını, ruhunu kavramanın önemini ve Kur'an'ın konuya bakışını ortaya koymayı amaçlamaktayız. Namaz, oruç, zekât, hac gibi ibadetlerin yanı sıra Allah'a sevgi saygı esasına dayalı, yaratılış amacına uygun her güzel davranış ibadettir. İsfehânî'nin belirttiğine göre ibadet ve secde ikiye ayrılır. Birincisi teshîr ibadeti ve secdesidir. Bu, her varlığın tabi olduğu yasadır, bir anlamda zorunlu ibadet ve secdedir. İkincisi ise akıl sahibi varlıklara özgü olan iradeye dayalı ibadet ve secdedir. İnsan iradeye dayalı kulluğuyla diğer varlıklardan ayrılır; Allah'a yakınlığına ve Allah'ın rızasını gözeterek insanlığa katkısına (takvaya) göre değer kazanır. İnsana verilen her organın bir ibadeti ve şükrü vardır. Aklın ibadeti düşünmek, ellerin ibadeti iyilik yapmak, ayakların ibadeti hak yolda yürümektir. Kur'an'da emredilen ibadetler birer gaye olmayıp Allah'a giden yolların araçlarıdırlar, birer eğitim vasıtalarıdırlar. Beşerî eğitip ahlaklı, duyarlı, merhametli, sevgi dolu, kâmil insan yapmanın yollarıdırlar. İbadetlerin her biri, kişiliğin belli yönlerini geliştirip olgunlaştırırlar, doğru ifa edildiğinde kişide zaman, mekân ve istikamet farkındalığı oluşturup şuur ve bilinç aşılarlar. İbadetler ödenip üzerimizden atılması gereken bir yük değil kulu miraca çıkaran bir aşk eylemidir. Kur'an'da ibadetlerin şekillerinden ziyade ruhuna dikkat çekilir, namazın dosdoğru, huşu ile kılınması istenir (Bk. Bakara 2/43; Mü'minûn 23/1-2). Meâric suresi 19-22 ayetlerinde namazın bir takım bencil duyguları terbiye ederek kişiyi olgunlaştırdığına dikkat çekilir. Böylece ibadetler kişinin kendisiyle, Rabbiyle ve diğer varlıklarla barış içinde olmasını ve vicdanî huzuru sağlarlar, kişiyi kötülüklerden alıkoyarlar (Bk. Ankebût 29/45). İbadetin insana gerekli etkiyi sağlaması için ihsan derecesinde yani Allah'ı görüyormuş gibi ihlas ve samimiyetle yapılması gerekir. İbadetler için en büyük tehlike içinin boşaltılıp, ruhu öldürülerek ritüele ve cesede dönüştürülmesidir. Yahudiler dinlerinin içini boşaltıp, ruhunu öldürüp şekle, ritüele büründürünce Allah'tan bir ruh diye nitelenen Hz. İsa, ibadetlerine ruh kazandırmak için aralarından peygamber seçilmiştir. Gazap tanrısı anlayışlarını yıkmak için Allah'ın sevgi yönüne dikkat çekmiştir. Hz. Peygamber ibadetlerin şeklinden ziyade ruhuna önem verir, Allah ile diyaloğa dönüştürürdü. Okuduğu her ayetin, kelimenin manasını ruhunda hissederek namaz kılar, ayetlerde sorulan sorulara cevap verir, tövbe istiğfar emirlerini hemen yerine getirirdi. Bir robot programlandığında ta'dîl-i erkânla namaz kılar, rükûu ve secdeyi tam yapar. Ne var ki robotun ruhu ve gönül dünyası olmadığı için Allah ile gönülden bir bağ kuramaz. İşte insanı üstün kılan, Allah ile diyaloğa geçiren yönü bilinci ve gönül dünyasıdır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kur'an, ibadet, ruh, ahlak.

Türkçe Öğretmenliği Programında Okuyan Yabancı Öğrencilerin Programa İlişkin Deneyimleri: Bir Anlatı Araştırması

Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA
Çukurova Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi ABD
tkara@cu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5418-7718

Dr. Tuğrul Gökmen ŞAHİN
İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi ABD
tugrul.sahin@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2107-9670

Özet
Çalışmada Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan yabancı uyruklu öğretmen adayının Türkçe öğretmenliği programına ilişkin bakış açısının ne olduğu hakkında bilgi toplamak, yabancı uyruklu bir öğretmen adayının öncelikle arkadaşları ve öğretmenleriyle ardından öğrencileri ile etkili bir iletişim kurabilme sürecinde yaşadığı değişimlerdeki Türkçe paydasının yerinin saptanmasıdır. Yabancı uyruklu öğretmen adayının Türkçe öğretmenliği lisans programına başlangıcından mezun oluncaya kadar Türkçenin dil ve anlatım özellikleri ile vasıtalık görevini üstlendiği kültüre maruz kalmasının onun üzerindeki etkilerinin saptanması hedeflenmiştir. Bu bağlamda araştırmada nitel araştırma yöntemi ve anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Başlangıçta yabancı uyruklu bir öğrenci olarak Türkçe öğretmenliği lisans programındaki yerini alan Muhammed sürecin başında Türkçe ile etkili bir iletişim kuramamasından dolayı zorlandığını yapılan görüşmelerde belirtmiştir. Bu bağlamda yapılan görüşmelerde Muhammed'in Türkçe öğretmenliği lisans programında karılaştığı öğretmenlerinin ve arkadaşlarının bireysel kazanımları üzerindeki 3 başlıkta boylamsal olarak incelenmiş ve ortaya konmuştur. Muhammed'in hedef ve vizyonun netleşmesi ise Türkçe öğretmenliği lisans programı sürecince incelenmiştir. Başlangıçtaki iletişim düzeyi üzerinde olan etkiler 6 yıllık eğitim süreci boyunca iki temel başlıkta incelenmiş ve etkileri ortaya konmuştur. Tüm bunlar ışığında Muhammed'in geldiği sürecin sonunda Türkçe eğitimi alanında yabancı uyruklu öğretmen adayı olarak yerini almaya hazır hissetmektedir. Muhammed'in hedef ve vizyonunun netleşmesi Türkçe öğretmenliği lisans programının sonunu bulmuştur. Başlangıçta Türkçe ile etkili iletişim kuramadığını belirten Muhammed sürecin sonucunda öğretmenlerinin ve arkadaşlarının kendisine sağladığı güven ortamı ile Türkçe eğitimi alanında yabancı uyruklu öğretmen adayı olarak yerini almaya hazır hissetmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitici eğitimi, Türkçe öğretmenliği programı, yabancılara Türkçe öğretimi.

Kur'ân'da Mabetlerin Dokunulmazlığı

Doç. Dr. Numan ÇAKIR
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Arap Dili ve Belagati ABD
numancakir@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4729-6721

Özet
Mâbetler, bir dine inananların belli zamanlarda topluca veya tek başlarına ibadet etmeleri için yapılmış mekânlardır. Kur'ân'da diğer din mensuplarının mabetlerinin varlığı kabul edilmiş ve Allah'a ibadet etmek için yapılmış bütün mâbetlerin dokunulmaz olduğu ve herkesin onlara saygılı olması gerektiği belirtilmiştir. Yeryüzünde inşa edilen ilk mescid olan Kâbe ve çevresi, Kur'ân'da "yasaklanmış ve dokunulmaz" anlamındaki "harâm" kelimesiyle nitelenerek "el-Mescidü'l-Harâm" diye anılmış ve Müslümanlar tarafından en kutsal mekân olarak kabul edilmiştir. Hac sûresinin 40. âyetinde içinde Allah'ın isminin çokça anıldığı mescitlerle birlikte manastırlara, kiliselere ve havralara da saygı gösterilmesi gerektiğine işaret edilmiş; bütün ibadet yerleri aynı seviyede korunmaya değer görülmüştür. Yine Bakara sûresinin 114. âyetinde Allah'ın mescitlerinde onun adının anılmasına engel olan ve oraların harap olmasına gayret edenlerden daha zalim kimsenin olmadığı söylenmiş; onların mescitlere ancak korkarak girmeleri gerektiği, dünyada rezillikle ve ahirette de büyük bir azapla cezalandırılacakları ifade edilmiştir. Bu âyette kimlerin kastedildiğine dair tefsirlerde birçok görüş öne sürülmüşse de, âyetin genel bir manaya hamledilmesine mani değildir. O halde mescitlere saldırıp onların madden veya manen harap olmasına çalışmak en büyük zulüm olup bunu yapanlar hem bu dünyada hem de ahirette cezalandırılacaklardır. Bir de Bakara sûresinin 217. âyetinde Mescid-i Harâm'ın ziyaret edilmesini engellemenin ve halkını oradan çıkarmanın Allah katında büyük günah olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Kur'ân'da daha önceki zamanlarda bazı din mensuplarının diğer dinlerin mabetlerine saldırdıklarını ve onların akıbetlerinin nasıl olduğu da haber verilmiştir. Nitekim Fîl sûresinde anlatıldığı üzere, Yemen'in genel valisi Ebrehe Kâbe'yi yıkmak amacıyla ordusuyla birlikte Mekke'ye gitmişti, fakat Allah beytini korumak için onların üzerine taşlaşmış çamur atan kuşlar göndermiş ve Ebrehe'nin ordusunu helak etmişti. Böylece Allahu Teâlâ mescitleri yıkmaya çalışanların cezasını bu dünyada vermiştir. Bu çalışmada mâbetlerin dokunulmazlığı, Kur'ân'daki ilgili âyetler çerçevesinde ele alınmaya çalışılacak ve bu âyetler hakkında müfessirlerin açıklamaları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kur'ân, mabet, mescit, dokunulmazlık, saygınlık.

7. Sınıf Öğrencilerinin Şekil Örüntülerini Yakına Genellemek İçin Kullandıkları Stratejiler

Ayşen TEMİZEL
Binpınar Ortaokulu
aysen_temizel21@erdogan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1423-0424

Doç. Dr. Ercan ÖZDEMİR
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Matematik Eğitimi ABD
ercan.ozdemir@erdogan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4797-9327

Özet
Matematik en yalın anlatımla bir örüntü ve ilişkiler bilimi olarak tanımlanabilir. Örüntüler, sayılar ya da şekiller içeren yapılar olabilir. Örüntü ve ilişkilerin birey tarafından araştırılıp keşfedilmesi ve matematikselleştirilmesi gerekmektedir. Çünkü bir problemi çözmek önemli olmakla birlikte bundan daha önemlisi problemi görmektir, keşfetmektir (Olkun ve Toluk-Uçar, 2006). Örüntüler fikirler arasındaki boşluğu doldurmaktadır (Liljedahl, 2004). Örüntüleri genellemek için yinelemeli, belirgin, bütüne genişletme, yığılmalı (veya gruplamalı) stratejilerin yanı sıra özellikle şekil örüntülerinde kullanılan yapıcı, yapıyı çözücü ve dönüştürücü gibi stratejiler kullanılmaktadır (Chua ve Hoyles 2010; Lannin, Barker & Townsed, 2006; Rivera & Becker, 2008; Rivera, 2010). Örüntüler genellikle sayı, şekil, tablo ve sözel problem şeklinde sunulmaktadır. Bazı örüntü problemlerinde bu sunum biçimlerinden birkaç tanesi bir arada kullanılabilmektedir. Sunum biçimlerinde bağımsız olarak örüntülerde yakına genelleme, uzağa genelleme, örüntünün kuralını bulma, örüntüyü devam ettirme ve herhangi bir adımına karşılık gelen değerin verilip bu değerin kaçıncı terime karşılık geldiği sorulabilmektedir. Bu çalışmada şekil örüntüleri kullanılmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin şekil örüntülerinde yakın uzaklıktaki terimleri bulmak için kullandıklarına odaklanılmıştır. Çalışma 12 öğrenci ile yürütülmüş olup, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre öğrenciler şekil örüntülerinin yakın uzaklıktaki terimlerini bulmada başarılı oldukları görülmüştür. Öğrenciler şekil örüntülerinin yakın uzaklıktaki terimlerini bulmak için yinelemeli, belirgin, bütüne genişletme, yapıcı, dönüştürücü yapıcı stratejileri kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin ağırlıklı olarak şeklin yapısına odaklanmadan, şekildeki nesne sayısını dikkate alarak soruları çözmeye çalıştıkları görülmüştür. Örüntünün kuralını bularak çözüme ulaşmaya çalışan öğrencilerin bazılarının değişken kullanımında zorluklar yaşadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Matematik, şekil örüntüleri, genelleme.

Ters Yüz Sınıf Modeli'nin Öğrencilerin Matematik Başarısı, Tutumu ve Kaygısına Etkisi*

Recep BULUT
Millî Eğitim Bakanlığı
recepbulut384@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8724-3384

Prof. Dr. Mehmet BEKDEMİR
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Matematik Eğitimi ABD
mbekdemir@erzincan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1884-2938

Özet

Günümüzde bilgi kaynaklarına erişimin kolay olması ve herhangi bir öğreticiye gerek duymadan bağımsız olarak bilgiye ulaşılması ve kullanılması hayatın her alanında olduğu gibi eğitimi de etkilemiştir. Bu durum eğitim ve öğretimin alışılagelmiş uygulamalarını kökten değiştirmektedir. Bu durum dezavantajlı toplumlara da pozitif yönde fırsatlar sunmaktadır. Bu çalışma kırsal bir bölgede bulunan öğrenciler için gerçek bir eğitim ortamında uygulanabilir bir Ters Yüz Sınıf Modeli örneğini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Bu çalışmanın amacı ortaya konulan Ters Yüz Sınıf Modeli'nin öğrencilerin matematik başarısı, tutumu ve kaygısına etkisi incelemektir. Bu amaçla aşağıdaki iki alt probleme cevap aranmıştır;

1. Deney grubunun matematik başarısı, tutum ve kaygısı ön, son ve kalıcılık testi puanları farklılaşmakta mıdır?
2. Deney ve kontrol gruplarının matematik başarısı, tutum ve kaygısı ön, son ve kalıcılık testi puanlarına göre farklılaşmakta mıdır?

Bu çalışmada uygulayıcı ile araştırmacı aynı kişi olduğu için ve matematik öğretiminde sınıf içi etkinliklerin iyileştirilmesine odaklanıldığından eylem araştırması yöntemi tercih edilmiştir. Süreçte hem nicel hem de nitel veriler toplanmış fakat bu çalışma bir tezin parçası olduğundan bu çalışmada sadece nicel veriler ve sonuçları ortaya konulmuştur. Araştırmanın nicel boyutu incelenirken yarı deneysel desenlerden kontrollü ön-test ve son-test modeli kullanılmıştır. Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılının birinci döneminde 16 hafta boyunca Doğu Karadeniz Bölgesinin nüfus açısından küçük bir ilinin bir ilçesi ve bu ilçeye bağlı fakat nüfusu ilçe kadar olan bir beldede yürütülmüştür. Deney grubunu İmam Hatip Ortaokulu 6. sınıftaki 12 öğrenci oluştururken kontrol grubunu ise beldedeki İmam Hatip Ortaokulundaki iki ayrı 6. sınıfta toplam 44 öğrenci oluşturmaktadır. Akademik başarı ile ilgili veriler araştırmacı tarafından hazırlanan 20 soruluk Matematik Başarı Testi ile toplanmıştır. Tutum ile ilgili veriler Önal (2013) tarafından geliştirilen beşli Likert tipinde 22 maddelik Matematiğe Yönelik Tutum Ölçeği toplanırken kaygı ile ilgili veriler Erol (1989) tarafından geliştirilen dörtlü Likert tipinde 45 maddelik Matematik Kaygı Ölçeği ile toplanmıştır.

Sonuç olarak ters Yüz Sınıf Modeli uygulamasının öğrencilerin matematik başarılarını artırdığını ayrıca öğrendiklerinin kalıcılığını da sağladığını göstermektedir. Fakat bu uygulama öğrencilerin tutum ve kaygılarında farklılık oluşturmamıştır. Buna göre Ters Yüz

* "EBA Destekli Ters Yüz Sınıf Modeli' nin Öğrenci Deneyimi, Başarı, Tutum ve Kaygıları Üzerine Etkisinin İncelenmesi" isimli doktora tezinin bir parçasıdır.

Sınıf uygulamasının başarıyı farklılaştırırken tutum ve kaygıyı neden farklılaştırmadığının araştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim bilişim ağı, matematikle düşünen sınıflar, matematik eğitimi, ters yüz sınıf modeli.

Türkçe Öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Düzeylerinin İncelenmesi

Doktora Öğr. Arslan Volkan TURAN
Trabzon Üniversitesi
arslanvturan@gmail.com
ORCID: 0000- 0002-4829-8841

Doktora Öğr. Ramazan GÜNER
Trabzon Üniversitesi
ramazanguner61@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6955-4931

Doktora Öğr. Murat KAYA
Bayburt Üniversitesi
dekadan28@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-2232-2081

Özet
Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu 2022/2023 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Trabzon İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokullarda görev yapan 237 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Türkçe Öğretmenlerine Yönelik Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Ölçeği"nden yararlanılmıştır. Çalışma için gerekli izinlerin alınmasının ardından veriler Google Form aracılığıyla dijital ortamda toplanmış ve sonrasında analiz bölümüne geçilmiştir. Çalışmada toplanan veriler sosyal bilimler için istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi sürecinde öncelikle uç değer taraması yapılmış ardından normallik katsayıları kontrol edilmiştir. Türkçe Öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Yeterlilikleri, alt boyutlarına göre incelenmiş ve analiz edilen verilerden elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilmiştir. Normal dağılım gösteren veriler Pearson Korelasyon Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonunda elde edilen veriler genel olarak değerlendirildiğinde ulaşılan sonuçlara göre; çalışmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu teknoloji bilgisi, pedagoji bilgisi, alan bilgisi, pedagojik alan bilgisi, teknoloji destekli pedagoji ve alan bilgisi konusunda kendilerini yeterli görmektedir. Araştırmada veri toplamak için kullanılan Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Yeterlik Ölçeğinde bulunan "teknoloji bilgisi", "teknoloji destekli pedagoji ve alan bilgisi" alt boyutları ile cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenleri arasında; "teknoloji bilgisi", "alan bilgisi" ve "teknoloji destekli pedagoji ve alan bilgisi" alt boyutları ile eğitim durumları değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bunun yanı sıra, ankete katılan Türkçe öğretmenlerinin görev yaptıkları yer değişkenine göre teknolojik pedagojik alan bilgisi alt boyut yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle Türkçe öğretmenlerinin teknolojiyi eğitim süreçlerine dahil etmelerine ve bu konuda yapılan hizmetiçi eğitimlere katılmalarına dair önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Türkçe öğretmeni, teknolojik yeterlik.

The Oil Factor in Great Britain's Iran Policy At The Beginning of The Second World War

PhD Student Nargiz ALİYEVA
Baku State University
nargiz.aliyeva-7@bsu.edu.az
ORCID: 0000-0003-3644-6533

Abstract
As in the First World War, there was a special struggle for the oil regions in the Second World War. Since the beginning of World War II, Germany has been developing special plans to invade the countries of the Near and Middle East in order to safely ensure access to oil sources. It was Iran that was one of the countries of the Middle East, which was of particular importance during the war, as well as on the eve of the war. Great Britain had economic and political power in Iran until World War II. But in the 1930s, Great Britain was worried about the German activities in Iran, as well as the ambiguous policy of the Iranian government. As a result of German propaganda, as well as increased tension, the Iran-Great Britain loan agreement was violated in 1939. Taking advantage of these conditions, Reza Shah put the oil regions of the country under his control and ordered the management of the Anglo – Iranian oil company according to the rules imposed by the Iranian government. All this, in turn, led to a sharp decline in oil exports in the country. [1, c.264-266] And since 1941, Iran's geostrategic significance had increased even more for Great Britain. Thus, even though after the German attack on the Soviet Union, the Germans issued a note to the Iranian government for their accession to the war, the Iranian government preferred to remain "neutral", not making changes to its policy. Despite the "neutrality" of Iran, sympathy for Germany was still great in the political environment in the country. [2, p.245] Therefore, after the German invasion of the Soviet Union, Iran created the prerequisites for Soviet – British cooperation in the fight against German influence. The rapid advance of Germany in the Caucasus and Africa posed a serious threat to the imperial interests of Great Britain in the Middle East and India. But Great Britain had influence only in southern Iran. There was no force to send troops to the whole country. For this reason, the rapprochement of Britain with the USSR on the Iranian issue was a necessary condition. In June 1941, the military administration of Great Britain had already informed the representatives of the USSR that it wanted to seize the oil fields in southern Iran in order to protect them from future German attacks. Shortly after the German invasion of Russia, Great Britain and the USSR sent a note to the Iranian government about the cessation of German activities in the country and their immediate withdrawal from the country. Even though Great Britain and the USSR pursued the same policy on the Iranian issue, the goals of both countries were different. Thus, the leadership of Great Britain demanded the withdrawal of German specialists in Iran and the immediate severing of diplomatic relations of the Iranian government with Germany. Because German agents were engaged in anti-British propaganda work in Iran. And this caused serious damage to the oil policy of the British in the country. The main goal of Great Britain to send troops to southern Iran was to protect India from enemy attack, primarily by protecting oil plants and organizing the right flank of its troops in the Middle East. The USSR, in turn, intended to use the territory of Iran for the delivery of military and economic assistance to the country in order to resist German attacks. On the initiative of Great Britain and the USSR, Reza Shah was removed from power due to the fact that the current power in Iran was against the allies. [3, p. 111 – 113; 116]

Despite the fact that the Iranian issue served the interests of Great Britain and the USSR during the war, towards the end of the war it became a political problem among the allies, causing international tension.

Key Words: Great Britain, Iran, World War II, oil, geostrategic.

Tekvando Sporcularının Antrenörlerin Etik Dışı Davranışlarına İlişkin Algı Düzeylerinin İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Adem SOLAKUMUR
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Sporda Psikososyal Alanlar ABD
adem.solakumur@ibu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8377-7912

Özet
Amaç: Sportif sürecin önemli aktörlerinden olan antrenörlerin iletişim becerileri, kişilik özellikleri, sportmenlik tutumları ve sportif becerileri sporcuların tutum, davranış ve sportif performanslarını etkilemektedir. Sporun merkezinde yer alan sporcuların antrenörlerine ilişkin etik dışı davranışları algılama düzeyleri ve bu algılarının çeşitli demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Buradan hareketle bu araştırma 2023 Mayıs ayında Bartın'da düzenlenen ÜNİLİG Taekwondo Türkiye Şampiyonasına katılan sporcuların antrenörlerinin etik dışı davranışlarına ilişkin algı düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nicel analiz yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2023 ÜNİLİG Taekwondo Türkiye Şampiyonasına katılan 267 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma gurubunu ise gönüllü olarak katılım sağlayan 152 sporcu oluşturmaktadır. Veriler Google form aracılığıyla elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak Güven, Ö. ve Öncü, E. (2012)' de geliştirdikleri "Antrenörlerin Etik Dışı Davranışları ile İlgili Sporcu Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Kullanılan ölçeğin Cronbach's Alpha' sı "0.945" tir. Elde edilen veriler, normal dağılım sağlamadığından, nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman Correlation testi ile test edilmiştir.Bulgular: "Antrenörlerin Etik Dışı Davranışları ile İlgili Sporcu Algısı" ölçek alt boyut ve toplam sıra puanları; Tekvandocuların, "Cinsiyet, Spordan para kazanma ve Millilik durumu" değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Sıra puan ortalamaları incelendiğinde sporcuların antrenörlerini düşük düzeyde etik dışı algıladıkları görülmüştür. Yaş ile ölçek puanları arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek için yapılan "Pearson Correlation" testine göre yaş ile antrenörlerin etik dışı davranışları algılama arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Sonuçlar: Bu bulgulardan hareketle sporcuların cinsiyet, spordan para kazanma ve millilik durumlarının antrenörlerin etik dışı davranışları algılama düzeylerini anlamlı olarak farklılaştırmadığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte sporcuların yaşı arttıkça antrenörleri etik dışı algılama düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir. Bu durum sporcuların tecrübeleri doğrultusunda sportif süreçleri daha sorgulayıcı anlamlandırmalarıyla açıklanabilir.
Öneriler: Araştırmanın örneklemi ve değişkenleri farklılaştırılarak antrenörlerin etik dışı davranışlarının sporcuların tutum davranış ve sportif performansları üzerindeki etkileri incelenebilir. Ayrıca nitel çalışmalarla derinlemesine araştırmalar yürütülebilir. Bu araştırmalar, sporcu antrenör ilişkilerini daha sağlam zemine oturtmada ve sportif süreci güçlendirmede önemli bilgiler sunabilir.

Anahtar Kelimeler: Antrenör, sporcu, spor, etik.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematiksel Modelleme Süreç Becerilerinin İncelenmesi†

Uğur YILDIRIM
Millî Eğitim Bakanlığı
ugryldrm263@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8437-6272

Prof. Dr. Mehmet BEKDEMİR
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Matematik Eğitimi ABD
mbekdemir@erzincan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1884-2938

Özet
Matematiksel modellemenin günümüzde her geçen gün önemi artmaktadır. Matematiksel model, ögeler arasındaki ilişkileri ve etkileşimleri algılayan kavramsal sistemlerin tamamı olarak ifade edilir. Matematiksel modelleme ise gerçek yaşam olayları veya gerçek yaşam problemlerinin matematiksel bir ifadeye dökülerek, gerçek dünya ile matematiksel bir model arasındaki ilişkinin değerlendirildiği, aynı türden durumların benzer sonuçları üretip üretmediğini test etmek için kullanılabilen bir süreçtir. Bu süreç, gerçek yaşam olaylarını matematiksel terimlerle açıklamayı, bu açıklamaları test etmeyi ve benzer durumlar için bu modelin kullanılabilirliğini değerlendirmeyi içeren döngüsel bir süreç olarak tanımlanır. Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin modelleme sürecinde verilen matematiksel modelleme durumu veya problemleri matematikselleştirirken hangi matematiksel sembol, işlem, kavram, kural ve genellemeleri kullandıklarını belirlemektir. Araştırmanın uygulanmasında ve veri toplanmasında öğretim deneyi (teaching experiment) yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem bireylerin yaşantısı ve deneyimleriyle öğrenmesini esas alan bir yöntemdir. Öğretim deneyimi yöntemi dört ögeden oluşmaktadır. Birincisi; keşfedici öğretim, ikincisi; araştırma hipotezlerini test etmek, üçüncüsü; uygulama ve son öge de geriye dönük analiz ve model oluşturabilme sürecidir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Doğu Anadolu Bölgesi'nde nüfus açısından büyük bir ilin merkezine yakın ilçesindeki bir ortaokulun 22 altıncı sınıf (10'u kız, 12'si erkek) öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar, araştırmacının ve uygulayıcının çalışma grubunun bulunduğu okulda görev yapmasından dolayı kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Matematiksel modelleme etkinliği üç hafta 12 ders saatinde gerçekleştirilmiştir. Veriler; sınıf içi gözlem notları, öğrencilerin çalışma kağıtları ve sınıf içi uygulama video kayıtları ile toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda birinci olarak matematiksel modellemenin matematikselleştirme sürecinde öğrenciler daha önce öğrendikleri sembolleri (+, -, ×, ÷) ve ayrıca daha önce formal olarak öğrenmedikleri aritmetik ortalama kavramı yerine AO kısaltmasını kullandıkları görülmüştür. İkinci olarak, öğrenciler daha önce öğrendikleri işlemleri (ondalık sayılarda toplama, çıkarma vb.) doğru bir şekilde kullandıkları fakat bazı durumlarda, bu işlemleri kullanırken kendi stratejilerini geliştirdikleri ve başarılı bir şekilde kullandıkları görülmüştür. Üçüncü olarak, öğrenciler matematiksel modellerini oluştururken

† "6. Sınıf Öğrencilerinin Matematiksel Modelleme Becerilerinin İncelenmesi'' isimli YL tezinden oluşturulan makalenin bir kısmıdır.

matematik dışı kavramları ve daha önce öğrendikleri matematiksel kavramları, kuralları doğru bir şekilde kullandıkları tespit edilmiştir. Son olarak da öğrenciler bu etkinlik sürecinde daha önce öğrenmedikleri kavramları (örneğin, aritmetik ortalama, negatif tam sayılar, olasılık vb.) ve bu kavramlarla ilgili kuralları doğru bir şekilde kullanmışlardır. Buna göre ortaokul öğrencilerinin modelleme sürecinde matematikselleştirme basamağında daha önce öğrendiklerinin yanında öğrenmedikleri sembol, işlem, kural ve genellemeleri kullandıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Matematik eğitimi, matematiksel modelleme, matematik.

Meksika'da Yabancılara Türkçe Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar

Doç. Dr. Taşkın SOYSAL
UNAM Üniversitesi
sota-cei@pcpuma.acatlan.unam.mx
ORCID: 0000-0003-2753-5905

Dr. Edna Cristina Gutiérrez López
UNAM Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
portugues@acatlan.unam.mx

Özet
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi günümüzde dünyanın çok farklı noktalarında sürdürülmekte, bir dünya dili olan Türkçe varlık alanını her geçen gün daha da genişletmektedir. Dilin öğretildiği coğrafyanın özellikleri, bu öğretime birtakım kolaylıklar sunarken bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Öğrenilen dilin aynı ya da farklı dil ailesine ait olmasından ilgili coğrafyada Türkiye'nin popülerliğine kadar pek çok unsur bu süreci etkileyen değişkenler olarak devreye girmektedir. Bu çalışmada Latin Amerika ülkelerinden biri olan ve Orta ve Kuzey Amerika'nın arasında yer alan Meksika'da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin güncel durumu ve bu süreçte karşılaşılan güçlükler hakkında bilgi toplanmıştır. Çalışmada öncelikle Meksika'nın başkenti Mexico City'de yer alan Universidad Nacional Autónoma de México'da (UNAM) verilen yabancı dil olarak Türkçe derslerinin yanı sıra Mexico City Yunus Emre Enstitüsü aracılığıyla yürütülen Türkçe kurslarının kısa tarihi ve güncel durumu hakkında bilgi verilmiş, bu süreçte karşılaşılan sorunlar hakkında UNAM Üniversitesi FES ACATLAN Fakültesi Dil Merkezi Portekizce, Fince ve Türkçe Bölümü Bölüm Başkanlığı, dil merkezinde Türkçe derslerine devam eden kursiyer öğrenciler, Yunus Emre Enstitüsü yönetici ve okutmanları ile enstitüde Türkçe derslerine devam eden kursiyerlerden görüşler alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları yoluyla alınan görüşlerin analizi yapıldıktan sonra bu görüşler kod, kategori ve temalara ayrılmıştır. Yapılan çalışmada elde edilen sonuçlar uzak coğrafyalarda Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların neler olduğu, bu sorunlara yönelik ne gibi tedbirlerin alınabileceği çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra elde edilen sonuçlar daha önce yapılan çalışmaların sonuçlarıyla kıyaslanmış ve Latin Amerika'da Türkçe öğretiminin niteliğinin artırılmasına yapılacak katkılar hakkında açıklamalara gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Meksika, UNAM Üniversitesi.

Arap Dilbilimcileri Az-Zubaydi ve Ash-Shantamari'nin Fiil Zamanları Konusunda Görüşleri

Doktora Öğr. Məlikova ŞƏKƏR
Bakı Dövlər Universiteti
sheker.melikova@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1167-8779

Özet
Burada Endülüs gramer ekolünün önde gelen iki temsilcisi Ebu Bekir Mamammad bin el-Hasan el-Zübeydi ve Ebu-l Haccac Yusif bin Süleyman bin İsa el-Şantamari'nin fiil zamanları hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Arapça gramer tarihine baktığımızda beş ana gramer okulunun rolünü görebiliriz: Basra, Kufe, Bağdat, Endülüs, Mısır okulları. Önce Basra'da, daha sonra da Kûfe'de gramer okulları açıldı. Daha sonra ortaya çıkan Bağdat, Endülüs ve Mısır mektepleri Basra ve Kûfe mezheplerinin ideolojilerinden yararlanmışlardır. Müslümanlar Emevi Halifeliği döneminde Hicri 92'de (MS 711) Andalis'i fethetti. Daha sonra fethedilen bölgelere Araplar yerleşmeye başladı. Arapların buraya yerleşmesi, Arap dilinin ve İslam'ın yerel halk arasında hızla yayılmasına yol açtı. Endülüslüler matematik, mantık, felsefe, tıp, astronomi, dil bilimi, edebiyat ve diğer bilim dallarında derin bilgiye sahipti. Halifeliğin fethi ve Arap dilinin hızla yayılmasıyla hemen hemen eş zamanlı olarak gramer çalışmaları da başladı. İlk zamanlarda temel amaç Kur'an'ın Arap olmayanlar tarafından doğru okunması ve yorumlanması iken, daha sonra bu amaç daha geniş bir alanı kapsamış, gramer konusunda temel araştırmalar yapılmış ve yeni düşünceler ortaya atılmıştır. Andalis nahiyesi temsilcileri Basra, Kûfe ve Bağdat mezheplerinin fikirlerinden yararlanmış ve bu mezheplerin temsilcilerinin eserleri üzerine yorumlar yazmışlardır. Ayrıca Andalis okulunun kendine özgü bir tarzı ve düşünceleri vardı. Ez-Zübeydi, Eş-Şentemari, İbn Mada, İbn Malik, Ebu Hayyan el-Tevhidi ve diğerleri de Endülüs gramer okulunun ünlü temsilcileriydi. Andalis ekolünün temsilcileri Nahva hakkında geniş araştırmalar yapmış, diğer gramer ekollerinin görüşlerine yorum yapmış, bazı görüşlere katılıp bazı görüşlere katılmamış ve kendi görüşlerini ortaya koymuşlardır. Konuyla ilgili olarak onların fiil zamanları hakkındaki görüşlerine burada bir göz atalım. Bu ekolün önde gelen temsilcilerinden Zübeydi, Küfelilerin görüşünü tercih ederek fiili zaman bakımından üç kısma ayırmıştır: ملادي (geçmiş), المستقبل (gelecek) ve الداميم (kalıcı). Böylece Kûfeliler fiili geçmiş, gelecek ve gelecek olmak üzere üç kısma ayırmışlardır ve fiil derken اسم الفاعل'ı kastetmişlerdir. Bağdat mezhebinin temsilcisi Al-Zajjaji, fiilleri المستقبل ,معدى ve حال olmak üzere üç kısma ayırır ve şimdiki zamanı (الحال) ifade etmek için "فعل الدعمي" ifadesini kullanır. Ez-Zübeydi sürekli derken şimdiki zamanı da kastediyor ve isim ve fiillerden değil, şimdiki zaman fiillerinden örnekler veriyor. Andalis mezhebinin bir diğer temsilcisi olan el-Şantemari, ilk olarak fiilin zaman bakımından geçmiş (الماضي) ve gelecek (المستقبل) zamanlar olmak üzere iki kısma ayrıldığını, ancak daha sonra bu iki zaman arasında, zamanın fiilin zamanını belirttiğini belirtmiştir. yani şimdiki zamanı (الحاضر) konuşuyor ve son olarak fiilin üç zamana bölündüğünü belirtiyor: geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek. Sonuç olarak, gördüğümüz gibi Andalis ekolünün temsilcileri, önceki ekollerin görüşlerine atıfta bulunmanın yanı sıra kendi görüşlerini de ortaya koymuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Gramer ekolleri, Endülüs dili, fiil zamanları.

Ortaokul Öğrencilerinde Üst Biliş ve Öz Düzenleme Becerilerinin Matematiksel Güvene Etkisi

Ayşenur GÖKBURUN
Şeyhyusuf Ortaokulu
ORCID: 0000-0002-7006-5008

Doç. Dr. Betül KÜÇÜK DEMİR
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Matematik Eğitimi ABD
betulkucuk@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6752-6803

Özet

Bu araştırmanın iki temel amacı vardır: (i) ortaokul öğrencilerinin matematiksel güvenlerinde bazı değişkenlerin etkisini araştırmak, (ii) ortaokul öğrencilerinin matematiksel güvenleri ile üst bilişleri ve öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin doğusundaki bir ilde ortaokul düzeyinde öğrenim gören 932 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı 1. döneminde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri matematiksel güven ölçeği, öz düzenleme becerileri ölçeği ve üst biliş ölçeği ile elde edilmiştir. Ayrıca öğrencilere sunulan formda demografik özelliklere yönelik sorularda bulunmaktadır. Elde edilen veriler SPPS programı ile betimsel istatistik yöntemleri (frekans, yüzde hesabı, ortalama, standart sapma) ve kestirimsel istatistik yöntemi (bağımsız örneklem t testi, ANOVA ve korelasyon hesaplaması) kullanılarak yapılmıştır. Normal dağılım gösteren verilere parametrik testler uygulanmıştır. Bağımsız T-testi, ANOVA ve korelasyon varsayımlarının kontrolü yapılmış ve bu testlerin uygulaması uygun bulunmuştur. Sonuçlar p=.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Araştırma sonucu Pearson korelasyon kat sayısına bakıldığında matematiksel güvenin üst biliş ve öz düzenleme ile pozitif yönlü yüksek düzeyde ilişki varlığı ortaya koyulmuştur. Diğer değişkenler incelendiğinde matematiksel güven ve cinsiyet arasında ilişki varlığı görülmemiştir. Sınıf düzeyi ve matematiksel güven arasındaki ilişki Welch testine bakılarak anlamlı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte sınıf düzeyleri arasında karşılaştırma yapmak için Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma testi yapılmış ve bunun sonucunda 5.sınıftan 8.sınıfa doğru gittikçe matematiksel güvenin azaldığı tespit edilmiştir. Son olarak matematiksel güven ve matematik notu arasındaki ilişki Pearson korelasyon kat sayısına bakılarak pozitif yönlü orta düzeyli ilişki varlığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Üst biliş, öz düzenleme, matematiksel güven, matematik notu, matematik eğitimi.

Sağlıklı Yaşlanmada Fizyolojik Uygunluk Düzeyine Göre Fiziksel Aktivite ve Egzersiz Uygulamaları

Öğr. Gör. Ümit ÖZ
Bayburt Üniversitesi
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
Yaşlı Bakımı Programı
umitoz@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3948-3735

Doç. Dr. Ali ÖZKAN
Yozgat Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Hareket ve Antreman Bilimleri ABD
ali_ozkan1@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-2859-2824

Özet

Dünya Sağlık Örgütünün (WHO) en önemli küresel sorunlardan biri olarak tanımladığı sedanter yaşam tarzı, fizyolojik yönden dezavantajlı nüfus gruplarında daha belirgin sürdürülebilirlik komplekslerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yaşlılığın fizyolojik kapasite düşüşüne bağlı sosyal yaşam eylemlerinden çekilme ve içe dönükleşme hallerini, bağımsız yaşam performanslarının azalmasını ve kronik rahatsızlık risklerini tetikleyen sedanter yaşam tarzına karşı bir sürdürülebilirlik direnci olarak tasarlanan iyileştirici spor eylemleri, bu çalışmanın sağlıklı yaşlanma için derleyeceği reçetenin ana eksenini oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında, hareketli ve sağlıklı yaşlanmayla birlikte iyileştirileceği ve verimlileştirileceği varsayılan sürdürülebilir toplum entegrasyonuna ilişkin olarak 3 farklı fizyolojik uygunluk düzeyine göre sınıflandırılmış fiziksel aktivite ve egzersiz uygulamaları önerilmektedir. WHO'nun fiziksel vaziyet, kronik rahatsızlık ve fonksiyonlarda bağımsızlık yönünden tam uygunluk, kısmî uygunluk ve tam uygunsuzluk düzeylerinde 3 gruba ayırdığı yaşlı kategorilerinin fizyolojik kapasitelerine uygun fiziksel aktivite ve egzersiz uygulamalarının gerekçelendirilmiş ideal reçetesini sunmayı amaçlayan çalışma, profesyonel yaşlı bakım hizmetlerinin yanı sıra her sosyal ortama uyarlanabilirlik ölçütlerini karşılayacaktır. Çalışmanın nihai hedefi, tüm yaşlı bireyler ve onların sosyal çevrelerine entegre edilmiş olan bu reçetenin bir bilinç ve yaşam fonksiyonu olarak kültürleşmesidir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı yaşlanma, sedanter yaşam, fizyolojik dönüşüm, fiziksel aktivite, egzersiz.

Kesirlerde Toplama İşlemi ile İlgili Yapılan Araştırmaların İncelenmesi[‡]

Mervenur TAY
Gümüşhane Kelkit Çamur Şehit Murat Kafkas İmam Hatip Ortaokulu
ORCID: 0000-0002-9782-9450

Doç. Dr. Mustafa ALBAYRAK
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Matematik Eğitimi ABD
ORCID: 0000-0002-3788-5717

Özet

Öğrencilerin matematikte öğrenmekte zorluk çektikleri soyut kavramlardan birisi kesir kavramıdır. Zorlukların temel nedenleri, kesirlerin yapısına, öğretim şekline ve işlemlerinin soyut olmasına bağlanabilir. Bu bağlamda ilköğretim sınıflarında doğal sayıların öğretiminden sonra özellikle kesirler konusu anlatılmaya başlandığında öğrenciler konuyu anlamakta zorluk çekmekte; bu durum öğrencilerin matematik başarısı ve derse karşı tutumu üzerinde olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Ayrıca kesir konusunun iyi öğrenilememesinin diğer matematik konularının öğrenilmesini de olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Çünkü kesirler konusu ondalık sayılar, rasyonel sayılar, oran-orantı konularının temelidir. Bu nedenle, özellikle kesirlerle ilgili bilginin öğretimi ve öğrenimi ilköğretim matematik eğitimi açısından oldukça önemlidir. Bu doğrultuda matematik eğitimi alan yazını incelendiğinde son yıllarda önemli bir araştırma konusu olduğu görülmektedir. Ancak kesirlerde toplama işlemi ile ilgili yapılan araştırmaların genel bir eğilimini sunacak derleme çalışmaları, bizim araştırmalarımıza göre, mevcut değildir. Kesirlerde toplama işlemi ile ilgili yapılan araştırmaların eğilimlerinin belirlenmesi kesirler konusu üzerine çalışacak araştırmalara yön gösterecektir. Ayrıca kesir öğretiminde matematik öğretmenlerine yol gösterecektir ve öğrencilerin kesirlerde işlemler konusuna yönelik yanılgıları ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle araştırmada kesirlerde toplama işlemi ile ilgili yapılan araştırmaların sistematik derlemesi yapılmıştır. Çalışma tarama modelinde bir araştırma olup çalışmada amacımıza uygun olduğu düşünülen betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında "kesirlerde toplama işlemi" ve "kesirlerde toplama" anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Taramada Google Scholar, Yök Tez, TR Dizin, Web of Science veri tabanları kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi kodlama yöntemine göre kodlanmıştır. Yapılan derleme sonucunda araştırmaların çoğunun ortaokul öğrencileri ile yürütüldüğü ancak öğretmen adayları ile yürütülen çalışmaların çok sınırlı sayıda kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca çalışmaların nitel araştırma yönteminde ve problem kurma ve çözme konu alanı üzerinde yoğunlaştığı ve daha çok makale çalışması olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kesirler, kesirlerde işlemler, kesirlerde toplama işlemi.

[‡] Bu araştırma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinin bir bölümünden çıkarılmıştır.

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Örneği)§

Adem BULUT
Bayburt Üniversitesi
adembulut@bayburt.edu.tr
ORCID: 0009-0004-0143-3032

Doç. Dr. İsmail KARATAŞ
Bayburt Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Spor Yöneticiliği ABD
ismailkaratas@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1237-4670

Dr. Öğr. Üyesi Eda ADATEPE
Bayburt Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Spor Yöneticiliği ABD
edaadatepe@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1254-9300

Özet

Bu araştırma, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kişilik özellikleri ile liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda nicel olarak yürütülen çalışmanın amacıyla tutarlı olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, 188 kadın ve 263 erkek olmak üzere toplam 451 Spor Bilimleri Fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubu seçiminde kolayda örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmış olup bu form üç bölümden oluşmaktadır. Bu anket formunun birinci bölümünü "Kişisel Bilgi Formu", ikinci bölümünü "Lisans Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algıları Ölçeği", üçüncü bölümünü "Türkçe Büyük Beşli Kişilik Ölçeği" oluşturmaktadır. Bu form aracılığıyla elde edilen ham verilerin ilk olarak veri türü gözetilerek tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilere ilişkin farklılık, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Bu bağlamda cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre katılımcıların kişilik özelliklerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca yaş değişkeni ile kişilik özelliği kapsamındaki dışa dönüklük ve yumuşak başlılık alt boyutları arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak aktif olarak spor yapma yılı değişkeni ile kişilik özelliği kapsamındaki dışa dönüklük ve yumuşak başlılık alt boyutları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkilerin olduğu bulunmuştur. Öğrenim görülen bölüm, aktif olarak spor yapma ve aktif olarak yapılan spor branşı türü değişkenlerine göre katılımcıların liderlik davranışlarına ilişkin öz algılarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca yaş değişkeni ile kendine güvenen lider alt boyutunda pozitif yönde

§ Bu çalışma, İsmail KARATAŞ'ın asıl danışmanlığında ve Eda ADATEPE'nin ikinci/eş danışmalığında Adem BULUT tarafından hazırlanan "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Örneği)" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak katılımcıların kişilik özellikleri ile liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları arasında anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiş olup bu kişilik özelliklerinin liderlik davranışlarına ilişkin öz algılar üzerinde etkili oldukları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, liderlik, spor, spor bilimleri, öğrenci.

Seçim Güvenliği Bakımından Elektronik Seçimler

Arş. Gör. Murat Saltuk BİLGİLİ
Bayburt Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Hukuk Bilimleri ABD
mbilgili@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7764-0896

Özet

Dünyada seçimler genel olarak geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Bu usulde seçim gününden önce seçmen kütükleri, seçim görevlileri, sandıklar ve oy pusulaları hazırlanır. Seçim günü geldiğinde seçmen kütüğüne kayıtlı olan seçmen, seçim görevlilerinden aldıkları pusula ile kapalı oy verme alanında oyunu kullanarak oy sandığına atar. Oy verme işlemi bittikten sonra da seçim görevlileri tarafından oy sandıkları açılıp, sayım işlemi gerçekleştirilerek seçim sonucu ilan edilir. Uzun zamandır uygulanmakta olan bu geleneksel sistem, esasen bir seçim sisteminden beklenenleri karşılamakta yeterli görülmektedir. Ancak bu usulde seçim hazırlıklarının uzun ve maliyetli olması, seçmen sayısından fazla oy kullanılmasına yol açması, geçersiz oyların fazlalığı, sonuçların ilan edilmesinin uzun sürmesi gibi bir takım olumsuzluklar yaşanmaktadır. Her şeye rağmen, seçim sistemindeki görevlilerin işlerini dürüst bir şekilde yerine getirdiklerini kabul edilirse, geleneksel usulün güvenilir olduğu söylenebilir (Çetinkaya ve Çetinkaya, 2006, 115-116). Günümüzde giderek yaygınlık kazanan elektronik seçimler geleneksel yöntemde görülen olumsuzlukları ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Bu bakımdan elektronik seçimler küresel çapta kabul görmüş ve pusula üzerinde seçmen iradesini bilinir kılan geleneksel yollarla kullanılan oyun, daha hızlı ve etkin bir şekilde teknolojik araçlar yardımıyla kullanılabilmesini ifade etmektedirler (Aydın, 2022, 716-717). Elektronik seçimlerin giderek yaygınlaşmasındaki temel etken oy pusulalarıyla ilgili konularda yaşanan sorunları ortadan kaldırmaktır. Gerek oyların kullanımı gerekse oyların sayımı esnasında bilinçli yahut bilinçsiz olarak bir takım olumsuzluklar meydana gelmektedir. İşte bu olumsuzluklara karşı iyi tasarlanmış bir elektronik seçim sistemi cevap olma potansiyeline sahiptir (Erzurumlu ve Koloğlu, 2017, 3). Seçimlere katılım oranı, yapılan seçimlerde geçerli ve geçersiz oy kullanan seçmen sayısının, seçmen kütüğüne kayıtlı olan vatandaşlara oranıdır (Kiriş, 2015,27). Gerçekleştirilen seçimlerde her ne kadar evrensel seçim ilkeleri uygulanmakta olsa da, katılım oranı ile yapılan seçimlerin meşruiyet derecesi arasında görece bir bağlantı bulunduğu söylenebilir. Bu bağlamda ülkeler seçimlere katılımı artırmak adına mektupla oy kullanma, yurtdışı temsilcilikleri/gümrük kapılarında oy kullanma, vekil aracılığıyla oy kullanma, seyyar sandık uygulaması gibi birtakım farklı usuller uygulamaktadırlar (Güler, 2021, 213). Bu usullerden biri de elektronik seçim uygulamasıdır. Elektronik seçim, siyasal bir konu hakkında görüş almak için, seçmenlerin ve adayların bilgilerinin entegre edildiği elektronik araçlar vasıtasıyla oy kullanılması ve sonuçların da bu sistem aracılığıyla ilan edilmesidir (Çokluk Cömert ve Özdemir, 2019, 107). Elektronik seçimleri genel anlamda iki kategori altında toplayabiliriz. Bunlardan birincisi, bağımsız seçim temsilcileri ya da resmi devlet görevlilerinin fiziki gözetim ve denetimi altında olacak şekilde oy verme yerlerinde, belediyelerde veya yurtdışı temsilciliklerinde elektronik oy verme makineleri vasıtasıyla yapılan seçimlerdir. İkincisi ise bağımsız temsilciler yahut resmi devlet görevlilerince denetim altında olmadan kişinin internet yoluyla, akıllı telefon (SMS dahil)

veya televizyon vasıtasıyla, kendi veya başka birinin bilgisayarı aracılığıyla oy vermesi şeklinde gerçekleştirilen seçimlerdir (Buchsbaum, 2004, 32).
Dünyada birçok farklı ülkede elektronik seçim uygulaması görülmektedir. ABD, Hindistan, Kanada, Fransa, Estonya, İsviçre, Brezilya, Venezuela bu ülkelere örnek olarak gösterilebilir. Türkiye'de ise bir elektronik seçim sistemi olmamakla beraber, seçim işlerinin elektronik ortamda yapılmasına yardımcı olan Seçim Bilişim Sistemi (SEÇSİS) 2007 yılından bu yana gerçekleştirilen seçimlerde YSK tarafından kullanılmaktadır (Erol, 2021, 435). Farklı şekillerde oy kullanmaya olanak tanıyan elektronik seçim yöntemleri ve araçlar (Telciler, 2017, 110-112) bulunmaktadır. Doğrudan kayıt sistemi (DRE), İşaret tanıyıcı (optik) sistem, delikli kartlı sistem ve internet üzerinden oylama bunlara örnek olarak verilebilir. Elektronik seçimler bir taraftan bazı avantajlar sağlarken, diğer taraftan seçimlerin en can alıcı noktası olan oyun gizliliği ve seçimlerin güvenilirliği ile ilgili konularda ise önemli şüpheleri barındırmaktadır. Elektronik seçimlerin avantajları kısaca şunlardır:
1. Geçersiz oy kullanma ihtimalini ortadan kaldırır.
2. Geleneksel oylama usulüne oranla sonuçların açıklanması çok daha hızlı gerçekleşir.
3. Seçmen kütüklerinin doğruluğu sağlandığında seçim hileleri oldukça azalır.
4. Sandık başına gelemeyecek durumda olanlar için oy kullanma daha kolaylaşır.
5. Seçim maliyetleri büyük oranda azaltılabilir.
6. Seçimlerde görev yapacak kişi sayısı azalır.
7. Elektronik cihazlar farklı dillere uyarlanarak oy kullanmada kolaylık sağlanır.
Bu avantajlara karşın elektronik seçimlerin dezavantajları olarak ele alınabilecek, özellikle sistemsel arızalar karşısında hatalı sonuçların ortaya çıkabilmesi, seçim sonuçlarının manipüle edilebilmesi, seçmenlerin kimlik bilgilerinin açığa çıkması, yazılım hataları sebebiyle güvenlikle ilgili problemler ve en önemli konu olarak da oyun gizliliğinin ihlal edilmesi gibi olumsuzluklar elektronik seçimlerin doğasında bulunmaktadır (Atar, 2006, 221-222; Telciler, 2017, 112-113).

Anahtar Kelimeler: Seçmen, elektronik seçim, güvenlik, gizlilik.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarına İlişkin Deneyimleri

Yüksek Lisans Öğr. Adnan ÖZER
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
adnann_ozerr@outlook.com
ORCID: 0009-0006-3975-3087

Dr. Öğr. Üyesi Memet KUZEY
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD
memetkuzey@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9866-8134

Özet
Nitelikli ve donanımlı öğretmen yetiştirmek eğitimde verimi artırmak için oldukça önemli bir amaçtır. Nitelikli öğretmenlerin eğitime kazandırılması görevi eğitim fakülteleri tarafından yerine getirilmektedir. Her meslek grubunda olduğu gibi öğretmenlikte de deneyim kazandırılması oldukça önemlidir. Öğretmen adaylarına mesleki deneyim kazandırmak için "Okul Deneyimi" ve "Öğretmenlik Uygulaması" dersleri vardır. Bu derslerin amaçları fonksiyonel olmasına rağmen uygulama kısmında öğretmen adayları birçok sorun yaşamaktadırlar. Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmen uygulamaları dersinde karşılaştıkları sorunları tespit etmektir. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik görüşleri nitel araştırma yöntemlerinden "Temel Nitel Araştırma" ile incelenmiştir. Çalışma grubu bir devlet üniversitesinde 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında sosyal bilgiler eğitim ana bilim dalında öğrenim gören 28 öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışmanın verileri açık uçlu sorulardan oluşan anket ile toplanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Dört farklı kategoride altında sınıflanmıştır. Araştırma sonucunda uygulama okullarına giden öğretmen adayları, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini yetersiz bulması, öğrencilerin derslerde dikkatlerini toplayamamaları ve sürekli ders dışı sorular sormaları, sınıf ortamlarının yetersiz olması, sınıf kurallarının yetersiz oluşu ve sadece öğretmen tarafından konulmuş olması, BEB'li öğrencilerin derslerden çok fazla verim alamaması ve onlar için destek odalarının sayısının yetersiz olması, uygulama öğretmenlerinin öğrencilere görevleri dâhilinde olmayan işler yaptırmaları, okul idarecilerinin uygulama öğrencilerinin öğretmenler odasına girmelerini istememeleri, okul idaresinin aday öğretmenleri insan yerine koymaması, okul idaresinin aday öğretmenleri boş derslerde görevlendirilmesi, okul idarecilerinin uygulama öğrencilerini sınavlarda gözetmen olarak görevlendirmeleri, MEB'in kadrolu öğretmenlerinin uygulama öğrencilerini öğretmen adayı olarak görmemesi, uygulama öğrencilerinin ders anlatmasına olanak verilmemesi, uygulama öğrencilerine TÜBİTAK 4006 projeleri hazırlamaları için dayatmada bulunulması, uygulama öğrencilerine ders kitaplarından verilmemesi, uygulama öğrencileri ders anlatırken öğretmenin sürekli müdahale etmesi ve uygulama öğrencilerine özgür ortam sağlanmaması, uygulama öğrencilerinin not ile tehdit edilmesi, uygulama öğretmenlerinin deneyimlerini paylaşmaması, uygulama öğretmenlerinin uygulama öğrencilerini ciddiye almaması, uygulama öğrencilerinin etkinlikler için yeterli tecrübeye sahip olunmaması, EBA'yı

kullanmada aksaklıklar yaşanması gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuçlara dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir. İnsan olarak kabul edilmeleri ve değer verilmeleri. Öğretmen adaylarına deneyimlerinin aktarılmasını. Öğretmen adaylarına bilişim teknolojileri ile ilgili eğitim verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamaları.

Dört Temel Dil Becerisinin Üstbilişsel Strateji ile Öğretimi Konulu Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi

Doç. Dr. Kürşad KARA
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi ABD
kkara@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8190-5180

Yüksek lisans öğrencisi Hüseyin BAYRAM
Bayburt Üniversitesi

Özet
Bu araştırmanın amacı dört temel dil becerisinin üstbilişsel stratejilerle öğretimi konulu lisansüstü tezlerin farklı değişkenlere göre eğilimlerinin incelenmesidir. Üstbiliş kavramı, bireyin kendi bilişsel süreçlerinin nasıl işlediğini anlayarak bu süreçleri denetim altına alabileceği ve daha nitelikli bir öğrenme için bu süreçleri yeniden düzenleyerek daha etkili bir biçimde kullanabileceğini savunur. Dil becerilerinin üstbilişsel stratejilerle öğretimi daha faydalı olacağı düşünülmekte bu konu üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Bu nedenle dil becerilerinin üstbilişsel stratejileri ile öğretimi hakkında lisansüstü düzeyde yapılan çalışmaların eğilimlerinin incelenmesi çalışmanın ana hedefi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda yapılan araştırma; nitel araştırma modeliyle desenlemiştir. Araştırmanın evrenini; Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) bünyesinde dil becerilerinin üstbilişsel stratejileri ile öğretimi konusunda yapılmış 45 lisansüstü tez oluşturmuştur. Verilerin analizinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre dört temel dil becerisinin üstbilişsel stratejisi ile öğretimi konulu tezler 1990-2023 yılları arasında dağılım göstermiştir. Bu süre içerisinde 26 yüksek lisans ve 16 doktora tez çalışması yapılmıştır. Dil becerilerine göre en fazla tez okuma becerisi alanında, en az çalışmanın ise konuşma becerisi alanında olduğu görülmüştür. 2010-2015 yıllarından itibaren dört temel dil becerisi ile ilgili çalışmalarda artış eğiliminin olduğu tespit edilmiştir. Sınıflara göre dağılımına bakıldığında en fazla çalışmanın 5. sınıflarda en az çalışmanın ise 6. sınıflarda yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tezlerde verileri elde etmek için etkinliklerde en çok açık uçlu sorulara yer verilmiş, en az ise seçici, eleştirel, empatik ve katılımlı dinleme ile ilgili etkinliklerin tercih edildiği görülmüştür. Bu verilere dayandırılarak yapılacak çalışmalar hikâye edici ve bilgi verici metinlerle sınırlı tutulmamalı, farklı metin türlerinde üstbilişsel stratejiye dayalı öğretimin etkisinin araştırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Üstbiliş, dil becerileri, dil öğretimi.

Üniversite Öğrencilerinin Bki, Beslenme Okuryazarlığı ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutumlarının İncelenmesi

Yüksek lisans öğrencisi Alperen BİRSEN
Bayburt Üniversitesi
alperenbirsen@gmail.com

Öğr. Gör. Mehmet YÖNAL
Bayburt Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
mehmetyönal@bayburt.edu.tr

Özet

Araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin bki, beslenme okuryazarlığı ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri araştırma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma grubuna verilerin toplanması amacıyla 3 ayrı form yönlendirilmiştir. Bu veri toplama araçları; "Kişisel Bilgi Formu", "Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı (YBOYDA)" ve "Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutumlar Ölçeği (SBİTÖ)". Verilerin toplanmasının ardından ilk olarak SPSS (26. Versiyon) paket programına aktarılmıştır. Burada ilgili parametrelere yönelik tanımlayıcı analizler yapılmıştır. Ardından ikili gruplar arasındaki farklılıklara yönelik Indepentdent t-Testi uygulanmıştır. Parametreler arasında ilişki sınaması için ise Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre cinsiyet değişkenine bağlı "Beslenme Hakkında Bilgi" "Olumlu Beslenme Alışkanlığı", "SBİTÖ Toplam", "Genel Beslenme Bilgisi Düzeyi", "Okuduğunu Anlama ve Yorumlama", "Porsiyon Miktarları", "Gıda Etiketi ve Temel Matematik" ve "YBOYDA Toplam" alt boyutlarında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre ise BKİ ile "Beslenme Hakkında Bilgi" ve "Olumlu Beslenme Alışkanlığı" alt boyutlarında negatif yönde düşük düzey ilişki olduğu ve BKİ ile "Porsiyon Miktarları" ve "Gıda Etiketi ve Temel Matematik" alt boyutlarında pozitif yönde düşük düzey ilişki olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, SBİTÖ toplam puanları ile BKİ arasında pozitif yönde düşük düzey ilişki olduğu ve YBOYDA toplam puanları arasında pozitif yönde orta düzey ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: BKİ, beslenme okuryazarlığı, sağlıklı beslenme.

Sürdürülebilir ve Dirençli Kentler Yaratmak İçin Yönetişim ve İş Birliği Mekanizmaları

Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇELEBİ ZENGİN
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
NSBMYO
Yerel Yönetimler Programı
esracelebi06@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2156-3235

Özet
Küresel toplumun yüz yüze olduğu en önemli sorunların başında gelen çevresel kirlilikler ve doğal kaynak sorunlarının en yoğun yaşandığı mekânsal organizasyonlar kentlerdir. Bu durum günümüzde dünya nüfusunun büyük bir bölümüne ev sahipliği yapan kentlerin ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Özellikle iklim değişikliği, doğal afetler ya da insan kaynaklı felaketler gibi pek çok olayın kentlerin sürdürülebilirliğini ve yaşanabilirliğini tehdit ettiği bilinmektedir. Bu çerçevede doğal kaynakların daha verimli kullanıldığı, atıkların azaltılıp yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişin mümkün olduğu çevre dostu bir gelecek inşa edebilmek için sürdürülebilir ve dirençli kentlerin bir model oluşturabileceği öngörülmektedir. Kentlerde sürdürülebilirliğin sağlanmasında enerji tüketimi, sera gazı emisyonları, hava kirliliği, su kaynakları yönetimi, atık yönetimi, çevre koruma, yeşil alanların korunması, ulaşım, nüfus artışı, yoksulluk, eşitsizlik ve sosyal adaletsizlik gibi konular nedeniyle birtakım güçlükler yaşandığı bilinmektedir. Bu güçlüklerle başa çıkabilmek için, kentlerin sürdürülebilirlik stratejileri geliştirmesi, yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapması, enerji verimliliğini artırması, atık yönetimini iyileştirmesi, su kaynaklarını koruması, yeşil alanları artırması, toplu taşıma sistemlerini geliştirmesi, sürdürülebilir kentsel planlama ve tasarım uygulamalarını benimsemesi, sosyal eşitliği ve adaleti sağlaması gerekmektedir. Söz konusu gerekliliklerin hayata geçirilebilmesi ise kentlerin dirençli hale getirilmesi anlamına gelmektedir. Kentlerin doğal afetlere, iklim değişikliğine, ekonomik krizlere ve diğer zorluklara karşı hazırlıklı olmasını ifade eden dirençli kent kavramı risk azaltma önlemlerinden acil durum planlarına, çevresel korumadan toplu taşıma sistemlerine kadar pek çok konuda tedbir alınması ve düzenleme yapılmasını içermektedir. Sürdürülebilir bir geleceğin inşasına katkı sağlayacak bu dirençli kent modelinin başarılı olabilmesi için ise merkezden ve yerinden yönetim kuruluşları ile birlikte gönüllü kuruluşların ve yerel halkın da içinde yer aldığı çok paydaşlı bir süreci inşa etmek gerekmektedir. Sürdürülebilir ve dirençli kentlerin yaratılabilmesinde bu iş birliğinin yani yönetişim mekanizmasının önemini vurgulamak amacıyla hazırlanan çalışmada New York, Kopenhag, Tokyo, Singapur gibi dirençli kentlere örnek gösterilebilecek kent yönetimlerinin uygulamalarından yola çıkarak Türkiye'deki kent yönetimleri için bir alternatif oluşturulması hedeflenmektedir. Literatür taraması ve ikincil kaynaklar kullanılarak veri toplanmasını içeren bu çalışma kapsamında başta UN-HABITAT ve Avrupa Birliği gibi uluslararası kuruluşlar ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yayınlanan güncel rapor ve belgeler üzerinden bir analiz ve değerlendirme yapılarak çeşitli öneriler geliştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre sorunları, sürdürülebilirlik, dirençli kentler, yönetişim, yerel yönetimler.

Dillerin Aslı

Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir TUNA
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Arap Dili ve Belagatı ABD
uzeyirtuna@bayburt.edu.tr

Özet
Bu makale, dillerin aslı ile ilgili temel görüşleri ele almaktadır. Buna göre, ilk yaratılıştan kıyamete kadar gelecek insanların dilleri (konuşulan her kelime, canlı cansız her şeye verilen adlar), tamamen Allâh'ın bir vergisi mi yoksa sadece konuşma becerisinin mi Allah tarafından verildiği hususunu ele almakta ve kimlerin bu görüşleri paylaştığını bildirmektedir. Bazıları şöyle der: İnsana uyum usulü (yeteneği), ilham edilmiştir. Bazıları da şöyle der: İnsana bizzat dilin kendisi (her kelimesiyle birlikte) verilmiştir. Yine bu makale, dilin oluşumunda taklidin öneminden ve etkisinden bahsetmektedir. Daha sonra dilin geçmişten günümüze nasıl bir seyir takip ettiğini anlatmaktadır. Bu anlamda dilin ilk yapı taşlarının sesler olduğundan bahsetmekte ve seslerin heceleri ardından kelimeleri nasıl meydana getirdiğinden bahsetmektedir. Bu makalede dilin, ancak uzun zamanlarda ve sakin bir veraset yoluyla tamamlandığı belirtilmektedir. Ayrıca genişleme ve küçülme hususunda dilin, toplumla ilgili şeylere ve toplumda meydana gelen olaylara tabi olduğu belirtilmektedir. Toplumların şekilleri ve formları değişse de mademki dil, toplumu ortaya koyan bir ayna olmaktan geri durmuyor. O halde dil, toplumda kullanıldığı müddetçe topluma göre değişebilir. Meksika yerlilerinin, sertliği taş sözcüğüyle ifade etmeleri gibi insan, daha sonra somut lafızlardan soyut anlamları çıkarmaya başlamıştır. Birçok dil, birbirinden neşet etmiş ve çeşitlilik ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil, ses, ilham, yetenek, taklit.

Kur'ân'da Geçen İsm-i İşâret Sîgaları, İsm-i Mevsûller ve Bunların Muhtelif Kullanımları

Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir TUNA
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Arap Dili ve Belagatı ABD
uzeyirtuna@bayburt.edu.tr

Özet
Eski araştırmacılar, her ne kadar "yedi harf hadîsi"ni 'Peygamberin insanların İslâm'a girmelerini kolaylaştırmak için, Kur'ân'ın herkese kendi lehçesi üzere okutulması hususunda, ashabına izin verdiği' şeklinde yorumlasalar da, Kureyş kabilesi, Arapların en fasîh konuşan ve en arı dile sahip kabilesi olduğu için Kur'ân'ın Kureyşin dili üzere indiğinde neredeyse hem fikirdirler. Süyûtî, "Kur'ân'ın ilk olarak Kureyş ve ona komşu olan fasîh Arapların dili üzere indirildiğini, daha sonra Araplara, lâfızlarda ve i'râbda farklılık olmasına rağmen, Kur'ân'ı kendi dilleri ile okumalarına müsâde edildiğini" nakletmiştir. Batılı âlimler, Kur'ân'ın dili hakkında farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Geçen asrın sonlarında "Kur'ân'ın dili, gerçekte Kureyş lehçesi ile indirilmiş olsa da, daha sonra Necid diliyle, özellikle de Necid şâirlerinin dili ile uyumlu olması için, değiştirilmiş ve dönüştürülmüştür" şeklinde yazan müsteşrik Vollers bu batılı âlimlerden birisidir. Süyûtî'nin naklettiğine benzemesine rağmen Araplar, bu görüşü inkâr etmiş, müsteşriklerin geneli de reddetmiştir. Bu münâkaşalar ve nazariyeler, Allâme Belâşîr'in "Kur'ân, ne Necid ne de Hicâz lehçesi üzere değil, ancak her kabilenin şâirleri ve hatiplerinin lehçesinden oluşan ortak edebî bir dil üzere inmiştir" içeriğindeki yeni bir görüş ortaya atmasına kadar sürdü. Belâşîr, bu "resmî seçmeci" dili, aralarındaki yakınlıktan dolayı, 'kuvaynî' -ki bu tabir, Homeros dönemindeki Yunan şâirlerinin diline mahsus bir ıstılahtır- diye adlandırmıştır. İbn Fâris de "fıkhu'l-luga"sında Belâşîr'in görüşüne benzer bir görüş ortaya koydu: "…Fasîh olmakla beraber Kureyşliler, kendilerine Araplardan heyetler geldiğinde onların en güzel ve en saf sözlerini ve şiirlerini seçtiler bu sebeple Arapların en fasîhi oldular" . Ancak Kureyşliler, bu seçme lehçeyi, her ne kadar tüm kabilelerce anlaşılsa bile, Kureyş'e özellikle de Mekke'ye ait kıldı. İbn Fâris'i bu görüşe iten şeyin "Kur'ân dilinin Kureyş dili olduğuna inanmak" olduğu gizlenemez. Kur'ân'da geçen ism-i işâret sîgaları, ism-i mevsûller ve bunların muhtelif kullanımları ile ilgili bu araştırmamızda, bu dar açıdan, Kur'ân dilinin menşei etrafındaki araştırmaları ve münâkaşaları paylaşmaya çalışacağız. Bu da Kur'ân dilinin bu kabilevî lehçelerden etkilenmesi veya onlardan bağımsız olması çerçevesini ve Christofer Rabin'in dediği gibi Kur'ân dilinin tüm kabilelerce bilinen bu seçme dile intisâbını sorgulamakla olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân, dil, ism-i işâret, ism-i mevsûl.

Yeşil Girişimciliğin Karanlık Yönü: Greenwashing

Arş. Gör. Muhammet NEGİZ
Karadeniz Teknik Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Yönetim ve Organizasyon ABD
muhammetnegiz@ktu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6939-7742

Özet

"Bu kitap %100 yenilenebilir malzemeler kullanılarak yazılmıştır, sıfır emisyon üretmiştir ve yağmur ormanlarını korumuştur!" şeklinde iddialı bir anlatımla bir kitap tanıtılabilir ama bu ifadeleri kullanmak elbette doğru olmayacaktır. Günümüzde ise şirketlerin kendilerine ya da ürünlerine yönelik buna benzer öne sürdükleri pek çok çevreci iddia gündemimizi meşgul etmektedir (Broom, 2022). Oxford Sözlüğüne (2022) göre *"asılsız veya yanıltıcı çevreci bir imajın yaratılması veya yayılması"* anlamına gelen *"greenwashing"* kavramı, İngilizce literatürde *"green-washing"* ya da *"green washing"* şeklinde de kullanılabilmektedir. Bu kavram, Türkçede *"yeşil aklama", "yeşille aklama", "yeşil yıkama", "yeşil dolandırıcılık", "yeşil boyama"* ya da *"yeşil badana"* gibi birçok karşılığa sahiptir ve çalışma boyunca bu kavramlardan *"yeşil aklama"* ifadesi tercih edilmiştir. Yeşil aklama, kuruluşların, ürünlerinin diğer ürünlere göre sahip olduğu çevresel avantajlar konusunda yanlış iddialarda bulunarak tüketicileri aldatmasıdır (Cavazos vd., 2022). Bu çalışmada Web of Science veri tabanında yeşil aklamaya dair anahtar kelimelerle[*] yapılan tarama sonucunda erişilen yayınlardan makaleler dışındaki çalışmaların dışlanması ve henüz sona ermediği için 2023 yılının dahil edilmemesi neticesinde 610 dokümana ulaşılmış ve bu verilerle bibliyometrik bir analiz yapılarak literatürün mevcut durumu ve geleceğe yönelik eğilimine dair bulgulara ulaşılmıştır. İncelenen makalelerde kullanılan anahtar kelimeler, ortak oluşum ağı perspektifinden değerlendirildiğinde, yayınların 8 farklı küme grubuna (cluster) dahil oldukları görülmüştür. İlk kümede *"iklim değişikliği, kurumsal yönetişim, KSS (kurumsal sosyal sorumluluk), çevresel düzenleme, çevresel sürdürülebilirlik, ESG (çevresel, sosyal ve yönetişim), finansal kısıtlamalar, yeşil ekonomi, sera gazı emisyonları"* ve *"yeşil aklama"* ifadelerine dair çalışmalar yer almaktadır. İkinci kümede *"reklam, çevre, çevresel iletişim, etik, yeşil pazarlama, yeşil güven, yeşil aklama, pazarlama, sürdürülebilirlik, güven"*; üçüncü kümede ise *"markalaşma, döngüsel ekonomi, kurumsal sosyal sorumluluk, çevresel adalet, çevre politikası, yeşil aklama, tedarik zinciri yönetimi, sürdürülebilir tüketim, sürdürülebilir kalkınma"*; dördüncü kümede *"atıf teorisi, kurumsal sosyal sorumluluk, KSS iletişimi, ayrıştırma, yeşil reklamcılık, yeşil aklama, satın alma niyeti, sosyal sorumluluk"*; beşinci kümede *"sertifikasyon, çevresel açıklama, çevresel performans, finansal performans, yeşil tahviller, yeşil finans, meşruiyet teorisi, paydaş katılımı";* altıncı kümede *"biyoçeşitlilik, yönetişim, performans, sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir finans"*; yedinci kümede *"Çin, açıklama, baskı yönetimi, meşruiyet, sürdürülebilir yönetim, sürdürülebilir finans"*; sekizinci ve son kümede ise *"iletişim, kurumsal sürdürülebilirlik, çevresel, sosyal"* ifadelerine yönelik çalışmalar olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu analiz sonucunda yeşil aklama yaklaşımının ele alındığı bağlam ve kavramlar ortaya konulmuştur. Ayrıca ulaşılan makalelerin atıf ağı analizi neticesinde söz konusu yayınların

[*] Yeşil aklama ifadesinin WOS veritabanında "Green Washing", "Green-Washing" ve "Greenwashing" şeklinde üç farklı anahtar kelime ile yer aldığı görüldüğünden arama bu kelimeler üzerinden gerçekleştirilmiştir.

23 farklı küme oluşturduğu görülmüştür. Bu kümelerde yer alan makalelere ek olarak tema analizi yapılmış ve çalışmaların ekseninde kümelendiği bağlam ortaya konulmuştur. Ayrıca bibliyometrik analiz sürecinde ulaşılan veriler VOSviewer uygulaması aracılığı ile görselleştirilmiştir. Makro ve mikro ölçekli etkilerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle araştırmacıların gündeminde yer almaya devam edecek yeşil aklama hakkındaki bu bibliyometik ve tematik analiz çalışmasının literatüre katkı sağlaması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, greenwashing, yeşil aklama, yeşil girişimcilik.

Sosyal Bilgiler Öğretmelerinin TYÖ Modeline İlişkin Öz-Yeterlilik Algıları

Yüksek Lisans Öğr. Rabia ÖZCAN
Bayburt Üniversitesi
r.ozcan1998@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7205-3035

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep TAŞYÜREK
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD
ztasyurek@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8776-7009

Özet
Bu çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Ters Yüz Öğrenme (TYÖ) modeline yönelik öz yeterlilik algılarını ortaya çıkarmak temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerin; cinsiyet, yaş, tecrübe, bilgisayar kullanma yeterlilikleri vd. değişkenlere göre TYÖ öz-yeterliliklerinin nasıl farklılaştığına dair bulgulara yer verilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan tarama modeli kullanılarak araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, TYÖ öz-yeterlik algılarının($\bar{x}$ = 3,92) ortanın üzerinde bir eğilim gösterdiği ve gayet olumlu olduğunu görülmektedir. Cinsiyet, mesleki tecrübe, bilişim teknolojilerini kullanma durumları, eğitim platformlarından yararlanma sıklıkları, aktif olarak girdikleri ders saatleri, derslerinde uygulama yaptıkları ders saati sayısı ile TYÖ öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılıklar bulunamamıştır. Ancak yaş, bilgisayar kullanma düzeyleri, bilişim teknolojilerini kullanma sıklıkları, bilişim teknolojilerine ulaşma sıklığı, bilişim teknolojileri araçlarını kullanma sıklıkları, elektronik materyal kullanma yeterlikleri ve derslere katılamayan öğrencilere daha sonra ders anlatma imkânı konusunda anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu farklılıkların yönlerine bakıldığında, genç ve orta yaşlı sayılabilecek öğretmenlerin TYÖ öz-yeterlikleri daha ileri yaştaki öğretmenlere göre daha olumlu olduğu bulunmuştur. Ayrıca bilgisayar yeterlilikleri konusunda kendilerini "Çok iyi" ve "Uzman" olarak algılayan öğretmenlerin, kendilerini "Zayıf", "İyi" ve "Orta" düzeylerde algılayan öğretmenlerde daha yüksek bir TYÖ öz-yeterlik algısına sahip olduğu bulunmuştur. Derslerinde bilişim teknolojilerini "Her ders" kullanan öğretmenlerin TYÖ öz-yeterlilik algıları "Haftada birkaç ders" kullanan ve "Hiç" kullanmayan öğretmenlerin TYÖ öz-yeterlilik algılarından daha olumludur. Derslerinde bilişim teknolojilerine "Her zaman" ulaşan öğretmenlerin TYÖ öz-yeterlilik algıları "Bazen" ve "Genellikle" ulaşan öğretmenlerden daha olumludur. Ayrıca dersi kaçıran öğrencilere daha sonra ders anlatma imkânı "Her zaman" olan öğretmenlerin TYÖ öz-yeterlilik algıları "Hiç" olmayan öğretmenlerin algılarından daha olumludur. Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kendilerini nasıl algıladıkları ile TYÖ modeli gibi yenilikçi modellere ne derecede açık olduklarını etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Ters yüz öğrenme, öz-yeterlilik, sosyal bilgiler öğretmenleri.

Heydər Əliyev və Türkiyə Azərbaycan Dövlətlərinin Iqtisadi Inkişaf Perspektivlərinin Gücləndirilməsi

Doç. Dr. Cavadxan QASIMOV
Naxçıvan Dövlət Universiteti
cavadxan.yusifoglu@ndu.edu.az
ORCID: 0000-0002-3826-033X

Doç. Dr. Əşrəf ƏLƏKBƏROV
Naxçıvan Dövlət Universiteti
a.ashraf@mail.ru
ORCID: 0009-0002-5141-9592

Özet

Tarixin bütün mərhələlərində ictimai-siyasi, sosial –iqtisadi və mədəni sahələr üzrə çoxistiqamətli perspektivlərə malik olan Türkiyə və Azərbaycan münasibətləri daha da inkişaf etmişdir. Etibarlı dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin ifadəsinə çevrilən münasibətlər, özünü həm də, diplomatik sahələrin olduqca mühüm ifadəsində göstərməkdədir. Hələ Azərbaycan Respublikası müasir müstəqilliyinin ilk illərində sosial və iqtisadi böhranlar qarşısında qaldığı zamanlarda yaradılan "Ümid" körpüsü, qardaşlıq münasibətlərinin ilkin mərhələsini təşkil etməkdədir. Araşdırmanın məqsədi də elə, Türkiyə və Azərbaycan arasında hərtərəfli işbirliyinin çağdaş dövrümüzlə səsləşən tərəflərinin əsaslandırılmasından ibarət olmaqdadır. Araşdırmalar göstərir ki, elmi və nəzəri baxımdan beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin perspektivləri üzrə təşəkkül tapan əməkdaşlıqlar, Türkiyə və Azərbaycan dövlətlərinin timsalında da təkmil olmaqdadır. Keçdiyimiz illər üzrə iki ölkənin qarşılıqlı münasibətlərinin inkişaf etdirilməsi özünü hərbi, texniki və sosial-iqtisadi sahələr üzrə daha da şaxələndirmişdir. Təbii olaraq, bütün bunlarla, yanaşı, hər iki ölkənin tarixi İpək Yolu üzərində yerləşməsi, mədəniyyətlərin də qovuşduğu bir məkan olmaq etibarı ilə perspektivlərin artmasına səbəb olmuşdur. Zaman keçdikcə, bu münasibətlər ölkələr arasında ticarət dövriyyəsinin də artmasında özünü göstərmidir. Bir faktı qeyd etmək yerinə düşər ki, təkcə 2023-cü ilin ilk 6 ayı ərzində Azərbaycanla Türkiyə arasında ticarət dövriyyəsi 2022-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 34,8% və ya 1 milyard 11,4 milyon dollar artaraq 3 milyard 916 milyon dollar təşkil etmişdir. Cari ilin ilk yanvar-iyun ayları ərzində Azərbaycandan Türkiyəyə ixracın həcmi 2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 49,5% və ya 917 min dollar artaraq 2 milyard 768,9 milyon dollara bərabər olub. Bütün bunlar, ölkələr arasında, əmtəə mübadiləsinin, istehsal münasibətlərinin və ikitərəfli işbirliyi üzrə imkanların daha da genişlənməsinə səbəb olmaqdadır. Hazırda, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunmasından sonrakı mərhələdə, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında yeni işbirliyinin də perspektivləri artmaqdadır. Burada, Zəngəzur dəhlizinin yaratmış olduğu yeni reallıqlar da nəzərə alınarsa, iqtisadi və ticarət münasibətlərinin də daha faydalı olacağını qeyd etmək olar. Beləliklə, təhlillər üzrə nəticələr də göstərir ki, mövcud potensial qarşıdakı mərhələlər üzrə də səmərəli olacaqdır. Belə ki, Türkiyə və Azərbaycan dövlət başçılarının sonuncu Naxçıvan görüşündə də, bu istiqamətdə müzakirələr aparıldı.

Belə ki, İğdır-Naxçıvan Təbii Qaz Kəmərinin təməlqoyma mərasiminin keçirilməsi, həmçinin, modernləşdirilmiş Naxçıvan Hərbi Kompleksinin açılışının reallaşması yeni iqtisadi, hərbi, siyasi, hüquqi və sosial sahələr üzrə əməkdaşlıqların təməli daha da gücləndirilmiş olacaqdır. Burada gəlinən razılığa görə Naxçıvan Muxtar Respublikasında istehsal olunan enerjinin Türkiyə vasitəsilə Avropaya çıxarılması nəzərdə tutulmaqdadır.

Anahtar Kelimeler: Ticarət dövriyyəsi, istehsal münasibətləri, "Ümid" körpüsü, Zəngəzur dəhlizi, ixracın həcmi.

Türkçe ve İngilizce Ders Kitapları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: 8. Sınıf Örneği

Yüksek lisans öğrencisi Hüseyin BAYRAM
Bayburt Üniversitesi
lazoo1986@hotmail.com

Prof. Dr. Sedat MADEN
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi ABD
sedatmaden@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8024-8182

Özet
Bu çalışmada Türkiye'de 8. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitabı ile İngiltere'de ana dili öğretiminde kullanılan ders kitaplarının metin türlerine göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanmış olan 8. sınıf Türkçe ders kitabı ile İngiltere'de 8. sınıf düzeyinde kullanılan Honeydew Textbook in English for adlı kitap oluşturmaktadır. Araştırmada 8. sınıf Türkçe ders kitabından 32 metin, İngilizce ders kitabından 17 metin olmak üzere toplam 49 metin incelenmiştir. Araştırma sonunda; İngilizce ders kitabında etkinliklere bağlı metin türlerine daha çok yer verildiği tespit edilmiştir. Türkçe ders kitabında ise metin türlerinin daha çok metin üzerinden kavratılmaya çalışıldığı sonucuna varılmıştır. Araştırma, metin türleri karşılaştırmasında Türkçe ve İngilizce ders kitapları arasında önemli farkların olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, İngilizce, öğretim, ders kitabı, karşılaştırma.

Veri Makalelerinde WOS ve SCOPUS Dizinleri ile Karşılaştırma Yapılabilmesi İçin TR DİZİN'e Öneriler

Doç. Dr. Gazi ÖZDEMİR
Bayburt Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi ABD
gaziozdemir@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2306-5280

Özet

Herhangi bir alan/konu hakkındaki literatür; araştırma süresince araştırmacıya yöntem, özgün değer ve konu kırılımları hakkında bilgi verir; araştırma hipotezinin, konusunun ya da sorusunun oluşmasında, sorgulanmasında ve desteklenmesinde, vizyon sunar. Bu bakımdan veri kaynağı setleri barındıran WoS (Web of Science) ve Scopus gibi dizinler; makalelerin/kitapların/sempozyumların künyelerini, özetlerini ve verilen izinler ölçüsünde tam metinlerini ve atıf verilerini araştırmacılarla paylaşarak bilimsel yayınlar için önemli doneler sağlar. Bu veri setleri ve analiz programlarının artması bibliyometrik çalışmaların sayısının ve niteliğinin artmasına olanak verir. Bu bildiri, WoS (Web of Science), Scopus ve TR Dizin veri tabanlarında Osmanlı dönemi depremleri ile kadınları ekseninde bibliyometrik araştırma süresince karşılaşılan problemlerden kaynaklı ortaya çıktı. Adı geçen veri tabanlarından WoS (Web of Science) dizininden tab delimited file, Scopus'tan ise csv formatında veriler, R Analiz Paketi Bibliyometrix veya VOSviewer programlarında bazı düzenlemeler sonrasında analiz edilebilirken TR Dizin'deki veriler bu programlarda tanımlı olmaması ve/veya özellikle anahtar kelimelerin eksik olması sebebiyle sınırlılık oluşturmaktadır. Nitekim nicel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanan tarama modeliyle gerçekleştirilen incelemelerde WoS ve Scopus üzerinden Bibliyometrik yayınların çok sayıda yapıldığı görülse de Türkiye özelinde WoS ve Scopus dizinlerindeki verilerin birbirinden bağımsız olarak R Analiz Paketi Bibliyometrix ile VOSviewer aracılığıyla analiz edildiği görüldü. TR Dizin merkezli bibliyometrik analizleri çok olmamakla birlikte farklı programlarla yazıldığı tespit edildiği veya TR Dizin'deki veriler kapsam dışı bırakıldığı görüldü. Bu problemin ortadan kaldırılabilmesi için WoS (Web of Science) ve Scopus indeksleri çıpa alınarak TR Dizin yetkililerine ve araştırmacılara bu bildiri ile önerilerde bulunulması hedeflendi. Burada TR Dizin ekibine önemli görev düşmektedir. Şayet anahtar kelimeler hem tarama hem de csv dosyalarına dahil edilmesi bibliyometrik analizde önemli bir problemin ortadan kalkmasına vesile olacak aynı zamanda WoS veya Scopus başlıklarından biri ile veriler birleştirildiğinde bütüncül olarak analiz edilmesine olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: WoS, Scopus, TR DİZİN, veri, Bibliyometrik, VOSviewer, R Analiz, bibliometrix, anahtar kelime.

Nöroyönetim: Organizasyonel Bakış

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim DURMUŞ
Bayburt Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
Ulaştırma Hizmetleri Bölümü
ibrahimdurmus@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7993-7773

Prof. Dr. Ahmet Mutlu AKYÜZ
Gümüşhane Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü
ahmetmutluakyuz@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6406-3284

Özet

Günümüzde sosyal ve tıp bilimleri alanında, organizasyonlarda bireysel tepkilerin sebepleri ve sonuçları ortak bir amaç için incelenebilmektedir. Teknolojik değişimler ve gelişimler, insan davranışının altında yatan temel sebeplere yeni bakış açıları kazandırabilmektedir. Son yıllarda oldukça popüler olan nörobilim, birçok alanda bireylere fikirler vermektedir. Nörobilimin oluşturduğu kavramlardan biri olan nöroyönetim araştırmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı WoS veri tabanında yer alan nöroyönetim araştırmalarını organizasyonel bakış açısı ile değerlendirmektedir. Bu amaçla araştırma yönteminde, R programı ve bibliyometrik analizlerden faydalanılmıştır. Analiz sonucunda nöroyönetim araştırmalarının 2007-2023'lü yılları kapsadığı görülmüştür. Araştırmada 112 farklı kaynakta toplam 260 araştırmanın yer aldığı anlaşılmıştır. Analizler 260 kaynak üzerinden gerçekleştirilmiştir. Nöroyönetimin yıllık büyüme oranı %21,31 gibi ciddi bir rakama sahip olmuştur. Nöroyönetim araştırmalarında yer alan sorumlu yazarların ülke adresleri; Çin, İtalya, Romanya, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Ekvador, Polonya, Singapur, İspanya, Birleşik Krallık, Avustralya, Finlandiya, İsrail, Litvanya, Meksika ve Hollanda olarak sıralanmıştır. Nöroyönetim konusunda yazarların en fazla vurgu yaptığı anahtar kelimelerin bir kısmı; nöroyönetim, olayla ilgili potansiyeller, nöropazarlama, p300, erps, olayla ilgili potansiyel, olayla ilgili, lpp, n2, duygu, geri bildirim ile ilgili olumsuzluk, potansiyeller ve göz takibi şeklinde sıralanmıştır. Analizde merkezileşme ve yoğunluk düzeyleri açısından güçlü ilişkiler ortaya koyan birçok kavrama (kendi kaderini tayin teorisi, pozitifliğe saygı, yeterlilik hüsranı, içsel motivasyon, bağımsız motivasyon, bağımsızlık, bağımsızlık hüsranı, yeterlilik, kötü niyetlilik ve restorasyon ihtiyacı gibi) yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik analiz, organizasyonlar, nöroyönetim.

Enflasyonist Ortamda Pazarlama Güçlükleri ve Çözüm Önerileri

Prof. Dr. Ahmet Mutlu AKYÜZ
Gümüşhane Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü
ahmetmutluakyuz@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6406-3284

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim DURMUŞ
Bayburt Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
Ulaştırma Hizmetleri Bölümü
ibrahimdurmus@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7993-7773

Özet

Araştırmada enflasyonist ortamlarda yaşanan pazarlama güçlüklerine, çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır. Bu amaçla enflasyonun oluşmasında etkili olabilecek faktörlere literatür yardımı ile açıklık getirilmiştir. Enflasyonun oluşmasında etki olabilecek faktörler arasında; maliyet baskısı, para politikaları, döviz kuru, talep ve talep kaynaklı faktörler, tarım gıda ve hava koşulları ve siyasi ve jeopolitik faktörler yer almıştır. Enflasyonist ortamlarda organizasyonların yaşayabileceği pazarlama zorlukları ifade edilmiştir. Bu pazarlama zorlukları; maliyet artışları, tedarik zinciri sorunları, yatırım kısıtlamaları, finansal belirsizlikler, pazar genişlemesi zorlukları, işgücü pazarlama ve reklam bütçelerindeki olası kısıtlamalar, öngörülemeyen talep, regülasyon ve vergi değişiklikleri, değişen tüketici davranışları ve tüketicilerin kalite hakkındaki endişeleri şeklinde değerlendirilmiştir. Araştırmada enflasyon ortamında değişen tüketici davranışlarına yer verilmiştir. Bu davranışlar; daha fazla tasarruf ve temel ihtiyaçlara odaklanma, artan fiyat hassasiyeti, daha uzun ömürlü ürünlere yatırım, ikinci el ve daha uygun fiyatlı ürünler, stoklama ve stokçuluk, tüketici değeri odaklılık, işbirlikçi alışveriş, fiyat karşılaştırmaları, kredi kullanımında azalma ve dijital alışverişte artış şeklinde açıklanmıştır. Sonuç olarak organizasyonların enflasyonist ortamlarda pazarlarını geliştirmek ve rekabetlerini korumak için çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler içerisinde; verimliliği artırmak, maliyet kontrolü, değer odaklılık, müşteri sadakatini artırmak, farklı fiyatlandırma stratejisi, yaratıcı kampanyalar, yenilikçilik ve farklılaşma, dijital dönüşüm, müşteri geri bildirimlerini değerlendirme ve ihracat fırsatları kavramları yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, pazarlama güçlükleri, organizasyonel çözüm önerileri.

Yetişkin Bireylerde Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Lokman KOÇAK
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
lokmankocak@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5247-0974

Uzm. Psikolojik Danışman Merve ÇİMEN KOÇAK
Atatürk Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
merve.cimen@ogr.atauni.edu.tr

Psikolojik Danışman Rabia UZUN
Rize Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
rabia_uzun23@erdogan.edu.tr

Özet

Belirsizlik, insan psikolojisi üzerinde olumsuz etkiler bırakabilen bir kavram olarak açıklanmaktadır. Doğası gereği belirsizlik, geleceğinden emin olmak isteyen bireylerde kaygı ve korku duygularına yol açmaktadır. Belirsizliğe tahammülsüzlük ise, belirsiz olay ve durumlara karşı duygusal, bilişsel ve davranışsal olarak olumsuz tepki verme yatkınlığı şeklinde tanımlanmaktadır. Araştırmalarda, belirsizliğe tahammülsüzlüğün kaygı bozuklukları ile pozitif, psikolojik sağlamlık ile negatif ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Yakın geçmişte COVID-19 salgını ve Kahramanmaraş depremleri gibi önemli kitlesel olayların yaşanması ve hem salgın hem de deprem konusunda tekrarlanma ihtimallerinin sürekli gündemde tutulması, bireylerin geleceğe dönük düşüncelerini olumsuz etkilemiş ve dolayısıyla belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini de artırmış olabilir. Bu bağlamda, içinde bulunduğumuz dönemde önemli bir kavram haline gelen belirsizliğe tahammülsüzlüğün araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada veriler Google Form üzerinden oluşturulan bir form ile toplanmış ve çalışmaya 18-55 yaş aralığında 540 kadın (%66.4) ve 273 erkek (%33.6) olmak üzere toplam 813 yetişkin (M= 33.65, SD= 9.36) katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde ilişkisiz örneklemler için *t*-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Analizler sonucunda, belirsizliğe tahammülsüzlüğün cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ($t_{(811)}$= 2.27, $p< .05$) ve kadın katılımcı puanlarının erkek katılımcı puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer bulguda, belirsizliğe tahammülsüzlüğün medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ($t_{(811)}$= -2.89, $p< .05$) ve bekâr katılımcı puanlarının evli katılımcı puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. ANOVA sonucunda ise belirsizliğe tahammülsüzlüğün öğrenim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ($F_{(807)}$= 3.18, $p< .05$) ve öğrenim düzeyi lise olan katılımcı puanlarının öğrenim düzeyi lisans ve lisansüstü olan katılımcı puanlarına göre anlamlı düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir. Ruh sağlığı alanında çalışan profesyonellerin, tedavi planlarını bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda hazırlaması önerilebilir. Ayrıca belirsizliğe tahammülsüzlük kavramının farklı örneklem

gruplarında ve ilişkili olabilecek diğer değişkenlerle ele alınması, kavramın etki gücünün keşfedilmesi açısından önemli olabilir.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin, belirsizlik, belirsizliğe tahammülsüzlük.

Metindilbilim Bağlamında Nâilî'nin Nihânız Redifli Gazeli

Doç. Dr. Ruken KARADUMAN
Bayburt Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Eski Türk Edebiyatı ABD
rukenkaraduman@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3059-9424

Doç. Dr. Mehmet Halil ERZEN
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Türk İslam Edebiyatı ABD
halilerzen@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7026-6785

Özet
Bir bütünü teşkil eden dizgeler, çeşitli öğelerin sistematik biçimde bir araya gelmesi ile oluşur. Bu öğelerin metinlerin çözümlenme sürecinde farklı inceleme yöntemleri ile ele alınması, yazarın kurgu ve betimleme dünyasına dair yeni bakış açıları sunması yönüyle önem arz eder. Çok çeşitli metin inceleme yöntemleri arasında bilhassa son dönemlerde dikkati çeken metindilbilim ise, ünlü dilbilimci Saussure tarafından geliştirilen metin merkezli bir inceleme yöntemidir. Metindilbilim; dizgelerin derin yapıdaki uyumunu, mantıksal çerçevesini, göndergesel düzlemdeki ilişkilerini ele alırken oldukça nesnel bir değerlendirme olanağı sunar. Dolayısıyla figüratif bir üstdil ürünü olan edebi metnlerin dil incelemesi ile dil ötesi yapısı daha da gün yüzüne çıkabilir. Bu bildiride metindilbilimin amacı, özellikleri, metnin anlaşılmasına katkıları üzerinde durulmuş; 17. yüzyıl divan şairlerinden biri olan Nâilî'nin "nihânız" redifli gazeli metindilbilimsel bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Bu şiir, bağlaşıklık (küçük ölçekli yapı) ve bağdaşıklık (büyük ölçekli yapı) ana başlıkları altında incelenirken yinelemeler, yakın veya zıt anlamlı sözcükler, gönderim ve bağlantı öğeleri, koşutluk, zaman uyumu, örtük yapı, içerik, biçem gibi hususlara değinilmiştir. Yapılan incelemelerden yola çıkılarak metnin izleğinin, soyut ve öznel bir hususiyet taşıması yönüyle, şiire has yeni anlatım olanaklarıyla nasıl sunulduğu tartışılmıştır. Çalışmanın sonucunda mazmunların metne kazandırdığı derinlik, fikirsel tasvirlerin oluşturduğu devinim, zaman ve mekanın ötesinde ve bunlardan bağımsız bir yaşayış biçiminin tercihi, tekrar eden çeşitli sözcüklerle şairin mesajı olan vahdet-i vucûd nazariyesi yani varlığın birliği fikrinin nasıl vurgulandığı, metnin anlam atmosferi ile dilin kullanım biçimi arasındaki uyum tespit edilmiştir. Bu bağlamda şiirdeki soyut kavramlar ve kullanılan çeşitli mazmunların metni farklı çağrışımlara açık hale getirmesiyle okurları metne dahil etmeyi başardığı; kavram ve çağrışım olanaklarından özgün biçimde yararlanıldığı dikkati çekmiştir.

Anahtar Kelimeler: Metindilbilim, gazel, Nâilî.

Alanya Ağzındaki Arapça Kökenli Kelimelerin İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ÜNALAN
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Arap Dili ve Belagatı ABD
iunalan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3656-8832

Özet
Alanya coğrafi özellikleri ve göçebe yaşam tarzı sebebiyle kültürünü muhafaza etmiş, Yörük geleneğini sürdürmüş ve dil özelliklerini korumuş yörelerden biridir. Özellikle merkeze uzak dağ köylerinde ve yayla kesimlerinde yaşayan halk, Yörük kültürünü yaşamaya ve yaşatmaya devam etmektedir. Bu durum Alanya dil özelliklerinin korunmasını ve daha az bozulmasını sağlamıştır. Diğer taraftan savaş, iş, eğitim vb. sebeplerle Alanya çok fazla göç almış ve çok sayıda yerli ve yabancı halkın ikamet yeri hâline gelmiştir. Bu da Alanya'nın sosyal ve kültürel hayatını fazlasıyla etkilemiştir. Merkezde yaşayan Alanya halkının dil ve ağız özelliklerine tesir etmiş, halkın yeni sözcükler öğrenmelerine ve kullanmalarına sebep olmuştur. Bir kesimin kendi dil özelliklerini muhafaza etme çabası diğer taraftan halkın turistlerle iletişim kurmak için yabancı kelimeler öğrenmesi Alanya ağız ve dil özelliklerinin zenginleşmesine ve çeşitlenmesine neden olmuştur. Geçmişten günümüze Alanya'nın ağız ve dil özellikleri üzerine çok sayıda çalışma yapılmış fakat Alanya ağzına yerleşmiş Arapça kelimeler üzerine müstakil bir çalışma tespit edilememiştir. Yöre halkını temsil etmemiz, Alanya dil özelliklerini ve kültürünü yakından tanımamız ve Arapça alanının uzmanlık alanımız olması bizi bu çalışmayı yapmaya sevk etmiştir. Bu çalışmada Alanya ağzında yer alan ve Alanya halkı arasında sıklıkla kullanılan Arapçadan Türkçeye geçmiş kelimelerin analizi yapılmıştır. Söz konusu kelimelerin tespiti için literatür taraması gerçekleştirilmiş ve bu doğrultuda yöreyle ilgili yapılan ağız çalışmaları incelenmiştir. Kelimelerin önce Alanya'daki kullanımı verilmiş daha sonra Arapçadaki anlamları üzerinde durulmuştur. Kelimelerin Arapça kökleri ve yazılışları bildirilmiştir. Bazı kelimelerin anlamlarının aynı olduğu; bazı kelimelerin ise anlamında farklılıklar olduğu, anlam genişlemesine veya daralmasına uğradığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arapça, Alanya, ağız, dil.

Zaferler, Kazananlar Partisi - Yeni Azerbaycan Partisi

Dr. Şahhane HASANOVA
Azərbayan Respublikası
m.shahana1982@mail.ru
ORCID: 0009-0002-4647-2006

Özet
Bağımsız Azerbaycan devletinin kurucusu Millî Lider Haydar Aliyev'in aziz anısı halkımızın gönlünde sonsuza kadar yaşayacak. Öyle ki, dünyaca ünlü bir siyasi figür olarak, her zaman kendi hayatından ziyade milleti ve devlet faktörünü ön planda tutmuştur. Dünya tarihi, bireylerin gücünün, zekasının, cesaretinin, siyasi iradesinin ve bilgeliğinin hayatta yeri doldurulamaz bir role sahip olduğunu kanıtlamıştır. ait oldukları insanların ve yarattıkları devletin.. Bu şahsiyetler arasında modern bağımsız Azerbaycan devletinin mimarı ve kurucusu Büyük Lider Haydar Aliyev'in özel bir yeri vardır. Yıllar geçecek, bağımsız Azerbaycan'ın olimpiyatlarına birçok siyasi isim gelecek ama hiç kimse milli lider Haydar Aliyev'in ulaştığı hizmetlerin seviyesine çıkıp ulaştığı zirveye ulaşamayacaktır. Türkiye'nin liderlerinden Bülent Ecevit, siyaset devi Haydar Aliyev'in sadece Azerbaycan halkına değil, tüm Türk dünyasına yaptığı hizmetleri övgüyle değerlendirerek, büyük bir gururla şunları söyledi: "Güçlü lideri olmayan bir millet hiçbir şey başaramaz. Haydar Alirza oğlu, Atatürk kadar güçlü bir Türk'tür. Haydar Alirza oğlu, her bin yılda bir doğan dehalardan biridir. Haydar Aliyev, Azerbaycan'ın hem eski Sovyet hem de bağımsızlık dönemlerinde kalkınmasının ve dünya güçlerinin lideridir. saflarında hak ettiği yeri almak için devasa bir çaba harcayan, halkının adını ve aynı zamanda adını sonsuza kadar tarihe yazdıran Haydar Aliyev için özgürlük, demokrasi, ekonomik ilerleme, sosyal adalet ve refah, devletin temeliydi. bağımsız Azerbaycan felsefesi gerçek yansımasını buldu.

Anahtar Kelimeler: Yeni Azerbaycan Partisi, Haydar Aliyev, parti.

İlk Dönem Türkiye Aydınının Entelektüel Dayanakları ve Üstlendikleri Toplumsal İşlevler

Dr. Öğretim Üyesi Metin DOĞAN
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Din Sosyolojisi ABD
metindogan@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1458-3406

Özet

On dokuzuncu yüzyıl, rasyonalizmin tahakkümcü otoritesine duyulan tepkinin sonucunda pozitivizmin ön plana çıktığı, çoğunlukla pozitivizm ve materyalizm kavramlarının birbirine karıştığı dönemdir. Kuruluşu Fransız filozof Auguste Comte ile temsil edilen pozitivizmin, bu anlamda özünde maddeyi taşıyan bilim vurgusunun spritualist tüm değerlere tavır aldığı bir karakteri vardır. Madde temelli pozitivist görüş Tanzimat'tan sonra Batılılaşma yönündeki Osmanlıya da girmiş, aydınların temel referansı olmuştur. Pozitivizm, karakteri gereği, başta din olmak üzere manevi içeriği olan tüm toplumsal değerleri dışlamış, böylelikle de en büyük darbeyi varoluşa ilişkin sorgulamaları hakim dinsel verilerle gerçekleştirmekte olan bireyin ve toplumun bütün yaşam alanını domine eden dine vurmuştur. Geniş anlamda ise temelinde Rönesans'ın temel değişim dinamiklerini barındıran aydınlanmanın derin etkileri Batı'nın bütün inanç sistemini sarsarken, "insanı dini otoritenin dayattığı zihniyet kalıplarından kurtarıp özgürleştirme" iddiasında bulunmuştur. Bu anlamda merkezinde bilimselliğin olduğu aydınlanma ve pozitivizm, geleneksel inanç ve değerleri "hakim değer" olmaktan çıkarmak suretiyle doğruluğu konusunda kuşkuya yer bırakmayacak ölçüde Türk aydınının büyük çoğunluğunun sosyal ve siyasal perspektifinin en önemli unsurları olmuştur. Bu süreç, Türk aydını genelinde bir yabancılaşma olgusunu beraberinde getirmiş, halktan kopuk, tavizsiz, seküler ve maddeci görüşler, manevi değerlere karşı değişimi öngören felsefenin teorik ve pratik tavrına yansımıştır. Bununla birlikte "aydın" kavramına da dikkat çekilmelidir. Bir kültürden diğerine geniş farklılıklar göstermesi açısından evrensel bir tanım yapmanın zorluğu, farklı bakış açılarını zorunlu kılmış ve tanımlarda pratize edilen yöntem ve bakış açıları öne çıkmıştır. Özetle, "belirli bir eğitilmeye göre değerlendirme, toplumsal işleviyle bir yere oturtma, ideolojik açıdan toplumun yeniden yönetimine ve bu yönetimi değiştirmeye dönük yaptığı katkıya göre" yapılan tanımların sürgit devam ettiği söylenebilir. Her şeye rağmen Batılı bir kavram olan "entelektüel"in Türkçedeki karşılığı olarak "münevver" kavramı gibi "aydın" kavramı da "ön kabule dayalı bir değer yargısının yansıması"dır. Fonksiyonel anlamda ise aydın, ilk dönem Türk tarihinde olduğu gibi Osmanlı son döneminde de kimi görevler üstlenmiştir. Bu görev, Osmanlı'da "özgürlük" mücadelesi iken, cumhuriyetin ilk döneminde "devrim"i halka anlatma ve devrimin kabullenilmesini sağlama mücadelesi olarak görülmüştür. Bu bağlamda çalışmamız için de ifade edilebilecek sonuca göre, Türk devriminin temelinde sistemleştirilmiş olan "pozitivist prensibin her tür teolojik, metafizik ve dogmatik dünya görüşüne karşı bir bilim anlayışını öngörmesi", çoğunlukla aynı kaynaktan beslenen Türk aydınını bu felsefe ile bir noktada, "pozitivist eksende batılılaşma" noktasında buluşturduğu söylenebilir. Amacımız, Osmanlı son dönemi ile ilk dönem Türk devletinde aydın sınıfının yetişme olanakları ile birlikte, kendilerine görev addetmek suretiyle üstlendikleri entelektüel ve toplumsal işlevleri ne şekilde gördüklerine değinmek, ayrıca aydın ve işlevlerine ilişkin kavramsal bir çerçeve çizmektir. Bunu yaparken, belge analizinin yanı sıra, konu ile

bağlantılı tezlerle birlikte konu hakkında çalışmalar yürütmüş araştırmacıların çalışmalarında sundukları veriler ve görüşler nitel araştırma yöntemi çerçevesinde kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Aydını, pozitivizm, batılılaşma, din.

Aday Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Yeterlikleri Bağlamında Lisans Müfredatına Yönelik Algılarının İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Celal BOYRAZ
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Okul Öncesi Eğitimi ABD
cboyraz@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5668-5051

Doç. Dr. İsmail SARİKAYA
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Sınıf Eğitimi ABD
ismailsarikaya@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4870-8345

Özet

Öğretmenlere yönelik toplumsal beklentiler, nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özelliklerin tanımlanmasını ve buna bağlı olarak hazırlanacak öğretmen yetiştirme politikalarının uygulanmasını gerektirir. Bu sebeple Türkiye'de en son 2017 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri belgesinde yer alan yeterlik alanlarının, öğretmen yetiştiren kurumlarda uygulanacak eğitim müfredatlarına yön vermesi beklenmektedir. Nitelikli ve öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip sınıf öğretmenlerinin yetişebilmesi için hizmet öncesi dönemde özenli bir eğitim sunulabilmesinde en önemli unsur ise aday öğretmenlere sunulan ve öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine göre hazırlanması beklenen lisans müfredatıdır. Bu bağlamda 2018 yılında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından tüm Türkiye'de eğitim fakültelerinde uygulamaya konulan sınıf öğretmenliği lisans müfredatlarının öğretmen yeterliklerini kazandırabilmesi konusunda araştırma sonuçlarının paylaşılmasının geleceğe yönelik müfredat hazırlama çalışmalarına yön verebilmesi açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu önem doğrultusunda müfredatı deneyimleyen aday sınıf öğretmenlerinin algılarının belirlenmesi, müfredatın öğretmen yeterlikleri bağlamında olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya çıkarabilecektir. Aday sınıf öğretmenlerinin öğretmen yeterlikleri bağlamında sınıf öğretmenliği müfredatına yönelik algılarını incelemeyi amaçlayan bu araştırmada yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, bir devlet üniversitesinde sınıf öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan ve 2021-2022 öğretim yılında mezun durumda olan 23 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve uygun örneklemeye göre belirlenmiştir. Araştırmada çalışmaya katılmaya gönüllü olmak ve 2018 Sınıf Öğretmenliği müfredatında yer alan tüm dersleri almış olmak ölçüt olarak alınmıştır. Veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan ve 11 ana sorudan oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen nitel verilerin analizinde içerik analizi adımları takip edilmiştir. Araştırma sonucunda aday öğretmenlerin müfredatı kişisel ve mesleki değerler, ölçme ve değerlendirme, öğrenciyi tanıma, okul-aile-toplum ilişkileri, öğrenme-öğretme süreci, konu alanı bilgisi ve teknolojik yeterlikler temalarında değerlendirdikleri görülmüştür. Yapılan görüşmelerde katılımcıların müfredatın öğretmen yeterliklerine etkisinde öğretim elemanı özellikleri, derslerin içeriği

ve atanma kaygısı gibi değişkenlerden etkilendiği ifade edilmiş ve uygulamaya yönelik derslerin müfredatta yeterince yer almamasının öğretmen yeterliklerine olumsuz etkisinin olduğu vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen yeterliği, lisans müfredatı, aday sınıf öğretmeni.

Bir Osmanlı ve Türkiye Aydını Olarak Celal Nuri (İleri) Açısından Osmanlı Toplum Yapısında "Sosyal Yaşamda Kadının Konumu" Meselesine İlişkin Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Metin DOĞAN
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Din Sosyolojisi ABD
metindogan@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1458-3406

Özet
Batılılaşma ile gelen tarihsel kırılma, ideolojik ve bilişsel zorluklar yaşayan Osmanlı Dönemi aydınları için ülkenin Batı karşısındaki konumu da göz önüne alındığında son derece sorunlu ve kafa karıştırıcı bir zaman dilimini ifade eder. Batı menşeli ideolojiler genelde Osmanlı aydınlarını geleneksel kültürün henüz zihinlerde önemli ölçüde yer ettiği bir anda yakalamış ve anlam dünyalarında son derece önemli ikilemlere sokmuştur. Bu aydınlar, eklemlenmek istedikleri pozitif bilgi ve Batılı değerlerle, inandıkları dinin değerleri arasında sıkışıp kalmışlar, bu da hem dini anlayışlarında, hem de zihin dünyalarında önemli çalkantılara neden olmuştur. Bu aydınlardan biri de, Osmanlı son döneminde olduğu gibi Cumhuriyet döneminde de kalem oynatmış, son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde ve yeni Türk devletinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde ilk dört dönemde vekil olarak yer almış, Batılaşma yanlısı olarak bilinmekle birlikte farklı ideolojilerle ilgili fikirler beyan etmiş, Osmanlı'dan cumhuriyete geçiş döneminin önemli şahsiyetlerinden biri olan Celal Nuri (İleri) (1881-1938)'dir. Bu zihinsel sıkışmanın sonucu olarak Celal Nuri, hem modernist İslamcı, hem pozitivist, hem de Batıcı olabilmiştir. Bir yandan, "İslam'ın modernize edilmesi ve çağdaş değerler etrafında yeniden şekillenmesini sağlayarak modern dünyanın gerektirdiği bu formu kazanabileceğini" savunurken, diğer yandan geçmişle bağlantılı olduğunu düşündüğü birçok dini hükmün atılması gerektiğini ifade etmiş, aynı zamanda da pozitif bilim anlayışına paralel biçimde materyalizm esaslarına değinmiştir. Bununla birlikte, Celal Nuri, Batılılaşma karşısında ezilmişlik hissiyatıyla ve de vazgeçmek istemediği İslam'dan aldığı bir takım modernist içerikli temalarla, İslam'ın modernize edilmesini, böylece "reform" niteliğinin her zaman ağır bastığını düşündüğü İslam Dini'nin ve inananlarının çağdaş uygarlık karşısında ezilmişliklerinin gereksiz olduğunu göstermek istemiştir. Bu bağlamda Onun önem verdiği sosyal konulardan biri "toplumsal yaşamda kadın" konusudur. Hemen hemen çoğu meselede olduğu gibi Celal Nuri, reform vurgusunu "toplumsal yaşamda kadının konumu" konusunda da dillendirir. Çünkü Celal Nuri'ye göre, "yeryüzünde evrim ve ilerleme bir zorunluluk olup kıyıcılık, kötülük ve kaba güç hiçbir şekilde bu coşkun seli durduramaz ve evrime karşı engel olamaz. Bu anlamda o, tam anlamıyla bir "tekamülcü yaklaşım" sergiler ve öncelikle kadının da sözgelimi "örtünme" ve "aile" meselesinde olduğu gibi tekamül süreci içerisinde gelişimini tamamlaması ve çağdaş görüntüsünü kazanmak durumunda olması gerektiğini ifade eder. Bizim toplumumuzda ise, dinin yanlış yorumlanmış olması nedeniyle kadın meselesinde de kötü gelenek, baskıcılık ve bilgisizlik etkenlerinin hüküm sürdüğünü dillendirir. Oysa "İslam Dini kadını, görevlerde olduğu gibi haklarda da erkekle eşit" saymıştır. Çünkü Celal Nuriye göre, "en önemli meselelerden biri olan kadın, öncelikle ailenin dolayısıyla tüm toplumun çekirdeğidir. Bu bağlamda çoğunlukla Celal Nuri'nin Osmanlı dönemi eserlerine başvurmak suretiyle nitel araştırma yöntemini kullandığımız bu çalışmamızda amacımız Celal Nuri'nin "kadın" özelinde geleneksel düşünce ve

uygulamalarla birlikte modern düşüncelere bakış açısını, tekamül doğrultusunda dönüşüme gerekçe olarak neleri ortaya koyduğunu ve bununla nelerin değişeceğini öngördüğünü irdelemektir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, batılılaşma, tekamül, değer.

Bocce ve Dart Sporcularının Kişilik Özellikleri ile Sporda İmgeleme Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*

Necla ŞAHİN
Bayburt Üniversitesi
neclasahin453@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9354-3367

Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖKTEM
Bayburt Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Spor Yöneticiliği ABD
tuncayoktem@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2770-1774

Dr. Öğr. Üyesi Eda ADATEPE
Bayburt Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Spor Yöneticiliği ABD
edaadatepe@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1254-9300

Özet

Bu çalışma Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu faaliyet programında yer alan müsabakalarda yarışan bocce ve dart sporcularının kişilik özellikleri ile sporda imgeleme düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, mevcut durumu belirlemek adına ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 2021-2022 sezonunda Türkiye Bocce Bowling Dart Federasyonunun bocce ve dart müsabakalarında büyükler kategorisinde lisanslı olarak yarışmış olan 189 bocce sporcusu ve 130 dart sporcusu olmak üzere toplamda 319 sporcu dahil edilmiştir. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. Araştırmada kullanılacak verilerin toplanması amacı ile katılımcılara "Kişisel Bilgi Formu", "Sporda İmgeleme Envanteri" ve "Beş Faktör Kişilik Envanteri" olmak üzere üç farklı bölümden oluşan anket formu yöneltilmiştir. Bu form aracılığıyla elde edilen ham verilerin ilk olarak veri türü gözetilerek tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmıştır. Verilerin analizinde Pearson kolerasyon analizi, ANOVA (tek yönlü varyans analizi), bağımsız gruplar t-testi ve varyans analizinde farklılaşmaları belirlemek için Tukey testi yapılarak çalışmanın bulgularına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre çalışmaya katılan bocce ve dart sporcularının Beş Faktör Kişilik özellikleri ile yaş, cinsiyet, spor branşı, ailede lisanslı sporculuk yapma durumu değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bocce ve dart sporcularının imgeleme düzeyleri ile yaş, cinsiyet, eğitim durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, spor branşı, milli sporculuk durumu, spor yaşı ve ailede lisanslı sporculuk var olma durumu değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ölçekler arası korelasyonda da sporda imgeleme ile kişilik özellikleri arasında orta düzeyde pozitif korelasyonlar görülmüştür. Bocce ve dart

* Bu çalışma, Tuncay ÖKTEM danışmanlığında ve Eda ADATEPE'nin ikinci/eş danışmalığında Necla ŞAHİN tarafından hazırlanan "Bocce ve Dart Sporcularının Kişilik Özellikleri ile Sporda İmgeleme Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi "isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

sporcularının kişilik özellikleri ve imgeleme düzeylerinin belirlenmesiyle, bu alandaki antrenman gelişimine dair ipuçları verildiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik özellikleri, imgeleme, bocce, dart.

Bakü Devlet Üniversitesinin Kırmızı Teröre Maruz Kalmış Hoca ve Öğrencileri

Boran ƏZIZ
Bakı Dövlət Universiteti

Özet

Konunun alaka düzeyi: Evrensel değerleri kabul eden, kendine saygı duyan hiçbir devlet, tarihinde kara bir nokta olan baskı ve işkence gerçeğine kayıtsız kalmaz ve bunu saklamaz. Bu nedenle bir an önce temizlenmesi hem halk hem de devlet açısından çok önemlidir. Ne yazık ki günümüzde baskı ve işkence dünyanın en büyük sorunlarından biridir ve bu nedenle BM 26 Haziran gününü "İşkence Mağdurlarını Koruma Uluslararası Günü" olarak kabul etmiştir. Güncellemeler: Bazıları yanlışlıkla baskının yalnızca 1930'larda, özellikle 1937-1938'de gerçekleştiğine inanıyor. Keşfedilen arşiv materyalleri bunun doğru olmadığını gösteriyor. 1 Ocak 1934'ten 1939'a kadar Azerbaycan'da 27.458 kişi baskı altında. "Anti-devrimci", "pan-Türkçü", "pan-İslamcı" adı altında, (6) sadece Nisan 1920'den Ağustos 1921'e kadar Bolşevikler 48 bin yurttaşımızı soruşturma ve yargılama olmaksızın katlettiler (5,6). Anavatanımızda baskıların 1920-1953 yıllarına, yani Cumhuriyetin işgal edildiği günden Stalin'in ölümüne kadar sürdüğünü söyleyebiliriz. Baskı sorununa, bağımsızlık döneminin gereklerine ve ülkemizin bölünmez bütünlüğüne bağlılık ruhuna uygun bir kavram temelinde yaklaşılmalıdır. Ne yazık ki bu alanda tarihçiliğimizde ciddi bir eksiklik bulunmaktadır. kendileri hizmet ettikleri rejimin kurbanıydılar, dolayısıyla bu tür insanlara yönelik baskıların objektif bir bilimsel eleştirel yöntemle analiz edilmesi gerekiyor. Soruna bu şekilde yaklaşmak birçok açıdan çok önemli.Birincisi halkımızın vatanseverlik, devlete bağlılık ve bağlılık ruhuyla yetişmesini olumsuz etkiliyor. İkincisi soruna bu şekilde yaklaşmak bağımsızlık döneminin tarihi-felsefi anlayışına tamamen aykırı olan, olanları baştan çıkarmak demektir. Sovyet rejiminin eğitim ve öğretim alanında uyguladığı baskılar tarih yazımımızda tam olarak araştırılmamıştır.Bu nedenle işgalcilerin ülkemizde kullandığı kızıl terörü tam anlamıyla hayal etmek mümkün değildir. BSU, ülkemizde bilim ve eğitim alanında önde gelen kurumlardır.Çalışanlar hakkında arşiv materyallerine dayanarak geniş kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır.Tek bir makale bile yazılmamıştır.Bu nedenle yürüttüğümüz araştırmanın bu konuda önemli olduğuna inanıyoruz. uzun yıllar bu alandaki boşluğu kısmen ortadan kaldırabilmektedir (4;5;6;7;8;9;10;11). Arşiv materyallerine dayanarak, o acı yıllarda 100'den fazla profesör, doçent, bilim çalışanı, sıradan öğretmen ve 20'ye yakın BSU öğrencisinin zulme uğradığını, baskı gördüğünü, vurulduğunu veya işkenceye maruz kaldığını ilk kez tespit ettik. (1;2;3;4,86) BSU'ya farklı zamanlarda başkanlık yapan beş kişiden dördü tutuklanarak kurşuna dizildi, kısa sürede rektör olan bir kişi ise beş yıllığına sürgüne gönderildi. Ayrıca bu eğitim kurumunun diğer liderlerinin de (rektör yardımcısı, bilimsel sekreter, sendika örgütü başkanı, bilimsel kütüphane müdürü ve parti örgütü sekreteri) ilk kez tespit ettik. Masumca cezalandırılanlar arasında. 1930'lu yıllarda BSU'da en çok baskıya uğrayanların Tarih Fakültesi hocaları ve öğrencileri olduğunu belirtmek gerekir. Bu fakültenin dekanının yanı sıra iki dekan yardımcısı ve çok sayıda öğrenci de vardı. masumca vuruldu ve ağır işkence gördü (4.89-94). Ancak 1940'lı yıllarda BSU Filoloji ve Doğu Araştırmaları Fakültesi öğretmenleri ve öğrencileri daha fazla zulüm ve baskıyla karşı karşıya kaldı, vuruldu veya sürgüne gönderildi. Mesele şu ki, baskı sadece bireylere değil bölümlere de uygulanmıştı.Bu bağlamda 1949 yılında Azerbaycan tarih bölümünün kapatılmasını özellikle belirtmek gerekir (12,426-429). Bulduğumuz arşiv materyalleri, BSU örneğindeki baskının Azerbaycan eğitim ve bilimine ağır bir darbe indirdiğini gösteriyor, ancak tarihi gerçekler ve bunların karşılaştırmalı eleştirel

analizleri, baskıların BSU'nun oluşum için çalışanlarını etkilemediğini kanıtlıyor. Halkımızın kan hatırasını, millî ruhunu, kamuoyunu yüceltmek için çalışmalarını durduramadı. Bu eğitim kurumunun öğretmenleri ve öğrencileri geçen yüzyılın 80'li yıllarında başlayan ulusal kurtuluş hareketinin yeni aşamasının ön saflarında yer almış, Sovyet işgaline ve Ermeni ayrılıkçılığına karşı amansız mücadelede ve devlet bağımsızlığının sağlanmasında rol oynamıştır.

Anahtar Kelimeler: Bakü Devlet Üniversitesi, hocalar, öğrenciler.

Babil Kulesi Kitabı'na İlişkin Bazı Çıkarımlar

Öğr. Gör. Mahir KAVUN
Bayburt Üniversitesi
Rektörlük
mahirkavun@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1319-5145

Özet

Bu araştırmanın amacı, çevirmen ve yazar kimliği ile Türk edebiyatında kendine yer edinmiş olan Mahir Ünsal Eriş'in Temmuz 2023'te yayımlanan Babil Kulesi Kitabı (Kelime ve Kavramların Dilden Dile Yolculukları) adlı eserini değerlendirmek ve bahsi geçen kitaba ilişkin çeşitli çıkarımlarda bulunabilmektir. Bu amaç doğrultusunda yazarın; 6'sı hikâye (Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde, Benim Adım Feridun, Kara Yarısı, Olduğu Kadar Güzeldik) ve 4'ü roman (Diğerleri, Dünya Bu Kadar, Gaip, Öbürküler, Sarıyaz) olmak üzere toplam 9 kitabı okunup incelenmiştir. Kitaplarından alınan notlardan hareketle Eriş'in Babil Kulesi Kitabı adlı eseri okunmuş, yazarın hem yazarlığı hem de dil algısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Mahir Ünsal Eriş'in Babil Kulesi Kitabı'ndan (Kelime ve Kavramların Dilden Dile Yolculukları) yola çıkılarak vücuda getirilen araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Bir edebiyatçının dile ilişkin görüş ve düşüncelerinin akademisyenler tarafından değil bizzat yazarın kendisi tarafından ortaya konulmuş olması sık karşılaşılan bir husus olmaması yönüyle dikkat çekicidir. Yazdığı her kitapta yeni tarzlar denemek suretiyle Türk edebiyatında özgünlüğü yakalama gayesi güden Eriş'in Babil Kulesi Kitabı'nda verdiği bilgilere erişebilmek, o bilgileri harmanlayabilecek bir seviyeye gelebilmek ve eserini ilgililerin karşısına çıkabilecek seviyeye taşıyabilmek amacıyla yoğun bir çaba sarf ettiği, kitabın -her ne kadar deneme türünde kaleme alınmış olsa da- akademik bilgi açısından hiç de azımsanamayacak bir bilgi yüküne sahip olduğu, Eriş'in kitabın okunabilirliğini artırabilmek ve kitabı daha işlevsel hâle getirebilmek için kitabın sonuna dizin eklediği tespit edilmiştir. Babil Kulesi Kitabı'nda belirtildiği üzere yazarın dile olan ilgi ve merakının çocukluğunun erken yaşlarından itibaren başlamış olması, kitabın geniş bir bakış açısıyla kaleme alınmasını sağlamıştır. Ayrıca Eriş'in üslubunun etkisiyle kitabın rahatlıkla okunabilen son derece akıcı bir havaya büründüğü saptanmıştır. Söz konusu kitap içerik açısından doktora tezi olabilecek hacim ve bilgiye sahiptir. Bu ve yukarıda açıklanan nedenlerden ötürü Babil Kulesi Kitabı'nın Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri ve Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde ders kitabı olarak kullanılabileceği öne sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Babil Kulesi Kitabı, dil, Mahir Ünsal Eriş, Türkçe.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu Belirtileri ile Başa Çıkmada Uzun Süreli Alıştırma: Olgu Sunumu

Arş. Gör. Dr. Mustafa ÖZGÖL
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
mozgol@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9493-3455

Doç. Dr. Fatma ALTUN KOBUL
Trabzon Üniversitesi
Fatih Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
faltun@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8523-7768

Özet
Travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) belirtileriyle başa çıkmada kullanılan farklı yöntemler vardır. Etkililiği bilimsel çalışmalar ile ortaya konmuş bu yöntemlerden biri de bilişsel davranışçı yaklaşım içerisinde yer alan uzun süreli alıştırma (Prolonged Exposure) terapisidir. Terapide psikoeğitim, nefes eğitimi, travmayla ilişkili durumlara in vivo (gerçek hayatta) maruz bırakma, travmatik olayın tekrar tekrar anlatılmasından oluşan hayali maruz bırakma ve ev ödevleri kullanılmaktadır. Bu olgu sunumunda yaklaşık 24 saatlik tutsak edilme ve bu tutsaklıkta tecavüz/şiddete maruz kalma travmatik olaylarını yaşamasından 40 gün sonra TSSB belirtileri gösteren bir vakada uzun süreli alıştırma terapisinin kullanımının etkililiği aktarılmıştır. Bu etkiyi ortaya koymak adına nicel araştırma yöntemlerinden tek denekli deneysel desenden yararlanılmıştır. 25 yaşlarında olan kadın vaka ile öncelikle değerlendirme, travma, travma tepkileri, TSSB ve nefes egzersizi konularında psikoeğitim ve motivasyonel görüşme seansları gerçekleştirilmiştir. 6. oturumdan itibaren hayali maruz bırakma seanslarına geçilmiştir. Yaklaşık olarak 8 haftalık terapi sürecinde haftada 2 olmak üzere toplam 14 oturum gerçekleştirilmiştir. Süreç öncesi, esnası ve sonrasında olgudan TSSB belirtilerine ilişkin ölçümler alınmıştır. Alınan ölçüm sonuçlarına göre TSSB belirtileri ile başa çıkmada uzun süreli alıştırma terapisinin Türk kültüründe de etkili bir yöntem olarak değerlendirilebileceği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Travma sonrası stres bozukluğu, uzun süreli alıştırma, bilişsel davranışçı yaklaşım.

Üstbilişsel İnançlar ile Kaygı Düşünceleri Arasındaki İlişki

Arş. Gör. Dr. Mustafa ÖZGÖL
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
mozgol@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9493-3455

Doç. Dr. Fatma ALTUN KOBUL
Trabzon Üniversitesi
Fatih Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
faltun@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8523-7768

Özet

Hayat akışı içerisinde insanı zorlayan durumlardan birinin işlevselliği olumsuz etkileyen seviyedeki kaygı olduğu belirtilmektedir. Bir duygu olarak değerlendirilen kaygı her bireyin hayatında deneyimlenmektedir. Ancak bu deneyim herkeste aynı seviyede yaşanmamaktadır. Bunun temel sebeplerinden biri bireyin düşünme tarzıdır. Literatürde konuyla ilgili yapılmış bir çok çalışma bulunmaktadır. En kısa tanımıyla düşünce üzerine düşünme olarak ifade edilen üstbilişin de kaygıyla ilişkili olduğu çalışmalar ile ortaya konmuştur. Kaygı düşünceleri ile üstbilişsel inançlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çalışmalar ise sınırlı sayıdadır. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı kaygı düşünceleri ile üstbilişsel inançlar arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında veriler kişisel bilgi formu, kaygı düşünceleri envanteri (alt boyutlar; çevresel alan, kendi bedeniyle ilgili alan, üst biliş alanı) ve üstbiliş ölçeği-30 (alt boyutlar; olumlu inançlar, kontrol edilemezlik ve tehlike, bilişsel güven, düşünceleri kontrol ihtiyacı, bilişsel farkındalık) veri toplama araçları ile toplanmıştır. 255'i (%69.5) kadın 112'si (%30.5) erkek toplam 367 üniversite öğrencisinden oluşan çalışma grubunun yaşları 18-30 (X=21.16, SS= 1.734) arasında değişmektedir. Yapılan analizler ile normal dağılım gösterdiği ortaya konan verilerin analizinde Pearson korelasyon katsayısından yararlanılmıştır. Ölçek toplam puanları üzerinden yapılan analiz neticesinde üstbilişsel inançlar ile kaygı düşünceleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=.56$, $p<.01$). Üst bilişsel inançlar ile cinsiyet değişkenlerinin kaygı düşüncelerini yordama gücünü ortaya koymak için ise çoklu doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Yapılan analiz neticesinde kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{2, 364}=94.526$, $p< .001$). Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlere ilişkin açıkladığı varyans ise %34 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda üstbilişsel inançlar ile kaygı ile ilgili düşüncelerin ilişkili olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kaygı, üstbiliş, kaygı düşünceleri.

Türk Sinemasında Tasavvufi Bir Dil Kullanma İmkânı Var Mıdır?

Doç. Dr. Ahmet Özkan
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Tasavvuf Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
aozkan@bayburt.edu.tr
ORCID:0000-0001-8450-9207

Özet

1914 yılında başladığı varsayılan Türk sinemasında tasavvufi figürleri zaman zaman görmek mümkündür. 1922 yılında Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun romanından uyarlanarak çekilen *Boğaziçi Esrarı* (Nur Baba) filmi, tekkesini genç ve güzel kadınlar için tuzak olarak kullanan bir Bektâşî şeyhinin hikâyesini anlatmaktadır. Bu film Türk sinemasında tasavvufî temalı ilk yapım olarak karşımıza çıkar. Bu olumsuz tavır ilerleyen yıllarda da devam etmiş, beyaz perdede dîne ve dindarlığa karşı negatif tutumdan tasavvuf da nasibini almıştır. 1960'lı 70'li yıllara gelindiğinde dini filimler furyasına rastlamaktayız. *"Rabia-İlk Kadın Evliya, Veysel Karani, İbrahim Ethem, Hak Âşıkları, Hacı Bektaş-ı Veli"* bu filmlerden bazılarıdır. Her ne kadar dini ve tasavvufi bir içeriğe sahip olsa da tamamen ticari kaygılarla çekildiğinden samimiyetten uzak görüntüleri hemen göze çarpar. Senaryoları hatalarla dolu, çekim kaliteleri devirlerine göre son derece kötü, kostümler ve oyuncu seçimleri de sıradan olan bu yapımlarda tasavvufun olmazsa olmaz unsuru olan sembolik anlatımlar hiç yoktur. 90'lı yıllara gelindiğinde İslami duyarlılığı olan filmlerin ortaya çıkması tasavvufî figürlerin ve sembollerin de daha sık kullanılmasına vesile olmuştur. Ancak olumsuz örnekler gösterilmeye devam edilmektedir. Bu bağlamda tasavvufî düşüncenin pratik yansımaları olan tarikatlarda görülen olumsuzluklar insanların tasavvufî düşünceye karşı mesafeli davranması sonucunu doğurmuştur. Başlangıç tarihinden 80'li, 90'lı yıllara gelinceye kadar aslında yalnızca tasavvufu değil İslami olan her şeyi hedef alan sinema bu tarihten itibaren değişiklik göstermeye başlar. Muhafazakâr düşünce yapısına sahip yönetmenlerin ortaya çıkması ile sinema perdesinde manevi mesajlar veren, ahiret kaygısını ön plana çıkaran filmler yapılmıştır. Belki de "tasavvufî dil" ibaresi bu tarihten sonra kullanılabilir. Bizim burada kastettiğimiz tasavvufî figürler değildir. Tasavvufun esas gayesi olan olgun insanı ortaya çıkarma yolunda kat edilmesi gereken aşamaları ve bu yolların çetin şartlarını görebildiğimiz filmler tasavvuf dilini kullanmayı başarabilmiş yapımlardır. Bu anlamda aslında tasavvufî dil aşkın bir anlatımdır. "Varlığın dili" olarak görülen sanatın, sinema boyutunda "hâl" dilini inşa etmesidir. Bu çalışmada yukarıda yer verdiğimiz sorunun cevabını bulmak gayesiyle, örneklem yöntemiyle Derviş Zaim, Mesut Uçakan, Semih Kaplanoğlu gibi yönetmenlerin filmlerinden seçkiler yapılmış ve filmlerdeki tasavvufi tezahürler değerlendirilmiştir. Netice itibariyle Türk sinemasında yapılan filmlerin sayıları ile mukayese edildiğinde çok az olsa da özverili bir takım yönetmen ve yapımcıların izleyicilerine istedikleri mesajları ulaştırmak için tasavvufî bir kullanma gayreti çerisinde oldukları tespit edilmiştir. Bu alanda çalışanların akademik tasavvuf çalışmalarından ve alandaki akademisyenlerden destek alarak daha başarılı eserlere imza atabilecekleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, sinema, din.

Akademik Yazma ve Bilimsel Araştırma Eğitiminin Öğretmen Adaylarının Akademik Yazma Becerilerine Etkisi

Doç. Dr. Bayram ARICI
Muş Alparslan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
b.arici@alparslan.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7213-1331

Yüksek Lisans Öğrencisi Şemsinur ARICI
Bayburt Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
semsinurarici@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7614-185X

Özet
Bu araştırma, akademik yazma ve bilimsel araştırma eğitiminin öğretmen adaylarının akademik yazma becerilerine etkisini ortaya koymak amacıyla 2022-2023 öğretim yılı bahar döneminde Muş Alparslan Üniversitesinde yapılmıştır. Yarı deneysel desende, ön test-son test kontrol gruplu modelde yapılan araştırmada akademik yazma tutukluğu ölçeği ve görüşme formu kullanılmıştır. Akademik yazma, öğrencilerin eleştirel düşünme, analitik beceriler ve iletişim yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olan eğitimin önemli bir yönüdür. Yüksek Öğretim Kurulu öğretmen adaylarının akademik yazma becerilerinin geliştirilmesi için Türk Dili 2 dersinin müfredatına akademik yazmayı eklemiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan alanyazın taramasında akademik yazmayla ilgili görüş alınan çalışmaların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada öğretmen adaylarına Gülay ve Ungan (2022) tarafından hazırlanan Akademik Yazma Tutukluğu Ölçeği öntest olarak uygulanmış, ardından dört haftalık bilimsel metin yazma eğitimi (akademik dil ve yazının özellikleri; akademik yazılarda tanım, kavram ve terimlerden yararlanma, akademik metinlerin yapısı, iddia-önerme yazma, bilimsel raporların ve makalelerin biçimsel özellikleri, rapor yazmanın basamakları, açıklama, tartışma, metinler arası ilişki kurma, kaynak gösterme, bilimsel yazılarda dikkat edilecek etik ilkeler) verilerek akademik metin yazma uygulamaları yaptırılmıştır. Daha sonra ise yine aynı ölçek son test olarak uygulanmıştır. Araştırma sonucunda akademik yazma ve bilimsel araştırma eğitiminin öğretmen adaylarının akademik yazma becerilerini geliştirdiği ve öğrencilerin akademik yazmaya ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik yazma, akademik yazma eğitimi, üniversite öğrencileri.

Ulusal Tez Merkezi Bağlamında Çok Kültürlülük ve Eğitim: Çalışmalar, Sorunlar ve Öneriler

Aşikar YAPICIER
Bayburt Üniversitesi
yapicierasikar01@gmail.com

Özet

Çok-kültürlülüğü kısaca Soğuk Savaş sonrası meydana gelen savaşlar, ekonomik, sosyal ve siyasi değişimlerle oluşan ve farklı kültürlerin birbiri ile karışarak tek bir ulusal kültür çatısı altında birleşmesi yerine birçok kültürün aynı çatı altında ayrı ayrı var olması anlamında kullanılabilir. Çok-kültürlülük bağlamında ele alacağımız bu çalışmanın konusu eğitimde çok-kültürlülüğü işleyen yüksek lisans ve doktora tezlerinin belirli tasniflere tutulmasıdır. Belirlenen konu doğrultusunda sorunlar ve öneriler ortaya konacaktır. Bu çalışmayla özellikle son on yıldır birçok ülkeden göç alan Türkiye'de farklı statülerden göçmenlerin çok-kültürlü eğitim meselesi hakkında bir ilginin olup olmadığı belirlenecektir. Bu hususta 2006 yılı sonrası Ulusal Tez Merkezi'nde yayınlanan yüksek lisans ve doktora tezleri ele alınmış ve bu tezler konularına göre sınıflandırılmıştır. Bu süreçte özellikle dikkat edilen kategoriler şu şekilde olmuştur: cinsiyet, yöntem, çalışmanın hangi il/bölgede yapıldıkları. Yapılan değerlendirmelere göre öğretmen, öğrenci veya idareci merkezli çalışmalar, eğitim metotları ve yaklaşımları ile çok-kültürlü eğitim ilkeleri incelenen tez çalışmalarının ana temalarını oluşturmaktadır. Ayrıca bu incelemelerle alakalı veriler ve grafikler de bildiriye eklenmiştir. Son olarak eksik olduğu ve ele alınması gerektiği düşünülen çalışmalarla ilgili olarak konu bağlamında öneriler sunulmuştur. Bu öneriler kısaca tüm branş öğretmenlerinin, branş ders kitaplarının, tüm kademelerdeki öğrencilerin, yaş gruplarının, ulus-devlet ve milli eğitim bağlamında çok-kültürlülüğün incelenmesi olarak özetlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çok-kültürlülük, eğitim politikaları, tez çalışmaları.

Tüketicilerin Besin Takviyesi Kullanımı ve Algılanan Kalite

Nursena ŞAHİN
Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
nurssenasahn@gmail.com
ORCID: 0009-0008-7898-3269

Dr. Öğr. Üyesi Asude Yasemin ZENGİN
Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
asudeyaseminzengin@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3147-7958

Özet
İnsanların sağlıklı yaşam ve beslenme konularında daha bilinçli hale gelmesiyle birlikte, besin takviyeleri popülerliğini artırmıştır. Besin takviyelerinin sağlıkla doğrudan ilişkili olduğu düşünüldüğünde, tüketicilerin ürünlerin kalitesine daha fazla önem vermeleri muhtemeldir. Algılanan kalite, tüketicilerin bir mal veya hizmetin kalitesini değerlendirdikleri sübjektif bir kavramdır. Besin takviyeleri için algılanan kalite, ürünün etkinliği, güvenilirliği, üretim süreci ve marka itibarı gibi faktörlere dayandırılabilir. Araştırma tüketicilerin besin takviyesi kullanım davranışını ve algılanan kalite konusunda ön plana çıkan unsurları incelemektedir. Bu kapsamda gerekli etik kurul izni alınarak 153 tüketici üzerinde online anket uygulanmıştır. Katılımcıların çoğunluğunun kadın (%78,4), bekar (%56,2) ve 18 ile 24 yaş aralığında (%44,4) olduğu görülmüştür. Besin takviyesi kullanım amaçları arasında %13,1 ile düzenli beslenme, %11 ile bağışıklığı güçlendirme ve %9,8 ile kozmetik amaçlar öne çıkmaktadır. Kullanım sıklığı sorusuna cevap verenlerin %19,6'sı günlük dozda kullandığını belirtirken, haftada birkaç kez kullananların oranı ise %15'dir. Besin takviyeleri arasında %20,3 oranla en fazla doğal ürün tercih edilmektedir. Bunu %15'lik bir oranla vitaminler ve %11,1 ile mineraller izlemiştir. Algılanan kaliteye ilişkin "Bu ürün/ambalajı şık ve hoş görünür", "Bu markanın adını taşıyan ürünler kalitelidir", "Bu marka ürünlerinin içeriğinde kullanılan malzemeler kalitelidir" ifadelerine "Kesinlikle Katılıyorum." yanıtını verenlerin oranı sırası ile %20,3, %21,6 ve %24,2'dir. "Bu ürünün üretim süreci kalitelidir" ifadesine tüketicilerin %23,5'i "Katılıyorum", %20,9'u ise "Kesinlikle Katılıyorum" yanıtını vermiştir. Algılanan kalite unsurlarından en yüksek ortalama değere sahip olan ifade "Bu marka ürünlerinin içeriğinde kullanılan malzemeler kalitelidir" olmuştur. En düşük ortalama değere sahip ifadelerse sırasıyla "Bu ürün kusursuzdur" ve "Bu ürün ambalajı çekicidir" ifadeleridir. Dolayısıyla bu sonuçlar tüketicilerin kullandıkları besin takviyelerinin üretim kalitesi ve markasına ilişkin algılarının daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Besin takviyesi tüketimi, vitamin, mineraller, algılanan kalite.

Bir Eğitim Materyali Olarak Çizgi Filmlerde Değerler: 'Elif'in Düşleri' Çizgi Filmi Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Derya KAYIRAN
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Sağlık Hizmetleri MYO
deryakeskinpalta@gmail.com
ORCID: 0000 0002 0137 2119

Özet
Erken çocukluk dönemi büyüme ve öğrenmenin en hızlı olduğu dönemdir. Çocukların kişilik gelişimleri ve sosyal-duygusal gelişimlerinde izledikleri çizgi filmlerin etkili olduğuna inanılmaktadır. Çocuklar izledikleri çizgi filmlerden etkilenmekte ve çizgi filmlerdeki kahramanları kendilerine rol model alabilmektedirler; bu sebeple çizgi filmler çocukların eğitiminde sıkça kullanılan eğitim materyallerinden biridir. Çizgi filmlerin, eğitimcilere ve ebeveynlere; çocuklara değerleri en uygun şekilde kazandırmalarında yardımcı olabileceğine inanılmaktadır. Bu kapsamda TRT Çocuk kanalından yayınlanan 'Elif'in Düşleri' çizgi filminin, hangi değerleri barındırdığı incelenmiştir. Araştırmada değerler açısından bir yargıya varabilmek amacıyla, Elif'in Düşleri çizgi filminin en çok izlenen bölümleri üzerinde incelemeler yapılmış ve elde edilen veriler olduğu şekilde raporlaştırılmıştır, bu nedenle araştırmanın modeli genel tarama modelidir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre, Elif'in Düşleri çizgi filminin incelen bölümlerinde; saygı, sevgi, yardımseverlik, dostluk ve sorumluluk değerlerine yer verilirken; adil olma, dürüstlük, öz denetim, vatanseverlik ve sabır değerlerinin işlenmediği görülmektedir. Bu araştırmanın çocukların TRT Çocuk kanalında en çok izlediği çizgi filmlerden biri olan Elif'in Düşleri çizgi filmi aracılığıyla hangi değerler bakımından eğitildiğinin ve hangi değerlerin kazandırılması bakımından eksiklikler olduğunun görülebilmesi adına önemli olduğuna ve gelecekte yapılacak çalışmalar adına fikir verici olduğuna inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim materyali, değerler, okulöncesi, çizgi film, değerler eğitimi.

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Ulu Önderi ve Umumi Milli Lideri Haydar ALİYEV Dönemi Türkiye-Azerbaycan İlişkileri (1993-2003)

Doç. Dr. Elnur Hasan MIKAIL
Kars Kafkas Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
emikail@turansam.org
ORCID: 0000-0001-9574-4704

Özet

Bu çalışmada Haydar ALİYEV Döneminde Azerbaycan'ın bağımsızlık sonrası verdiği egemenlik mücadelesi ve 1993-2003 yıllarını kapsayan dönemde komşu Devletlerle İlişkileri irdelenmektedir. 1993 yılında Azerbaycan'da iktidara gelen Ulu Önder ve Ümumi-Milli Lider Haydar Aliyev'in ülkede, Azerbaycan Devletine karşı baş kaldıran terörist ve etnik ırkçı ve diğer Devlet karşıtı gruplarla nasıl mücadele ettiği araştırılmaktadır. Azerbaycan Devletinin Ulu Önderi Haydar Aliyev'in dediği biz Türkiye ile iki Devlet Bir Milletiz sözleri incelenecek ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu Lideri Gazi Mustafa Kemal Paşa Atatürk'ün "Azerbaycan'ın sevinci bizim sevincimiz, kederi de bizim kederimizdir" sözleri ayrıntılarıyla geniş bir şekilde analiz edilmektedir. Ulu Önder Haydar Aliyev'in, doğumdan itibaren hayatının anlatılacağı bu çalışmada ayrıca kendisinin siyasi hayata atılacağı zamana kadarki dönemde yaşadığı yükselmeler, atlattığı badireler ve bariyerler ve yüzleştiği çoğu sorunlar araştırılacaktır. Bugünkü modern Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kuruluşunda Haydar Aliyev'in büyük rolü olmuştur. Ulu Önder ve Azerbaycan'ın Ümumi Milli Lideri sıfatını kendisine verdiğimiz için bence çok mutluyuz çünkü kendisi çağdaş Azerbaycan'ın kurulmasında çok büyük emekleri bulunmaktadır. Bugünkü güçlü Azerbaycan'ın dünyaca tanıtılmasında ve Azerbaycan'ın Uluslararası Arenada tanıtılmasında Haydar Aliyev'in rolü çok büyüktür. Kendisi dünya devletleriyle Uluslararası ilişkiler alanında özellikle de Türkiye ile birçok antlaşma ve sözleşmeye imza atmıştır. Asrın Antlaşması adı verilen dünyanın Azerbaycan petrollerini bölüşmesi sözleşmesinin mimarıdır. Bakü Tiflis Ceyhan, Bakü Tiflis Kars ve Büyük Öğrenci Projesi gibi bir çok projenin mimarı olmuştur Haydar Aliyev. Türkiye- Azerbaycan ilişkileri de bu dönemde irdelenmiş ve çok boyutlu olarak analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Haydar ALİYEV, Azerbaycan ulu önder, ümumi-milli lider, uluslararası ilişkiler, Türkiye-Azerbaycan ilişkileri, Türkiye, Mustafa Kemal Atatürk.

İslam Hukukuna Göre Çocukların Korunmasında Kanuni Temsilcilerin Yetki ve Sorumlulukları Üzerine Bir Değerlendirme

Doç. Dr. Yusuf ŞEN
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Temel İslam Bilimleri
İslam Hukuku Anabilim Dalı
ysen@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6795-0161

Özet
İslam hukukunda çocuk, genel anlamda buluğa erinceye kadar her yaştaki erkek ve kızlara denilmektedir. Çocuk anneden doğumla başlayan ve ergenlikle sona eren sürecin her aşamasında bakım ve gözetime, şahsının ve mallarının korunmasına ihtiyaç duyar. Mükerrem bir varlık olarak dünyaya gelen çocuk, kendini ve malını koruyamaz haldedir. Küçükler olarak da isimlendirilen her çocuk bu süreçte sağlam bir aileye ve aile ortamına muhtaçken, bundan mahrum olabilir. Aile ortamı, her çocuğun gelişip olgunlaşmasında, kişilik ve karekterini kazanmasında önemli role sahiptir. Çocuklar yetim, kimsesiz, öksüz durumda bulunabilirler. Bu süreçte yerine getirilmesi gereken çocuğun şahsı ve malı ile ilgili sorumluluklar ihmal edildiğinde telafisi mümkün olmayan ailevi ve toplumsal problemlerin ortaya çıkması muhtemeldir. İslam hukuku çocukluk süreçlerini farklı devrelere ayırmış, çocuğun şahsını ve malını koruma altına almıştır. İslam bu haklarının yerine getirilmesinde yetki ve sorumluluk sahiplerinin veya kanunî temsilcilerin görevleri konusunda hükümler vaz' etmiştir. Kanunî temsilciliğin İslam hukukundaki karşılığı velâyet ve vesâyettir. Çocuğun şahsına ait konulardaki kanunî temsilcisi velisi, malî konulardaki vasîsidir. Çocuğun bulüğa erinceye kadar şahsına ait hakların korunması velisinin, mallarının korunması vasisinin yetki ve sorumluluğundadır. Velâyet, velâyet-i hassa, velâyet-i âmme olarak iki şekilde değerlendirilir. Yerine göre çocuğun tüm haklarının korunmasında yetkili veli ve vasîsinin bulunmaması durumunda bu yetki ve sorumluluğu velâyet-i âmme olarak devlet yerine getirmektedir. Çocukluk sürecinde tüm tasarruf ve hakların çocuk lehine gözetilmesi ilahi adaletin yerine getirilmesidir. Çocukların korunmasında kanunî temsilcilerin yetki ve sorumluluklarının ortaya çıkarılması sağlıklı bir toplum oluşturmada son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: İslam hukuku**,** çocuk, kanuni temsilci, velâyet, vesayet.

Asabiyet Kuramı Çerçevesinde Timurlular

Doç. Dr. Sinan YAZICI
Bayburt Üniversitesi
İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
sinanyazici@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9121-4677

Lisans Öğrencisi Emre KARABACAK
Bayburt Üniversitesi
İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
o210206001@stu.bayburt.edu.tr

Özet
İbn-i Haldun Dünya tarihinde önemli bir orine sahip bir bilim insanı olarak bilinmektedir. O, özellikle memleketi Endülüs, Mısır ve Kuzey Afrika ülkelerinde önemli makamları işgal ederek bu devletleri içerden gözlemleme fırsatına kavuşmuştur. Devletleri anlayabilmek için devlet içi siyasi aktörlerle iş birliği yapmış, bazen de onlarla çıkar çelişkisine düşmesi sebebiyle görevinden azledilme gerçeği ile yüz yüze kalmıştır. İbni Haldun Mısır'da bulunduğu dönemde Şam'ı işgal eden Timur'la dört defa görüşmüştür. Timur ondan Kuzey Afrika (Mağrip Bölgesi) hakkında önemli bilgiler almaya çalışmıştır. İbni Haldun ondaki liderlik vasfını görmüş bu nedenle güçlü bir liderliğin kavmi tek çatı altında toplayarak kavim içindeki aidiyet (asabiyet) bağlarının güçlenmesine neden olduğunu fark etmiştir. Aynı zamanda Timur'la asabiyet kavramı üzerine konuşmalar yapmıştır. Bu kavramın geçerliliğini ispat yönünden Arap ve Türk toplumlarından örnekler vererek bu kavramı açıklamaya çalışmıştır. Görüşmelerin devamında tarihsel olaylar ve asabiyet bilimi ile ilgili onunla fikir teatisinde bulunmuştur. Bilindiği gibi İbn-i Haldun devletlerin ortaya çıkışı gelişmesi ve sona ermesi ile ilgili göçebe yerleşik (bedevi ve hadari) kavramlarını kullanarak teorik açıklama çabasını göstermiştir. Bu çalışma Asabiyet kuramı çerçevesinde Timurlular Devleti'nin açıklanıp açıklanamayacağını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda öncelikle Asabiyet kuramı ile ilgili literatür incelemesi yapılıp temel ilkeler ortaya konularak bu ilkeler çerçevesinde Timurlular Devleti'nin tarihsel süreci karşılaştırılmıştır. Çalışma sonunda Asabiyet kuramının özellikle devletin varlığını üç nesil olarak öngören asabiyet kuramına göre üç nesil civarında yaşayan Timuriler Devleti (1370-1507) ile uygun olduğu gözlenmiştir. Çalışma sonunda Asabiyet kuramının açıklama gücünü devam ettirdiğini ve benzer çalışmaların yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Anahtar kavramlar: Asabiyet kuramı, bedevilik, hadarilik, Timuriler Devleti.

Temel Matematik Kavramlarının Okul Öncesi Çocuklarına Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerin İncelenmesi: Pilot Çalışma*

Nuray GÜNAYDIN
Şehit Adem Yavuz Ortaokulu
ORCID: 0009-0005-1146-8711

Betül Küçük DEMİR
Bayburt Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-6752-6803

Cansu TUTKUN
Bayburt Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-2722-2274

Özet

Okul öncesi dönem yaşamın tüm evrelerini etkileyen çok önemli bir dönemdir. Diğer gelişim alanlarının çoğunda da olduğu gibi çocuklarda matematik gelişiminin temelleri büyük ölçüde bu dönemde atılır (Erdoğan, 2006; Clement ve Sarama, 2007; Çelik ve Kandır, 2013). Okul öncesi çocukların temel matematik kavramları ile ilgili bilgilerinin olması anasınıfı ve ilkokulda öğrenecekleri diğer matematik bilgilerini öğrenirken onlara yardımcı olacaktır (Unutkan, 2007). Bu araştırma da 48-60 aylık çocuklara matematik kavramlarının öğretiminde kullanılan yöntemlerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan çocukların sınıfları önceden belli olduğundan ve rastgele deney gruplarına aktarılmaları söz konusu olmadığından araştırma nicel araştırma desenlerinden yarı deneysel model ile yapılmıştır. Çalışmaya Bayburt'ta Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarına devam eden 48-60 aylık toplam 40 çocuk katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak "Boehm Okul Öncesi Temel Kavramlar Testi-3" kullanılmıştır. Çocuklar 4 yaş 0 ay ve 5 yaş 11 ay yaş aralığında olduğundan testin 25-76 arası maddeleri kullanılmıştır. Araştırmaya ön test ile başlanmış ve çocukların düşük puan aldıkları dört kavram için farklı yöntemler kullanılarak etkinlikler hazırlanmıştır. Etkinlikler dört hafta boyunca uygulanmıştır. Daha sonra bir hafta ara verilip son test uygulanmıştır. Veriler Betimsel istatistik ve SPSS ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda okul öncesinde temel matematik kavram öğretiminde drama, düz anlatım, oyunla anlatım ve müzikle anlatım yöntemleri arasından en etkili yöntemin müzikle anlatım yöntemi olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın okul öncesi kurumlarda çalışan öğretmenler için müzikle anlatım yöntemi ve drama yöntemi ile ilgili daha fazla etkinlik hazırlamaları konusunda rehber olması beklenmektedir. Düz anlatımın diğer yöntemlere göre çok daha az etkili olduğu düşünülürse okul öncesi öğretmenlerinin düz anlatımdan kaçınmalarının çocukların öğrenimi için daha iyi olacağı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi, matematik, kavram öğretimi, boehm okul öncesi temel kavramlar testi-3.

* Birinci yazarın yüksek lisans tezinin pilot çalışmasıdır.

Finlandiya ve Türkiye Fen Bilimleri Öğretim Programlarının Program Bileşenleri Açısından Karşılaştırılması

Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra Zeynep ET
Fırat Üniversitesi
sumeyra.et@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0176-4788

Özet
Son yıllarda farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin karşılaştırılması eğitime dair beklenti, politika ve uygulamaların ortaya konulması adına önem kazanmıştır. Karşılaştırmalı eğitim olarak isimlendirilen araştırma alanı ile birlikte, farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin benzerlik ve farklılıkları tespit edilerek ülkelerin eğitim sorunlarına çözüm önerileri oluşturulmakta ya da eğitim sistemlerine yenilikçi uygulamalar dâhil edilmektedir. Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları ülkelere yapılan alan gezileri yanı sıra, ülkelerin eğitim sistemlerine ilişkin yazılı resmi doküman ve raporların incelenmesi ile de gerçekleştirilebilmektedir. Öğretim programları günümüzde ülkelerin eğitime dair hedef ve beklentilerinin yansıtıldığı önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Böylece, karşılaştırmalı eğitim çalışmalarında öğretim programları araştırmacılar için önemli kaynaklar haline gelmiştir. Araştırmanın amacını; Finlandiya ve Türkiye ülkelerinin fen bilimleri öğretim programlarının karşılaştırmalı oluşturmaktadır. Bu bağlamda iki farklı ülkenin program bileşenlerinin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Araştırma nitel bir araştırma olup Finlandiya ve Türkiye ülkelerinin fen bilimleri öğretim programları dokümanlarının incelenmesini kapsadığı için bir doküman analizi çalışmasıdır. Van den Akker (2010) tarafından geliştirilen, program analiz çerçevesi fen bilimleri öğretim programlarının analizinde kullanılan çerçeveyi olmuştur. Van den Akker (2010)'in analiz çerçevesi farklı boyutlar ve her boyut için cevaplandırılması gereken sorulardan oluşmaktadır. Program vizyonu, amaç ve hedefler, öğrenme aktiviteleri, öğretmen rolleri, materyal ve kaynaklar, zaman, yer ve öğretimin değerlendirilmesi çerçevenin boyutlarını oluşturmaktadır. Her iki ülkenin fen bilimleri öğretim programı Van den Akker (2010)'in çerçevesinde incelendiğinde ülkelerin fen bilimleri öğretim programlarında farklıklar ve benzerliklerin olduğu belirlenmiştir. Finlandiya ve Türkiye fen bilimleri öğretim programın incelenmesi sonucunda programın vizyonu, amaç ve hedeflerinde farklılıkların olduğu bilimsel bazı hedeflerde ise benzerlik gösterdiği ortaya konulmuştur. Öğrenme aktiviteleri ve materyaller bağlamında farklıkların olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde kaynakların iki ülkede farklı olduğunu söylemek mümkünken, ders saatleri, öğretmen rollerinde gibi unsurlarda benzerliklerin olduğu yapılan program karşılaştırması sonucunda ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Finlandiya fen bilimleri öğretim programı, Türkiye fen bilimleri öğretim programı, karşılaştırmalı eğitim.

Deyimsel Birimlerin Çevirisinde Anlamsal Yükün İletilmesi

Gunay Khalid AFANDİYEVA
Azərbaycan, Bakü
Odlar Yurdu Universitesi
gunayxalidqizi@mail.ru
ORCID: 0009-0006-6619-3011

Özet
Deyiş bilimi her milletin bakış açısı, dini inancı, çevreye karşı tutumu, kültürü, günlük yaşamı ve düşünce biçimi ile ilgilidir, bu nedenle bir kısmını tercüme etmek zordur. Yabancı bir ifadeyi alıcı dilin taşıyıcısına aktarmak için çevirinin yalnızca dil yönünü değil, aynı zamanda kültürün rolünü de hesaba katmak önemlidir. Deyimsel ifadeler, dilin yaratıcısı ve taşıyıcısı olan kişiler tarafından oluşturulduğundan ulusal karakter bakımından farklılık gösterir ve harfiyen çevrilmez, başka dillerdeki karşılıkları aracılığıyla çevrilir. Pek çok araştırmacı deyimlerin, atasözlerinin ve atasözlerinin Azericeye çevrilmesinin mümkün olmadığını belirtmektedir. Hatta bu gerçeği sabit kelime kombinasyonlarının ana özelliği olarak kabul ediyorlar. İngilizce ve Azerice dillerinin genetik olarak farklı dil gruplarına ait olduğunu dikkate alırsak, deyimsel ifadeleri bir dilden diğerine uygulamanın o kadar da kolay olmadığı ortaya çıkıyor. Bu nedenle dil uzmanlarının öncelikle diller arasındaki farkları netleştirmeleri gerekmektedir. Deyimsel ifadelerin genelliğini anlam bütünlüğünde bulmak kolaydır. Ancak farklı dillerde anlatım yöntemleri tamamen farklıdır. Günümüzde bir çevirinin başarısında en önemli etken, ulusal geleneği, halkın dünya görüşünü, düşünce biçimini, inanç ve itikadını dikkate alan çeviridir. Çeviri sadece metni değil aynı zamanda kültür ve kültürü de dikkate alıp dil arasındaki uyumluluğu ve yakın bağlantıyı analiz ederek yeni bir seçenek sunmaktadır. Makalede, deyimsel birimlerin bir dilden diğerine nasıl dönüştürüleceği, çeviri sırasında meydana gelen değişiklikler, milli ahlak renginin korunması, çevirinin iki dil arasında nasıl aracılık ettiği üzerinde durulmuş ve sonuç odaklı çevirinin ne kadar yüksek düzeyde gerçekleştiğine dair örnekler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: çeviri, deyimsel kombinasyon, dönüşüm, ulusal renk.

Geçmiş ve Gelecek Arasında Kudüs (Fenomenolojik İnceleme)

Rifai ERTEN
Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı
rifaierten@gmail.com
ORCID: 00000-0002-5531-9049

Özet
İnsanların hayata tutunmasını sağlayan yaşam dinamikleri vardır. Bunlar arasında en temel olanları canını, ailesini, vatanını, kutsallarını koruma ve geliştirme isteğidir. Kutsal, insanoğlunun çeşitli sebeplerle edindiği en yagane vazgeçilmezidir. Herkese göre farklılık arz eder ve sürekli gelişim gösterir. Çünkü bir şeyin kutsal olabilmesinin çok farklı nedenleri olabilmektedir. Genellikle bu sebepler içerisinde ortaya çıktığı toplumun kabul ettiği dinden kaynaklanır. Bu durumun çok farklı tezahürleri görülebilmektedir. Hatta aynı toplum içerisinde kutsal kabul edilen aynı şeyler değişik gerekçelerle önümüze çıkabilmektedir. Bazen de aynı dine mensup olan insanların çoğunlukla aynı şeyleri kutsal kabul etmesine rağmen azda olsa kutsal kabul etmediklerininde olduğu açıktır. Diğer taraftan farklı din mensuplarının aynı şeyi kutsal kabul ettikleride görülmektedir. Şehir kültürü ve şehrin kutsallığı da her dinin önem verdiği temel yapıdır. Dinler her zaman belirli merkezlerden neşet etmiş ve yayılmaya çalışmıştır. Kimi zaman bu konuda başarılı olmuş kimi zaman da başarısızlığa uğramıştır. Bu başarı ve başarısızlık zamana, dönemine ve bakış açışına göre değişmiştir. Her din var olduğu ve dünya sahnesine çıktığı günden itibaren kendisine bir veya daha fazla merkez edinmiştir. İslamiyet'ye Mekke, Yahudilik'te Kudüs, Hıristiyanlık'ta birden fazla şehir kutsal mekanlardır. Kudüs ise birden fazla dinin kabul ettiği bir şehirdir. İlk kurulduğu zamandan günümze kadar askeri, siyasi, politik ve benzer pek çok nedenle bölgesinde temel geçiş noktası olmuştur. Kuruluşunda bir ticaret şehri olan Kudüs'ün sürecin devamında dinsel bir kimlik kazanmasının temeli Hz. İbrahim'in Kenan topraklarına (bugünkü adıyla Filistin) göç etmesiyle atılmıştır. Hz. Davut döneminde İsrailoğulları topraklarına katılmıştır. Hz. Süleyman zamanında şehre Beyt Ha-Mikdaş'ın yapılması ile şehir İsrailoğulları için hem siyasi hem de dini bir merkez haline gelmiştir. Tarihin ilerleyen aşamalarında ise çeşitli işgallere maruz kalmıştır. Kudüs, Hz. İsa'nın yeryüzüne gelişinin, Müslümanlar için ise Hz. Muhammed'in miraca orada çıkışından dolayı Yahudiler dışında Hıristiyanlar ve Müslümanlar tarafından da kutsal kabul edilmiştir. Bu yüzden şehre hakim olma için kanlı mücadeleler yaşanmıştır ve hala da yaşanmaktadır. Bir dönem Roma İmparatorluğu hakimiyetinde iken daha sonra Helen kültürünün kimi zaman yoğun baskısı altında kalmıştır. Tarih boyunca bir çok devletin hakimiyeti altında kalan Kudüs'ün müslümanların idaresi altında iken en huzurlu dönemlerini yaşadığı ise bir gerçektir. Ortaya çıkan bir çok problemden sonra günümüzde Yahudi, Hıristiyan ve Müslümanların bir arada bulunduğu ancak huzurun olmadığı bir ortamda bir şehirdir.

Anahtar Kelimeler: din, Kudüs, şehir, Hıristiyanlık, Yahudilik, İslamiyet, şehir.

Kaynaştırma Uygulamaları Yürütülen/Yürütülmeyen Erken Çocukluk Sınıflarının Öğrenme Ortamlarının Karşılaştırılması

Dr. Öğr. Üyesi Cansu TUTKUN
Bayburt Üniversitesi
cansututkun06@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-2722-2274

Öğr. Gör. Dr. Seda ESKİDEMİR MERAL
Akdeniz Üniversitesi
seskidemir@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3129-4908

Öğr. Gör. Ceren ARI ARAT
Bayburt Üniversitesi
cerenariarat@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5795-8901

Özet

Bu araştırmanın amacı kaynaştırma uygulamaları yürütülen/yürütülmeyen erken çocukluk sınıflarının öğrenme ortamlarının karşılaştırılmasıdır. Erken çocukluk sınıf ortamları çocukların öğrenme ilgisi üzerinde önemli etkiye sahiptir. Aynı zamanda çocukların okula karşı tutumlarını da etkileyen bir faktördür. Kaynaştırma uygulamaları yürütülen sınıfların öğrenme ortamları ile kaynaştırma uygulamaları yürütülmeyen sınıfların öğrenme ortamlarının karşılaştırılması sınıf içi uygulamaların işleyişine yönelik bilgi sunduğu için önemli görülmektedir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemi kota örnekleme yöntemi ile belirlenen 102 okul öncesi öğretmenden meydana gelmektedir. Araştırmada veri araçları olarak demografik bilgi formu ve Erken Çocukluk Sınıf Ortamı Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler analiz edilirken; Cronbach Alpha güvenirlik analizi, Kolmogorov Simirnov testi, Levene testi, Ki-Kare testi, Fisher Freeman Halton testi, T-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; kaynaştırma uygulamaları yürütülen ve yürütülmeyen sınıfların yapı kalitelerinin anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, kaynaştırma uygulamaları yürütülen ve yürütülmeyen sınıfların öğrenme ortamlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ve kaynaştırma uygulamaları yürütülen sınıflardaki özel gereksinimli öğrencilerin gereksinim türlerine göre öğrenme ortamlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Kaynaştırma uygulamaları yürütülen sınıflar için fonlamalarnın yapılması, sınıfların yapı kalitesinin artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesi ve öğrenme ortamlarının desteklenmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur. Araştırmanın sınırlılığı seçkisiz örnekleme yönteminin kullanılamamış olması ve 3-6 yaş tüm sınıflar için verilerin ortak yorumlanmış olmasıdır. Gelecek araştırmalar kaynaştırma uygulamaları yürütülen sınıflarda çalışan öğretmenlerin öğrenme ortamlarını zenginleştirmek için gerekli ihtiyaçlarını belirleyebilirler.

Anahtar kelimeler: okul öncesi, kaynaştırma eğitimi, erken çocukluk.

Küçük, Eşit ve Büyük Örnek Hacimlerinde Wald-Wolfowitz, Kolmogorov-Smirnov ve Mann-Whitney Testlerinin I. Tip Hata Oranlarının Karşılaştırılması

Sahib RAMAZANOV
Karabük Üniversitesi,
sahibramazanli@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2582-3188

Prof. Dr. Ötüken SENGER
Kafkas Üniversitesi
otukensenger@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9815-7054

Özet
Sosyal bilimlerde, özellikle varyansın normalliği ve homojenliği gibi varsayımların ihlal edildiği durumlarda, parametrik olmayan istatistiksel testlerin kullanılması önerilmektedir. İki bağımsız örneklemden alınan verileri test etmek isteyen birçok araştırmacı, çeşitli alternatif parametrik olmayan testlerle karşılaşmaktadır. Wald-Wolfowitz Sıra Sayıları Testi, Kolmogorov-Smirnov İki Örneklem Testi ve Mann-Whitney Testi, bağımsız iki örneklemin verilerini test etmek için sıkça başvurulan testler arasında yer almaktadır. Bu çalışma, bağımsız iki örneklemin verilerini test etmek amacıyla kullanılan Wald-Wolfowitz, Kolmogorov-Smirnov ve Mann-Whitney testlerinin belirli koşullar altında I. tip hata oranlarını karşılaştırmak için yapılmıştır. Bu bağlamda, her bir testin I. tip hata oranları, büyük ve küçük örneklem durumları için ayrı ayrı incelenmiştir. Çalışmada 3 farklı anakütle dağılımı ile 24 örnek büyüklüğü kombinasyonu kullanılmıştır. Bu dağılımlar sırasıyla, Uniform-like, Logistic-like ve Double exponential-like dağılımlardır. İncelenen 24 örnekten 12'si büyük örnek büyüklüğüne sahipken diğer 12'si küçük örnek büyüklüğüne sahiptir. Küçük örneklerin 6 tanesinde birinci ve ikinci örneğin hacimleri eşittir, diğer 6 tanesinde ise farklıdır. Benzer şekilde, büyük örneklerin 4 tanesinde birinci ve ikinci örneğin hacimleri eşittir, diğer 8 tanesinde ise farklıdır. Küçük ve eşit örnek büyüklükleri olarak 5, 8, 10, 12, 16 ve 20 kullanılmışken, küçük ve farklı örnek büyüklükleri olarak (4, 16), (8, 16), (10, 20), (16, 4), (16, 8) ve (20, 10) seçilmiştir. Büyük ve eşit örnek büyüklükleri olarak ise 25, 50, 75 ve 100 tercih edilirken, büyük ve farklı örnek büyüklükleri olarak (10, 30), (30, 10), (50, 75), (50, 100), (75, 50), (75, 100), (100, 50) ve (100, 75) kullanılmıştır. SAS 9.00 istatistik analiz yazılımıyla, Mann-Whitney, Kolmogorov-Smirnov ve Wald-Wolfowitz testlerinin I. tip hata oranları, her kombinasyon için 20000 kez Monte Carlo Simülasyonu ile hesaplanmıştır. Bu araştırmanın sonuçları, örnek büyüklükleri ve örnek hacmi farklılıklarından bağımsız olarak incelendiğinde, Kolmogorov-Smirnov iki örnek testinin Mann-Whitney ve Wald-Wolfowitz dizi sayıları testlerine kıyasla daha düşük bir I. tip hata oranına sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Wald-Wolfowitz testi, Mann-Whitney testi, Kolmogorov-Smirnov iki örnek testi, non-parametrik, I. tip hata, Monte Carlo çalışması.

Etik İklimin Sanal Kaytarma Üzerine Etkisinde Psikolojik Sahiplenmenin Aracılık Rolü Üzerine Bir Literatür Tarama Çalışması

Dr. Öğr. Üyesi Yeşim KAYA
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
İşletme (İngilizce) Bölümü
dr.yesim.kaya@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2192-8492

Özet
Bu çalışmanın amacı etik iklimin sanal kaytarma üzerine etkisinde psikolojik sahiplenmenin aracılık rolü üzerine bir araştırma modeli geliştirmek üzere literatür taraması yapmak ve literatürdeki boşluğu tespit etmektir. Çağımızın getirdiği teknolojik yeniliklerle birlikte internet kullanımının yaygınlaşması bazı olumlu ve olumsuz sonuçlara neden olmuştur. Olumlu olarak iş verimi, kurum ve çalışan memnuniyeti, üretim, iş tatmini gibi sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Teknoloji kullanımının olumsuz sonucu karşımıza sanal kaytarma kavramı çıkmaktadır. Örgütte kişisel ya da örgüte ait teknolojik imkanların mesai saatleri içerisinde iş dışında kişisel amaçlar uğruna kullanılması sanal kaytarma olarak tanımlanmaktadır. Sanal kaytarma kimi zaman olumlu kimi zaman olumsuz sonuçlanmaktadır. Sanal kaytarmanın iş veriminde düşme, siber zorbalık ve üretkenlikte azalma gibi olumsuz sonuçları örgüte zarar vermektedir. Tükenmişlik, iş tatminsizliği, örgüte bağlı hissetmeme gibi sebepler sanal kaytarmaya neden olabilmektedir. Sanal kaytarmayı önlemeye proaktif bir yaklaşım örgütlerde etik iklimi oluşturmak olabilir. Yapılan araştırmalar etik iklimin çalışanların tutum ve davranışlarını etkilediğini, yeni gelen çalışanların da bu tutumlardan etkilendiklerini, çalışanlarda aidiyet duygusunu ve kuruma bağlığı geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu aşamada da karşımıza psikolojik sahiplenme kavramı çıkmaktadır. Kişi sahiplenme ve aidiyet hissettiği yere karşı korumacı bir tutum sergileme, örgüt için elinden geleni yapma gibi olumlu duygular geliştirmektedir. Örgüte karşı beslenen olumlu duygular da sanal kaytarma üzerine negatif bir etki eder. Kişi psikolojik sahiplenme hissettiği örgütle bağ kurar ve örgütün çıkarlarını gözetir. Bu sayede örgütü zarara uğratacağını düşündüğü her davranıştan kaçınır. Bu da zaman kaybı, iş veriminde düşme gibi olumsuz sonuçlar yaratabilen sanal kaytarma davranışlarından uzaklaşmayı beraberinde getirir. Bu bağlantı çerçevesinde ilgili değişkenleri birlikte elen alan literatürdeki çalışmalar ve sonuçları incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda değişkenler arasında teorik olarak bir ilişki olduğu, ancak bu değişkenleri birlikte alan ampirik çalışmaların olmadığı tespit edilmiştir. Sonraki aşamada modeli istatistiksel analizlerle test etmek üzere görgül bir araştırma gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Etik İklim, Psikolojik Sahiplenme, Sanal Kaytarma.

Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımının Değerlendirilmesi: Katılımcı Günlükleri*

Arş. Gör. Dr. Ebru MAZLUM GÜVEN
Bayburt Üniversitesi,
ebruguven@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7758-4177

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT
Trabzon Üniversitesi
nyigit@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7363-1637

Özet

Teknolojinin eğitimde etkin bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlerin alana özgü bilgiyi, uygun teknoloji ve stratejiyle harmanlayabilmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım alanyazında Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) modeli olarak yerini almıştır. Alanyazın öğretmenlerin teknolojiyi fen öğretimi ile bütünleştirmesi hususunda uygulamalı hizmet içi eğitimlerin ihtiyacı üzerinde durmaktadır. Bu çalışmada, fen bilimleri öğretmenlerinin TPAB'larını geliştirmek üzere mesleki gelişim programının geliştirildiği ve değerlendirildiği boylamsal bir araştırmanın katılımcı günlüklerinden elde edilen veriler incelenmiştir. Günlükler beyana dayalı araçlar olduğu için katılımcılar günlükleri yanıtlarken taraflı olma eğiliminde olabilir. Bu nedenle günlüklerin birincil ve tekil veri toplama araçları olarak kullanılmaması önerilmektedir. Bu çalışma kapsamında günlüklere mesleki gelişim programı sonrası katılımcıların planladıkları, uyguladıkları derslerin etkililiğini belirlemek ve diğer veri toplama araçlarından elde edilen verilerin çapraz kontrolünün sağlanması amacıyla başvurulmuştur. Hazırlanan maddelerin bir kısmı dereceli puanlamayı gerektirirken diğerleri açık uçlu soru olarak düzenlenmiş, formun anlaşılırlığı ve kapsam geçerliği için uzman görüşü alınarak günlüğe son hali verilmiştir. Günlükler öğretmenlerin dersteki teknoloji kullanımı, motivasyonları ve teknoloji ile bütünleştirilmiş fen derslerinin öğrenciye katkısı olarak üç bölümden oluşmaktadır. Dört öğretmenin 40 saat izlendiği derslere yönelik elde edilen toplam 17 günlük analiz edilmiştir. Katılımcıların ders sürecinde teknoloji kullanımına yönelik 0-4 arası verdikleri puanların tüm günlükler için ortalaması alınarak 0-1 arası zayıf, 1-2 arası orta, 2-3 arası iyi ve 3-4 arası puanlar çok iyi olarak belirlenmiştir. Açık uçlu sorulardan elde edilen veriler ise betimsel analize tabi tutulmuştur. Buna göre katılımcıların teknoloji kullanımına yönelik yeterlikleri ve teknoloji ile bütünleştirilmiş fen derslerinin öğrenciye katkısının iyi ve çok iyi kategorisinde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen veriler diğer veri toplama araçlarından edinilenlerle çoğunlukla paralellik göstermesine rağmen birtakım istisnalar bulunmaktadır. Katılımcılardan bazılarının günlüklerinden elde edilen ile performanslarında görülen davranışların aynı olmaması, beyana dayalı veri toplama araçları ile performansa dönük araçların TPAB'ı belirlemede ayrıma düştüğünü göstermektedir. Bu durum özellikle katılımcıların sahip olduğunu düşündüğü ve gerçekte sahip oldukları bilgileri ortaya çıkarmak açısından günlüklerin kullanışlı olduğunu işaret etmektedir. Bunun yanısıra hem beyana hem de performansa dayalı ölçme araçları ile TPAB'ın farklı yönlerinin incelenebileceği göz önünde bulundurulursa katılımcıların beyan ve performanslarına dayalı tek bir ölçme aracının geliştirilmesi TPAB'ın kapsamlı incelenmesinde etkili olabilir.

Anahtar kelimeler: TPAB, fen bilimleri, günlük, öğretmenler.

* Bu çalışma ilk yazarın doktora tezinin bir bölümünden türetilmiştir.

Çağrı Merkezi Sektörünün Türkiye'de Bölgesel Gelişmeye Olan Etkileri

Doç. Dr. Özgür KANBİR
Giresun Üniversitesi
Dereli Meslek Yüksek Okulu
Çağrı Merkezi Hizmetleri Programı
ozgurkanbir@yahoo.com.tr
ORCID: 0000-0001-5696-4077

Özet

Türkiye özellikle bölgesel gelişme açısından dengesizlik gösteren bir yapıya sahiptir. Batı bölgelerindeki ekonomik ve sosyal gelişme ile özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerindeki gelişme arasında büyük farklılıklar vardır. Bu haliyle Türkiye ikili yapı özelliği gösteren bir ülke konumundadır. Çağrı merkezi sektörü son yıllarda ağ ilişkileri, teknolojik gelişmeye olan katkısı, istihdam yaratma kapasitesi, beşerî serme oluşumunu desteklemesi gibi nedenler ile önemli bir hizmet sektörü olarak ortaya çıkmıştır. Ana firmaların dış kaynak kullanımı ve mekânsal bağımsızlaşma, çağrı merkezi firmalarının bölgesel dağılımı açısından önemli avantajlar yaratmıştır. Çağrı merkezi firmalarının özellikle geri kalmış yörelerde konumlanmasının yaratacağı yoğunlaşma ile bölgesel gelişmenin hızlanması mümkündür. Türkiye'de çağrı merkezi sektörünün büyüklüğü 2021 yılında 15 milyar Türk Lirasını aşmıştır. Pazar büyüklüğü ise her yıl ortalama %40 seviyelerinin üzerinde büyümektedir. Çalışan sayısı itibari ile de 160 bin kişinin üzerinde bir istihdama ulaşmıştır. Sektör, özellikle finans ve sigorta, telekomünikasyon, e-ticaret ve kamu sektörü kesimlerinde yoğunlaşmıştır. Esnek çalışma modeli ve ana firmaya sağlanan hizmetin coğrafyadan bağımsız hale gelmesi, çağrı merkezi sektörünün, Türkiye'nin bölgesel gelişmesi açısından önemli bir alternatif olarak ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Özellikle emek yoğun bir sektör olarak sağlayacağı istihdam katkısı, hizmet ihracatı ve pozitif dışsallıklar ile bölgesel gelişme sürecinin itici bir gücü olabilir. Bu çalışmada Porter'in Elmas Modeli yaklaşımı ile Türkiye'de çağrı merkezi sektörünün bölgesel gelişme dinamiklerine olası etkileri ele alınmaktadır. Bu kapsamda çağrı merkezi sektörü özelinde faktör şartları, talep şartları, ilgili ve destekleyici endüstriler, strateji, yapı ve rekabet ile devlet ve şans faktörleri bir arada değerlendirilmiştir. Çalışma bulgularına göre genç nüfusu yoğun olan bir ülke olarak sektörün hem ihtidam sağlayıcı ve hem de hizmet ihracatı bağlamında önemli bir bölgesel gelişme imkânı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: çağrı merkezi, bölgesel gelişme, istihdam, hizmet ihracatı.

Ortodoks ve Hetorodoks İktisat Politikaları ve Uygulamaları

Dr. Öğretim Üyesi Selda ÖZKILBAÇ
Bayburt Üniversitesi
Uygulamalı Bilimler Fakültesi
sozkilbac@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4387-896X

Özet

Ekonomiler, tarihsel süreçte para ve mal piyasalarından kaynaklanan ekonomik istikrarsızlıklarla mücadelede, tekrar istikrarın tesis edilmesi için bir takım iktisadi politikalar uygulamış ve uygulamaktadır. Bu istikrar tedbirleri teorik olarak Ortodoks ve Hetorodoks olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ortodoks ekonomi programları genel kabul görmüş, uzun vadeli istikrarı sağlamaya yönelik para ve maliye politikalarını kapsarken; Hetorodoks programlar ise geleneksel iktisadi yaklaşımlar dışında kalan alışılagelmedik uygulamalar olarak adlandırılır. Yüksek enflasyon, düşük istihdam, dış ticaret dengesizliği, düşük büyüme rakamları gibi ekonomik problemlerle karşı karşıya kalan özellikle gelişmekte olan ülkeler sıklıkla Uluslararası Para Fonu (IMF)'nun öngördüğü sıkı para ve maliye politikalarından oluşan Ortodoks istikrar politikaları uygulamaktadır. Bu politikaların genel amacı; fiyatların arz ve talep ekseninde denge bulması, serbest piyasa ve serbest döviz kuru rejimine sadık kalınarak, döviz kurlarının ve faizlerin piyasa şartlarıyla uyumu, bu eksende ekonomik önceliklere bağlı olarak (büyüme, enflasyon vb.) gerekli koşullarda genişletici veya daraltıcı politikalar uygulayarak usun vadede ekonomik istikrarın yeniden tesisini sağlamaktır. Hetorodoks politikalar ise olağanüstü durumlarda kısa vadeli çözüm için uygulanan fiyatların dondurulması, ücretlerin dondurulması gibi alışıla gelenin dışındaki uygulamaları kapsamaktadır. Genel kabul görmüş uygulamalar olmasa da Hetorodoks istikrar politikaları başta güney Amerika ülkeleri olmak üzere farklı ülkelerce uygulanmış, kimilerinde kısa vadeli başarılı sonuçlar elde edilmiştir. Ancak uzun vadede ekonomik yapının bozulmasıyla sonuçlanmıştır. Benzer şekilde geçmişte Türkiye'de de uygulanmış ancak geçici birtakım düzeltmeler dışında kalıcı sonuçlar verememiştir Bu çalışmada Ortodoks ve Hetorodoks iktisat politikalarının teorik çerçevesi çizilerek, bu politika uygulamaları, ülke örnekleri ve sonuçları derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik istikrar, para ve maliye politikaları, Ortodoks ve Hetorodoks iktisat.

Bir örnek üzerinden Resûlullâh’ın (s.a.s) Belâğati

Arş. Gör. Necip Sefa DEMİR
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
sdemir@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4143-3147

Özet
Belâğat özetle, kişinin yerinde yeterince ve ortamına göre davranması ve söz söylemesidir. Sözün ve dolayısıyla edebiyatın zirvede olduğu bir dönemde Resûlullâh’ın (s.a.s.) Kur'an ile çağın edebiyat ve belâgatına meydan okuyup zirveye oturması Kur'an'ın da etkisiyle onun ne kadar belîğ ve fasih bir kişi olduğunu ortaya koymaktadır. Neredeyse bütün hadislerinde bunu görmek mümkündür. Aşağıda sadece bir örneği ele alınıp farklı yönlerden belâğî noktaları tespit edilecektir.
"إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ مَغَالِيقَ لِلشَّرِّ وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ مَغَالِيقَ لِلْخَيْرِ فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ وَوَيْلٌ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ"
Şüphesiz ki insanlar içinde hayrın anahtarı ve şerrin kilidi olanlar olduğu gibi hayrın kilidi ve şerrin anahtarı olanlar da vardır. Allah’ın (c.c.) hayır anahtarlarını eline koyduğu kişiye ne mutlu! Ve Allah’ın (c.c.) şerr anahtarlarını eline koyduğu kişiye de ne yazık! Bu rivayette bulunan ‘مَفَاتِيحَ’ ve ‘مَغَالِيقَ’ ifadeleri kendi aralarında ve ‘خَيْرِ’ ve ‘شَرِّ’ ifadeleri kendi aralarında tıbâk sahibidir. Bunlarda da tıbâk, kök itibariyle farklı iki mananın tezatı şeklinde olduğu için tıbâk-ı îcâbdır. Ayrıca insanların ‘مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ’ veya ‘مَغَالِيقَ لِلشَّرِّ’ olması mecâzîdir. Hakikî mana ile aralarındaki ‘alaka’, müşabehet/benzerlik dışında olduğu için de buradaki mecâz-ı mürsel olup alakası ise sebebiyettir. İlm-i Maanî açısından bakıldığında ise öncelikle ilk iki cümle ihbârî olup tekidler ‘إِنَّ’ ve ‘cümle-i ismiyye’ olmak üzere iki tane olduğu talebî haber seviyesindedir. Son iki cümle ise medh ve zemm ifade ettikleri için inşâî olup talep ifade etmedikleri için gayr-ı talebî inşa türüne girmektedirler. Yine ilk iki cümle ihbârî ve son iki cümle ise inşâî oldukları için kendi aralarında ‘و’ ile ‘Vasl’edilmekle beraber haber ve inşa ayrımı bakımından ise ‘ف’ ‘Fasl’edilmişlerdir. Yine Maanî açısından ‘مِنَ النَّاسِ’ ifadesindeki ‘مِن’ harf-i cerri kendi başına ‘ba‘ziyyet’ ifade etmekle beraber ‘النَّاس’ ifadesinin başındaki lâm-ı tarif de ayrıca lâm-ı ahd-i zihnî olduğu için insanlar içinde azınlık ifade eder. Nitekim insan hakikati altında münderiç mübhem birtakım kişiler kastedilmiştir. Bu sözlerde çok mananın az kelamda cem‘i vaki olduğu için de ayrıca îcâz vardır.

Anahtar Kelimeler: Hadis, belagat, mecaz.

Haydar Aliyev ve Onun Azerbaycan Tarihinde Rolü

Sevinc LATİFOVA
Bakü Devlet Üniversitesi
latifovasevinj02@gmail.com

Özet
Mustakil Azerbaycanın kurucusu, lideri Haydar Aliyev Azerbaycan halkının yüzyıllardır desteklediği ender şahsiyetlerden biri olarak ulusal bir gurur kaynağıdır. Hayatı, faaliyetleri, Azerbaycan tarihinin özel bir aşaması olarak devlete ve halka hizmetleri her zaman incelenmeli, gençlik, vatandaşlık konumu, ulusal öz bilinç oluşumunda bir örnek gösterilmelidir. Ulu Liderimiz 10 Mayıs 1923-de Nahçıvan Muhtar Vilayetinde dünyaya göz açtı. İlk tahsilini Nahçıvanda, sonra Baküde aldıktan sonra, çeşitli ülkelere bilgisini genişletmek için baş vurdu. Her yıl daha çok öğrendi. Yıllarca yüksek vazifelerde çalıştı, ama bir gün bile halkını unutmadı. Haydar Aliyev Azerbaycanı yıllar sonra yeniden mustakil ilan etdi, halkımızı yeniden bir araya topladı, bütün değerlerimizi yeniden bize geri kazandırdı. Azerbaycanı Sovet işgalinden kurtardı, tarihimizde yeni bir böyüt açtı. Hem Azerbaycanı, hem de tarihimizi yeniden yaratan bu büyük şahsın, Haydar Aliyev'in çeşitli tarihi hizmetleri tarih bilgisininin çeşitli yönlerini kapsamlı ve daha derin, sistematik ve sürekli olarak araştırılmalıdır. Haydar Aliyevin Azerbaycan tarihine ve medeniyyetine katkısı göz önünde bulunarak bu şahsiyyetin ister ülkemizde ister sınır dışında öyrenilmesi Azerbaycan tarihinin dünyada tanıtılmasına eşitdir. Bu makalenin yazımında amacımız gençlerimize Haydar Aliyevin tarih için verdiği mücadeleleri anlatmak, onları tarihi daha yakından anlamaya, bilmeye heveslendirmektir. Makalede Haydar Aliyevin tarix hakkında düşünceleri, tarih için yaptıkları ister eski devrlerde, ister V-XX asrlarda, isterse de Azerbaycanın yeni devrinde tarih ve vatan için çabaları esaslı delillerle gösterilmiş, XX asrdan Ermenistanla daha da karısan sorunları hall etmək için bu dahi şahsiyyetin gösterdiyi azim ve çabalar, onun halkı için verdiği savaşı ince yarıntısına kadar incelenmiştir. Bu makalenin yazımında amacımız gençlerimize Haydar Aliyev'in tarih için verdiği mücadeleleri anlatmak, onları tarihi daha yakından anlamaya, bilmeye ve öğrenmeye heveslendirmektir. Bu hususda Tarihimiz bize sadece ecdadlarımızdan kalmadı, tarihimiz bize Haydar Aliyev gibi büyük bir şahıstan armağan edildi. Bu yüzden bu tarihin her sayfasını korumak biz gençlerin boynunun borcu. Azerbaycan tarihinin sayfalarından Haydar Aliyev gibi bir şahsiyyet geçti, onun sayesinde artık her birimiz tarihimizi daha doğru ve daha kolay öyrene biliyoruz. Azerbaycan halkı onun tarihini yeniden yazan bu şahsı asla unutmayacak.

Anahtar Kelimeler: Ulu lider, tarih, tarihşunaslık, Azerbaycan'ın dahi şahsiyyeti.

Bayburt'un İlk Yerleşimcileri

Prof. Dr. Süleyman ÇİĞDEM
Atatürk Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
scigdem@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0076-7052

Arş. Gör. Hüseyin İLHAN
Bayburt Üniversitesi
İTBF Tarih Bölümü
huseyinilhan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0232-4482

Özet
Tarım ve hayvancılık, yerleşik yaşamın başlangıcından günümüze, insanoğlunun binlerce yıllık varoluş hikayesinin en önemli yapı taşlarından biri olmuştur. İnsanın ilk geçim kaynağı avcılık-toplayıcılıktan üretici toplumlara dönüşümün temellerinin atıldığı Anadolu'nun özellikle güneydoğusunda ve orta kesiminde bu dönüşüm sürecinin tüm somut kanıtları görülebilmektedir. Bayburt topraklarının da dahil olduğu Anadolu'nun kuzeydoğu kesiminde ise bu süreçlerin takip edilebilmesi şimdilik mümkün değildir. Bu noktada ilk yerleşik kültürlerin ortaya çıktığı ve geliştiği Neolitik Dönem'de, Doğu Karadeniz'in ''terra incognita'' olup olmadığı ve bunun sebepleri tartışılagelen sorunlardan biridir. Bayburt çevresinin yerleşik yaşama geçiş sürecindeki ve sonrasındaki durumunun ortaya konulması, bu çalışmanın ana bileşenlerinden biri olacaktır. Bayburt'taki ilk insan izleri, Killiğin Mağarası ve Gez Alanı şeklinde isimlendirilen epi-paleolitik merkezlerde görülse de köy denilebilecek kalıcı yerleşimler ancak Geç Kalkolitik Çağ ile birlikte karşımıza çıkmaktadır. 1980'lerin sonunda ve 90'ların başında Sagona ve ekibi, 2008'den sonra ise Çiğdem ve ekibi tarafından yörede gerçekleştirilen çalışmalar Bayburt'un prehistoryasına oldukça önemli katkılar sunmuştur. Başka bir ifade ile bu çalışmalar, yörenin iskân tarihini önemli bir ölçüde ortaya koymuştur. Yüzey araştırmalarına dayanan bu verilerin daha somut çıktılara dönüşebilmesi için ise yörede sistemli, bilimsel kazıların gerekliliğinin altı çizilmelidir. Bayburt coğrafyasının tarım ve hayvancılığa elverişli ovalık kısımlarında yoğunlaşan bu ilk çiftçi köy yerleşimcilerinin kültürel unsurları, bu çalışmanın inceleme konularından bir diğeridir. Karaz, Kura-Aras veya Erken Transkafkasya Kültürü gibi farklı şekillerde ifade edilen kültürün Bayburt ovalarındaki gelişimine dair ulaşılan veriler, yörenin ilk yerleşimcilerinin saklı öykülerinin anlaşılmasında önemli bir role sahiptir. Bunun yanında tüm bu değerlendirmeler yapılırken yörenin paleoklimatolojisi ve bu eksende oluşan prehistorik fauna ve florası da dikkate alınacaktır. Bu doğrultuda yapılan az sayıdaki çalışma üzerinden yörenin prehistorik geçmişine ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bayburt, geç kalkolitik çağ, Karaz kültürü.

Tarih Eğitiminde Sanal Gerçeklik Uygulamalarının İncelenmesi: Bir İçerik Analizi Çalışması

Doç. Dr. Gürkan YILDIRIM
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
gyildirim@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1314-0275

Özet
Günümüzde yeni nesil teknolojilerin gelişimi ile birlikte öğrenme süreçlerinde de köklü değişimlerin yaşandığı görülmektedir. Bu değişimler beraberinde birçok avantajı da getirmektedir. Sanal gerçeklik uygulamaları da son yıllarda öğrenme ortamlarında farklı alanlarda uygulama fırsatı bulan önemli teknolojiler arasında gösterilmektedir. Turizmden eğitime, sağlıktan iletişime kadar birçok alanda sanal gerçeklik uygulamalarının kullanımına rastlanmaktadır. Bu güncel teknolojinin öğrenme ortamlarına entegrasyonu önemli görülmektedir. Eğitim bilimleri içinde de tarih eğitiminde sanal gerçeklik uygulamalarının önemli bir potansiyele sahip olabileceği düşünülmektedir. Mevcut araştırma kapsamında tarih eğitiminde sanal gerçeklik uygulamalarının gerçekleştirildiği araştırmaların incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Web of Science veri tabanında tam metnine ulaşılabilen makale türünden araştırmalar ilgili çalışmaya dahil edilmiştir. Web of Science veri tabanı incelendiğinde içinde "tarih", "eğitim" ve "sanal gerçeklik" anahtar kelimelerinin birlikte sunulduğu 381 farklı türden araştırmanın (makale, bildiri, kitap bölümü *vb.*) gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çalışmalarda makale türünden tam metnine erişilebilen araştırmalar incelenmiştir. Gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde genellikle son yıllarda tarih öğretiminde sanal gerçeklik teknolojilerinin kullanıldığı araştırmalarda artan bir eğilimin olduğu görülmektedir. Ancak sürecin dünya genelinde yaşanan salgın sürecinden etkilendiği de görülmektedir. Bunun yanı sıra gerçekleştirilen çalışmalarda araştırma – uygulama türünden çalışmaların da yoğunlukta olduğu bunun yanı sıra alan yazın derleme çalışmalarına da yer verildiği söylenebilir. Gerçekleştirilen araştırmaların ilerleyen yıllarda daha yoğun olarak tarih öğretimine entegre edileceği düşünülmektedir. Özellikle sanal gerçeklik teknolojilerinin kullanıcılar arasında yaygınlaşmasının ve bu teknolojilerde kullanılan içeriklerin gelişim ve çeşitlilik göstermesinin mevcut durumu etkileyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca dünya genelinden birçok ülkeden tarih eğitimine yönelik sanal gerçeklik uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu durumun da mevcut sürecin dünya geneline yayılabileceğine ve daha geniş kitlelere hitap edebileceğine imkân tanıyacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Sanal gerçeklik, tarih eğitimi, öğretim teknolojileri.

Tıpla İlgili Hadislerin Bilimsel Verilerle Tenkidinin İmkânı Üzerine Bir Değerlendirme

Öğr. Gör. Zeyd TABAN
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
zeydtaban@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8298-7448

Özet
Bir lider ve bilge olarak Hz. Peygamber'in yaşadığı dönemin en doğru ilmî kabullerinden yararlanarak hayatı düzenlemesi ve yönlendirmesi beklenir. Sağlık ve tıp hayatın görmezden gelinemeyecek olgularıdır. Rivayetlerden edinilen bilgilere göre Hz. Peygamber de kendisinden beklendiği gibi yaşadığı dönemin tıbbî gelişme ve tecrübelerini inceleyip bunlardan istifade etmiştir. Aksini gösteren bir bulgu yoksa Hz. Peygamber'in önerdiği ilaçlar ve tedavi yöntemleri yaşadığı dönemin tıbbî gelişimi çerçevesinde gözlemleyip bulabildiği en iyi tedavi yöntemleri ve ilaçlar olduğunu söylemek mevcut rivayetlerle bağdaşmaktadır. Bu sebeple tıp, ziraat, coğrafya gibi dünyevî meselelerde Hz. Peygamber'in verdiği bazı bilgi ve tavsiyelerin kendisi tarafından bir elemeye tabi tutulmuş olsa dahi hatalı olma ihtimali doğal karşılanmalıdır. Bu tür rivayetler daha çok tıp ilmi ve tarihi açısından bağlayıcıdır. Nitekim bugün bu nevi kadim ve tecrübî bilgiler tamamlayıcı tıp adı altında tıp sahasında resmen itibar görmektedir. Bu sebeple Resulullah'ın bu konudaki sözlerinin toptancı bir yaklaşımla tarih olmuş işe yaramaz bilgiler olarak görülmesi hatalı olacağı gibi onun beşer yönü yok sayılarak tüm sözlerini vahiy kaynaklı görmek de sorunludur. Ancak bu rivayetler içerisinde vahiyle irtibatlı olduğu tespit edilenlerin ayrı tutulması gerektiği de belirtilmelidir. Tıpla ilgili rivayetler muhtevası açısından bilimin ilgi alanına girdiğinden ihtiva ettikleri mananın sahih yani doğru olup olmadığının tespit edilebilmesi adına bilimsel verilere başvurulduğu ve yapılan incelemeler sonucunda bazı kesin yargılara varıldığı görülmektedir. Ancak günümüz bilim dünyası eskilerin "bilim ile kesin sonuçlara ulaşıldığı" kabulünden vazgeçmiş, onun yanlışlanabilir ve değişken yapısını kabul etmiş durumdadır. Bu nedenle kesin olmayan ve değişken yapıdaki bir bilgi kaynağı ile hadisleri metin tenkidine tabi tutup "kesin" sonuçlara varmak modern bilim açısından da pek doğru gözükmemektedir. Ancak bu, hadisleri anlamada ve değerlendirmede modern bilimden faydalanılamayacağı anlamına gelmez. Kesin yargılar yerine bilimin "yanlışlanabilir" yapısı akılda tutularak "yaklaşık" iddialar içeren bir değerlendirme yapıldığında daha sağlıklı sonuçlar elde edilebilecektir. Doğruluğu "kesine yakın" bilimsel veriler kullanılarak tıp alanıyla ilgili vârid olmuş sahih bir hadis, mana yönünden hatalı görülebilir. Ancak bu o hadisin zayıf veya uydurma olduğu şeklinde değil, o dönem ve coğrafyada bilim insanlarının bu doğru bilgiye henüz ulaşamamış olduğu şeklinde yorumlanmalı, böyle esnek bir zeminde kesin yargılardan kaçınılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Tıbb-ı Nebevî, bilimsel bilgi, hadis tenkidi, yanlışlanabilirlik ilkesi.

İlkokul Matematik Eğitimi Üzerine Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Dr. Öğr. Üyesi Tunahan FİLİZ
Bayburt Üniversitesi
tunahanfiliz@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3149-8783

Özet
İlkokul matematik eğitimi, öğrencilerin hem akademik hem de bireysel gelişiminde kritik bir öneme sahiptir. Öğrencilerin bu dönemde kazanmış olduğu matematiksel beceriler sadece matematik öğrenimini değil aynı zamanda bilişsel gelişimini de etkilemektedir. İlkokul matematik eğitimi, öğrencilerin temel matematik kavramlarını, problem çözme yeteneklerini, problem çözme becerilerini ve matematiksel özgüvenlerini geliştirme fırsatı sunmaktadır. Bu bakımdan ilkokulda alınan iyi bir matematik eğitimi öğrencilerin gelecekteki akademik başarılarına, düşünme becerilerine ve günlük yaşama matematiksel becerileri uygulama yeteneklerine katkı sağlayabilir. Nitekim ilkokul matematik eğitimi, öğrencilere matematik dünyasını keşfetme, düşünme yeteneklerini geliştirme ve günlük yaşamlarında daha bilinçli kararlar alma fırsatı sunmaktadır. Dolayısıyla ilkokul matematik eğitimi alanında yayınlanmış çalışmalar öğretmenlere, öğrencilere ve politika yapıcılarına rehberlik edebilir. Bu araştırmada, ilkokul matematik eğitimi alanında uluslararası literatürde yayınlanmış olan makalelerin bilimsel haritalama tekniği ile bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Scopus (Elsevier) veri tabanında “Primary school” ve “mathematics education” anahtar kelimeleri kullanılarak başlık, özet ve anahtar kelimelerde yapılan tarama sonucu 389 makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan makaleler VOSviewer veri görselleştirme programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu makaleler ortak yazar, birlikte bulunma ve atıf analizlerine tabi tutulmuştur. Ülkelere göre ortak yazar analizi sonucunda, en fazla yayına sahip ülkelerin Hollanda ve Türkiye olduğu tespit edilmiştir. Anahtar kelimelere göre birlikte bulunma analizi sonucunda en fazla kullanılan anahtar kelimenin “mathematics education” olduğu belirlenmiştir. Dergilerin atıf analizi sonucunda makale bakımında öne çıkan derginin “Mathematics Education Research Journal” ve atıf bakımından öne çıkan derginin “Educational Studies İn Mathematics” olduğu saptanmıştır. Kurumların atıf analizi sonucunda hem makale hem de atıf bakımından öne çıkan üniversitenin “Utrecht University” olduğu tespit edilmiştir. Ülkelerin atıf analizi sonucunda hem makale hem de atıf bakımından öne çıkan ülkenin “Hollanda” olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, matematik eğitimi, bibliyometrik analiz.

İki Dilli Bireylerin Baskın Dil Algılarının İncelenmesi

Doç. Dr. Haluk GÜNGÖR
Gazi Üniversitesi
Türkçe Öğrenim
Araştırma ve Uygulama Merkezi
halukgungor@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4111-4106

Özet
Bir dilin diğerine göre baskın olmasının çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Bireylerin baskın dilde kendilerini daha rahat ifade edebilmesi, sözcük dağarcığı gibi yeterlikler bakımından daha nitelikli olmaları, dilin okuma, yazma, konuşma ve dinleme temel becerilerinde akıcı bir şekilde algı ve üretim yapabilmeleri, daha düşük kaygı düzeyi ve yüksek öz güven duymaları bu sebeplerin başlıcaları arasındadır. Baskın dil, kişinin ana dili olabilir; bunun yanı sıra belirli durumlarda sonradan edinilen dil de baskın hâle gelebilir. Çünkü dil baskınlığını ortaya çıkaran temel etken günlük yaşamda dilin hangi bağlamlarda kullanıldığıdır. Baskın iki dillilikte ana dil, daha baskın olduğunda sonradan öğrenilen dil, ana dilini baskı altına almaz. Tersine ana dilinin korunması açısından bu durum daha etkili olabilir. Baskın iki dillilik göçmen ailelerin çocuklarında da sıklıkla görülen bir durumdur. Baskın iki dilliliğe özet bir yaklaşım sergilenecek olursa iki dilli bir bireyin her iki dilde de dil becerilerini aynı şekilde sergilemesi çok az bireyde var olabilecek bir durumdur. Dengeli iki dilliliğin aksine çoğunlukla daha baskın ve daha zayıf bir dilin varlığı söz konusudur. Bu nedenle iki dilli bireylerin baskın dile ilişkin algılarının belirlenmesi kendi ana dillerinin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Çalışma, iki dilli bireylerin görüşlerinden hareketle baskın dil algısını belirlemeyi amaçladığından, nitel araştırma desenlerine uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmada, Karaman ilinden 1960'lı yıllarda yurt dışına göç edip daha sonra Karaman'a kesin dönüş yapan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının, yurt dışında dünyaya gelen ve büyüyen iki dilli çocuklarının baskın dil algıları incelenmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgular yorumlanarak öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İki dillilik, baskın iki dillilik, baskın dil algısı, iki dillilerde baskın dil.

Cumhuriyet Tarihinde Din-Siyaset İlişkisinin Kökleri ve Günümüz Siyasi Partilerinde Dinin Konumlandırılışı

Dr. Öğr. Üyesi İlhan KARACA
Bayburt Üniversitesi
ilhankaraca@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7491-732X

Arş. Gör. Zeynep TEKİN
Bayburt Üniversitesi
zeyneptekin@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8626-2575

Özet
İnsanlık tarihinin başlangıcıyla birlikte var olan din olgusu, bireyin kimliğinin bir parçası olmaktadır. Birey dini kimliğiyle, hayata bakışını şekillendirmekte; ayrıca siyasi düşünceleri oluşurken de bu kimlik ona eşlik etmektedir. Osmanlı'daki 'din ve siyaset birliği' anlayışı; yönetim sistemi değişikliği ile birlikte Cumhuriyet döneminde değişime uğramıştır. Cumhuriyetin kuruluşunun ilk yıllarında din'in siyasi hayata bulaşarak zarar görmesini, halkın da bazı yanlış yönlendirilmelerden korunması adına laik bir tutum benimsenerek; bu amaçla bazı politikalar uygulanmıştır. Daha sonraki yıllarda bu politikalar, bazı kısıtlamalara dönüşmüş ve insanların dinini özgürce yaşamalarına engel olmaya başlamıştır. Çok partili siyasi hayata geçişle de birlikte din, oy yarışında kullanılan bir unsur haline gelmiştir. Geçmişten günümüze dek siyasi partiler, vatandaşların oylarını alabilmek için din üzerinden propaganda yapmaya ve dini kullanmaya başlamışlardır. Osmanlı Devleti'nden devralınan toplumsal yapının üzerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca din ve siyaset ilişkisi gündemde yerini almış ve tartışmalara sebep olmuştur. Bu çalışmada din-siyaset ilişkisinin, Cumhuriyet tarihindeki başlangıç noktası tespit edilmeye çalışılmış ve daha sonrasında günümüzdeki siyasi partilerin dine karşı tutumlarının ne olduğu araştırılmıştır. Bu amaçla çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini, günümüzdeki siyasi partilerin parti programları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi; Türkiye Büyük Millet Meclisi(TBMM)'nde milletvekili bulunan partiler olarak belirlenmiştir. Bu partilerin 'Parti Programları' incelenmiş; programlarında 'din', 'laiklik', 'dini eğitim', 'inanç' ve 'Diyanet İşleri'ne dair maddeleri bulunan siyasi partiler, çalışmaya eklenmiştir. Buna göre yedi tane siyasi partinin programında dine dair maddeler bulunmuş ve bunlar analiz edilmiştir. Günümüzde TBMM'nde milletvekili bulunan siyasi partilerin parti programları incelendiğinde; siyasi partilerin genel olarak din'i 'inanç özgürlüğü' bağlamında ele aldıkları sonucuna ulaşılmış; bunun dışında partiler arasında 'laiklik', 'din eğitimi' ve 'Diyanet İşleri Başkanlığı' konularında ayrışmalar olduğu görülmüştür. Tüm partilerin programları incelendiğinde 'din' üzerine en çok söylemde bulunan partinin CHP olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Laikliğin tanımını yaparak bu ilkeyi benimsediğini ifade eden partiler arasında AKP, CHP ve MHP bulunmaktadır. Bununla birlikte bazı partilerin laiklikten hiç bahsetmediği gözlenmiştir. Bu partiler İYİ Parti, BBP ve Saadet Partisi'dir. Din eğitimi hususunda fikir beyan ederek, parti programına dahil eden partiler arasında; AKP, CHP, HDP ve İYİ Parti bulunmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı konusunda fikir beyan eden partiler; CHP, HDP ve İYİ Parti'dir. Ayrıca programlarda dikkat çeken bir ifade de dindar insanların yaşayışlarına saygı ve dini inançlar ile kutsallarına hakaret edilmemesi konusudur; bu konuda AKP ve BBP fikir beyan etmişlerdir. Alevilik konusunda da

programına madde ekleyen partiler ise; CHP, HDP ve İYİ Parti’dir. Her siyasi partinin kendi siyasi ideolojisi çerçevesinde dine yaklaştığı ve bu doğrultuda beyanlarda bulundukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Din, siyaset, siyasi partiler.

Almanya'da "Uyum Mankenleri" Olarak Müslüman Göçmenler

Dr. Öğr. Üyesi İlhan KARACA
Bayburt Üniversitesi
ilhankaraca@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7491-732X

Arş. Gör. Zeynep TEKİN
Bayburt Üniversitesi
zeyneptekin@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8626-2575

Özet
Alman siyaseti, göçmenlere yönelik ulusal düzeyde bir uyum programını ilk kez ve telafi edici bir anlayışla 1990'lı yılların sonunda devreye sokmuştur. Söz konusu dönemde İslam'ın bir "güvenlik riski" oluşturduğu algısının küresel boyutta etkili olması nedeniyle, Federal Hükümet, Müslüman kökenli göçmenlerin uyumunu ulusal bir hedef haline getirmiştir. Bu bağlamda bahsi geçen göçmenlerin tehdit olarak algılanan ulus-ötesi dini yapılarının "sivri uçlarını" törpülemeyi ve Avrupa kültürüyle harmanlanmış melez bir İslam anlayışını inşa etmeyi amaç olarak belirlemiştir. Bu doğrultuda son 30 yılda Müslüman kökenli göçmenlerin temel kültürel hak ve ihtiyaçlarını hesaba katmaksızın, tek yönlü bir uyumu öngören politikalarla özellikle yeni kuşakları büyük ölçüde ulus-ötesi bağlarından koparmayı başarmıştır. Ancak ülke bu baskıcı ve asimilasyonist politikalarla, açık ve liberal bir toplum olma ideallerinin çok gerisinde kalmıştır. Müslümanların kendileri için öngörülen uyum programlarına daha iyi cevap verecek bir potansiyele sahip olduklarını gösterme kaygısıyla desteklenen uyum süreci, baskısının azalmasına neden olmadığı gibi, Müslüman kişi ve kurumlara karşı işlenen ırkçı saldırıların da önüne geçememiştir. Aksine baskı arttıkça Müslümanlar toplum içinde daha çok uyum sağlama yeteneği bulunmayan bir grup olarak algılanmıştır. Bu durumu gizlemek için Alman uyum siyaseti, Müslüman toplumu içinden cımbızlayarak seçtiği "başarı hikayelerini" öne çıkarma ve bu hikayelerle ilişkilendirilen Müslüman bireyleri uyum mankenleri olarak topluma sunma stratejisine başvurmuştur. Göçmenler arasından seçilen ve toplumun farklı alanlarında belli yerlere gelmiş bulunan bu bireyler, Müslüman toplumunda çoğunlukla temsil gücü bulunmasa da sürekli olarak, medyada, çeşitli tören ya da organizasyonlarda kimi zaman uzman, kimi zaman da sıradan vatandaş olarak boy göstermektedirler. Bu bağlamlarda bu kişiler, gerçekte kim olduklarına bakılmaksızın, liberal, hoşgörülü, demokratik, hümanist, eleştirel, cinsiyet ve cinsel yönelim eşitlikçi gibi kimliklere büründürülerek sunulmaktadırlar. Kuramsal çerçeveye dayalı bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, Alman siyasetinin, uyum mankenlerini kendi uyum politikalarının çıkarlarına hizmet edecek ve asimilasyonist uygulamalarını gizleyecek şekilde tanımlayarak araçsallaştırdığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Almanya, göç, uyum, asimilasyon, uyum mankenleri, Müslüman göçmenler.

Sosyal Medya, Kültür ve Kimlik: Türk Youtube Kullanıcılarının 'Mukbang' Videolarının İçerik Analizi

Doç. Dr. Süleyman YURTTAŞ
Bayburt Üniversitesi
syurttas@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0631-5252

Arş. Gör. Zeynep TEKİN
Bayburt Üniversitesi
zeyneptekin@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8626-2575

Özet
Karşılıklı etkileşim halinde olan kültür ve kimlik olgusu; bireyi, hayatının her kesiminde etkilemekte ve şekillendirmektedir. İnşa halindeyken kaynağını kültürden alan kimlik, daha sonra belirli kültürel ortamları etkilemektedir. Bireyin kimliği, içinde bulunduğu kültüre göre biçimlenmektedir. Kültürüne ait unsurları kimlik inşa sürecine katmayan birey, kendine yabancılaşmakta ve farklı zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu durumun sebebini ise, kimliğin kültürden ayrı inşa edilebilmesinin pek mümkün olmaması oluşturmaktadır. Birey, doğumuyla başlayan sosyalizasyon sürecinde toplumunun kültürünü, gelenek ve göreneklerini öğrenmekte; ona göre kimliğini şekillendirmektedir. Böylece kültür ve kimlik iç içe geçmekte ve birbirlerini etkilemektedirler. Kendi kültürel aidiyetine göre düşünen ve davranan toplum üyelerinin yeme-içme tercihleri, tuttukları yaslar, yaptıkları kutlamalar gibi unsurlar ait oldukları kültürün kodlarına göre tanımlanmaktadır. Paylaşılan bu kültürel pratiklerler inşa edilen toplum, aynı zamanda bireylerin kimliklerini ortaya koymaktadır. Kültürel pratiklerle karıştığı noktada yemek, karşımıza bir kimlik öğesi olarak gelmekte; kültürel kimliğin önemli bir belirleyicisi konumuna dönüşmektedir. Burada beslenme alışkanlıkları, yeme-içme davranışları gibi yemek ile alakalı pek çok durum aynı zamanda sosyalizasyon süreci ile yakından ilişkilidir. Günümüzde ise hızla gelişen teknoloji sonucunda sosyalizasyon süreci içinde bulunulan fiziki koşulların ötesinde gerçekleşebileceği farklı uzamlar bulmuş durumdadır. Dünya çapında yoğun şekilde kullanılan sosyal medya ağları, sosyalizasyon araçlarına dahil olmakta ve kişinin toplumla bütünleşmesi sürecini dijital kodlarla yeniden tanımlamaktadır. Sınırları ortadan kaldıran internet ve sosyal medya ağları, meydana getirdiği yeni akımlar veya hayat tarzları ile büyük bir hızla yayılmaya devam etmekte; bu yayılma, içine girdiği toplumun bazı kültürel kodlarının dışında gerçekleşebilmektedir. Aynı zamanda toplumun bir üyesi olan sosyal medya kullanıcıları, trend haline gelen akımları pek de sorgulamadan benimsemekte ve buna uymaktadırlar. Lakin bir toplumun düzen içinde bir arada yaşaması için bireyin, geçmişten gelen bazı kültürel kodlarına ve değerlerine uygun davranması gereklidir. Bu gelişmeler sonucunda bu çalışma sosyal medyada kültür ve kimliğe dair örüntülerin ortaya konması amacıyla nitel yöntem ile tasarlanmıştır. Nitel araştırma tekniklerinden içerik analizinin kullanıldığı araştırmanın evrenini, Türk Youtube kullanıcılarının ürettiği Mukbang (yemek yeme yayını) videoları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise; Youtube algoritmasına göre önerilen ilk 20 video olarak belirlenmiştir. Bunun için Youtube arama çubuğuna, 'Mukbang Türkiye' yazılmış ve Youtube'un önerdiği ilk 20 video analiz edilmiştir. Ayrıca çalışmaya, etkileşimin bütünlüğü açısından izlenen videoların yorumları da dahil edilmiştir. Analiz edilen videolarda bu akımın kendi değerlerine aykırı olduğunu ifade eden video

üreticilerinin, yine de bu videoları çekmeye devam ettikleri görülmektedir. Videolarda argo ve yabancı sözcük kullanımı oldukça fazla olduğu, bireylerin geleneksel yemeklerden ziyade fast-food ve hazır yemek tüketimine yöneldiği; ancak toplumsal norm ve kurallara uygun davranışların da sergilendiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sosyal medya, kimlik, kültür.

Ukulele Eğitiminin Öğretmen Adayları Deneyimleri Yoluyla İncelenmesi: Okul Öncesi Öğretmen Adayları Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Celal BOYRAZ
Bayburt Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü
cboyraz@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5668-5051

Özet
Üst öğrenim basamaklarının temelini oluşturması bakımından okul öncesi eğitimi müzik öğretimi açısından oldukça önemlidir. Çocukların tüm gelişim basamaklarına yönelik olarak gerçekleştirilecek nitelikli bir müzik öğretimi onları dil, sosyal, duygu, estetik, zihinsel vb. birçok alanda sağlıklı bir kişiliğe kavuşturabilecektir. Okul öncesi eğitimde nitelikli bir müzik öğretimi ise ancak müzik öğretimi öz yeterliğine sahip öğretmenlerce gerçekleştirilebilir. Müzik öğretiminin önemli boyutlarından bir tanesi de çalgı eğitimidir. Yapılan araştırmalar okul öncesi öğretmen adaylarının müzik öğretimi öz yeterliklerinin düşük olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı ukulele eğitimi alan okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının ukulele enstrümanı ve eğitimi hakkındaki düşüncelerini incelemektir. Aday okul öncesi öğretmenlerinin ukulele enstrümanı ve sunulan eğitim hakkındaki deneyimlerinin incelenmesini amaçlayan bu araştırmada yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji benimsenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, bir devlet üniversitesinde 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz döneminde okul öncesi öğretmenliği programında üçüncü sınıfta öğrenim görmekte olan 29 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve uygun örneklemeye göre belirlenmiştir. Araştırmada çalışmaya katılmaya gönüllü olmak ve ukulele eğitimi almış olmak ölçüt olarak kabul edilmiştir. Veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan ve açık uçlu 7 ana sorudan oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen nitel verilerin analizinde içerik analizi adımları takip edilmiştir. Araştırma sonucunda bir enstrüman çalmak, ukulele öğretim süreci, çocuk ve ukulele, öneriler temalarına ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcıların başlangıçta endişeli olmalarına rağmen ukulele eğitimine yönelik oldukça olumlu deneyimler yaşadığı, müzik öğretimi özyeterliklerini artırdığı ifade edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ukulele eğitimine öğretmen eğitiminde yer verilmesinin öğretmen eğitiminin niteliğine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Ukulele eğitimi, müzik öğretimi, aday okul öncesi öğretmeni.

Kur’an’da Toprak Anlamına Gelen Yakınanlamlı Kelimelerin Kullanımı -Ragıb El-İsfahânî Örneği-

Öğr. Gör. Yakup KOÇHAN
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
yakupkochan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9255-2835

Özet

Dil sadece insanlar arasında bir iletişim unsuru olup, bu iletişim sayesinde duygu ve düşüncelerin aktarımı sağlanır. Düşünce bir dilde kelimelerin lafzı kullanılmak suretiyle anlamlı bir cümle içine yerleştirilerek karşıya iletilir. Her dilin fonetik, etimoloji, morfoloji ve sentaks yapısı itibariyle kelimelere anlam alanları açacak-geliştirecek şekilde onları değişik kalıplara dökecek fonksiyonları bulunmaktadır. Dillerde kelimeler çeşitli nedenlerden dolayı kalıptan kalıba girerek anlam dünyaları çeşitlenebilmektedir. Bir dil kendi iç dinamikleriyle sahip olduğu kelimelerle bu anlamda oynayabildiği gibi, farklı diller birbiriyle de alışverişte bulunabilmektedir. Bu alışveriş ya doğrudan kelime alımı, ya da aldığı kelimeyi kendi iç potasında eritme ve değişikliğe uğratma şeklinde olmaktadır. Bunun sonucunda alışverişe konu olan kelime beden ve ruh boyutunda başkalaşım geçirebilmektedir. Ya da dildeki bazı kelimeler zamanla eş ya da yakın anlamlı olarak kullanılabilmektedirler. Yine zamanla farklı anlamlarına rağmen eşanlamlı olarak algılanabilmekte, dolayısıyla yanlış kullanımlara kapı aralanabilmektedir. Tüm bu ve benzeri durumlar dillerin evrimleşme süreci içerisinde olduğunu da ortaya koymaktadır.
Arapça özelinde bu dilin zengin karakteri, kelimelerin lafız-anlam ilişkisini açıklama yönünden birçok düşüncenin ortaya konulmasını ve geliştirilmesini sağlamıştır. Lafız-anlam ilişkisi yönünde terâdüf-tekârüb olarak terimleşmiş bulunan eş anlamlılık-yakın anlamlılık, konu olarak birçok dilde kendine yer edindiği gibi Arap dilinde de kendine özgü bir alan bulmuştur. Arap dilinde hicrî II. asırdan itibaren yoğun tartışmalara ve çalışmalara konu olmuş bu olgu, doğal olarak Kur'an çalışmalarına da yansımıştır. Bu bağlamda Kur'an ile ilgili telif edilen dilsel eserler ve tefsir çalışmalarında Kur’an kelimeleri terâdüf-tekârüb bağlamında da ele alınmıştır. Kur'an kelimelerinin anlam dünyalarını ele alma konusunda karşımızda duran en önemli müelliflerden biri de Râgıb el-İsfahânî’dir. el-İsfahânî, *Câmi‘u’t-Tefsîr* adlı eserinde ve Kur’an’da yer alan lafızları ele aldığı kısa adı *el-Müfredât* adlı eserinde başta olmak üzere ve diğer eserlerinde tespit edilebildiği kadarıyla “toprak” anlamına gelen التراب والبرى والحفر والطين والمظلومه والعفر والغبار والمور والهباء kelimelerini ele almıştır. Kelimeleri ilgili yerlerde açıklamış, genellemeci yaklaşımla tüm bu kelimeleri basitçe toprak olarak anlamlandırmamış, farklarını çeşitli metotlarla belirtmiştir. Bu çalışmada Râgıb el-İsfahânî özelinde ve Arap dilinde önemli bir konu olan terâdüf-tekârüb bağlamında Kur'an'da yer alan “toprak” anlamına gelen kelimelerin anlam haritasını ve renklerini açığa çıkarma amaçlanmıştır. Araştırmada yöntem olarak öncelikle Arap dilinin ilk dilsel kaynaklarında “toprak” anlamına gelen kelimelerin tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonra Râgıb’ın eserlerinde ilgili kelimelerin tespitine gayret gösterilmiştir. Son olarak özelde de müellifin Kur'an'da geçen “toprak” anlamına gelen kelimelere yaklaşımı incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma sürecinin sonunda müellifin “toprak” anlamına gelen kelimeleri furûk nazariyesindeki terâdüf-tekârüb çerçevesinde konu edindiği, kelimelerin anlam farklılıklarını vurguladığı, kelimelerin anlam yönünden renk/ton farklılığına dikkat çektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca Râgıb el-İsfahânî’nin terâdüf-tekârüb tartışmaları

çerçevesinde eşanlamlı sanılan kelimelerin farklılıklar barındırdığını savunan tarafta olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Terâdüf-tekârüb, kelime, anlam, toprak, Râgıb el-İsfahânî.

Ortaokul Öğrencilerinin Genelleme Yapma Süreçlerinin İncelenmesi

Dr. Osman BURAN
Millî Eğitim Bakanlığı
osman830@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1922-1570

Prof. Dr. Abdullah KAPLAN
Atatürk Üniversitesi
akaplan@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6743-6368

Özet

Matematik, öğrencilerin kritik düşünme becerilerini geliştirmek için temel bir rol oynar. Bu bağlamda, örüntüleri tanıma ve genelleme yeteneği, öğrencilerin matematiksel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir unsurdur. Bu çalışmada, 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin örüntüleri genelleme yetenekleri incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının kullanıldığı çalışmada, katılımcılar kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen 20 sekizinci sınıf, 20 yedinci sınıf ve 20 altıncı sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışmada her bir öğrenciye öncelikle araştırmacılar tarafından geliştirilen genelleme yapma testi uygulanmıştır. Genelleme testi uygulandıktan sonra öğrencilerin cevapları kontrol edilerek her sınıf seviyesinden 3 öğrenci ile araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre ortaokul öğrencilerinin genelleme yapma sürecinde çeşitli problemler yaşadığı gözlemlenmiştir. Özellikle 6. sınıflarda sınıf düzeyine bağlı olarak verilen bir sayı ya da şekil örüntüsünün genel terimini cebirsel olarak ifade edebilen öğrenciye rastlanmamıştır. Bu sınıf seviyesindeki öğrenciler genellikle örüntü kuralını sözel olarak ifade etmeyi tercih etmişlerdir. 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinden örüntünün genel terimini cebirsel olarak ifade edebilen öğrencilere rastlanmıştır. Bu sınıf seviyelerindeki öğrencilerin az bir kısmı verilen bir sayı ya da şekil örüntüsünün genel terimini cebirsel olarak ifade edebilmişlerdir. Öğrenciler istenilen bir sayı ya da şekil örüntüsüne ait herhangi bir terimi bulmak için genellikle örüntüyü devam ettirmeyi seçmişlerdir. Cevaplar incelendiğinde öğrencilerden bazılarının örüntüye ait genel terimi cebirsel olarak ifade etmelerine rağmen örüntüye ait herhangi bir terimi bulmak için kullanmadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilere verilen bir sayı ya da şekil örüntüsüne ait herhangi bir terimin kaçıncı adımda olduğu sorulmuş fakat bu soruya doğru cevap veren öğrenci sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Öğrencilerden bir kısmı cevabı ters işlem mantığıyla bulmaya çalışmış fakat ezbere işlem yapmalarından dolayı hatalı sonuçlara ulaşmışlardır. Aynı soruya örüntüyü devam ettirerek cevap veren öğrencilerde mevcuttur. Sorunun doğru cevabına örüntünün genel terimini kullanarak ulaşan öğrencilere rastlanmıştır Çalışmadan elde edilen bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin sayı ya da şekil örüntülerini genelleme de yetersiz oldukları gözlemlenmiştir. Yapılan mülakatlarda öğrencilerde örüntüye ait genel terim kavramının soyut kaldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca sınıf seviyesine paralel olarak öğrencilerin genelleme becerilerinin geliştiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Örüntü, genel terim, durum çalışması.

Ortaokul Öğrencilerinin Sembolleri Kullanmada Yapmış Oldukları Hatalar

Dr. Osman BURAN
Millî Eğitim Bakanlığı
osman830@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1922-1570

Prof. Dr. Abdullah KAPLAN
Atatürk Üniversitesi
akaplan@atauni.edu.tr
ORCID: 000-0001-6743-6368

Özet

Aritmetikten cebire geçiş sürecinin başladığı ortaokul dönemi, öğrencilerin soyut düşünme yeteneklerini geliştirmeleri ve sembollerle daha etkili bir şekilde çalışabilmeleri için kritik bir aşamadır. Aritmetikten cebire geçiş sürecinin bir parçası olan sembol kullanımı ile ilgili olarak birçok öğrenci çeşitli hatalar yapmaktadır. Bu çalışma, ortaokul öğrencilerin sembol kullanımı ile ilgili yapmış oldukları hataları belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile seçilen 6 altıncı sınıf, 6 yedinci sınıf ve 6 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Seçilen her bir katılımcı çalışmaya gönüllü olarak katıldığını belirtmiş ve çalışma için gerekli kurum ve öğrenci velilerinden izinler alınmıştır. Çalışmada öncelikle her bir öğrenciye sembol kullanımına yönelik araştırmacılar tarafından hazırlanan ve açık uçlu sorulardan oluşan bir test uygulanmıştır. Daha sonra her bir öğrenciyle araştırmacılar tarafından klinik mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yapılan mülakatlarda veri kaybına engel olmak için ses kaydı alınmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin sembol kullanımında çeşitli hatalar yaptığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerde "=" sembolünün soyut kaldığı tam anlamlandırmadıkları gözlemlenmiştir. Öğrenciler "=" sembolünü gördüklerinde işlem yapma gereksinimi duydukları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin birçoğu eşittir işaretini işlem yapma ile özdeşleştirmiştir. Bir başka rastlanan hata ise öğrencilerin bölme işleminde bölünen ve bölenin yerlerini önemsememeleridir. Öğrenciler bölme işleminde bölen ve bölünenin yer değiştirebildiğine inanmaktadırlar. Benzer hata çıkarma işleminde de gözlemlenmiştir. Bazı öğrencilere göre işlemlerde sayıların yerlerinin değişmesinin bir önemi yoktur. Bunun dört işlem içinde geçerli olduğunu düşünmektedirler. Karşılaşılan bir başka hata ise bir eşitliğe ait her iki taraftaki sayıların aynı olması durumunda bir tarafta toplama bir tarafta çıkarma işleminin olması eşitliği bozmaz ifadesidir. Bu hatayı yapan öğrenciye göre sayıların aynı olması eşitlik için yeterli olmaktadır. Sonuç olarak ortaokul öğrencilerinin sembollere ait çeşitli hatalar yaptığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin bu hatalarının düzeltilmesi matematik başarısı açısından oldukça önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sembol, hata, aritmetik, cebir.

Rekreasyon Alanlarının Tanıtımına Yönelik Mobil Uygulamanın Geliştirilmesi: Bartın İli Örneği*

Prof. Dr. Fatma ÜNAL
Bartın Üniversitesi
funal@bartin.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1829-2999

Arş. Gör. Şemsettin AKDENİZ
Bartın Üniversitesi
sakdeniz@bartin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2880-3660

Lisans Öğrencisi Gamze TAŞ
gamze20tas00@gmail.com
Bartın Üniversitesi
ORCID: 0009-0005-3205-4649

Lisans Öğrencisi Onurkan CEYLAN
Bartın Üniversitesi
onurkanceylan@gmail.com
ORCID: 0009-0006-9618-3949

Özet
Artan nüfus, çevre sorunları gibi nedenler doğal yaşamı tehdit ettiği gibi, insanların boş zamanlarını geçirebilecekleri doğal alanları da sınırlandırmaktadır. Özellikle rekreasyon faaliyetlerini doğayla iç içe olan ortamlarda ya da uygun yerlerde gerçekleştirmek isteyenler için bu sınırlılık önemli bir sorundur. Mevcut rekreasyon alanlarının verimli ve etkin bir şekilde kullanılabilmesi için bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmaları oldukça önemlidir. Bunun yanında bir şehre geçici ya da kalıcı olarak yeni yerleşen kişiler henüz tanımadıkları, bilgi sahibi olmadıkları için boş zamanlarını geçirebilecekleri rekreasyon alanları konusunda da zorluklar yaşamaktadırlar. Bu bağlamda özellikle rekreasyon alanlarına yönelik tanıtım ve rehberlik hizmeti sağlayacak bir mobil uygulamanın geliştirilmesi oldukça önemlidir. Projenin nihai amacı; Bartın ili içindeki rekreasyon alanlarını kullanıcılara tanıtmak, rekreasyon alanlarının etkin ve verimli kullanımına yönelik bilgilendirme yapmak ve onlara rehberlik edecek bir mobil uygulama tasarlayarak geliştirmektir. Ayrıca geliştirilecek olan mobil uygulamanın kullanıcı görüşlerine göre değerlendirilmesi de projenin amaçları arasında yer almaktadır. Proje araştırma yöntemi iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada tasarım tabanlı araştırma yöntemi, ikinci aşamada ise kullanıcıların geliştirilen mobil uygulamaya ilişkin görüşlerini almak amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, Bartın Üniversitesi bünyesinde öğrenim gören lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 63 öğrenciye ulaşılmıştır. Katılımcılardan öncelikle mobil uygulamayı incelemesi istenmiş sonrasında anket yoluyla uygulamaya ilişkin görüşleri alınmıştır. Sonuç olarak; proje kapsamında Bartın ili içinde yer alan 103 rekreasyon

* Bu özet bildiri, TÜBİTAK “2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2022 yılı 1. Dönem Çağrısı” ile desteklenen “Bartın İli Rekreasyon Alanlarının Tanıtımına Yönelik Mobil Uygulamanın Geliştirilmesi ve Kullanımı” projesi kapsamında hazırlanmıştır.

alanına ulaşılmış ve oluşturulan içerik geliştirilen mobil uygulamaya eklenerek yayımlanmıştır. Anket yoluyla geliştirilen mobil uygulamaya yönelik alınan kullanıcı görüşleri incelendiğinde ise; uygulamanın biçimsel ve içerik yönünden kullanıcılar tarafından yüksek düzeyde yeterli görüldüğü belirlenmiştir. Ayrıca katılımcılar, ankette yer alan uygulamayı kullanmaya devam edeceklerini ve yakınlarına önereceklerine ilişkin ifadelere yüksek düzeyde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, boş zaman değerlendirme, tanıtım, mobil uygulama.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Furkan Altunay
Bayburt Üniversitesi
furkanaltunay@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8457-835X

Özet

Öğretmenlik mesleği kutsal bir meslek grubu olarak atfedilmektedir. Ancak öğretmenlerin yetiştirilme süreci, gerekli bilgi beceri, değerlerle donatılması ve mesleğe başlama süreci de ayrı bir öneme sahiptir. Ülkemizde öğretmen yetiştirme sürecinin nitelikli olması konusunda ortak bir görüş hâkim olmakla birlikte yetiştirilen bu öğretmenlerin mesleğe atanması konusu çok daha büyük bir problem haline dönüşmüş ve eğitim fakültesini kazanan öğretmen adaylarının mezuniyetleri sonrasında atanma kaygısı yaşadıkları öğretmen adaylarının kendileri tarafından uzunca bir süredir dile getirilmektedir. Ülkemizde öğretmen atamalarının KPSS sınavı ile yapılması uzun süredir devam etmekte olup günümüzde bu sınava ek olarak mülakat sistemi de uygulanmaktadır. Bu sınavlar neticesinde mesleğe başlama hakkı kazanan öğretmen adayları yapılan alımların sayısına göre her yıl farklı oranlarda atanmaktadır. Bu durumda öğretmen adaylarında doğal olarak bir stres, kaygı ve endişe durumunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezuniyetleri sonrası atanamam kaygılarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'de bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğretmen adayları oluşturacaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Eskici, M. (2016) tarafından geliştirilen "Öğretmen Adaylarına Yönelik Atanamama Kaygısı Ölçeği" ve araştırmacı tarafından hazırlanacak olan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılacaktır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılacaktır. Elde edilen veriler istatistik programları kullanılarak analiz edilecektir. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, sosyal bilgiler öğretmen adayları, atanamama kaygısı.

Kamuda Dijital Dönüşüm: Kamu Personeli Odaklı Bir Bakış

Dr. Öğr. Üyesi Seyida ERKEK
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ereğli Adalet Meslek Yüksekokulu
serkek@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3562-3788

Özet
İş dünyasında dijital teknolojilerden yararlanma düzeyinin yükselmesi ve uzaktan çalışmayı gerektiren bazı gelişmelerin ortaya çıkışı ile birlikte çalışanlardan beklentiler farklı bir boyuta taşınmıştır. Yeni yetenek ve becerilerin gelişim ihtiyacı konusunda artan farkındalık ile birlikte ekonomi, siyaset, eğitim gibi sistemlerde yeni düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Bu süreçte tıpkı özel sektör firmaları gibi kamu kurum ve kuruluşları da kısıtlı imkânları ile görevlerini daha etkili ve hızlı bir şekilde yerine getirmek üzere dijital teknolojiler ile uyumlu örgüt, süreç ve personel yapılarına kavuşma çabası içerisine girmiştir. Değişimin sürekliliğini koruduğu dijital bir çağda çalışanların değişimin gerisinde kalmayacak şekilde bilgi ve yeteneklere sahip olmasının önemi büyüktür. Devletin en temel görevlerinden biri kamu personelinin değişen şartlara uyumunu sağlayarak onları kaliteli hizmet sunan çalışanlar haline getirmektir. Sürekli gelişen dijital teknolojiler kamu personelinin hem kişisel hem de mesleki gelişiminin sağlanması amacıyla yürütülen eğitimlerin geliştirilmesine katkı sağlamıştır. Teknoloji destekli eğitim platformları ve araçları ile çalışanların tüm eğitim ihtiyaçları daha kısa sürede en az maliyet ile gerçekleştirilmeye başlamıştır. Çalışmanın amacı kamu personel yapısının kamunun dijital dönüşümünden nasıl etkilendiğini ortaya koymaktır. Bu kapsamda kamuda *"öğrenme ekosistemi yaratma"* hedefi çerçevesinde örnek bir uygulama olarak hayata geçirilen "Uzaktan Eğitim Kapısı Platformu" çerçevesinde yürütülen eğitim faaliyetleri nitel bir yöntem ile incelenmiştir. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi ülkemizde kamu personelinin eğitimi çalışmalarını yürüten merkezi bir kurumdur. Kurum bünyesinde 2020 yılında kurulan "Uzaktan Eğitim Kapısı Platformu" ile 30 binin üzerinde eğitim materyali hazırlanarak kamu personelinin kullanımına sunulmuştur. Kamu çalışanları süreli ve süresiz olarak kendilerine tanımlanan eğitimleri çevrimiçi ortamda izleyerek mesleki ve kişisel gelişim düzeylerini artırma fırsatı yakalamıştır. Platformun 2022 yılı sonunda 250 milyon ekran görüntüleme sayısına ve 100 milyonu aşkın video izleme sayısına ulaşmış olması kullanım oranının yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca sistemin ölçme ve değerlendirmeye imkân sağlayacak şekilde geliştirilmiş olması kamu personelinin eğitim düzeyindeki gelişimin kurumlarca takip edilebilmesini kolaylaştırmaktadır. Teknolojideki hızlı değişim çalışanların bilgi ve yeteneklerini sürekli geliştirmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle kamuda çalışan eğitimini sürekli, hızlı ve az maliyetli hale getiren "Uzaktan Eğitim Kapısı Platformu"nun kamu personelinin eğitiminde sürdürülebilirliği sağlayacağı öngörülebilir.

Anahtar Kelimeler: Kamu personeli, kamuda dijital dönüşüm, uzaktan eğitim kapısı.

İlkokul Düzeyinde Yapay Zekayla İlgili Yapılan Çalışmaların İncelenmesi

Doç. Dr. İsmail SARIKAYA
Bayburt Üniversitesi
ismailsarikaya@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4870-8345

Doç. Dr. Yavuz SÖKMEN
Atatürk Üniversitesi
yavuzsokmen@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7723-0144

Prof. Dr. Ahmet NALÇACI
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
ahmetnalcaci@ksu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7821-7504

Özet

Bu çalışmada ilkokulda yapay zeka alanıyla ilgili yürütülen çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında Web of Science veri tabanında yer alan çalışmalar dahil edilmiştir. Web of Science veri tabanına "primary school or primary education" ve " artificial intelligence" anahtar kelimeleri yazılarak veriler elde edilmiştir. Vosviewer yazılım aracı kullanılarak ulaşılan çalışmaların bibliyometrik haritalama analizi yapılmış, bibloyometrik ağlar oluşturularak görsel olarak sunulmuştur. Çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler, özetlerdeki kelimeler, atıf analizi ve ortak atıf analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda kriterleri sağlayan 387 çalışmayla ile analizler yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda 377 çalışmanın İngilizce olarak basıldığı anlaşılmıştır. Bu çalışmaların 249'unun makale olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaların en çok olduğu yılın 2022 (n=99) yılı olduğu bunu sırasıyla; 2023 yılı (n=85), 2021 yılı (n=63), 2020 yılı (n=54) ve 2019 yılı (n=34) izlediği ortaya çıkmıştır. Özette en çok kullanılan kelimelerin level (seviye), knowledge (bilgi) ve artificial intelligence (yapay zeka) olduğu bulunmuştur. En çok atıf alan yazarların co-citation analizine göre Shariati, Habibi ve Touretzky olduğu ortaya çıkmıştır. En çok kullanılan anahtar kelimelerin ise artificial intelligence (yapay zeka), education (eğitim), primary school (ilkokul), big data (büyük veri), machine learning (makine öğrenmesi) olduğu yapılan analizler sonucunda anlaşılmıştır. En çok atıf alan ülkeler sırasıyla; Çin, Avusturya, Tayvan, Finlandiya, Hırvatistan, Amerika'dır. Yapılan bu çalışmayla bu alanda çalışma yapacak olan araştırmacılara konuyla ilgili genel bir bakış açısı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, yapay zeka, bibliyometrik analiz.

Helal Sertifikasyonun Tarihi Gelişimi ve Malezya Örneği

Arş. Gör. Taha Alperen HAÇKALI
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
tahaalperenhackali@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1683-0132

Özet

Her insanın, başkalarının haklarını ihlal etmemek kaydıyla inancının gerektirdiği şekilde yaşamaya hakkı vardır ve bu hak, insanın temel haklarındandır. Helal sertifikası da Müslümanların tükettiği ürünlerin, dini gereklilikleri karşıladığını ifade eden bir belgedir. Helal sertifikasyon meselesinin ilk adımları, 1960'lı yıllarda, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan azınlık Müslümanların helal beslenme ihtiyacını karşılamak amacıyla atılmıştır. Azınlık Müslüman nüfusun, dini sorumluluklarını yerine getirmek ve kimliklerini korumak amacıyla atmış oldukları bu önlem, ilerleyen süreçte, Müslüman olmayan ülkelerde üretilmekte olan ürünlerin, Müslüman ülkeler tarafından kabul edilebilir olmasını sağlayan yararlı bir araç haline gelmiştir. 1980'lere gelindiğinde, Güneydoğu Asya'daki Müslüman ülkeler, bölgesel ve küresel pazardaki rekabet güçlerini artırmak amacıyla helal endüstrisine yönelmeye başladılar. Malezya, Filipinler, Brunei, Tayland ve Singapur'daki şirketler, kendi devletlerinin desteğiyle helal sektörüne ilk yatırım yapanlar arasında yer aldılar. Helal sertifikasyon konusunda en önemli ve etkin ülkelerden biri de Malezya'dır. 1970'ler ve 1980'ler boyunca helali, ticaret ve sanayinin merkezine yerleştiren Malezya, 1975 tarihinde çıkarmış olduğu Ticari Tanımlar Yasası'nda helalin işlevsel bir tanımını yapan ilk ülke olmuştur. Bu yasa, Malezya İslami Kalkınma Departmanına (Jabatan Kemajuan Islam Malaysia veya JAKIM) işletmelere helal sertifikası verme yetkisi sağlamıştır. Malezya'nın helal politikası, ilk olarak Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nden (ASEAN12) olan yatırımcıları kendine çekmekti ve bu bölgesel bir hedefti. Bu bölgesel hedef, daha sonra küresel bir hedef haline geldi ve bu doğrultuda, Malezya'da, Nestlé, Tesco ve McDonald's gibi çeşitli dünya devi gıda üreticilerinin de katıldığı uluslararası fuarlar düzenlendi. Küresel genişlemeyi daha da ileri götürmek amacıyla Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın yetkisi altında Helal Sanayi Geliştirme Kurumu kurulmuştur. Malezya'nın, uluslararası düzeyde etkinliğini artırmak amacıyla atmış olduğu diğer bir adım da 2004 yılında yayımlamış olduğu helal gıda standardıdır (MS:1500 2004). Bu standart Malezya'yı, helal standartlar tartışmasında önemli bir oyuncu olarak ortaya çıkarmıştır ve standart küresel düzeyde değer görmüştür. Sonuç olarak Malezya, geçmişten günümüze, helal sertifikasyon konusundaki en prestijli ülkelerden biri olmuştur ve uluslararası düzeyde helal sektörüne liderlik etmek istemektedir. Helal sertifikasyon konusunda atmış olduğu adımların incelenmesi, konunun daha iyi anlaşılması bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Helal gıda, sertifikasyon, Malezya.

Basınç Konusunda Geliştirilmiş Bir Başarı Testinin Güvenirliğinin Araştırılması

Öğretmen Ali ÖZEN
Zuhal Ortaokulu
aliozen6199@gmail.com

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT
Trabzon Üniversitesi
nyigit@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7363-1637

Arş. Gör. Dr. Ebru MAZLUM GÜVEN
Bayburt Üniversitesi
ebruguven@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7758-4177

Özet

Basınç konusu ile ilgili yapılan çalışmalar öğrencilerin bu konuyu anlamakta zorlandıklarını ortaya koymuştur. Basınç konusunun öğretimi özellikle geleneksel yöntemlerle yapıldığında öğrencilerin yeterli başarı düzeyine ulaşamadığı aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı çalışmalarda ise bu tekniklerin sınıfta uygulanmasının zor olduğu görülmüştür. Bu nedenle okullarda uygulanabilecek, sınıf içi sınırlılıklardan etkilenmeyecek bir yöntem üzerinde çalışılması gerekmektedir. Akran öğretimi bu yollardan biri olmakla birlikte alanyazın öğrencilerin anlamakta güçlük çektiği soyut konuların öğretilmesinde akran öğretimi kullanıldığında öğrencilerin akademik başarılarının arttığını göstermektedir. Mevcut çalışma, akran öğretimi kullanılarak yürütülen fen bilimleri dersinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin incelendiği araştırmanın bir bölümünü ele almaktadır. Bu çalışmanın amacı öğrencilerin basınç konusuna yönelik akademik başarılarını belirlemek üzere hazırlanmış basınç başarı testinin farklı bir örneklem üzerinde uygulanarak testin güvenirlik durumunun incelenmesidir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni kullanılmıştır. Başarı testi çoktan seçmeli 20 sorudan oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini İstanbul ilinde, bir devlet okulunda öğrenim gören 149 sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemde madde sayısının en az beş katı kadar katılımcı olması güvenirlik açısından yeterli kabul edilebilir. Öğrencilerin başarı testinde yer alan maddelere verdikleri yanıtların analizi Test Analiz Programı (TAP) ile yapılmıştır. Madde analizlerinde soruların güçlükleri 0,40 ile 077 arasında, soruların ayırt edicilikleri ise 0,32 ile 0,74 arasında değişmektedir. Başarı testine ait ortalama madde güçlüğü 0,57, ortalama madde ayırt ediciliği ise 0,55 olarak hesaplanmıştır. Madde analizleri sonucunda başarı testinin KR-20 güvenirlilik katsayısı 0,820 ve yarıya bölme yöntemiyle hesaplanan Spearman-Brown katsayısı 0,795 olarak bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre basınç konusunda geliştirilmiş olan başarı testinin farklı bir örneklem üzerinde de çalışabilir olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Basınç, ortaöğretim, başarı testi, akran öğretimi.

Maliyet Muhasebesi Dersinde Öğrencilerin Kavram Yanılgılarının İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Tolga ALA
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Meslek Yüksekokulu,
Muhasebe ve Vergi Bölümü
tala@erzincan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5879-9201

Özet
Maliyet çok genel bir terimdir. Genel iktisadi sistemde ister müşteri statüsünde ister tacir konumunda olsun hemen her düzeyde maliyet karşımıza çıkmaktadır. Maliyetin daha ileri bir düzeyde kullanılabilmesi ve anlaşılabilmesi için sınıflandırılması gerekmektedir. Muhasebe eğitimi kapsamında maliyet muhasebesi finansal muhasebeden farklı olarak işletme içerindeki mali olaylara odaklanmaktadır. Literatür incelendiğinde öğrenciler tarafından zor öğrenilen bir ders olduğu nitelendirilmektedir. Bu görüşün altında yatan temel dinamiklerin derinlemesine incelenmesi önem arz etmektedir. Maliyet muhasebesi dersinin öğrenciler tarafından anlaşılmasını zorlaştıran yaygın nedenlerden biri de öğrencilerin maliyet muhasebesi ders içeriği ile ilgili birtakım kavramlarda yanılgılara sahip olmalarıdır. Kavram yanılgısı teorik olarak bireylerin kavramları öğrenirken bilimsel anlamdan uzaklaşması ve farklılık göstermesidir. Bu çalışmanın amacı maliyet muhasebesi dersi alan ön lisans öğrencilerinin karşılaştıkları kavram yanılgılarının konu düzeyinde tespit edilmesine yönelik bir incelemedir. Çalışmanın önemi maliyet muhasebesi eğitiminde kavram yanılgılarının belirlenmesine katkı sağlayarak öğrencilerde oluşabilecek kavram yanılgıları hakkında öğretim elemanlarına farkındalık kazandırılmasıdır. Kavram yanılgıları eğitim bilimleri kapsamında daha çok çalışılan bir alandır. Muhasebe eğitiminde kavram yanılgıları yeni çalışılmaya başlanmış bir konudur. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yapılmıştır. Çalışmada 2022-2023 güz yarıyılında maliyet muhasebesi dersi alan 36 ön lisans 2. sınıf öğrencisi örneklemi oluşturmaktadır. Katılımcılar belirlenirken amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Konu bütünlüğü sağlamak amacıyla vize ve final sınavları ile veriler toplanmıştır. Veri toplama araçlarında açık uçlu, doğru yanlış ve maliyet muhasebesi monografi sorularından oluşmaktadır. Veriler analiz edilirken içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin aşırı genellemelerde bulunduğu, günlük yaşamda edindiği tecrübeler ve karşılaştığı olaylardan dolayı maliyetle ilgili terimleri bilimsel olmayan bir düzlemde ifade ettikleri ve bu nedenlerden dolayı kavramsal yanılgılara sahip oldukları araştırmanın temel bulguları arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Maliyet muhasebesi, muhasebe eğitimi, kavram yanılgısı, ön lisans öğrencileri.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitiminde Teknoloji Kullanımı

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ŞENGÜN
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü
Din Eğitimi Anabilim Dalı
sengunmustafa@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8682-5358

Özet

21.yy teknolojisi öncülüğünde hızla değişen ve gelişen dünyamızda, bireylerin din kültürü ve ahlak bilgisi eğitimleri gittikçe önem kazanmaktadır. Bu değişimler öğrencileri, öğretmenleri, öğrenme ortamlarını ve öğretim faaliyetlerini daha kaliteli, etkili, verimli ve kalıcı hale getirme yönünde motive etmektedir. Bu kapsamda eğitim ve teknoloji, insan hayatını dönüştüren iki temel etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bildirinin amacı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitiminde Teknoloji Kullanımı konusunun rolünü ve önemini ortaya koymaktır. Bu bildiride seçilen yöntem, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitiminde Teknoloji Kullanımı konusunu literatür incelemesi yöntemi ile araştırmaktır. Din eğitimi, bireyin doğuştan getirdiği dini ve ahlaki yetilerinin ortaya çıkarılmasının yanı sıra sahip olduğu becerilerin gelişmesine, güçlenmesine ve olgunlaşmasına katkıda bulunur. Teknoloji ise, din eğitimi yoluyla edinilen bilgi ve becerilerin daha bilinçli ve sistemli bir şekilde kullanılmasına, daha etkili ve daha verimli uygulanmasına aracılık eder. Teknolojiyi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi faaliyetlerinde kullanımının yaygın hale gelmesinin gerek şartı, eğitim teknolojilerini kullanan öğretmen ve öğrenci sayısını artırmaktır. Ayrıca eğitim kurumlarının fiziki imkanlarını da eğitim teknolojisi ile donanımlı hale getirilmesi gerekmektedir. Böylece Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitiminde görsel-işitsel araçların ve materyallerin kullanılması ile dersin amaç, hedef ve kazanımlarına daha kolay ulaşabilmesi ve bilgilerin kalıcı olabilmesi gerçekleşecektir. Araştırma ile ilgili elde edilen bulgulara göre; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi süreçlerinde teknoloji kullanımı, motivasyon sağlar, soyut kavramları somutlaştırır, aktif öğrenmeyi gerçekleştirir, öğrenciyi yaratıcılığa sevk eder, etkili verimli kalıcı öğrenmeyi kolaylaştırır. Günümüz bilgi çağında, öğrenci odaklı ve yenilikçi bir Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi gerçekleştirmek isteniyorsa, eğitim teknolojilerinin de öğretim sürecine dahil edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din eğitimi, ahlak eğitimi, eğitim teknolojisi, materyal kullanımı.

Nöro-Finansal Bakış Açısıyla Davranışsal Finans

Dr. Öğretim Üyesi Eda AYVACIK
Bayburt Üniversitesi
eayvacik@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2992-9978

Özet
Geleneksel ekonomistlerin bakış açılarına göre piyasalar ve yatırımcılar rasyonel olarak davranmaktadır. Hatta tüm yatırım ve ekonomik kararlarını da bu bilimsel ve rasyonel bilgiler ışığında almaktadırlar. Oysaki özellikle son yıllarda yapılan çalışmaların birçoğu göstermektedir ki insanlar aslında rasyonel değil irrasyonel davranışlar sergilemektedirler. Özellikle yatırım konularında sergiledikleri bu tutarsız davranışlar araştırmacıların dikkatini çekmiş ve bu irrasyonel davranışların nedenlerinin bilimsel zeminde açıklanması üzerine yoğunlaşılmıştır. Bu araştırmalar derinleştikçe insanların bu irrasyonel davranışlarının altında pek çok farklı etkenin olduğu görülmüştür. İnsan duygusal bir varlıktır ve bulunduğu çevresel ve duygu durumsal koşullardan etkilenmektedir. Bu etkiler ise yatım kararlarını alırken de ortaya çıkmaktadır. Özellikle tüketicilerin veya yatırımcıların kararlarında gizli güdülerin veya bilinçaltı süreçlerin daha çok etkili olduğunu ortaya koyan birçok yenilikçi çalışma mevcuttur. Bu çalışmalar ise iki önemli kavrama dikkat çekmektedir. Bunlardan biri Davranışsal Finans diğeri ise bu davranışsal süreçlerin temel nedenlerini ortaya koymak üzerine yoğunlaşan Nöro-Finanstır. Nörofinans-nöroekonomi; nöroloji, ekonomi, finansman ve fizyolojiyi birleştirip, karar verme, risk değerlendirme, diğer insanlarla ilişkiler gibi olaylarda beynin rolünü incelemekte bu etkilerin nasıl davranışa dönüştüğü açıklamaya çalışma üzerine odaklanmaktadır. Bu çalışmada ise Davranışsal finans açısından yatırımcıların sergiledikleri temel davranışlar Nörofinas kapsamında açıklanmaya çalışılacaktır. Yatırımcıların aslında temelde yapmış oldukları irrasyonel davranışların sebebinin aslında fizyolojik yani beyinsel bir boyutunun olduğu ve bu davranışların hangi yanılsamalara sebebiyet verdiği davranışsal finansın kavramsal boyutundan ele alınarak açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal finans, nöro-finans, yatırımcı, irrasyonel davranış.

Arap Dilinde ve Kur'an'da Öfke Anlamına Gelen Yakın Anlamlı Kelimelerin Kullanımı - El-Furûk Fi'l-Luğa Örneği-

Öğr. Gör. Yakup KOÇHAN
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
yakupkochan@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9255-2835

Özet
İnsanlar düşüncelerini ve duygularını dil denilen olgu sayesinde birbirlerine aktarır. Bu aktarım harflerin kelimelere, kelimelerin cümlelere giydirilmesi ile gerçekleşmekte; dolayısıyla lafızlara yüklenen anlam dış ortama teslim edilmektedir. Tasnif edilişi bakımından Arap dilinde kelimeler lafız-mana ilişkisine göre müteradif veya mütekarib olarak isimlendirilmektedir. Aynı anlama geldiği düşünülen kelimelerin aslında nüansları olduğunu savunan Furûk nazariyesinde önemli bir konu olan terâdüf, tam olarak aynı anlama gelen kelimeleri ifade etmektedir. Bu durum dilimizde eş anlamlılık olarak karşılanmaktadır. Tekârüb ise, kelimelerin aynı anlama gelmekle beraber çeşitli aşamalardan geçmek suretiyle yan anlamlarının esas anlama bağlanması ve bu noktada anlam farklılaşmasını ifade etmektedir. Bu da dilimizde yakın anlamlılık olarak karşılık bulmaktadır. Bu durum kelimelerin tercümesi yapılırken ya da kelimeler açıklanırken yakın anlamlı kelimelerin barındırdığı anlam renklerini doğru ifade etmeyi gerektirmektedir. Furûk nazariyesi ile ilgili tarihi süreçte birçok eser telif edilmiştir. Furûk geleneğinde en önemli konumda sayılabilecek müelliflerden biri de Ebû Hilâl el-Askerî (ö. 400/1009)'dir. El-Askerî alanla ilgili ele aldığı çok önemli bir eser olan el-Furûk fi'l-Luğa'da aynı anlama geldiği zannedilen birçok kelimenin farklarını sunmaktadır. Müellif ilgili eserinde öfke manasına gelen الغضب والبغض والغيظ والسخط والاشتياط والحرد والْكَرَاهَة والنفور والْعَدَاوَة والكاشح والشنان والمخاصمة والمناوأة kelimelerini ele almaktadır. Müellif ilgili yakın anlamlı kelimeleri açıklamış, kelimelere toptancı bir anlayışla yaklaşmak yerine aralarındaki nüansları detaylı bir şekilde belirtmiştir. Müfessirler de Kur'an'da bu tür kelimeleri açıklarken ilgili eserden önemli ölçüde faydalanmışlardır. Bu çalışmada Ebû Hilâl el-Askerî'nin el-Furûk fi'l-Luğa adlı furûk eserinde ve Arapçada önemli bir konu olan müterâdif ve mütekârib kelimeler bağlamında bir kısmı Kur'an'da da yer alan "öfke" manasına gelen kelimelerin anlam dairesini ve renklerini ortaya koyma amaçlanmıştır. Araştırma yönteminde ise öncelikle Arap dilinin ilk kaynaklarında "öfke" anlamına gelen kelimelerin tespitine gayret gösterilmiştir. Son olarak ilgili eser özelinde müellifin "öfke" kelimelerinin farklarına bakışı ve müfessirlerin el-Askerî'den yaptıkları referanslar eşliğinde ilgili kelimelerin geçtiği Kur'an ayetlerinde yaptıkları yorumlar incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonunda el-Furûk fi'l-Luğa'da "öfke" anlamına gelen kelimelerin furûk nazariyesine göre konu edildiği, kelimelerin anlam açısından nüanslarının sunulduğu sonucuna varılmıştır. Yine müfessirlerin ayetleri yorumlarken Ebû Hilâl el-Askerî'nin eserine önemli ölçüde atıf yaptıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Furûk, anlam, kelime, öfke, Ebû Hilâl el-Askerî.

Türkiye- Azerbaycan Arasında Dış Ticaretin Gelişimi

Öğr. Gör. Dr. Uğur ERDOĞAN
Selçuk Üniversitesi
uerdogan@selcuk.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8906-2977

Özet
Türkiye ve Azerbaycan arasında coğrafi ve kültürel olarak yakınlık bulunmasından dolayı bu yakınlık durumu ticari ilişkilerde iki ülke için de önemli avantajlar sağlamakta, iki ülkenin küresel ticaretine katkı sağlamaktadır. Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ekonomik ilişkiler tarihsel bir derinliğe ve öneme sahiptir. İkili ilişkilerin başlatılmasından bu yana iki ülke karşılıklı ticaret, ortak enerji projeleri ve doğrudan yabancı yatırımlar gibi unsurlarla ekonomik iş birliklerini derinleştirerek çok yönlü stratejik ortaklıklara sağlam bir temel oluşturmuştur. Tarihi İpek Yolu'nun tekrar canlandırılma çalışmaları, özellikle enerjide dışa bağımlı olan Avrupa Birliği ülkelerinin alternatif kaynak arayışı bağlamında Hazar havzası petrol ve doğalgazını Avrupa ülkelerine taşıyacak boru hattı projelerinin hedeflenen bir şekilde faaliyete başlaması Türkiye-Azerbaycan ekonomik ilişkilerine yeni bir süreç kazandırmıştır. Türkiye ile Azerbaycan'ın ekonomik ve siyasi ilişkileri çok boyutlu ve stratejik düzeydedir. İki ülke arasındaki ticari ilişkilerde karşılıklı olarak gerçekleştirilen yatırımlar ve uluslararası ticaret hacmi son dönemlerde artarak önceki dönemlere göre önemli bir artış göstermektedir. Bu çalışmada, 1990-2023 döneminde Türkiye ile Azerbaycan arasında gerçekleşen dış ticaretin gelişimi incelenmiştir. Çalışma kapsamında, iki ülke arasında gerçekleşen dış ticaretin büyüklükleri, ihracat ve ithalat rakamları ve dış ticaret istatistikleri kullanılmıştır. Türkiye ve Azerbaycan arasında gerçekleşen Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP), Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Hattı, Bakü-Tiflis-Erzurum Doğal Gaz Boru Hattı, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı gibi büyük ve stratejik projeler Türkiye'nin enerji koridoru haline gelmesinde büyük bir rol oynamış ve iki ülkenin ekonomik ilişkilerini daha da güçlendirmiştir. Son dönemlerde her iki ülkenin de bölgelerinde ve dünyada meydana gelen siyasi gelişmelerin de etkisi sonucu ikili iş birliklerinin giderek artmasıyla iki ülke arasındaki ticaret büyüklüğü de artmakta ve daha stratejik hale gelmektedir. Önümüzdeki dönemlerde özellikle enerji ve savunma sektörü gibi stratejik alanlarda iki ülke arasında ticaret hacminin artarak büyümeye devam etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Azerbaycan, Dış ticaret.

Türkiye'de 112 Acil Çağrı Hizmeti'nin Kötüye Kullanımı: Dünya Ölçeğinde Bir Değerlendirme

Prof. Dr. Muhammet Ruhat YAŞAR
Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ruhat@kilis.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7822-3576

Arş. Gör. Sefa ALTAY
Kilis 7 Aralık Üniversitesi
sefaaltay@kilis.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0566-6461

Özet
Modern toplumlarda risklerin artmasının bir sonucu olarak insanlar, acil hizmetlere daha fazla gereksinim duymaktadırlar. Bu gereksinime daha hızlı ulaşılması adına acil çağrı hizmetleri tüm dünyada birleştirilmeye başlanmıştır. Türkiye'de de 2005 yılından itibaren acil çağrı 112 kodlu numarada birleştirilmiştir. Çalışmanın amacı Türkiye'deki 112 Acil Çağrı Hizmeti'nin kötüye kullanımını dünyadaki örnekleriyle karşılaştırmalı biçimde analiz etmektir. Bu analiz, Türkiye'nin 2020, 2021 ve 2022 yıllarındaki 112 Acil Çağrı Hizmeti veriler dikkate alınarak yapılmaktadır. Konu ile ilgili literatür, Google Scholar, Scopus ve Web of Science'ta "prank calls, false calls, abuse calls, misuse calls, asılsız çağrı, kötüye kullanılan çağrı" gibi anahtar kelimeler ekseninde taranmıştır. Tarama sonucunda dünyanın birçok farklı ülkesinde gerçekleştirilen 112 Acil Çağrı Hizmeti'nin kötüye kullanımına dair çalışmalara ulaşılmıştır. Türkiye'deki 112 Acil Çağrı Hizmeti'nin kötüye kullanımı sırasıyla %68, %68 ve %67 olarak kayda geçmiştir. Türkiye'deki bu oranlar dünyadaki diğer örneklerle kıyaslandığında durum çok da iç açıcı değildir. Bunun en temel sebebi, toplumsal bilincin çok da gelişmemiş olmasıdır. Bu bilincin geliştirilmesi de temelde eğitimin artırılmasına bağlıdır. Bununla birlikte Türkiye'de birey-devlet ilişkisinin dönüşümü de 112 Acil Çağrı Hizmeti'nin kötüye kullanılmasına kapı aralamaktadır. Sonuç olarak 112 Acil Çağrı Hizmeti'nin tüm toplumsal katmanlara yayılmasını sağlayacak çalışmalara da ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: 112 acil çağrı hizmeti, kötüye kullanım, karşılaştırmalı analiz.

Modern Dönemde Mısır'da Bilimsel Tefsir

Dr. Öğr. Üyesi Eid ABDULAZİZ
Bayburt Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Temel İslami Bilimler Bölümü
Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı
efethi@bayburt.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0927-5129

Özet

Bu araştırma, modern dönemde Mısır'daki bilimsel tefsir hareketini ele almaktadır. Zira modern dönem yani 20. yüzyıl, ilim, teknoloji ve mekanikle meşhur olmuştur. Bu ilimlerin bilimsel tefsirde açık bir etkisi olmuş, yeni bir tefsir ekolu ortaya çıkmıştır. Bu ekol İslam dünyasında bir hayli rağbet görmüş ve yakın zamana kadar yükselme trendini korumuştur. Onun sayesinde Kur'ân'daki i'caz vecihleri daha fazla araştırılmıştır. Aynı şekilde hadislerdeki i'caz yönleri de incelenmiştir. Mısır'da Tantavî Cevherî el-Mısrî (ö. 1862-1940), Muhammed b. Ahmed el-İskenderanî (ö. 1306/1889), Seyyid Abdurrahman el-Kevakibi (ö. 1902), Gazi Ahmed Muhtar Paşa (ö. 1919), Muhammed Tevfîk Sıdkî (ö. 1920), Zağlul Neccar, Şeyh eş-Şa'râvî gibi âlimler her yeni şeyin Kur'ân'la irtibatını ele almış, Kur'ân'la bilimsel ve teknolojik gelişmeler arasında bağ kurmaya çalışmışlardır. Bu tefsir ekolünün kökleri, Fahreddin er-Râzî (ö. 606/1210), Ebû Hâmid el-Gazzâlî (ö. 505/1111) ve Celâlüddîn es-Süyûtî (ö. 911/1505) gibi bilimsel tefsir alanında eser kaleme almış önceki müfessirlere kadar uzanmaktadır. Diğer taraftan bilimsel tefsire karşı çıkan, bilimsel tefsirin Kur'ân âyetlerini bağlamından kopardığını iddia eden ve bilimsel tefsir anlayışı ile Allah'ın muradından uzaklaşıldığını ileri süren birçok kişi ortaya çıkmıştır. Her iki grubun da kabul edilmesi veya reddedilmesi mümkün olan ilmi delilleri ve saygı gösterilmesi gereken bakış açıları vardır. Biz de bu araştırmada Mısır'daki bilimsel tefsir ekolünü, bu ekolü takip eden eski ve yeni âlimlerin rolünü ele almayı uygun gördük. İster bu akımı kabul eden, ister reddeden âlimlerden olsun her birinin bakış açısını ve delillerini incelemek istedik. Aynı şekilde kadim âlimlerle 20. yüzyıldaki yeni müfessirleri karşılaştırarak onların bilimsel tefsir alanındaki rollerini, Kur'ân'daki ilmi i'câz hakkındaki sözlerini ortaya koymaya gayret ettik.

Anahtar kelimeler: Tefsir, Kur'ân, Bilimsel Tefsir, Mısır, Modern Dönem.

Cumhuriyet Tarihinde Kadın ve 12. Uluslararası Kadınlar Birliği Kongresi

Dr. Öğr. Gör. Semra KOÇLU
Şırnak Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölüm Başkanlığı
semrakilic@sirnak.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0742-5867

Dr. Kübra KANDEMİR
Kastamonu Üniversitesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
kkandemir1071@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7399-2969

Özet

Ailenin temeli olan kadın, aile içinde gerek çocukların yetiştirilmesinde, gerekse kültür unsurlarının nesilden nesile aktarılmasında köprü vazifesi görmektedir. Çocuğun topluma hazırlanmasında olduğu gibi, ailede sağlıklı bir iletişim ortamının oluşmasında da kadının rolü büyüktür. Yeni Türkiye'yi kuran Cumhuriyetçi kadro, Türk kadınının sosyal, kültürel ve eğitim alanlarında olduğu gibi çalışma hayatında erkeklerle eşit olmasını hedeflemiştir. Bu manada Türk kadınını çağdaş bir seviyeye yükseltebilmek için birtakım yenilikler hayata geçirilmiştir. Yeniliklere dair ilk ciddi girişimler, Cumhuriyet'in ilanından sonra gerçekleşmiştir. Kadın hakları konusunda değişime giden süreçte en önemli gelişim, 17 Şubat 1926'da kabul edilen Medeni Kanunu'nun kabulü ile oldu. Bu kanun ile tek eşlilik, boşanma hakkının kadına da verilmesi, çocukların velâyeti meselesi ve miras gibi hususlarda kadın-erkek eşitliğine gidilmiştir. Ayrıca kadına eğitim hayatında yine eşitlik sağlanması, toplumsal hayatta varlık gösterebilmesi, çalışma haklarının iyileştirilmesi, seçme ve seçilme hakkına sahip olması gibi düzenlenmeler kadın hakları konusunda gerçekleşen önemli girişimler olarak dikkat çekmiştir. Cumhuriyet döneminde kadınlara verilen hakların topluma benimsetilmesinde öncü bir rol oynayan ve yaptıkları çalışmalarla kadın haklarını savunan Cumhuriyet'in ilk kadın cemiyeti, 1924 yılında kurulan "Türk Kadın Birliği" oldu. Türk Kadın Birliği, Milli Mücadele döneminde kurulan Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti'nin dağılmasının ardından oluşturuldu. Birlik, yeni Türkiye'nin uluslaşma sürecinde yapılan inkılap hareketlerini desteklemiştir. Ayrıca daha sonrasında siyasi haklar için de kendini geliştiren birlik, yönetmelik değiştirerek kadınlara siyasi hakların tanınması için çalışan ilk kadın derneğine dönüşmüştür. Türk Kadın Birliği, hem yardım amaçlı sosyal faaliyetlerde hem de kadınlara siyasi hakların tanınmasında öncü bir rol üstlendi. 1927'de harekete geçen birliğin amaçları arasında; siyasi hakların tanınması maksadıyla kadınlar lehinde kamuoyunu bilinçlendirmek, uluslararası kadın kongrelerine katılmak ve diğer kadın teşkilatlarıyla temasa geçip yeni Türkiye'de kadın kongrelerinin düzenlenmesine ön ayak olmak şeklinde belirtilmekteydi. Nitekim 18-24 Nisan 1935 tarihleri arasında Uluslararası Kadınlar Birliği Kongresi (İnternational Alliance of Women) İstanbul'da toplandı. Kongre tarihe "Otuz Yurdun Kadınları" olarak da geçti.

Anahtar Kelimeler; Cumhuriyet, Uluslaşma, Politika, Kadın, Kongre

Sosyal Hizmet ve Evsizler

Dr. Esin TÜCCAR

Medeniyet Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü
esin.tuccar@medeniyet.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8349-6042

Özet

Evsizlik, sosyo-ekonomik bir sorun olarak, düzenli bir barınma mekânına sahip olamama halidir. Evsizlik, özellikle gelişmiş ülkelerde kapitalizmin ön plana çıktığı, 1980' li yıllarda önemli bir sosyal sorun olarak ortaya çıkmıştır. Ülkemizde ise yoksulluk, yetersiz gelir, ruh hastalığı, kendini gerçekleştirememe, işsizlik ve normal yaşam standardı altında yaşayan birey ve ailelerin hızlı bir şekilde artmasıyla gündemimize girmiştir (Işıkhan, 2006). Evsizliğin nedenini açıklamaya çalışan iki teori mevcuttur. Bunlardan ilki, sistematik nedenler teorisidir. Bu teoriye göre başarısız ruh sağlığı politikaları, yüksek işsizlik oranı ve yetersiz konut gibi imkânların azlığı öne sürülmektedir. Kişisel yetersizlik teorisine göre ise alkolizm, madde bağımlılığı, akıl hastalığı, sosyal ilişkilerinin olmaması, sorumluluk almama, tembellik veya serbest yaşam biçimi evsizlik nedenleri arasındadır (Özdemir, 2010). Evsizler; epizodik evsizler, geçici evsizler, kronik evsizler olarak gruplandırılır (Akyıldız, 2017; Mossman ve Perlin, 1999). Hızlı nüfus artışı, göç, çarpık kentleşme, konut sorunu, işsizlik, sosyal güvenceden yoksunluk, gelir düşüklüğü, sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamama yetersiz ve dengesiz beslenme, madde bağımlılığı gibi nedenlerle evsiz insanların sayısında ülkemizde ve dünyada belirgin bir artış olmuştur (Altun, 1997).Ciddi hastalık ve sakatlıklar evsizliğe neden olmakta, bunun sonucunda iş kaybı, bakımı karşılayamama ve ev kirasını ödeyememe gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Evlilik sorunları, aile içi uyumsuzluklar ve şiddet, evsizlik için diğer önemli nedenler olarak düşünülmektedir. Aile içi şiddet nedeniyle, sığınma evleri dışında hiçbir alternatif olmayan kadınlar olabildiği gibi, erkeklerde aile içi şiddet nedeniyle evsiz kalabilmektedir (Nies, 2001; Smith, 2000; Türkcan, 1996; Işıkhan, 2002). Çok sayıda evsiz insanın ruhsal bir hastalığı vardır ve sürekli işsizlik ile karşılaşmaları nedeniyle barınma ihtiyaçlarını karşılamada güçlük yaşamada ve evsiz kalabilmektedirler (İlhan ve Ergün, 2010). Evsizlerle çalışan uzmanlara destekleyici psikoeğitimlerin verilmesi önemli görülmektedir. Evsizler, özellikle de sokak çocukları bir yük olarak değil, topluma yararı dokunabilecek kişiler olarak görülmelidir (https://wol.jw.org/tr). Krize müdahale modeli sosyal hizmet alanında akut psikolojik bir kriz içerisinde olan müracaatçının endişelerini gidermek ve özel ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Beklenmedik olaylarla karşılaşan birey veya ailenin fonksiyonelliği olumsuz bir şekilde etkilendiğinde psiko-sosyal müdahale modeli devreye girmelidir. Model, krizi tetikleyen olayın ortaya çıkışını izleyen dört-altı haftalık bir zaman dilimini kapsamalıdır. Sosyal hizmet uzmanı olağanüstü olaya maruz kalan bireye ya da aileye müdahale ederken krize müdahale yaklaşımını kullandığında aktif bir rol üstlenmektedir (Alptekin ve Duyan, 2009: 96).Aile ve bireyin kriz durumu yaşadığı acil durumlarda yardıma muhtaç bireyin sorununun daha fazla travma etkisi oluşturmadan çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Bu nedenle; kriz müdahalesi bazı etik ilkeler ve önemli hususlar dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir. Bu alanda, sürdürülebilir sağlık standartlarının oluşturulmasında,"birey-aile-toplum" temelli eğitim-rehberlik ve danışmanlık ihtiyaç ve süreçlerinin; planlama, uygulama basamaklarını gerçekleştirilmesinde sosyal hizmet uzmanı önemli işleve sahiptir.

Anahtar Kelimeler; Evsizlik, sosyal sorunlar, sosyal hizmet uzmanı

Ebeveynlerin Bakış Açısından Depremin Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Dr. Eren ERTÖR
Cumhuriyet Üniversitesi
Hafik Kamer Örnek Meslek Yüksekokulu
Çocuk Bakımı Ve Gençlik Hizmetleri Bölümü
Çocuk Gelişimi Programı
erenertor@cumhuriyet.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7993-7773

Dr. Ensar YILDIZ
Cumhuriyet Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı
ensaryildiz@cumhuriyet.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3741-1121

Doç. Dr. Abdulhamit Karademir
Muş Alparslan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı
a.karademir@alparslan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3062-8547

Özet

Depremler, ani ve çoğu zaman felaket niteliğindeki doğalarıyla, yalnızca fiziksel manzarayı değil, aynı zamanda etkilenen bölgeleri evleri olarak gören bireylerin ve ailelerin yaşamlarını da bozma gücüne sahiptir. Aileler toplumun temel taşıdır; üyelerine sevgi, destek ve istikrar sağlar. Ancak sarsıcı güçler öfkesini serbest bıraktığında aileler derin bir belirsizlik dünyasına sürüklenir, kolektif ve bireysel ruhlarında kalıcı yaralar bırakabilecek birçok zorlukla karşı karşıya kalırlar. Ailelerin deprem sonrasında karşılaşabilecekleri zorlukların incelendiği bu araştırmada, toplumun bu temel birimlerinin benzersiz kırılganlıklarına ve dayanıklılıklarına ışık tutuyoruz. Depremler insan doğasının en iyi yönlerini ortaya çıkararak kahramanlık ve dayanışma eylemlerine ilham verirken, aileleri de bir dizi fiziksel, duygusal ve pratik engelle karşı karşıya bırakır. Bu tür sismik olaylar sırasında en savunmasız olanlar arasında, etkilenebilir zihinleri ve hassas duygusal sağlıkları derinden etkilenebilecek çocuklar yer alıyor. Ani başlangıçları ve çoğunlukla yıkıcı sonuçlarıyla karakterize edilen depremler, aileleri acil güvenlik endişeleri, yerinden edilme, mal kaybı ve hatta sevdiklerinin trajik kaybıyla boğuşmaya zorluyor. Üstelik böylesine travmatik bir deneyim yaşamanın psikolojik bedeli, felaketin büyüklüğünü ve bunun kendi yaşamları üzerindeki etkilerini kavramakta zorluk çekebilecek çocuklar için özellikle zorlayıcı olabilir. Bu zorluklar karşısında ailelerin iç güçlerini toplamaları, yeni normale uyum sağlamaları, hayatlarını yeniden inşa etmenin yollarını bulmaları ve en küçük üyelerine güven ve umut duygusu sağlamaları gerekiyor. Bu araştırma boyunca depremlerin aileleri nasıl etkilediğini ve özellikle çocuklar üzerindeki duygusal ve psikolojik etkilerini inceleyeceğiz. Niteliksel paradigmalar kullanarak yaklaşık 20 ebeveynin deprem sonrası deneyimlerini ve bu deneyimlerin çocukları üzerindeki etkilerini derinlemesine inceleme fırsatı bulduk. Günlük rutinlerin bozulmasından, yerin sarsılması durduktan sonra bile uzun süre devam edebilen korku

ve kaygıya kadar, bu zorlukları anlamak, doğanın en zorlu olaylarından birinin ardından yol alan ailelerin dayanıklılığını artırmak ve refahını desteklemek için çok önemlidir. kuvvetler.

Anahtar Kelimeler: Depremler, ebeveynler, çocuklar, etkiler

KONGRE SONUÇ BİLDİRGESİ

Bayburt Üniversitesi ev sahipliğinde 19-21 Ekim 2023 tarihleri arasında, Gümüşhane Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Bingöl Üniversitesi, Odlar Yurdu Üniversitesi, Nahçıvan Devlet Üniversitesi, Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, Azerbaycan Devlet Diller Üniversitesi, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi ve Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ortaklığıyla 5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi gerçekleştirildi.

Eğitim Fakültesi tarafından yürütülen kongrede oturumlar, hem yüz yüze hem de Microsoft Teams üzerinden çevrim içi olarak sürdürüldü.

Bayburt Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen kongrede 9 farklı ülkeden 388 araştırmacının hazırlamış olduğu toplam 278 bildiri, sunuldu.

Düzenleme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sedat MADEN'in, Bayburt Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN'in açılış konuşmalarından sonra Fırat Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fahrettin GÖKTAŞ, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Alim YILDIZ ve Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Doğan KARACOŞKUN, 5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi hakkında duygu ve düşüncelerini ifade ettiler. Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN tarafından Azerbaycan Ankara Büyükelçiliği Eğitim Müsteşarı Doç. Dr. Necibe NESİBOVA'ya diplomatik teşekkür belgesi takdim edildi.

Kongrenin temasına uygun olarak Haydar Aliyev'in Hayatı Film Gösterisi'nden sonra Doç. Dr. Ramin SADIK'ın "Haydar Aliyev Döneminde Azerbaycan"; Doç. Dr. Cavadxan QASİMOV'un "Haydar Aliyev ve Türkiye Azerbaycan Devletlerinin İktisadi İnkişaf Perspektiflerinin Güçlendirilmesi"; Doç. Dr. Eşref ELEKBEROV'un "Haydar Aliyev'in Türk Dünyası Birliği Stratejisi" adlı bildilerini sunduğu Haydar Aliyev Özel Oturumu ile kongre başladı.

5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi; yüz yüze olarak üniversitemiz bünyesinde 5 salonda toplam 7 paralel oturumda, çevrim içi olarak ise 4 salonda toplam 8 paralel oturumda gerçekleştirildi. Kongremize gönderilen bildiriler toplam 65 oturumda ilgililere sunulmuştur.

Sosyal Bilimler bir çatı kavram olarak insanı ilgilendiren hemen her bilim dalını bünyesinde barındırmaktadır. Bu gerçekten hareketle 5. Sosyal Bilimler Kongresi'nde; 1. Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme. 2. Filoloji. 3. Güzel Sanatlar. 4. Hukuk. 5. İlahiyat. 6. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler ve 7. Spor Bilimleri alanından bildirilere yer verilmiştir.

Söz konusu alanlara ilişkin konular aşağıda gösterilmiştir:

Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme

- Bilgisayar Öğretim Teknolojileri Eğitimi
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
- Eğitim Bilimleri
- Güzel Sanatlar Eğitimi
- Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi
- Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi

- Özel Eğitim
- Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
- Temel Eğitim
- Türkçe Eğitimi
- Yabancı Dil Eğitimi

Filoloji

- Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
- Çeviribilim
- Dünya Dilleri ve Edebiyatları
- Eski Çağ Dilleri ve Kültürleri
- Karşılaştırmalı Edebiyat
- Klasik Türk Edebiyatı
- Türk Dili
- Türk Halk Bilimi
- Yeni Türk Edebiyatı

Güzel Sanatlar

- Geleneksel Türk Sanatları
- Müzik
- Plastik Sanatlar
- Sahne Sanatları
- Sinema
- Tasarım
- Taşınabilir Kültür Varlıkları / Sanat Eserleri
- Taşınabilir Kültür Varlıkları / Sanat Eserleri Restorasyonu ve Konservasyonu

Hukuk

- Anayasa Hukuku
- Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku
- Genel Kamu Hukuku
- Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi
- Hukuk Tarihi
- İdare Hukuku
- İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku
- Mali Hukuk
- Medeni Hukuk
- Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku
- Milletlerarası Kamu Hukuku
- Milletlerarası Özel Hukuk
- Roma Hukuku
- Ticaret Hukuku

İlahiyat

- Felsefe ve Din Bilimleri
- İslam Tarihi ve Sanatları
- Temel İslam Bilimleri

Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler

- Açık ve Uzaktan Öğrenme
- Arkeoloji
- Atatürk İlkeleri ve Cumhuriyet Tarihi
- Avrupa Birliği
- Bankacılık ve Sigortacılık
- Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat
- Beşeri ve İktisadi Coğrafya
- Bilgi ve Belge Yönetimi
- Bölgesel Çalışmalar
- Çağdaş Dünya Tarihi
- Çocuk Gelişimi
- Dilbilimi
- Ekonometri
- Erken Hıristiyan ve Bizans Sanatları
- Eskiçağ Tarihi
- Felsefe
- Finans
- Fiziki Antropoloji ve Paleoantropoloji
- Fiziki Coğrafya
- Gazetecilik ve Medya Çalışmaları
- Gelişim Psikolojisi
- Genel Türk Tarihi
- Görsel İletişim Tasarımı
- Halkla İlişkiler/li>
- İktisadi Düşünce
- İktisat Tarihi
- İletişim Çalışmaları
- Kamu Yönetimi
- Makro İktisat
- Maliye
- Mikro İktisat
- Muhasebe
- Nicel Karar Yöntemleri
- Organizasyon
- Ortaçağ Tarihi
- Osmanlı Kurumları ve Medeniyeti
- Öğrenme-Bilişsel-Biyo-Deneysel Psikoloji
- Pazarlama
- Reklamcılık
- Sanat Tarihi
- Sinema
- Siyasal Düşünceler
- Siyasal Hayat ve Kurumlar
- Siyaset Bilimi
- Siyasi Tarih
- Sosyal Hizmet
- Sosyal Politika
- Sosyal Psikoloji
- Sosyal ve Kültürel Antropoloji
- Sosyoloji
- Turizm
- Türk İslam Sanatı
- Uluslararası İktisat
- Uluslararası İlişkiler

- Uluslararası Ticaret
- Uygulamalı Psikoloji
- Üretim ve Operasyon Yönetimi
- Yakınçağ Tarihi
- Yeniçağ Tarihi
- Yerel Yönetimler, Kent ve Çevre Politikaları
- Yönetim Bilişim Sistemleri
- Yönetim ve Strateji
- Yükseköğretim Çalışmaları
- Kadın Çalışmaları

Spor Bilimleri

- Antrenman
- Beden Eğitimi ve Oyun
- Beden Eğitimi ve Spor Pedagojisi
- Egzersiz ve Spor Fizyolojisi
- Egzersiz ve Spor Psikolojisi
- Egzersiz ve Sporda Beslenme
- Engelliler için Beden Eğitimi, Spor ve Fiziksel Hareket
- Fiziksel Aktivite ve Sağlık
- Fiziksel Uygunluk
- Kinantropometri
- Motor Davranış
- Rekreasyon
- Spor Biyomekaniği
- Spor Felsefesi
- Spor Sosyolojisi
- Spor Tarihi
- Spor Yönetimi

5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde 9 farklı ülkeden 388 araştırmacının hazırlamış olduğu toplam 278 bildirinin sunulması neticesinde; farklı bilim dallarında gerçekleştirilen araştırmaların hem ulusal hem de uluslararası düzeyde bilim dünyasının gelişmesi; araştırma gerçekleştirilen konularda ilgililer için yeni bakış açıları kazandırma; bilim insanlarının uzmanlık alanlarındaki güncel gelişmeler ışığında fikir alışverişlerinin sağlanması hususunda bu tarz bilgi şölenlerinin son derece etkili olduğu konusunda fikir birliğine varıldı.

Türk Dünyasının önemli simalarından biri olan Haydar Aliyev'in öğrenciler ve araştırmacılar tarafından daha iyi tanınabilmesi hususunda teşvik edici bir misyon üstlenen kongrede eğitim bilimlerinden ilahiyata; tarihten coğrafyaya kadar geniş bir yelpazede sunulan bildiriler, ilgiyle takip edildi. Kongre boyunca araştırmacılar arasında bildirilerin ve dolayısıyla da Sosyal Bilimler Kongresi'nin niteliğini artırmak için gerçekleştirilen tartışmalar, dinleyiciler için birer ders niteliğinde oldu.

Kongredeki katılımcılara düzenlenen Bayburt gezisi ile kongre sona erdi.

Kongrede sunulan bildirilerin özetlerinin bu kitapta bir araya getirilmesi de daha sonra düzenlenecek çalıştay, kongre ve sempozyum gibi bilimsel etkinlikler ve ilgililer için bir kaynak niteliği taşıması yönüyle kayda değerdir.